MANUALE
ad
SACRAMENTA ECCLESIAE
MINISTRANDA

NANGASAQUII
1605

Jap.Sin. I, 207.

Manuale ad Sacramenta Ecclesiae ministranda. Nangasaquii 1605.

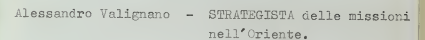
Textus nonnulli iaponici, litteris latinis transcripti:

Formula Baptismi:	p. 8
In Viatico ministrando:	
Adhortatio ante Viaticum:	p. 116, 117.
Ad adstantes:	p. 119
in ipso Viatico:	p. 120-121
Post Viaticum:	p. 122,124, 125
Si Missa celebratur in domo infirmi:	p. 126, 127, 130-132.
Cum Viaticum datur sociis S.I.	p. 136.
In celebratione Matrimonii:	p. 161
In benedictione nuptiali:	p. 166, 169

In variis locis (v.gr. p. 215, 219...) asseritur exhortationes lingua iaponica inveniri in Appendice post finem Manualis. Sed hoc exemplar mutilum est: Appendix deest.

Scribebam die 29 martii 1985.
Edm.L.,S.I. archivista.

Alessandro Valignano - STRATEGISTA delle missioni nell'Oriente.

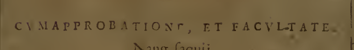
CEREMONIALE è uno dei mezzi di questa strategia.

AD SACRAMENTA

D. Ludouici Cerqueira Iaponensis Episcopi opera ad vsum sui cleri ordinatum.

CVM APPROBATIONE, ET FACVLTATE.
Nangasaquij,

Alessand

CEREMONIA

INDEX EORVM, QVÆ IN HOC

*

IN LANGASAQVII.

[illegible]

Anno M.DCV.

IANVARIVS

			Horæ diei xxxi.	Luna xxx.
			duplex.	
b	iiij	2	Octaua S. Stephani. moratione Octauæ.	
c	iij	3	Oct. S. Ioannis.	Oct. SS. Innocentium.
d	[illegible]	4	Octaua SS. Innocentium.	
e		5	Vigilia.	
f	viij	6	duplex.	
g	vij	7	De Octaua Epiphaniæ.	
[illegible]	vj	8	De Octaua.	
b	v	9	De Octaua.	
c	iiij	10	De Octaua.	
d	iij	11	De Octaua,	S. Higinij Papę, & m.
e		12	De Octaua.	
f		13	Octaua Epiphaniæ.	
g	xix	14	Hilarij Episcopi, & Confess.	S. Felicis Presbyteri, & mart.
[illegible]	xvij	15	Pauli primi Eremitæ. S. Mauri Abbatis.	
b	xvij	16	Marcelli Papæ, & martyris.	
c	xvj	17	duplex.	
d	xv	18	dup. S. Priscæ virginis, & mart.	
e	xiiij	19	Marij, Marthæ, Audifacis, & Abachum, mar.	
f	xiij	20	dup.	
g	xij	21	Agnetis virginis, & martyris.	
[illegible]	xj	22	Vincentij, & Anastasij martyrum.	
b	x	23	Emerentianæ virginis, & martyris.	
c	ix	24	Timothei Episcopi, & martyris.	
d	viij	25	Conuersio S. Pauli Apostoli.	
e	vij	26	Polycarpi Episcopi, & martyris.	
f	vj	27	Ioannis Chrysostomi Episc. & Confess.	
g	v	28	Agnetis secundò.	
	iiij	29		
b	iij	30		
c		31		

				xxviij.	xxix.
	d	[illegible]	1	Ignatij Epi[illegible]opi, & martyris. duplex.	
	e	iiij	2		
	f	iij	3	Blasij Epi[illegible]copi, & [illegible]artyris.	
25.	g		4		
			5	Agathæ virginis, & [illegible]artyris.	
	b	viij	6	Dorotheæ virginis, & martyris.	
	c	vij	7	Romualdi Abbatis.	
	d	vj	8		
	e	v	9	Apolloniæ virginis, & mart.	
	f	iiij	10		
	g	iij	11		
			12		
	b		13		
	c	xvj	14	Valentini presbyteri, & mart.	
	d	xv	15	F[illegible], & [illegible] martyrum.	
	e	x[illegible]ij	16		
	f	xiij	17		
	g	xij	18	Simeonis Epi[illegible]copi, & mart.	
		xi	19		
	b	x	20		
	c	ix	21		
	d	viij	22		dup.
	e	vij	23	Vigilia.	
	f	vi	24	dup.	
	g	v	25		
		iiij	26		
	b	iij	27		
	c		28		

29.

25.

24. 25.

g.

				xxxj.	xxx.
	d		1		
	e	j	2		
	f	v	3		
	g	iiij	4		
		iij	5		
25.	b	[illegible]	6		
	c	[illegible]	7	[illegible] dup. SS. Perpetuæ, & Felicitatis mart.	
	d	viij	8		
	e	vij	9	Quadraginta martyrum.	
	f	vj	10		
	g	v	11		
		iiij	12	[illegible] duplex.	
	b	iij	13		
	c	[illegible]	14		
	d	[illegible]	15		
	e	xvij	16		
	f	xvj	17		
	g	xv	18		
		xiiij	19	Ioseph confessoris.	
	b	xiij	20		
	c	xij	21	[illegible] Abbatis. dup.	
	d	xj	22		
	e	x	23		
	f	ix	24		
	g	viij	25	[illegible] Beatæ Mariæ. dup.	
		vij	26		
	b	vj	27		
	c	v	28		
	d	iiij	29		
	e	iij	30		
	f		31		

✠ ✠

APRILIS.

Aprilis habet dies xxx. Luna xxix.

		Dies	
g		1	
	iiij	2	Francisci de Paula confess. dup.
b	iij	3	
c		4	
d		5	
e	viij	6	
f	vij	7	
g	vj	8	
	v	9	
b	iiij	10	
c	iij	11	Leonis Papæ, & confess.
d		12	
e		13	
f	xviij	14	Tiburtij, Valeriani, & Maximiani, mart.
g	xvij	15	
	xvj	16	
b	xv	17	Aniceti Papæ, & mart.
c	xiiij	18	
d	xiij	19	
e	xij	20	
f	xj	21	
g	x	22	Sotheris, & Caij Pontificũ, & martyrum.
	ix	23	Georgij martyris.
b	viij	24	
c	vij	25	[illegible] dup.
d	vj	26	Cleti, & Marcellini Pontificum, & martyrum.
e	v	27	
f	iiij	28	Vitalis martyris.
g	iij	29	Petri martyris.
		30	

MAIVS.

Maius habet dies xxxj. Luna xxx.

		Dies	
b		1	[illegible] dup.
c	j	2	Athanasij Episcopi, & confess.
d	v	3	[illegible] dup. SS. Alexandri, Eventij, & Theoduli mart. ac Iuuenalis Episcopi, & confess.
e	iiij	4	Monicæ viduæ.
f	iij	5	
g		6	[illegible] dup.
		7	Stanislai Episcopi, & mart.
b	ij	8	Apparitio S. Michaelis.
c	vij	9	Gregorij Theologi Episcopi, & confessoris.
d	vj	10	Gordiani, & Epimachi mart.
e		11	
f	iij	12	Nerei, Archillei, & Pancratij mart.
g	iij	13	
		14	Bonifacij martyris.
b		15	
c	xvij	16	
d	xvj	17	
e	xv	18	
f	xiiij	19	Pudentianæ virginis.
g	xiij	20	
	xij	21	
b	xj	22	
c	x	23	
d	ix	24	
e	iij	25	Vrbani Papæ, & mart.
f	ij	26	Eleutherij Papæ, & mart.
g	vj	27	Ioannis Papæ, & mart.
	v	28	
b	iiij	29	
c	iij	30	Felicis Papæ, & mart.
d		31	Petronillæ virginis.

IVNIVS

Epact.	Litt. Dom.	Non. Id. Kal.	Dies	Habet dies xxx. Luna xxix.
[illegible]	e	[illegible]	1	
25. [illegible]	f	iiij	2	Marcellini, Petri, & Erasmi mart.
[illegible]	g	iij	3	
[illegible]	A	[illegible]	4	
[illegible]	b	[illegible]	5	
[illegible]	c	viij	6	
[illegible]	d	vij	7	
[illegible]	e	vj	8	
[illegible]	f	v	9	Primi, & Feliciani martyrum.
[illegible]	g	iiij	10	
[illegible]	A	iij	11	[illegible] duplex.
[illegible]	b	ij	12	Basilidis, Cyrini, Naboris, & Nazarij martyrum.
[illegible]	c	[illegible]	13	Antonij de Padua confessoris.
[illegible]	d	xviij	14	Basilij Episcopi, & confessoris.
[illegible]	e	xvij	15	Viti, Modesti, & Crescentiæ martyrum.
[illegible]	f	xvj	16	
[illegible]	g	xv	17	
ix	A	xiiij	18	Marci, & Marcelliani fratrum mart.
viij	b	xiij	19	Geruasij, & Protasij martyrum.
vij	c	xij	20	Siluestri Papæ, & martyris.
vj	d	xj	21	
v	e	x	22	Paulini Episcopi, & confessoris.
iiij	f	ix	23	Vigilia.
iij	g	viij	24	[illegible] dup.
ij	A	vij	25	De octaua Natiuitatis S. Ioannis Baptistæ.
j	b	vj	26	Ioannis, & Pauli martyrum. [illegible] Octauæ S. Ioannis.
	c			
[illegible]	d	v	27	De Octaua Natiuitatis S. Ioannis.
[illegible]		iiij	28	Leonis Papæ, & confessoris. [illegible] Octauæ, & Vigiliæ.
[illegible]	e	iij	29	[illegible] dup.
[illegible]	f	[illegible]	30	[illegible] dup. [illegible] Oct. S. Ioannis.

IVLIVS

Cyclus Epact.	Litt. Dom.	Non. Id. Kal.	Dies	Habet dies xxxj. Luna xxx.
[illegible]	g	Calend.	1	Oct. S. Ioannis Baptistæ. [illegible] Oct. Apostolorum.
25. [illegible]	A	vj	2	[illegible] dup. [illegible] Oct. Apost. & SS. Processi, & Martiniani m.
[illegible]	b	v	3	De Octaua Apostolorum.
[illegible]	c	iiij	4	De Octaua.
[illegible]	d	iij	5	De Octaua.
[illegible]	e	[illegible]	6	Octaua Apostolorũ Petri, & Pauli. [illegible]
[illegible]	f	[illegible]	7	
[illegible]	g	viij	8	
[illegible]	A	vij	9	
[illegible]	b	vj	10	Septem fratrũ mart. & SS. Rufinæ, ac Secundæ virginum, & mart. [illegible]
[illegible]	c	v	11	Pij Papæ, & martyris.
[illegible]	d	iiij	12	Naboris, & Felicis martyrum, & comme. S. Gualberti Abbatis.
[illegible]	e	iij	13	Anacleti Papæ, & mart. [illegible]
[illegible]	f	[illegible]	14	Bonauenturæ Pontif. & confess. [illegible]
[illegible]	g	[illegible]	15	
[illegible]	[illegible]	xvij	16	
[illegible]	b	xvj	17	Alexij confessoris.
[illegible]	c	xv	18	Symphorosæ cũ septem filijs martyribus.
[illegible]	d	xiiij	19	
[illegible]	e	xiij	20	Margaritæ virginis, & martyris.
[illegible]	f	xij	21	Praxedis virginis.
[illegible]	g	xj	22	[illegible] dup.
[illegible]	A	x	23	Apollinaris Episcopi, & mart. [illegible]
[illegible]	b	ix	24	Vigilia, [illegible] S. Christinæ virg. & m.
[illegible]	c	viij	25	[illegible] dup. [illegible] S. Christophori mart. [illegible]
[illegible]	d	vij	26	Annæ matris B. Mariæ virginis. [illegible]
[illegible]	e	vj	27	Pantaleonis martyris.
[illegible]	f	v	28	Nazarij, Celsi, & Victoris Papæ & mart. & Innocẽtij Papæ, & confess. semidup.
[illegible]	g	iiij	29	Marthæ virg. [illegible] SS Felicis Pap. Simplicij, Faust, & Beat. m.
25. [illegible]	A	iij	30	Abdon, & Sennen martyrum.
[illegible]	b	[illegible]	31	

AVGVSTVS

				Habet dies xxxj. Luna xxx.
	c		1	[illegible] dup. SS. Machab. m.
	d	iiij	2	Stephani Papæ, & mart.
	e	iij	3	Inuétio S. Stephani prot. mart.
25.	f		4	[illegible] dup.
	g		5	[illegible] dup.
		viij	6	[illegible] dup. SS. Xisti Papæ, Felicifs. & Agapiti. mart.
	b	vij	7	Donati Epifcopi, & martyris.
	c	vj	8	Cyriaci, Largi, & Smaragdi m.
	d	v	9	Vigilia, [illegible] S. Romani mart.
	e	iiij	10	[illegible] dup.
	f	iij	11	De Octaua S. Laurétij, SS. Tiburtij, & Sufannæ mart.
	g		12	De Oct. S. Claræ virginis.
			13	De Oct. SS. Hippolyti, & Cafsiani martyrum.
	b	xix	14	De Oct. Vigiliæ, & S. Eufeb. cóf.
	c	xviij	15	[illegible] dup.
	d	xvij	16	De Oct. Affúp. B. M. Oct. S. Lau.
	e	xvj	17	Oct. S. Laur. Oct. Affump.
	f	xv	18	De Oct. S. Agapiti mar.
	g	xiiij	19	De Octaua.
		xiij	20	Bernardi Abb. Oct. Afsúp.
	b	xij	21	De Octaua.
	c	xj	22	Oct. Affump. B. Mariæ. SS. Timothei, Hippol. & Sympho. mart. Vigilia.
	d	x	23	
	e	ix	24	[illegible] dup. [illegible] 25.
	f	viij	25	Ludouici Regis Franciæ confefforis.
	g	vij	26	Zepherini Papæ mart.
		vj	27	
	b	v	28	[illegible] dup. S. Hermetis mart.
	c	iiij	29	[illegible] duplex. S. Sabinæ mart.
25.	d	iij	30	Felicis, & Adaucti martyrum.
	e		31	

SEPTEMBER

Cyclus				Habet dies xxx. Luna xxx.
			1	Ægidij Abba. SS. mart. xii. frat.
		iiij	2	
		iij	3	
			4	
	c		5	
	d	viij	6	
	e	vij	7	
	f	vj	8	[illegible] B. Mariæ. dup. & S. Adriani mart.
	g	v	9	De Oct. S. Mariæ, S. Gorgonij m.
		iiij	10	Nicolai Tolentinatis confeff. Octauæ.
	b	iij	11	De Oct. SS. Proti, & Hyacin. m.
	c		12	De Octaua.
	d		13	De Octaua.
	e	xviij	14	[illegible] dup. Octauæ Natiuitatis S. Mariæ.
	f	xvij	15	Octaua Natiuitatis B. Mariæ. S. Nicomedis mart.
	g	xvj	16	Cornelij, & Cypriani pótificum, & mart. SS. Eufemiæ, Luciæ, & Geminiani martyrum.
		xv	17	
	b	xiiij	18	
	c	xiij	19	Ianuarij Epifcopi, & fociorú mart. femid.
	d	xij	20	Vigilia, S. Euftachij, & foc. m.
	e	xi	21	[illegible] duplex.
	f	x	22	Mauritij, & fociorum mart.
	g	ix	23	Lini Papæ, & mart. S. Theclæ virginis, & mart.
		viij	24	
	b	vij	25	
	c	vj	26	Cypriani, & Iuftinæ martyrum.
	d	v	27	Cofmæ, & Damiani mart.
25.	e	iiij	28	
	f	iij	29	[illegible] dup.
	g		30	[illegible] dup.

[illegible]

[illegible] xxxj. [illegible] xxix.

Epact	Letter	Kal.	Day	Feast
			1	Remigij Episcopi, & confessoris.
	b	vj	2	
	c	v	3	
	d	iiij	4	[illegible] confessoris. dup.
	e	iij	5	Placidi, & sociorum. mart.
	f		6	
	g		7	Marci Papæ, & confessoris. [illegible] SS. Sergij, Bachi, Marcelli, & Apuleij martyrum.
xv				
		viij	8	Dionysij Rustici, & Eleutherij mart.
	b	vij	9	semiduplex.
	c	vj	10	
	d	v	11	
	e	iiij	12	
	f	iij	13	
ix	g		14	Calisti Papæ, & mart. [illegible]
			15	
	b	xvi	16	
	c	xvjj	17	
	d	xv	18	[illegible] Euangelistæ, dup.
	e	xiiij	19	
	f	xiij	20	
	g	xij	21	Hilarij Abbatis, [illegible] SS. Vrsulæ, & sociarum virginum, & mart.
		xj	22	
	b	x	23	
	c	ix	24	
	d	viij	25	Chrysanthi, & Dariæ martyrum.
	e	vij	26	Euaristi Papæ, & martyris.
	f	vj	27	Vigilia.
	g	v	28	[illegible] dup.
		iiij	29	
	b	iij	30	
	c		31	Vigilia.

NOVEMBER.

[illegible] xxx. [illegible] xxx.

Epact	Letter	Kal.	Day	Feast
	d		1	[illegible] duplex.
	e	iiij	2	[illegible] dup. [illegible] Oct. omniũ Sanctorum.
	f	iij	3	De Octaua.
xviij	g		4	De Octaua, [illegible] SS. Vitalis, & Agricolæ martyrum.
			5	De Octaua.
	b	viij	6	De Octaua.
	c	vij	7	De Octaua.
	d	vj	8	Octaua omnium Sanctorũ. [illegible] SS. Quatuor Coronatorum mart.
	e	v	9	[illegible] duplex. [illegible] S. Theodori mart.
	f	iiij	10	Tryphonis, Respicij, & Nymphæ mart.
	g	iij	11	[illegible] duplex. [illegible] S. Mennæ mart.
			12	Martini Papæ, & martyris. [illegible] S. Didaci confessoris.
	b		13	
	c	xviij	14	
	d	xvij	15	
	e	xvj	16	
	f	xv	17	Gregorij Thaumaturgi Episc. & confess.
	g	xiiij	18	[illegible] dup.
		xiij	19	Pontiani Papæ, & martyris.
	b	xij	20	
	c	xj	21	præsentatio B. Mariæ. [illegible]
	d	x	22	Cæciliæ virginis, & mart. [illegible]
		ix	23	Clementis Papæ, & mart. [illegible]
	e			[illegible] S. Felicitatis mart. tantùm.
	f	viij	24	Chrysogoni martyris.
	g	vij	25	[illegible] dup.
25.		vj	26	Petri Alexandrini Episcopi, & mart.
	b	v	27	
	c	iiij	28	
	d	iij	29	Vigilia. [illegible] S. Saturnini mart.
	e		30	[illegible] dup.

DECEMBER.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] xxxj. [illegible] xxix.
	f	[illegible]	1	
	g	iiij	2	Bibianæ virginis, & mart. [illegible]
		iij	3	
	b	[illegible]	4	Barbaræ virginis, & mart. [illegible]
	c	[illegible]	5	Sabbæ Abbatis [illegible]
	d	viij	6	Nicolai Episcopi, & confess. [illegible]
	e	vij	7	[illegible] dup.
	f	vj	8	[illegible] dup.
	g	v	9	
		iiij	10	Melchiadis Papæ, & mart. [illegible]
	b	iij	11	Damasi Papæ, & confess. [illegible]
	c	[illegible]	12	
	d	[illegible]	13	[illegible] dup.
	e	xix	14	
	f	xviij	15	
	g	xvij	16	
		xvj	17	
	b	xv	18	
	c	xiiij	19	
	d	xiij	20	Vigilia.
	e	xij	21	[illegible] duplex.
	f	xj	22	
	g	x	23	
		ix	24	Vigilia.
	b	viij	25	[illegible] dup.
25.	c	vij	26	[illegible] dup. [illegible] Oct. Natiuitatis. (Octauarũ.
	d	vj	27	[illegible] dup. [illegible]
	e	v	28	[illegible] dup. [illegible] Oct.
	f	iiij	29	Thomæ Cantuariensis Episcopi, & mart. [illegible] Octauarum.
	g	iij	30	De Dominica infra Octauam Natiuitatis, [illegible] Octaua, [illegible] Octauarũ.
19.		[illegible]	31	[illegible] dup. [illegible] Oct.

[illegible] 19. [illegible] xix.

AD SACRAMENTA *Ecclesiæ ministranda.*

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

Canones, et documẽta administrationis sacramẽti Baptismi.

¶ [illegible]te, & [illegible]

PRImum[a] *omnium sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis ianua est. Per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ: et cum per hominem mors introierit in vniuersos, nisi ex aqua, et spiritu renascimur, non possumus in regnum cælorum introire.*

2. Baptismi[b] *effectus est remissio omnis culpæ originalis, et actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur. Inde baptizati, si moriuntur, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum cælorum, & Dei visionem perueniunt.*

3. Baptismus, cùm in eo character animæ imprimatur, iterari[c] *non potest. Rebaptizans autem, & rebaptizatus irregularitatem incurrunt.*[d]

a Cõcil. Flor. in decret. Eug.

b Ibidẽ.

c Conc. Tridẽt. Sess. 7. Can. 9. de Sacr.

d Cap. 2. de apostat. et cap. eos de Cons. d. 4.

Documentum.

4. Sacerdotibus[a] competit ex officio baptizare, sed id in aliena parochia non licet exequi, nisi de Parochi licentia. Et in vniuersum Sacramenta tam Baptismi, quam Pœnitentiæ,[b] Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis (quorum administratio ad Sacerdotem pertinet) deberẽt à proprijs Sacerdotibus, hoc est, Parochis, ministrari, & non ab alijs, nisi de propriorum licentia, aut in casu necessitatis.

5. Curet Sacerdos, cùm Sacramentum Baptismi, aut quoduis aliud ministrat, illud pura conscientia[c] exequi, memor verbi Domini:[d] Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos. *Nulla vana colloquia cum ijs, qui præsentes aderunt misceat; sed in contemplatione ministerij, quod peragit, sit ita defixus, vt oculi, manus, incessus, & omnis exterior corporis motus interiorem piæ deuotionis affectum comitentur: & accedens supplex ad altare pro temporis opportunitate dicat, si libuerit, sequentem orationem.*

Oratio.

Adesto Domine supplicationibus nostris, & me, qui etiam misericordia tua primus indigeo, clementer exaudi: & quem non electione meriti, sed dono gratiæ tuæ, constituisti huius operis ministrum; da fiduciam tui muneris exequendi, atque ipse in nostro ministerio, quod tuæ pietatis est, operare. Qui viuis, & regnas, &c.

6. Sacer-

a De cōs. d. 4. Cā. Constat baptis.

b 16. q. 1. can. interdicimus. & de pæn. et remiss. cap. omnis vtriusque. & de priuilegijs. Clem. 1.

c d. 81. can. Maximianus.

d Exodi. 19.

6. Sacerdos, cùm Baptismum, aliaue Sacramenta administrat, illorum vim, & vsum (si commodè fieri poßit) pro suscipientium, & circunstantium captu, piè, prudenterque, etiam lingua vernacula explicet, vt decreuit synodus Tridentina.[a] Atque illud imprimis tempus maximè opportunum ad eam rem videtur, si cùm Sacramenta aliquibus ministrantur, fidelis populi multitudo conueniat[b].

7. Quoties infans, aut catechumenus versatur in vitæ periculo, potest sine solemnitate baptizari à quocunque, siue clerico, siue laico, viro, aut fœmina, seruata forma, & intentione Ecclesiæ. Sed si adest Sacerdos, præferatur diacono, diaconus subdiacono, clericus laico, & vir fœminæ: nisi pudoris gratia deceat fœminam potiùs, quàm virum baptizare infantem non omnino editum: vel nisi meliùs[c] fœmina sciret formam baptizandi.

8. Pater, aut[d] mater non debet baptizare filium, præter quàm in mortis articulo, quando alius non reperitur, qui baptizet: tunc verò non contrahunt impedimentum compaternitatis, si filius ex legitimo matrimonio sit susceptus, aliter dicendum si ex fornicatione.

9. Quanquàm Baptismus[e] siue ab hæreticis, siue schismaticis, vel etiam paganis, aut aliàs facinorosis, in forma Ecclesiæ collatus valeat, atque adeo iterari nequeat: se ipsum tamen nemo validè baptizare potest: sicut enim

a Seß. 24. de reform. cap. 7.

b Ex catechis.

c Ex catechis.

d 30. q. 1. cā. ad limina.

e De cōs. d. 4. cā. siue hæreticus. et de baptis. & eius effectu. cā. debitū.

in car-

in carnali generatione, qua proles ex viro, & fœmina nascitur, alius est, qui carnaliter gignit, alius qui gignitur; sic in sacramentali generatione, qua soboles ex aqua, & Spiritu sancto renascitur, alius debet esse qui spiritualiter generet, alius, qui generetur.

[illegible]

a Conc. Flor. & Tridēt. Sess. 7. can. 2. de baptismo.

10. *Materia Baptismi est omne genus aquæ*[a] *naturalis, siue ea maris sit, siue fluuij, siue paludis, siue putei, siue fontis, siue pluuia, siue ex niue, gelu, pruina, grandineue resoluta. Nec refert, quòd sit salsa, frigida, calida, dulcis, vel amara, dummodo retineat veram substantiam aquæ naturalis: neque item (quod ad veritatem Sacramenti attinet) quòd sit, vel non sit sacrata, aut benedicta.*

11. *Non est opus, quoties Baptismus solemnis conferendus est, toties aquam consecrare, aut benedicere: licebit enim aquam semel benedictam, & consecratam aliquandiu conseruare, modò noua suo tempore benedicatur, & consecretur, ne vetus corrumpatur, quæ etiam decenter intra Ecclesiam conseruari debet. Idem dicitur de salis benedictione.*

b Conc. Flor. & Tridēt. Sess. 7. Can. 4. de baptismo. et Matth. 28.

12. *Forma Baptismi est:*[b] Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. *Quod si re diligenter perquisita, dubium fuerit, vtrum quis sit baptizatus; sub*

sub conditione baptizetur (aliàs non) dicendo.[a] N. Si baptizatus es, non te baptizo: sed si non dum baptizatus es, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

a de baptismo. cap. de quibus.

13. *Cum dubitatur, vtrum qui baptizatur sit capax Baptismi, v. g. quòd non constet, vtrum adhuc viuat: l, quòd solum baptizetur in parte minus principali veluti pede, l, manu: vel quòd ambigatur, vtrum fœtus sit animatus anima rationali, baptizetur in his, & similibus euentis hac apposita conditione.* N. Si es capax Baptismi, Ego te baptizo, &c.

14. *Cum Baptismus fieri possit per effusionem, aut immersionem, aut aspersionem, iuxta morem vnius cuiusque Ecclesiæ: in hac Iaponensi seruetur consuetudo antiqua ab eius initijs, idque ob iustas causas, spectata natura regionis, introducta, ac recepta baptizandi per effusionem tam infantes, quàm adultos.*

15. *Sacerdos, & quilibet baptizans, cùm profert verba,* Ego te baptizo, &c. *simul, & eodem tempore in caput eius, qui baptizatur, aquam effundat.*

[illegible]

b de spōs. cap. non est vobis.

c de sēn. excō. in 6. cap. quoniā.

16. *Baptismus quouis tempore conferri potest, etiam interdicti, & cessationis: non solum paruulis,*[b] *sed etiam adultis,*[c] *exclusis excommunicatis, & interdictis: simi*

similiter de catechismo, & exorcismis dicendum.

17. *Sacerdos extra necessitatem non debet aliquos in domibus priuatis Baptizare, sed in Ecclesijs, in quibus sunt Baptismi fontes ad id deputati: nisi sint Regum, aut principum liberi.* [a]

18. *Pater, aut* [b] *mater proprium filium ad Baptismũ non teneat, etiãsi immineat filio mortis periculum, quia tunc non est opus patrino.*

19. *Qui non sunt* [c] *baptizati, & qui ignorauerint orationem* [d] *Dominicam, & Symbolum fidei, quiquè non possunt præstare, quæ ad munus patrini spectant, vt mutij: abbas item,* [e] *& monachus, & quicunque religiosus, nisi curam animarum habuerint, non admittantur, vt sint patrini: clerici verò seculares, & milites ordinum militarium admitti possint.*

20. *Non admittatur etiam hæreticus, schismaticus, excommunicatus, l, grauioribus facinoribus alligatus, nec vir minor quatuordecim annis, aut fœmina minor duodecim.* [f]

21. *Plures patrini* [g] *admitti non debent. Nam in Concilio Trident. definitum extat, vt vnus tantũ siue vir, siue mulier, l,* [h] *ad summum vnus, & vna, baptizatum de fonte suscipiant. Parochus verò antequàm ad Baptismum confe-*

a Clem. 1. de baptismo.
b de cog. spir. cap. si vir.
c De cõs. d. 4. cã. in baptismate.
d De cõs. d. 4. cã. Vos ãte omnia.
e 16. cã. placuit cõmuni. & de cõsec. d. 4. can. non licet abbati.
f Const. syn. Goens.
g De cõsec. d. 4. can. non plures.
h Sess. 14. de reform. matrim. capit. 2.

conferendum accedat, diligenter ab ijs, ad quos spectabit, sciscitetur, quem, l, quos elegerint patrinos, & eum, l, eos tantum admittat, & in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contrahant. Quòd si alij præter designatos baptizatum tetigerint, nullo pacto cõtrahunt cognationem spiritualem. Hæc verò contrahitur baptizatum tenendo, l, tangendo, l, de fonte leuando.

22. *Procurator,* [a] *qui nomine alterius baptizatum de sacro fonte suscipit, non sibi cognationem spiritualem contrahit, sed mandanti.*

23. *Si de vita infantis, l, catechumeni timeatur, tunc Baptismus minus solennis ita peragitur. Sacerdos siue alius baptizans prætermissis alijs omnibus, baptizat eum, proferens verba.* Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. *fundens simul parum aquæ super caput baptizandi.*

24. *Dum fœtus* [b] *est in vtero inclusus non potest baptizari. Si verò caput* [c] *emergat, aut maior pars corporis, & timeatur periculum mortis, baptizetur etiam non cognito sexu, & posteà natus non rebaptizabitur etiam sub conditione. Secus tamen si pedem, aut manum emiserit extra vterum* [d] *matris: quia tunc baptizabitur in illo*

a Cong. concilij Tridẽt.
b de cõs. d. 4. cã. qui in maternis.
c D. Tho. receptus. 3. p. q. 68. art. 11. ad 4.
d Idem vbi supra.

B mem-

membro dicendo : Si es capax Baptismi, Ego te baptizo &c. *vt suprà annotatum est : & posteà natus puer baptizetur sub conditione :* Si baptizatus es, non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, Ego te baptizo, &c *vt etiam suprà annotatum est.*

25. Si mater mortua fuerit, viuente adhuc prole in vtero, extrahatur fœtus, & baptizetur. [a]

26. Ne contingat, infantes aliquos in æternum perire sine Baptismo : eius formam, & modum baptizandi in extrema necessitate diligenter doceant Parochi, in sua quisque parochia, aliquot saltem ex suis parochianis, tam viros, quàm fœminas, maximèque obstetrices : quas etiam, quia ratione sui muneris hæc tenentur scire, interdum ea de re accuratè examinabunt. Præstat verò magis, ignaros latini sermonis, edoceri formam Baptismi, ea quę vti lingua vulgari, quàm latina. Ea autē sic vtetur in sermone vulgari. Soregaxi Deus Padreto, Filhoto, Spiritu sãctono mina uo motte nãgiuo arai tatematçuru nari.

27. Cum infans, vel adultus baptizatus fuerit extra Ecclesiam, ob mortis periculum, posteà cùm conualuerit, vel, cùm primum licuerit, deferatur ad Ecclesiam; & solemni ritu fiant [b] *omnia præscripta in Manuali : videlicet catechismus, & exorcismi, & vnctio olei catechumenorum, ac chrismatis, & cætera, vt fit in alijs : hoc vno*

[a] D. Tho. vbi supra ad 3.

[b] 1. q. 1. can. ipsus sanctius.

vno excepto, quòd non adhibeatur aqua, neque forma verborum proferatur, quibus Baptismus conficitur, quia iam erat baptizatus.

28. Qui [a] *in Ecclesia, dum Baptismi solennitates celebrantur, præsens est ei, qui iam domi verè fuerat baptizatus, non contrahit cognationem spiritualem.*

29. Infantes expositi, [b] *nisi de eorum Baptismo certò constet, baptizandi sunt sub conditione, etiam si secum ferant chirographa, quibus dicatur eos iam esse baptizatos: neque enim in re tanti momenti huius modi scriptis facilè fides habenda est, præsertim cùm non constet, vtrum in eorum Baptismo adhibita sint omnia, quæ ad essentiam Sacramenti pertinent.*

De baptismo adultorum.

30. Quando adultus petierit Baptismum, debet priùs competenti dierum spatio instrui in fide, [c] *quæ est in Christo IESV, ita vt iudicio prudentium, antequàm baptizetur, bene sit in rebus fidei, & Christianæ religionis instructus. Optandum verò est, vt quicunque neque ætate, neque ægritudine, aut aliàs impeditur, memoriter insuper discat ante Baptismum elemēta Christiana, symbolum fidei, orationem Dominicam, præcepta decalogi, & Sa-*

[a] Cong. concilij.

[b] de cōs. d.4. cā. paruulos, cum seq.

[c] de cōs. d 4. can. ante baptismū. & can. ante viginti, cū seq.

& Sacramenta Eccleſiæ, l, ſaltem Symbolum, & orationem Dominicam.

31. Admonendi item ſunt catechumeni, ut dolorem habeant veterum ſuorum delictorum,[a] cum ſpe veniæ obtinendæ ob IESV Chriſti merita; & cum firmo propoſito nouæ vitæ inſtituendæ. Sed nulla eis iniungatur[b] in Baptiſmo pœnitentia, in ſatisfactionem peccatorum, quantumuis grauia, & enormia commiſerint.

32. Per cõmodum tamen eſſet, vt catechumeni iuxta antiquam Eccleſiæ conſuetudinem,[c] dum in fide inſtruuntur, per aliquot dies ieiunijs vacarent, à vino, & carnibus, & etiam re vxoria abſtinendo; & vt in precibus alijsque pijs operibus prò facultate ſua exercerentur, ad idq́; induci debent. Ita fiet, vt paratiores veniant ad Baptiſmum, copioſioremque eius gratiam recipiant.

33. Si quis adultus morti eſſet proximus, habita tunc periculi ratione inſtruatur, & baptizetur. Sed ne aut Baptiſmus detur indigno, aut homini ſalutis aditus præcludatur, qui vel vrgentis neceſſitatis articulo, vel nimiæ ſenectutis, aut ægritudinis, ſiue etiam profundæ alicuius hebetudinis impedimento ita grauatur, vt copioſiorem catecheſim ob breuem temporis moram non admittat, quàm poſſit breuiſſimè pro ſuo modo præcipua fidei capita edocendus eſt: ſcilicet vnum eſſe Deum, omnium rerum creatorẽ,

qui

a de cõſ. d. 4. cã. omnis, qui iam. & conc. Trid. ſeſ. 6. de iuſtific. cap. 6. & ſeſ. 14. cap. 5.

b conc. Flor.

c de cõſ. d. 4. cã. baptizãdi nomẽ. & cã. ne quod abſit.

qui accedentes ad ſe remuneret vita æterna, improbos vero æternis ſupplicijs puniat in alio ſeculo. Deinde hunc ipſum Deum eſſe Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, tres quidem perſonas, ſed vnum Deum verum. Præterea Filium Dei propter humanam ſalutem factum hominem, pro nobis paſſum, & mortuum, ac tandem reſurrexiſſe, & regnare in cælis: & hunc eſſe IESVM Chriſtum Dominum, & redemptorem noſtrum, & vnicam ſpem hominum. Poſtremò neminem poſſe liberari à peccatis, & ſaluari niſi per eundem IESVM Chriſtum, cuius homo ſit ſeruus per Baptiſmum, in quo remittuntur peccata, & ius ad vitam donatur æternam. Hæc ſi, vt poteſt, credat, & confiteatur; ac rogatus dicat, ſe cum ſpe veniæ vitæ præteritæ criminum ex animo pœnitere, præcipuè idololatriæ; & in poſterum ſtatuat rectè viuere, ſecundum Dei, & ſanctæ Eccleſiæ præcepta, non eſt differendus, ſed ſtatim ex aqua, & Spiritu ſancto in Chriſto regenerandus.

34. Cum adultus baptizatur, patrinus ei aſſiſtat, & ipſe adultus debet reſpondere ad interrogata,[a] ſiquidem ætatem habet. Pro infantibus reſpondebit patrinus.

35. Amentes,[b] & furioſi, qui cùm aliquando compotes mentis eſſent, inciderunt in inſaniam, non ſunt baptizandi, niſi vitæ periculum immineat. Cum autẽ imminet,

a de cõſ. d. 4. cã. cùm pro paruuli.

b Ex catechiſmo. & de baptiſ. cap. maiores.

ſi

si antequàm furere, aut insanire cœperint, suscipiendi Baptismum significationem dederunt, baptizandi sunt: sin minus ab administratione Baptismi abstinendum est. Idem sentiendum est de dormientibus. [a] *Quòd si fuerint perpetuò amentes, & rationis expertes, baptizandi sunt in fide Ecclesiæ, non secus ac infantes.*

D[illegible]

36. Sacerdos oleo catechumenorum [b] *baptizandum vngat in pectore, & inter scapulas; chrismate* [c] *verò vngat baptizatum non quidem in fronte, sed tantùm in vertice, seu summitate capitis; frontem enim solus Episcopus vngit in Sacramento Confirmationis.*

37. Curet Parochus, vt nomen alicuius sancti imponatur baptizato, [d] *vt excellentis virtutis, & sanctitatis imitatione ad Christianam pietatem animus eius excitetur, speretque sibi eum patronum fore, ad omnes animæ, & corporis molestias superandas.*

a ubi supra.

b de cõs. d.4. cã. deinde. & de sacra vnct. cap. vnico. §. quia verò.

c de cõs. d.5. cã. nouissime. & de sacra vnct. eodem cap. & §. & in §. per frontis.

d Ex catechism. & can. 30. Cõcilij Niceni.

RITVS BAPTIZANDI.

¶ SAcerdos [illegible] Baptismi celebraturus induat superpelliceum, & stolam, quæ à collo pendeat, & [illegible] quod semper intelligendum est, quando de solemnibus paramentorum agitur; vel saltem superpelliceum & stolam.

¶ Curet, vt [illegible] aqua, sal, quod in aliquo vase [illegible] sit, & Oleum catechumenorum, [illegible] aut pannus [illegible] aliquam [illegible] aderit, postea [illegible]. Curet verò, de aqua [illegible] in piscinam proijci debet.

¶ Quærat Parochus, & [illegible] an forte, [illegible] infans domi baptizatus fuerit. Quòd si baptizatum esse comperiat, quærat adhuc à quo sit baptizatus [illegible] & qua forma. Si verò eum rite baptizatum cognouerit, nequaquàm [illegible] baptizabit, sed [illegible] & cæremonias [illegible] fieri consueuerunt [illegible] suprà capite proximo de Baptismo [illegible].

¶ Exquirat [illegible] an plures baptizandi sint [illegible] an plures fœminæ, an vtriusque sexus simul [illegible] vtatur, qui singulis [illegible] generibus baptizandis infra assignatur.

¶ His præparatis [illegible] Baptismi celebrandum [illegible] pro temporis. [illegible] lingua [illegible]

[illegible]

Ex conc. Trident. Sess. 24. de reform. cap. 7.

ADMONITIO DE BAPTISMO

[illegible]

¶ ANImaduertite fratres, ac seriò cōsiderate, quid agatur in præsentia: nimirum Sacramētum Baptismi, dignitate magnum, ordine primum, administraturi sumus, sine quo nemo salutem consequi potest: iuxta redemptoris nostri vocem, cùm Apostolis dixit, Euntes docete omnes gentes; baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. Per Baptismum ex aqua, & Spiritu sancto, regeneramur in nouam vitam. Est enim omnium Sacramentorum ianua, liberatq; à malis, quæ verè maxima sunt, eximijs auget bonis. Peccatum omne, tum originale, tum actuale, quātumuis graue, & nefarium, huius Sacramenti virtute remittitur. Neque peccati tantùm reatus deletur aqua Baptismi, sed etiam peccatis debitæ pœnæ condonantur à Deo. Anima diuina gratia repletur, qua iusti, & Filij Dei effecti,

Matth. 28. Marc. 16.

fecti, æternæ vitæ hæredes instituimur, & sumus. Accedit virtutum omnium comitatus, quæ in animā baptizati vnà cum gratia infunduntur. Christo per Baptismum, tanquā membra capiti, copulamur, atque connectimur. Vnde velut ex fonte, diuina virtus, gratia, & bona omnia dimanant, & ad Christianæ pietatis officia obeunda, habiles reddimur. Consignamur diuino charactere, tanquàm oues Christi: qui cùm deleri non possit, hoc præstat, vt Sacramentum Baptismi semel susceptum repeti nec possit, nec debeat: Prætereà, quod extremum est, cæli aditum peccato interclusum, aperit, vt in illam gloriam ingressi aliquando, vitam agamus miseriarum omnium expertem.

¶ Cæremoniæ perficiendo Baptismo, ex Apostolorum, & sanctorum patrum institutione, adhibentur multæ, & grauissimæ; vt hæc ipsa, quæ diximus, non verbis tantùm significentur, sed & actione ipsa, veluti subjiciantur oculis, quò tenaciùs memoriæ adhæreant. Qui baptizandi sunt, ad Ecclesiæ fores consistunt: quòd indigni sunt, qui domum Dei ingrediantur, priusquàm turpissima diaboli seruitute repudiata, totos se Christi imperio subjiciant. Dant nomina, vt milites se esse Christi recordentur. Catechismo instituuntur ex ipsa Domini saluatoris institutione, vt quid profiteantur, quibus per ætatem licet, intelligant. Nam pro pueris respondent patrini. Sequitur exorcismus, qui ad expellendum diabolum, religiosis verbis, ac precationibus perficitur. Sal in os immittitur, vt à peccatorum putredine liberentur, saporemque is, qui baptizatur, diuinæ sapi-

ſapientiæ percipiat. Saliua nares, & aures liniuntur, cæci exemplo, quem Dominus iuſsit oculos, luto illitos, Siloes aqua (quæ Baptiſmum ſignificat) abluere. Oleo vngitur, & chriſmate: vt athleta aduerſus nequitiæ ſpiritus, & Chriſtianum, hoc eſt Chriſti ſectatorem, ſe eſſe debere meminerit; eumque moribus, & vita imitetur, ex cuius nomine appellationem accepit. Quid veſtis candida, quid candela accenſa ſignificent, explicare non attinet; res ipſa indicat, innocentiæ candorem exigi, & rectæ operationis lucem. Atque hi quidem Baptiſmi fructus, hæ cæremoniæ eo explicatæ ſunt, vt quanta deuotione Baptiſmus ſuſcipiendus ſit, omnes intelligant, & profeſsionis, quam ſuſceperunt, memores, Dei beneficium agnoſcant, qui nos dignatus eſt, ad ſuam ſanctam fidem, fontemque Baptiſmi nullis noſtris meritis, ſed ſola ſua benignitate, vocare, & adducere. Ipſi honor, & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

¶

RI-

RITVS BAPTIZANDI VNVM MASCVLVM SIVE INFANTEM, ſiue adultum.

¶ [illegible]

¶ [illegible]

Petre. Ioãnes, quid petis ab Eccleſia Dei?

Fidem. Fides quid tibi præſtat?

Vitam æternam. Si vis habere vitam æternam, ſerua mandata. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & proximum tuum ſicut te ipſum. In his duobus mandatis tota lex pendet, & Prophetæ. Fides autem eſt, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate venereris. Neque confundendo perſonas, neque ſubſtantiam ſeparando. Alia eſt enim perſona Patris, alia Filij, alia Spiritus ſancti. Sed horũ trium vna eſt diuinitas. Exeat ergo de te ſpiritus malignus; & ingrediatur Spiritus bonus: per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem.

Amen.

¶ Exi ab eo immunde ſpiritus, & da locum Spiritui ſancto paraclito.

[illegible] ✠ [illegible] N. accipe Spiritũ ſanctũ per iſtam inſufflationem, & Dei benedictionem. ℣. Pax tibi. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

de con. ſecr. d. 4. can. poſtquã ſe. et cã. ſicut nobis.

¶ Poſtea pollice [illegible] dicens. N. ſignum ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti in fron ✠ te tua pono.

¶ [illegible] N. accipe ſignum crucis tam in fron ✠ te, quàm in cor ✠ de: ſummam ſcilicet fidei cæleſtium præceptorum. Talis eſto moribus, vt templum Dei iam eſſe poſſis, ingreſſuſque Eccleſiam Dei, euaſiſſe te laqueos mortis lætus agnoſce, horreſce idòla: reſpue ſimulacra: cole Deum Patrem omnipotentem, & Ieſum Chriſtum Filium eius vnicum, Dominum noſtrum. Qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

de conſ d. 4. cã. poſteà.

Oremus.

Preces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi, & hunc electum tuum, crucis Dominicæ, cuius eum impreſsione ſigna ✠ mus, virtute cuſtodi: vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta ſeruans, per cuſtodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriam peruenire mereatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui humani generis ita es conditor, vt ſis etiam reformator, propitiare populis adoptionis, & nouo teſtamento ſobolem nouæ prolis aſcribe: vt filij promiſſionis, quod non potuerunt aſſequi per naturam, gaudeant ſe recepiſſe per gratiam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

[illegible] ſuper caput [illegible], & poſtea dicit.

Oremus.

Omnipotens, ſempiterne Deus, pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, reſpicere dignare ſuper hunc famulum tuum, quem ad rudimenta fidei vocare dignatus es. Omnem cæcitatem cordis ab eo expelle: diſrumpe omnes laqueos Satanæ, quibus fuerat obligatus. Aperi ei, Domine, ianuam pietatis tuæ: vt ſigno ſapientiæ tuæ imbutus, omnium cupiditatum fœtoribus careat, & ſuauem odorem præceptorum tuorũ in Eccleſia tua lætus ſentiat: tibi deſeruiat, & proficiat de die in diem: vt idoneus efficiatur accedere ad gratiam Baptiſmi tui. Per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem, ℟. Amen.

¶ [illegible]

Benedic omnipotens Deus, hanc creaturam ſalis, bene ✠ dictione cæleſti ad effugandum inimicum: quod tu Domine, ſanctifi ✠ cando ſanctifices, bene ✠ dicendo benedicas: fiatque omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in viſceribus eorum, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

de conſ. d. 4. cã. ex hinc. et can. ſal.

¶ [illegible] N. Accipe ſal ſapientiæ, vt propitiatio ſit tibi in vitam æternã. ℣. Pax tibi. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus patrum nostrorum, Deus vniuersæ conditor veritatis, te supplices exoramus, vt hunc famulum tuum respicere digneris propitius: & cum primum pabulum salis gustantem non diutius esurire permittas, quo minus cibo expleatur cælesti: quatenus sit semper Domine spiritu feruens, spe gaudens, tuo semper nomini seruiens. Perduc eum Domine, quæsumus, ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus, qui Moysi famulo tuo in monte Sinai apparuisti, & filios Israel de terra Egypti eduxisti, deputans eis angelum pietatis tuæ, qui custodiret eos die, ac nocte: quæsumus, vt mittere digneris sanctum angelum tuum, qui similiter custodiat & hunc famulum tuum, & perducat eum ad gratiam Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ergo, maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo viuo, & vero: da honorem Iesu Christo filio eius, & Spiritui sancto, & recede ab hoc famulo Dei. Quia eum sibi Dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, fontéq; baptismatis vocare dignatus est: & hoc signum sanctæ cru ✠ cis, quod nos in fronte eius damus, tu maledicte diabole, nunquàm audeas violare: per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oremus.

Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus, qui Moysi famulo tuo in monte Sinai apparuisti, & filios Israel de terra AEgypti eduxisti, deputans eis angelum pietatis tuæ, qui custodiret eos die, ac nocte: quæsumus, vt mittere digneris sanctum angelum tuum, qui similiter custodiat & hũc famulum tuum, & perducat eum ad gratiam Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Audi, maledicte Satana, adiuratus per nomen Dei æterni, cum tua victus inuidia, tremens, gemensque discede: nihilque tibi sit commune cum seruo Dei iam cælestia cogitante, renuntiaturo tibi, & seculo tuo, & beata immortalitate victuro. Da igitur honorem aduenienti Spiritui sancto, qui ex summa cæli arce descendens perturbatis fraudibus tuis, diuino fonte purgatum pectus, vel sanctificatum cor, Deo templum, & habitaculum perficiat: & ab omnibus penitus noxis præteritorum criminum liberatus Dei seruus, gratias perenni Deo referat semper, & benedicat nomen eius in secula seculorum. Amen.

Exorcizo te, immunde spiritus, in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti: vt exeas, & recedas ab hoc famulo Dei. Ipse enim tibi imperat, maledicte damnate, qui siccis pedibus super mare ambulauit, & Petro, ne mergeretur, dexteram porrexit. Ad-

Ergo, maledicte diabole, recognosce sententiam tuam: & da honorem Deo viuo, & vero: da honorẽ Iesu Christo filio eius, & Spiritui sancto, & recede ab hoc famulo Dei. Quia eum sibi Dominus Iesus Christus ad suã sanctam gratiam, & benedictionem, fontemque baptismatis vocare dignatus est: & hoc signum sanctæ cru ✠ cis, quod nos in fronte eius damus, tu maledicte diabole, nũquàm audeas violare: per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

¶

Effeta, quod est adaperire, aures, & nares in odorem suauitatis. Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

de conf. d. 4. cã. posteà tã guntur. et can. propter.

¶

Ingredere in sanctam Ecclesiam Dei, vt accipias benedictionem cælestem à Domino Iesu Christo.

¶

Pater noster, qui es in cælis. Sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra. Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

Symbolum Apostolorum.

Cre-

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ. Et in Iesum Christum filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto. Natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos. Tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cælos. Sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos. Credo in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam: Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

¶

Dominus vobiscum. ℟ Et cum spiritu tuo.

Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. *Cap. 19.*

Gloria tibi Domine.

In illo tempore, oblati sunt Iesu paruuli, vt manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus autem dixit eis: sinite paruulos, & nolite prohibere eos ad me venire: talium est enim regnum cælorum. Et cùm imposuisset eis manus, abijt inde. ℟ Laus tibi Christe.

¶

Ne te lateat, Satana, imminere tibi pœnas, imminere gehẽnã, imminere tibi diẽ iudicij, diẽ, qui vẽturus est, velut clibanus ardẽs, in quo tibi, atq; vniuersis angelis tuis ætern⁹ veniet interitus. Quapropter, diabole, da honorem

Deo

Deo viuo, & vero, & Iesu Christo filio eius. In cuius nomine, atque virtute, adiuro te, quicunque es, immũde spiritus, vt exeas, & recedas ab hoc famulo Dei. N. vt fiat vas mundum ad superuenientem sanitatẽ Spiritus sancti: sitque etiam templum Dei viui, quem Deus, & Dominus noster ad suam gratiam vocare dignatus est, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

De conf. d.4. cã. deinde. & can- venit.

¶

Exaudi nos, omnipotens Deus, & in huius aquæ substãtiam tuam immisce virtutem: vt abluendi, per eam & sanitatem simul, & vitam mereantur æternam. Per Christũ Dominum nostrum. Amen.

Exorcizo te, creatura aquæ, in nomine Dei ✠ Patris omnipotentis, & in nomine Iesu ✠ Christi filij eius, & in virtute Spiritus ✠ sancti. Exorcizo te, omnis virtus diaboli, vt omnis phantasia eradicetur, & effugetur ab hac creatura aquæ: vt fiat fons aquæ salientis in vitam æternam: vt, qui ex ea baptizatus fuerit, fiat templum Dei viui, & Spiritus sanctus habitet in eo in remissionem peccatorum: in nomine Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

¶ ✠

San-

Sanctificetur, & fœcundetur fons iste, in nomine Patris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

¶

Frater in Deo dilecte plurimas gratias agere debes Domino nostro, & Redemptori IESV Christo, quòd cùm esses in tenebris infidelitatis, segregatus ab itinere recto, quod ducit ad vitam: ob suam infinitam misericordiam, dignatus est te vocare ad suam sanctam fidem catholicam, sine qua nullus potest saluus fieri. Pro inde opus est, vt horrescas, & respuas idola, quæ sunt inuenta diaboli, & penitus ex corde tuo depellas maledictam, & detestabilem sectam, in qua hactenus vixisti, & sponte tua, & cum omni deuotione recipias hanc sanctam fidem catholicam, proponens fideliter, semper in ea & viuere, & mori. Pœniteat te etiam, & dolorem habeas omnium peccatorum tuorum, quibus Dominum Deum creatorẽ tuum offendisti, ab eo tempore, quo cœpisti vti ratione, & discernere bonum, & malum, statuasq; firmiter vitam tuam, ac prauos mores in posterum emendare. Ad hæc opus est, vt non vi, timore ve compulsus, sed ex vocatione Spiritus sancti, maximeq; ob Dei gloriam, & salutem animæ propriæ cum magna humilitate Sacramentũ Baptism

tismi postules, & accipias, desiderans ex toto corde viuere sub obedientia Dei, & sanctæ matris Ecclesiæ. Sic fiet, vt omnipotens, & misericors Deus, ob merita, & passionem Domini nostri Iesu Christi Filij sui, in quo firmam spem habere debes, tibi vberrimam in hoc Sacramēto gratiam largiatur, qua consequi possis vitam æternam. Amen.

¶

¶ N. Abrenuntias Satanæ? Abrenuntio. Et omnibus pompis eius? Abrenuntio. Et omnibus operibus eius? Abrenuntio.

De conf. d.4. cā. Prima igitur, et can. primum.

¶ ✠ ✠
Et ego te linio oleo salutis in Christo Iesu Domino nostro: vt habeas vitam æternam. Amen.

De conf. d.4. cā. deinde. et de sacra vnctione cap. vnico. §. quia verò.

¶ N. Credis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ? Credo. Credis in Iesum Christum, Filium eius vnicum, Dominum nostrum, natum, & passum? Credo. Credis & in Spiritum sanctum? Sāctam Ecclesiam catholicam? Sanctorum communionem? remissionem peccatorum? carnis resurrectionem? vitam æternam? Credo.

De conf. d.4. cā. Prima igitur.

¶ N. Vis baptizari?

Volo.

¶

N. Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

¶ ✠
Deus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui te regenerauit ex aqua, & Spiritu sancto, quiq; dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te liniat chrismate salutis, in vitam æternam. Amen.

De sacra vnct. cap. vnico. §. quia verò. et de conf. d. 4. can. emersisti.

¶ Accipe vestem candidam, & immaculatam, quam perferas ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeas vitam æternam. Amen.

¶ Accipe lampadem irreprehensibilem: custodi Baptismum tuum, vt cùm Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei in aula iustitiæ cælestis. Amen.

De conf. d.4. cā. post baptismū. & can. accepisti.

¶
Benedictio Dei omnipotētis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti descendat super te, & maneat semper, & angelus Domini custodiat te in vitam æternam. Amen.

Greg. Naz. orat. in sanctum lauacrū. et Aug. in Psal. 65.

¶

Muneris vestri est habere hunc spiritualem filium, perpetuò commendatum: & in ijs, quæ ad Christianæ vitæ

Ex catechismo.

inſtitutionem ſpectant, diligenter curare, vt talem ſe præbeat, qualem eum futurum hac ſolenni actione ſpopondiſtis. Docete etiam eum, vt caſtitatem cuſtodiat, iuſtitiam diligat, charitatem teneat; & ante omnia ſymbolum, & orationem Dominicam, Decalogum, & cætera rudimenta fidei ſciat. Cognatione etiam ſpirituali cum baptizato hoc, & eius patre, & matre, deuincti eſtis, ita vt legitima nuptiarum fœdera inire poſt hac non poſsitis.

Cōc. Tridēt. ſeſſ. 24. de reform. matrim. cap. 2.

¶

¶

Cōc. Tridēt. vbi ſupra.

RITVS BAPTIZANDI VNAM *FOEMINAM SIVE INFANTEM, SIVE ADVLTAM.*

¶

Maria. vel Catharina, Quid petis ab Eccleſia Dei?

Fidem. Fides quid tibi præſtat? ℟ Vitam æternam. Si vis habere vitam æternam, ſerua mandata. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & proximum tuum ſicut te ipſum. In his duobus mandatis tota

tota lex pendet, & Prophetæ. Fides autem eſt, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate venereris. Neque confundendo perſonas, neque ſubſtantiam ſeparando. Alia eſt enim perſona Patris, alia Filij, alia Spiritus ſancti. Sed horum trium vna eſt diuinitas. Exeat ergo de te ſpiritus malignus: & ingrediatur Spiritus bonus: per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

¶ Exi ab ea immunde ſpiritus, & da locum Spiritui ſancto paraclito.

¶ ✠ N. Accipe Spiritum ſanctum per iſtam inſufflationem, & Dei benedictionem.

Pax tibi. Et cum ſpiritu tuo.

¶ N. Signum ſaluatoris Domini noſtri IESV Chriſti in fron ✠ te tua pono.

¶ N. Accipe ſignum crucis tam in fron ✠ te, quàm in cor ✠ de: ſummam ſcilicet fidei cæleſtium præceptorum. Talis eſto moribus, vt templum Dei iam eſſe poſsis: ingreſſaque Eccleſiam Dei, euaſiſſe te laqueos mortis læta agnoſce. Horreſce idola: reſpue ſimulacra: cole Deum Patrem omnipotentem, & Ieſum Chriſtum, filium eius vnicum, Dominum noſtrum: qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Oremus.

Preces noſtras, quæſumus, Domine clementer exaudi, & hanc

& hanc electam tuam, crucis dominicæ, cuius eam impreſsione ſigna ✠ mus, virtute cuſtodi: vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta ſeruans per cuſtodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriam peruenire mereatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui humani generis ita es conditor, vt ſis etiam reformator, propitiare populis adoptionis, & nouo teſtamento ſobolem nouæ prolis adſcribe: vt filij promiſsionis, quod non potuerunt aſſequi per naturam, gaudeant ſe recepiſſe per gratiam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

¶

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, Pater Domini noſtri IESV Chriſti, reſpicere dignare ſuper hanc famulam tuam, quam ad rudimenta fidei vocare dignatus es. Omnem cæcitatem cordis ab ea repelle: diſrumpe omnes laqueos Satanæ, quibus fuerat obligata. Aperi ei, Domine, ianuam pietatis tuæ, vt ſigno ſapientiæ tuæ imbuta omnium cupiditatum fœtoribus careat, & ſuauem odorē præceptorum tuorum in Eccleſia tua læta ſentiat: tibi deſeruiat, & proficiat de die in diem; vt idonea efficiatur accedere ad gratiam Baptiſmi tui: per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

¶

Bene-

Benedic omnipotens Deus, hanc creaturam ſalis, bene ✠ dictione cæleſti ad effugandum inimicum: quod tu Domine, ſanctifi ✠ cando ſanctifices, bene ✠ dicendo benedicas: fiatque omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in viſceribus eorum, in nomine Domini noſtri IESV Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

¶

N. Accipe ſal ſapientiæ, vt propitiatio ſit tibi in vitam æternam. Pax tibi. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus patrum noſtrorum, Deus vniuerſæ conditor veritatis, te ſupplices exoramus, vt hanc famulam tuam reſpicere digneris propitius, & eam primum pabulum ſalis guſtantem, non diutius eſurire permittas, quo minus cibo expleatur cæleſti: quatenus ſit ſemper, Domine, ſpiritu feruens, ſpe gaudens, tuo ſemper nomini ſeruiens. Perduc eam Domine quæſumus ad nouæ regenerationis lauacrum: vt cum fidelibus tuis promiſsionum tuarum æterna præmia conſequi mereatur. Per Chriſtum Dominū noſtrum. Amen.

Oremus.

Deus cæli, Deus terræ, Deus Angelorum, Deus Prophetarum, Deus martyrum, Deus omnium bene viuentium, Deus, cui omnis lingua confitetur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum: te inuoco, Domine, vt hanc famulam tuam perducere, & cuſtodire digneris ad gratiā

bap-

baptiſmi tui. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
Amen.

Adiuratio.

Ergo, maledicte diabole, recognoſce ſententiam tuam: & da honorem Deo viuo, & vero: da honorem IESV Chriſto filio eius, & Spiritui ſancto, & recede ab hac famula Dei: quia eam ſibi Dominus noſter IESVS Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam, & benedictionem, fontemque baptiſmatis vocare dignatus eſt: & hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis, quod nos in fronte eius damus, tu, maledicte diabole, nunquàm audeas violare, per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Oremus.

Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, Deus, qui tribus Iſrael de AEgyptiaca ſeruitute eduxiſti, & Suſannam de falſo crimine liberaſti, te ſupplex deprecor, Domine, vt liberes hanc famulam tuam, & perducere eã digneris ad gratiam Baptiſmi tui. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Audi, maledicte Satana, adiuratus per nomen Dei æterni, cum tua victus inuidia, tremens, gemenſque diſcede: nihilque tibi ſit commune cum ancilla Dei, iam cæleſtia cogitante, renuntiatura tibi, & ſeculo tuo, & beata immortalitate victura. Da igitur honorẽ aduenienti Spiritui ſancto, qui ex ſumma cæli arce deſcẽdẽs, perturbatis fraudibus tuis, diuino fõte purgatũ pectus, vel ſanctificatum cor, Deo templum, & habitaculum perficiat. & ab

ab omnibus penitus noxis præteritorum criminum liberata Dei ancilla, gratias perenni Deo referat ſemper, & benedicat nomen eius in ſecula ſeculorum. Amen.

Exorcizo te, immunde ſpiritus, per Pa ✠ trem, & Fi ✠ lium, & Spiritum ✠ ſanctum: vt exeas, & recedas ab hac famula Dei. Ipſe enim tibi imperat, maledicte damnate, qui cæco nato oculos aperuit, & quatriduanũ Lazarum de monumento ſuſcitauit.

Ergo, maledicte diabole, recognoſce ſententiam tuam: & da honorem Deo viuo, & vero: da honorẽ IESV Chriſto Filio eius, & Spiritui ſancto, & recede ab hac famula Dei: quia eam ſibi Dominus noſter IESVS Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam, & benedictionem, fontemque baptiſmatis vocare dignatus eſt: & hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis, quod nos in fronte eius damus, tu, maledicte diabole, nunquàm audeas violare, per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

¶

Effeta, quod eſt adaperire, aures, & nares in odorem ſuauitatis. Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

¶

Ingredere in ſanctam Eccleſiam Dei, vt accipias benedictionem cæleſtem à Domino IESV Chriſto.

¶

Pater noster, qui es in cælis. Sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ. Et in IESVM Christum Filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cælos: sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos. Credo in Spiritum sanctum: sanctam Ecclesiam catholicam: Sanctorum communionem: remissionem peccatorum: carnis resurrectionem: vitam æternam. Amen.

¶

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Cap. 19. Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

Gloria tibi Domine.

In illo tempore, oblati sunt IESV paruuli, vt manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. IESVS autem dixit eis; sinite paruulos, & nolite prohibere eos ad me venire: talium est enim regnum cælorum. Et cùm imposuisset eis manus, abijt inde.

Laus tibi Christe.

¶

Ne te lateat, Satana, imminere tibi pœnas, imminere gehennam, imminere tibi diem iudicij, diem, qui venturus est, velut clibanus ardens, in quo tibi, atque vniuersis angelis tuis æternus veniet interitus. Quapropter diabole, da honorem Deo viuo, & vero, & IESV Christo filio eius: in cuius nomine, atque virtute adiuro te, quicunque es, immunde spiritus, vt exeas, & recedas ab ea: vt fiat vas mundum ad superuenientem sanitatem Spiritus sancti: sitq; etiam templum Dei viui, quā Deus, & Dominus noster ad suam sanctā gratiam vocare dignatus est. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

¶

Exaudi nos, Omnipotens Deus, & in huius aquæ substātiam tuam immisce virtutem, vt abluendi per eam, & sanitatem simul, & vitam mereantur æternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Exorcizo te, creatura aquæ, in nomine Dei Patris omnipotentis, & in nomine IESV Christi filij

filij eius, & in virtute Spiritus ✠ ſancti. Exorcizo te omnis virtus diaboli, vt omnis phantaſia eradicetur, & effugetur ab hac creatura aquæ: vt fiat fons aquæ ſalientis in vitam æternam: vt qui ex ea baptizati fuerint, fiant templa Dei viui, & Spiritus ſanctus habitet in eis in remiſsionem peccatorum: in nomine Domini noſtri IESV Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

¶ [illegible] ✠ [illegible]
Sanctificetur, & fœcundetur fons iſte in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti. Amen.

¶ His expletis, [illegible] 25

¶ [illegible] N. Abrenuntias Satanæ? ℟. Abrenuntio. [illegible] Et omnibus pompis eius? ℟. Abrenuntio. [illegible] Et omnibus operibus eius? ℟. Abrenuntio.

¶ [illegible] ✠ [illegible] ✠ [illegible]
Et ego te linio oleo ſalutis in Chriſto IESV Domino noſtro: vt habeas vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] N. Credis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ? ℟. Credo. [illegible] Credis & in IESVM Chriſtum, Filium eius vnicum, Dominum noſtrum, natum, & paſſum?

Cre-

℟. Credo. [illegible] Credis & in Spiritum ſanctũ? ſanctam Eccleſiam catholicam? ſanctorum communionẽ? remiſsionem peccatorum? carnis reſurrectionem? vitam æternam? ℟. Credo.

¶ [illegible] N. Vis baptizari? [illegible] Volo.

¶ [illegible]

N. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

¶ [illegible] ✠ [illegible]

Deus omnipotens, Pater Domini noſtri IESV Chriſti, qui te regenerauit ex aqua, & Spiritu ſancto, quiq; dedit tibi remiſsionem omnium peccatorum, ipſe te liniat chriſmate ſalutis in vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] Accipe veſtem candidam, & immaculatam, quam perferas ante tribunal Domini noſtri IESV Chriſti: & habeas vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] Accipe lampadem irreprehenſibilem: cuſtodi Baptiſmum tuum, vt cùm Dominus venerit ad nuptias, poſsis occurrere ei in aula iuſtitiæ cæleſtis. Amen.

¶ [illegible]
Benedictio Dei omnipotẽtis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti deſcendat ſuper te, & maneat ſẽper, & Angelus Domini cuſtodiat te in vitam æternam. Amen.

¶

¶

¶

Côc. Tri dẽt. Seß. 24. de reformat. matr. cap. 24.

RITVS BAPTIZANDI PLVRES, SIVE INFANTES, SIVE ADVLTOS; SI MASCVLI TANTVM SINT; AVT masculi ſimul & fœminæ.

¶

a pag. 13.

b pag. 14.

c pag. 13.

N. N. & cæteri, qui adeſtis baptizandi. Quid petitis ab Eccleſia Dei? Fidem. Fides quid vobis præ-

ſtat? Vitam æternam. Si vultis habere vitam æternam, ſeruate mandata. Diliges Dominũ Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima ſua: & proximum tuum, ſicut te ipſum. In his duobus mandatis tota lex pendet, & prophetæ. Fides autem eſt, vt vnum Deum in trinitate, & trinitatem in vnitate veneremini, neque confundendo perſonas, neque ſubſtantiã ſeparando. Alia eſt enim perſona Patris, alia Filij, alia Spiritus ſancti. Sed horum trium vna eſt diuinitas. Exeat ergo de vobis ſpiritus malignus, & ingrediatur Spiritus bonus. Per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

¶ Exi ab eis, immunde ſpiritus, & da locum Spiritui ſancto paraclito.

✠ N. N. & cæteri. Accipite Spiritum ſanctum, per iſtam inſufflationem, & Dei benedictionem. Pax vobis. ℞ Et cum ſpiritu tuo.

¶

N. N. & cæteri. Signum ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti in fron ✠ tibus veſtris pono.

¶

N. N. & cæteri. Accipite ſignum crucis tam in fron ✠ tibus, quàm in cordi ✠ bus, ſummam, ſcilicet, fidei cæleſtium præceptorum. Tales eſtote moribus, vt templa Dei iam eſſe poſsitis, ingreſsique Eccleſiam Dei euaſiſſe vos laqueos mortis læti agnoſcite. Horreſcite idola, reſpuite ſimulacra,

sacra, colite Deum patrem omnipotentē, & IESVM Christum, Filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculū per ignem. ℟. Amen.

Oremus.

Preces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi: & hos electos tuos, crucis dominicæ, cuius eos impressione signa ✠ mus, virtute custodi: vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta seruantes per custodiam mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereantur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui humani generis ita es conditor, vt sis etiam reformator, propitiare populis adoptionis, & nouo testamento sobolem nouæ prolis adscribe: vt filij promissionis, quod non potuerunt assequi per naturam, gaudeant se recepisse per gratiam. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ [illegible] capita [illegible]

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, Pater Domini nostri IESV Christi, respicere dignare super hos famulos tuos, quos ad rudimenta fidei vocare dignatus es. Omnem cæcitatem cordis ab eis repelle, disrumpe omnes laqueos Satanæ, quibus fuerant obligati. Aperi eis, Domine, ianuam pietatis tuæ, vt signo sapientiæ tuæ imbuti, omnium cupiditatum fœtoribus careant, & suauem odorem præceptorum tuorum in Ecclesia tua læti sentiant. Tibi deser-

deseruiant, & proficiant de die in diem: vt idonei efficiantur accedere ad gratiam Baptismi tui, per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟. Amen.

¶ [illegible]

[illegible]

Benedic Omnipotens Deus, hanc creaturam salis, bene ✠ dictione cælesti ad effugandum inimicum: quod tu Domine, sancti ✠ cando sanctifices, bene ✠ dicendo benedicas: fiatque omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in visceribus eorum, in nomine Domini nostri IESV Christi, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟. Amen.

¶ [illegible]

N. N. & cæteri. Accipite sal sapientiæ, vt propitiatio sit vobis in vitam æternam. ℣. Pax vobis. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus patrum nostrorum, Deus vniuersæ conditor veritatis, te supplices exoramus, vt hos famulos tuos respicere digneris propitius: & eos primum pabulum salis gustantes non diutius esurire permittas, quo minus cibo expleantur cælesti: quatenus sint semper Domine spiritu feruentes, spe gaudentes, tuo semper nomini seruientes. Perduc eos Domine, quæsumus, ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereantur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

 Ore-

Oremus.

Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, Deus, qui Moyſi famulo tuo in monte Sinai apparuiſti: & filios Iſrael de terra AEgypti eduxiſti, deputans eis Angelum pietatis tuæ, qui cuſtodiret eos die, ac nocte: quæſumus, vt mittere digneris ſanctum Angelum tuum, qui ſimiliter cuſtodiat, & hos famulos tuos, & perducat eos ad gratiam Baptiſmi tui. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℞. Amen.

Adiuratio.

Ergo, maledicte diabole, recognoſce ſententiam tuam: & da honorem Deo viuo, & vero: da honorem IESV Chriſto filio eius, & Spiritui ſancto: & recede ab his famulis Dei. Quia eos ſibi Dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam, & benedictionem, fontéque baptiſmatis vocare dignatus eſt: & hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis, quod nos in frontibus eorum damus, tu maledicte diabole, nunquàm audeas violare, per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℞. Amen.

Oremus.

Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, Deus, qui Moyſi famulo tuo in monte Sinai apparuiſti: & filios Iſrael de terra AEgypti eduxiſti, deputans eis Angelum pietatis tuæ, qui cuſtodiret eos die, ac nocte: quæſumus, vt mittere digneris ſanctum Angelum tuum, qui ſimiliter cuſtodiat, & hos famulos tuos, & perducat eos ad gratiam Baptiſmi tui. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℞. Amen.

Alia

Alia adiuratio.

Audi, maledicte Satana, adiuratus per nomen Dei æterni, cum tua victus inuidia, tremens, gemenſque diſcede: nihilque tibi ſit commune cum ſeruis Dei iam cæleſtia cogitantibus, renuntiaturis tibi, & ſeculo tuo, & beata immortalitate victuris. Da igitur honorem aduenienti Spiritui ſancto, qui ex ſumma cæli arce deſcendens, perturbatis fraudibus tuis, diuino fonte purgata pectora, [illegible] ſanctificata corda, Deo templa, & habitacula perficiat: & ab omnibus penitus noxis præteritorum criminũ liberati Dei ſerui gratias perenni Deo referant ſemper, & benedicant nomen eius in ſecula ſeculorum. ℞. Amen.

[illegible]

Exorcizo te, immunde ſpiritus, in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti, vt exeas, & recedas ab his famulis Dei. Ipſe enim tibi imperat, maledicte damnate, qui ſiccis pedibus ſuper mare ambulauit, & Petro, ne mergeretur, dexteram porrexit.

Adiuratio.

Ergo maledicte diabole, recognoſce ſententiam tuam: & da honorem Deo viuo, & vero; da honorem IESV Chriſto filio eius, & Spiritui ſancto, & recede ab his famulis Dei. Quia eos ſibi Dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam, & benedictionem, fontemque baptiſmatis vocare dignatus eſt: & hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis, quod nos in frontibus eorum damus, tu, maledicte diabole, nunquàm audeas violare: per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℞. Amen.

¶ [illegible]

Effeta, quod est adaperire: aures, & nares, in odorem suauitatis. Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

¶ [illegible]

Ingredimini in sanctam Ecclesiam Dei, vt accipiatis benedictionem cælestem à Domino IESV Christo.

¶ [illegible]

[illegible]

Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem: sed libera nos à malo. Amen.

[illegible]

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ. Et in IESVM Christum filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cælos: sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos. Credo in Spiritũ sanctum: sanctam Ecclesiam catholicam: Sanctorum cõmunionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

¶ [illegible]

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. *Cap. 19.*

Gloria tibi Domine.

In illo tempore, oblati sunt Iesu paruuli, vt manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. IESVS autem dixit eis: Sinite paruulos, & nolite prohibere eos ad me venire: talium est enim regnum cælorum. Et cùm imposuisset eis manus, abijt inde.

Laus tibi Christe.

¶ [illegible]

[illegible]

Ne te lateat, Satana, imminere tibi pœnas, imminere gehennam, imminere tibi diem iudicij, diem, qui venturus est, velut clibanus ardens, in quo tibi, atque vniuersis angelis tuis æternus veniet interitus. Quapropter, diabole, da honorem Deo viuo, & vero, & IESV Christo filio eius: in cuius nomine, atque virtute adiuro te, quicunque es, immunde spiritus, vt exeas, et recedas ab eis: vt fiant vasa munda ad superuenientem sanitatem Spiritus sancti: sintque etiam templa Dei viui: quos Deus, & Dominus noster ad suam gratiam vocare dignatus est. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

¶

¶ [illegible]

Benedictio, & [illegible]

Oratio.

Exaudi nos, omnipotens Deus: & in huius aquæ ſubſtãtiam tuam immiſce virtutem: vt abluendi per eam, & ſanitatem ſimul, & vitam mereantur æternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Exorciſmus.

Exorcizo te, creatura aquæ, in nomine Dei Pa ✠ tris omnipotentis, & in nomine Ieſu ✠ Chriſti filij eius, & in virtute Spiritus ✠ ſancti. Exorcizo te, omnis virtus diaboli, vt omnis phantaſia eradicetur, & effugetur ab hac creatura aquæ: vt fiat fons aquæ ſalientis in vitam æternam: vt qui ex ea baptizati fuerint, fiant templa Dei viui, & Spiritus ſanctus habitet in eis in remiſsionem peccatorum: in nomine Domini noſtri IESV Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

¶ [illegible] ✠ [illegible]

Sanctificetur, & fœcundetur fons iſte in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti. Amen.

¶ [illegible] 25.

¶ [illegible]

[illegible] N. N. & cæteri. Abrenũtiatis Satanæ? [illegible] Abrenuntio. [illegible] Et omnibus pompis eius? [illegible] Abrenũtio. [illegible] Et omnibus operibus eius? [illegible] Abrenuntio.

¶ [illegible] ✠ [illegible] ✠ [illegible] Et ego vos linio oleo ſalutis in Chriſto Ieſu Domino noſtro, vt habeatis vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] N. N. & cæteri. Creditis in Deum patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ? [illegible] Credo. [illegible] Creditis & in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum, Dominum noſtrum, natum, & paſſum? [illegible] Credo. [illegible] Creditis & in Spiritum ſanctũ? ſanctam Eccleſiam catholicam? Sanctorum communionem? remiſsionem peccatorum? carnis reſurrectionem? vitam æternam? [illegible] Credo.

¶ [illegible] N. N. & reliqui, qui adeſtis baptizandi, vultis baptizari?

[illegible] Volo.

¶ [illegible] N. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

¶ [illegible] ✠ [illegible]

Oratio

Deus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui vos regenerauit ex aqua, & Spiritu sancto, quique dedit vobis remissionem omnium peccatorum, ipse vos liniat chrismate salutis, in vitam æternam. Amen.

¶ St[illegible] Accipite vestem cādidam, & immaculatam, quam perferatis ante tribunal Domini nostri IESV Christi, & habeatis vitam æternam. Amen. Mox[illegible] singulorum.

¶ Deinde [illegible] Accipite lampadem irreprehensibilem: custodite Baptismum vestrum, vt cùm Dominus venerit ad nuptias, possitis ei occurrere in aula iustitiæ cælestis: Amen. [illegible]

¶ Postremo [illegible]

Benedictio Dei omnipotētis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti descendat super vos, & maneat semper, & Angelus Domini custodiat vos in vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] pag. 27

¶ [illegible] rum, & parentum eorum, & patrinorum

Cōc. Trid. sess. 24. de refor. matr. cap. 2.

RI-

RITVS BAPTIZANDI PLVRES TANTVM FOEMINAS: SIVE INFANTES, siue adultas.

¶ [illegible] N. N. & reliquæ, quæ adestis baptizādæ ([illegible]) Quid petitis ab Ecclesia Dei? [illegible] Fidē. [illegible] Fides quid vobis præstat. [illegible] Vitam æternam. [illegible] Si vultis habere vitam æternam, seruate mandata. Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua; & proximum tuum, sicut te ipsum. In his duobus mandatis, tota lex pendet, & Prophetæ. Fides autem est, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate veneremini, neque confundendo personas, neque substantiam separando. Alia est enim persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti. Sed horum trium vna est diuinitas. Exeat ergo de vobis spiritus malignus, & ingrediatur spiritus bonus. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. [illegible] Amen.

¶ [illegible] Exi ab eis immunde spiritus, & da locum Spiritui sancto paraclito.

¶ [illegible] ✠ [illegible] N. N. & reliquæ. Accipite Spiritum sanctum per istā insufflationem, & Dei benedictionem. [illegible] Pax vobis. [illegible] Et cum spiritu tuo.

 ¶ De-

¶ D[illegible]de pollic[illegible] vna[illegible]quaque earum [illegible] crucis in front[illegible] [illegible]et, pr[illegible]us omn[illegible] [illegible]mul dice[illegible].
N. N. & reliquæ. Signum ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti in fron ✠ tibus veſtris pono.

¶ Iterum repe[illegible] [illegible] baptiza[illegible], [illegible] ſingularum frontibus, [illegible] pollice cruce[illegible], priùs omnibus ſimel dicens. N. N. & reliquæ. Accipite ſignum crucis tam in fron ✠ tibus, quàm in cor ✠ dibus, ſummam ſcilicet fidei cæleſtium præceptorum: Tales eſtote moribus, vt templa Dei iam eſſe poſſitis, ingreſſaque Eccleſiam Dei euaſiſſe vos laqueos mortis lætæ agnoſcite. Horreſcite idola, reſpuite ſimulacra, colite Deum Patrem omnipotentem, & Ieſum Chriſtum, filium eius vnicum, Dominum noſtrum. Qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Oremus.

Preces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi, & has electas tuas, crucis Dominicæ, cuius eas impreſsione ſignā ✠ mus, virtute cuſtodi: vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta ſeruantes per cuſtodiam mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereantur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui humani generis ita es conditor, vt ſis etiam reformator, propitiare populis adoptionis, & nouo teſtamento ſobolem nouæ prolis adſcribe: vt filij promiſſionis, quod non potuerunt aſſequi per naturam, gaudeant ſe recepiſſe per gratiam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen. ¶ Dein-

¶ [illegible] ſuper capita baptizandarum [illegible].

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, reſpicere dignare ſuper has famulas tuas, quas ad rudimenta fidei vocare dignatus es. Omnem cæcitatem cordis ab eis repelle, diſrumpe omnes laqueos Satanæ, quibus fuerant obligatæ. Aperi eis, Domine, ianuam pietatis tuæ, vt ſigno ſapientiæ tuæ imbutæ, omnium cupiditatum fœtoribus careant, & ſuauem odorem præceptorum tuorum in Eccleſia tua lætæ ſentiant. Tibi deſeruiant, & proficiant de die in diem: vt idoneæ efficiantur accedere ad gratiam Baptiſmi tui: per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

¶ [illegible] quæ p[illegible] [illegible].

[illegible]

Benedic omnipotens Deus, hanc creaturam ſalis bene ✠ dictione cæleſti ad effugandum inimicum: quod tu Domine, ſancti ✠ cando ſanctifices, bene ✠ dicendo benedicas: fiatque omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in viſceribus eorum: in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

¶ [illegible] [illegible].

N. N. & reliquæ. Accipite ſal ſapientiæ, vt propitiatio ſit vobis in vitam æternam. ℣. Pax vobis. ℟. Et cum ſpũ tuo. G 3 Ore-

Oremus.

Deus Patrum noſtrorum, Deus vniuerſæ conditor veritatis, te ſupplices exoramus, vt has famulas tuas reſpicere digneris propitius, & eas primum pabulum ſalis guſtantes non diutius eſurire permittas, quo minùs cibo expleantur cæleſti: quatenus ſint ſemper Domine ſpiritu feruentes, ſpe gaudentes, tuo ſemper nomini ſeruientes: perduc eas Domine quæſumus, ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cum fidelibus tuis promiſsionum tuarum æterna præmia conſequi mereantur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus cæli, Deus terræ, Deus Angelorum, Deus Prophetarum, Deus Martyrum, Deus omnium bene viuentium: Deus, cui omnis lingua confitetur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum: te inuoco Domine, vt has famulas tuas cuſtodire, & perducere digneris ad gratiam Baptiſmi tui. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

A[illegible]

Ergo maledicte diabole, recognoſce ſententiam tuam: & da honorem Deo viuo, & vero: da honorem Ieſu Chriſto filio eius, & Spiritui ſancto, & recede ab his famulabus Dei. Quia eas ſibi Dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam, & benedictionem, fontemque baptiſmatis vocare dignatus eſt, & hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis, quod nos in frontibus earum damus, tu maledicte diabole, nunquam audeas violare: per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen. Ore-

Oremus.

Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob: Deus, qui tribus Iſrael de AEgyptiaca captiuitate eduxiſti, & Suſannam de falſo crimine liberaſti: te ſupplex deprecor, Domine, vt liberes has famulas tuas, & perducere eas digneris ad gratiam Baptiſmi tui. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Alia [illegible]

Audi maledicte Satana, adiuratus per nomen Dei æterni cum tua victus inuidia, tremens, gemenſque diſcede: nihilque tibi ſit commune cum ancillis Dei iam cæleſtia cogitantibus, renuntiaturis tibi, & ſeculo tuo, & beata immortalitate victuris. Da igitur honorem aduenienti Spiritui ſancto, qui ex ſumma cæli arce deſcendens, perturbatis fraudibus tuis, diuino fonte purgata pectora, vel ſanctificata corda, Deo templa, & habitacula perficiat: & ab omnibus penitus noxis præteritorum criminum liberatæ Dei ancillæ, gratias perenni Deo referant ſemper, & benedicant nomen eius in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

E[illegible]

Exorcizo te, immunde ſpiritus per Pa ✠ trem, & Fi ✠ lium, & Spiritum ✠ ſanctum, vt exeas, & recedas ab his famulabus Dei. Ipſe enim tibi imperat maledicte damnate, qui cæco nato oculos aperuit, & quatriduanum Lazarum de monumento ſuſcitauit.

A[illegible]

Ergo maledicte diabole, recognoſce ſententiam tuam, & da honorem Deo viuo, & vero; da honorem IESV Chri-

Christo filio eius, & Spiritui sancto, & recede ab his famulabus Dei: quia eas sibi Domin⁹ noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, fontemq; baptismatis vocare dignatus est: & hoc signum sanctæ cru ✠ cis, quod nos in frontibus earum damus, tu maledicte diabole, nunquàm audeas violare. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟ Amen.

¶ [illegible] digitis pollice, & indice [illegible] singula[illegible], prius [illegible] dicens.

Effeta, quod est adaperire: aures, & nares in odorem suauitatis. Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

¶ De[illegible] Ecc[illegible].

Ingredimini in sanctam Ecclesiam Dei, vt accipiatis benedictionem cælestem à Domino Iesu Christo.

¶ [illegible] patrinos [illegible] D[illegible] Apostolorum.

[illegible] Dominica.

Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

Sy[illegible] Apo[illegible]

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli,

cæli, & terræ: & in Iesum Christum filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus: descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis, ascendit ad cælos. Sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos. Credo in Spiritum sanctũ, sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionẽ, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

¶ [illegible]

℣ Dominus vobiscum. ℟ Et cum spiritu tuo.

℣ Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. Cap. 19.

℟ Gloria tibi Domine.

In illo tempore, oblati sunt Iesu paruuli, vt manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus autem dixit eis: sinite paruulos, & nolite prohibere eos ad me venire: talium est enim regnum cælorum. Et cùm imposuisset eis manus, abijt inde. ℟ Laus tibi Christe.

¶ [illegible] super capita baptizandi [illegible]

A[illegible]

Ne te lateat, Satana, imminere tibi pœnas, imminere gehennam, imminere tibi diem iudicij: diem, qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi, ac vniuersis angelis tuis æternus veniet interitus. Quapropter

diabole, da honorem Deo viuo, & vero, & Iesu Christo filio eius: in cuius nomine, atque virtute adiuro te, quicunque es, immunde spiritus, vt exeas, & recedas ab eis: vt fiant vasa munda ad superuenientem sanitatem Spiritus sancti; sintque etiam templa Dei viui; quas Deus, & Dominus noster ad suam sanctam gratiam vocare dignatus est: qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. ℟ Amen.

¶ Postea benedicat, & sacret aquam [illegible] fuerit benedicta, & sacrata.

Benedictio, & sacratio aquæ.

Exaudi nos omnipotens Deus, & in huius aquæ substantiam tuam immitte virtutem: vt abluendi per eam, & sanitatem simul, & vitam mereantur æternam. Per Christũ Dominum nostrum. ℟ Amen.

Exorcismus.

Exorcizo te, creatura aquæ in nomine Dei Pa ✠ tris omnipotentis, & in nomine Iesu ✠ Christi Filij eius, & in virtute Spiritus ✠ sancti. Exorcizo te, omnis virtus diaboli, vt omnis phantasia eradicetur, & effugetur ab hac creatura aquæ: vt fiat fons aquæ salientis in vitam æternam, vt qui ex ea baptizati fuerint, fiant templa Dei viui, & Spiritus sanctus habitet in eis in remissionẽ peccatorum: in nomine Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟ Amen.

¶ E[illegible] chrisma, & [illegible] ✠ dat in aquam dicens.

Sanctificetur, & fœcũdetur fõs iste in nomine Pa ✠ tris, & Fi-

& Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

[illegible]

¶ [illegible] sacerdos proprijs nominibus [illegible] vocare [illegible] ego adultis pro se, & patrinis [illegible] eas dicens. N. N. & reliquæ. Abrenuntiatis Satanæ? Respondet vnaquæque, Abrenuntio. [illegible] Et omnibus pompis eius? ℟ Abrenuntio. [illegible] Et omnibus operibus eius? ℟ Abrenuntio.

¶ [illegible] singulas [illegible] ✠ [illegible] inter scapulas ✠ [illegible] Et ego vos linio oleo salutis in Christo Iesu Domino nostro, vt habeatis vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] N. N. & reliquæ. Creditis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ? [illegible] Credo.

Creditis & in Iesum Christum filium eius vnicum, Dominum nostrum, natũ, & passum? Credo.

Creditis & in Spiritum sanctum? sanctam Ecclesiam catholicam? Sanctorum communionẽ? remissionem peccatorum? carnis resurrectionem? vitam æternã? Credo.

¶ [illegible] N. N. & reliquæ, quæ adestis baptizandæ. Vultis baptizari? Respondet [illegible] Volo.

¶ Tunc Sacerdos, p[illegible] b[illegible] vel [illegible]gentibus, [illegible] bapt[illegible]zet singul[illegible]s, [illegible] c[illegible] [illegible] & [illegible]. N. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

¶ [illegible] ba[illegible]za[illegible]t, [illegible] cis [illegible] v[illegible] ✠ t[illegible] [illegible] bus [illegible] us dic[illegible].

Oratio [illegible]

Deus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui vos regenerauit ex aqua, & Spiritu sancto, quique dedit vobis remissionem omnium peccatorum, ipse vos liniat chrismate salutis in vitam æternam. Amen.

¶ Statim on[illegible] [illegible]. Accipite vestem candidam, & immaculatam, quam perferatis ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeatis vitam æternam. Amen. M[illegible] [illegible]gularum.

¶ De[illegible]nde [illegible] omni[illegible]bus [illegible]at. Accipite lampadem irreprehensibilem; custodite Baptismum vestrum, vt cum Dominus venerit ad nuptias, possitis ei occurrere in aula iustitiæ cælestis. Amen. M[illegible] [illegible]adat in ma[illegible]u dextera can[illegible].

¶ Postrem[illegible] [illegible] bap[illegible]tas [illegible].

Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti descendat super vos, & maneat semper, & Angelus Domini custodiat vos in vitam æternam. Amen.

¶ Ab

¶ A[illegible] [illegible]ptismo, moneat [illegible] sui n[illegible]u-eris [illegible] [illegible], [illegible] hab[illegible] [illegible]gina [illegible].

¶ Scr[illegible]bat [illegible] in libro, q[illegible] di[illegible]ge[illegible] [illegible]stodiat, locum, [illegible] baptismi, & nomina [illegible]rum, & p[illegible] [illegible]tium eorum, [illegible] p[illegible].

Conc. Trid. sess. 24. de refor. matr. cap. 2.

RITVS BAPTIZANDI, SI BAPTISMVS AB EPIScopo celebretur.

¶ [illegible]

¶ O[illegible] a Pon-[illegible] [illegible]re sux-[illegible] In [illegible] [illegible].

¶ Præparatis [illegible] [illegible]ata fuit, [illegible] ne[illegible]s, mon[illegible] circumstant[illegible] d[illegible], [illegible] lacr[illegible] [illegible]tismi.

¶ Tunc adhuc sed[illegible]s cum [illegible]ra, po[illegible] [illegible] lau[illegible]t, [illegible] de nomin[illegible] [illegible]tiz[illegible]di, [illegible].

Quid petis ab Ecclesia Dei? &c.

¶ D

¶ D[illegible]cens, Exi ab eo immunde ſpiritus, &c. ſta[illegible] cum mitra, & [illegible].

¶ Dum facit ſignum crucis bis in fron ✠ te, & ſemel in cor ✠ [illegible] ſtabit cum mitra. Dũs verò ſequentes orationes [illegible] Preces noſtras, &c. & Deus, qui humani generis, &c. dicit ſtans ſine mitra.

¶ Eodem modo ſtans ſine mitra imponat dexteram ſupra caput baptizandi, & dicat orationem, Omnipotens ſempiterne Deus, &c.

¶ Poſtea [illegible] etiam [illegible] mitra, [illegible] baculo benedicit ſal.

¶ Deinde ſedens cum mitra, ſal tenens [illegible] baptizandi immittit, mox [illegible] tunc ſurgens [illegible] ſine [illegible] orationis, Deus patrum noſtrorum, &c. Deus Abraham, &c. [illegible] ſtans cum mitra, & baculo [illegible], Ergo maledicte diabole, &c. [illegible] Deus Abraham. [illegible] adiu[illegible].

¶ T[illegible] Effeta, &c.

¶ Poſtea [illegible] dicens Ingredere, &c. [illegible] Pater noſter, &c. & Credo, &c.

¶ Cum dicit [illegible], In illo tempore oblati ſunt IESV paruuli, &c. ſtabit ſine mitra [illegible] tenens.

¶ Deinde reaſſumpta mitra, [illegible] cum baculo,

manu poſita ſupra caput baptizandi facit adiurationem. Ne te lateat Satana, &c.

¶ In benedictione aquæ ſtans ſine mitra dicit orationem; Exaudi nos, &c. & ea reaſſumpta, ac baculo, facit exorciſmum, Exorcizo te creatura aquæ, &c. Cùm verò [illegible] in [illegible] immittit dicens. Sanctificetur, &c. ſtabit cum mitra. Hic ſi baptizandum mo[illegible], quæ notata ſunt ſupra pag. 25. ſedebit cũ mitra, & [illegible].

¶ Poſtea [illegible] baptizandum alloquitur, Abrenũtias Satanæ? &c. [illegible] in pectore, & inter ſcapulas oleo c[illegible], [illegible] interrogat de fide, baptizat, [illegible] dicens Deus omnipotens, &c. [illegible] denique cum imponit [illegible] candidam, [illegible] cereum acceſum baptizato, ſedebit Pontifex [illegible]. Cùm verò oleo catechumenorum, & ſacro chriſmate [illegible] vngit, poſtquam [illegible] vnctionem tergendo [illegible] cum mica panis lauabit manus. Eas etiam [illegible] poſt cerei traditionem.

¶ In fine ſurgens cum mitra, & baculo, baptizatum benedicit. Et retenta mitra, & baculo ſedens monet patrinos.

DE SACRAMENTO CON-
firmationis

Collatio ſacramenti Confirmationis ſpectat ad Epiſcopum: idcirco ordo, ſeu ratio illud conferendi, peti debet ex Pontificali Romano.

DE

DE SACRAMENTO POENITENTIAE

Canones, & documenta administrationis Sacramenti Pœnitentiæ.

De eius necessitate, partibus, & fructu.

1 *Cognoscens Deus, qui diues est in misericordia, figmentum nostrum, Sacramentum Pœnitentiæ*[a] *instituit, ad remittenda peccata quantumuis grauia ijs, qui post susceptam in Baptismo regenerationis gratiam, sese aliquo crimine contaminauerint: quos ante hoc tribunal tãquam reos Dominus sisti voluit, ut per Sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ad ipsum pœnitentes confugerint, ab admissis peccatis possent liberari. Est enim hoc Sacramentum lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut ipse Baptismus nondum regeneratis.*

2 *Sacramenti pœnitẽtiæ forma,*[b] *in qua præcipuè ipsius vis posita est, in illis ministri verbis cõsistit.* Ego te absoluo, &c. *quibus quidem de Ecclesiæ sanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessariæ.*

3 *Huius Sacramenti quasi materia sunt ipsius pœnitentis actus,*[c] *nempe contritio, confessio, & satisfactio: qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamq;*

a Conc. Trid. sess. 14. cap. 1. & 2. et cã. 1. et 2. et sess. 6. de iustif. cap. 14.

b Conc. Trid sess. 14. cap. 3.

c Sessi. eadem. cap. 3. et cã. 4. & sess. 6. de iustif. cap. 14.

plenamq;, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur.

4 *Contritio*[a] *est animi dolor, ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero. Itaque non solum cessationem à peccato, & vitæ nouæ propositũ, & inchoationem, sed veteris etiam odium continet. Iam verò hic contritionis motus ita demum ad remissionem peccatorum nos præparat, si cum fiducia diuinæ misericordiæ, & voto præstandi ea, quæ ad rite suscipiendum pœnitentiæ Sacramentum requiruntur, cõiungatur.*

5 *Et si hæc contritio*[b] *aliquando charitate perfecta sit, hominemque Deo reconciliet, prius quàm hoc Sacramentum actu suscipiatur (quod tunc contingit, cùm is dolor de peccatis cũ proposito vitæ nouæ coniunctus, concipitur propter ipsum Deum offensum) ipsa nihilominus reconciliatio ipsi contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, ascribenda non est.*

6 *Contritio illa imperfecta*[c]*, quæ Attritio dicitur, & ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum, aut amissionis æternæ beatitudinis metu communiter concipitur, si voluntatem de cætero peccandi excludat cum spe veniæ, verus, & vtilis dolor est, ac donum Dei, et Spiritus sancti impulsus: & quamuis sine Sacra-*

a Sessi. 14. cap. 4. & can. 5.

b Eadẽ sess. & eodem cap.

c Vbi supra, & cã. 5.

mento pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit.

a Seß. 14. cap. 5. et can. 6. et 7.

7 Confessio[a] peccatorum, eaque integra omnibus post Baptismum lapsis iure diuino ex institutione Christi IESV necessaria existit. Quare oportet à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri; etiam si occultissima sint, & tantum cogitationis. Venialia verò quanquàm rectè, & vtiliter in confessione dicantur; taceri tamen citra culpam, multisque alijs remedijs expiari possunt.

b Eodē cap. 5. eiusdem seß.

8 Hæc Sacramentalis confessio secretò apud solum Sacerdotem fieri debet. Et si enim Christus[b] non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cùm ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem, delicta sua publicè confiteri possit: non est tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec satis consultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta præsertim secreta, publica essent confessione aperienda.

c Clemēs viii. in decreto de hac re.

9 Non licet per litteras[c], seu internuntium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Qui verò contrariam opinionem ad praxim directè, seu indirectè deduxerit, ipso facto

facto excommunicationem incurrit, à qua non potest præterquam in articulo mortis ab alio absolui nisi à Romano Pontifice.

a Conc. Trident. seß. 14. cap. 5. et can. 8.

10 Vt Christi fideles confiteantur[a] iuris est diuini, quod maximè obligat in articulo necessitatis: Ecclesia verò per Concilium Lateranense[b] sub Innocentio tertio statuit, vt præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus, & singulis, cùm ad annos discretionis peruenerint, impleretur. Vnde iam in vniuersa Ecclesia obseruatur mos ille salutaris confitendi sacro tempore quadragesimæ, quem morem Tridentina synodus[c] maximè probat, & amplectitur, tanquam pium, & meritò retinendum.

b Cap. Omnis vtriusque sexus. de pœn. & remis.

c Seß. 14. cap. 5.

d Eadē seß. cap. 9.

11. Quamuis tanta sit diuinæ munificentiæ largitas[d] vt non solum pœnis sponte à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximum amoris argumentum est, temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus; satisfactio tamen, quæ est pars huius Sacramenti, & vulgo pœnitentia dicitur, est illa, quæ à confessario pœnitenti imponitur.

e Eadē seß. cap. 3.

12. Fructus huius Sacramenti est[e] peccatoris cum Deo reconciliatio, quam interdum consequi solet conscientiæ pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione.

De ministro quoa[illegible] soluendi potestatem

13 Cùm duplex in confessario ad validè pœnitentem absoluendum requiratur potestas, altera ordinis, altera iurisdictionis: minister Sacramenti pœnitentiæ est solus Sacerdos, ordinariam, aut delegatam iurisdictionem[a] habens.

14 Nullus Sacerdos[b] etiam regularis potest confessiones secularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneus reputari: nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, approbationem obtineat.

15 Cum parochus alteri Sacerdoti committit suas vices, quod attinet ad absolutionem peccatorum, censetur dumtaxat commisisse quod ipse potest ex ordinaria potestate, non autem, quod potest ex delegatione superioris. Cæterùm non potest alijs Sacerdotibus suas vices committere, nisi illi fuerint ex approbatis per Episcopum.

16 Similiter qui habent facultatem eligendi idoneum cōfessorem, siue illam habeāt à suo parocho, aut Episcopo, siue à Papa, non possunt ex vi talis concessionis eligere[c] nisi aliquem ex examinatis, aliàs per Episcopos approbatis.

17 Et si Episcopus, l, parochus sit in aliena diœcesi, aut parochia; poterit nihilominus ibi suos subditos absoluere. Cum enim hæc absolutio ad voluntariam iurisdictionem pertineat, potest à superiore vbique exerceri.

[a] Conc. Tridēt. sess. 14. cap. 7.

[b] Sessi. 23. de ref. cap. 15. & clemēt. dudum. §. ac deinde. de sepulturis.

[c] Cong. concil. Tridēt.

18 Sacramentum pœnitentiæ ministrare potest Sacerdos omni tempore etiam interdicti, & cessationis à diuinis non solum morientibus,[a] & infirmis; sed etiam sanis,[b] qui non fuerint excommunicati, neque interdicti, neque causa interdicti sua culpa, neque consilium, fauorem, aut auxilium præbuerunt delicto, ob quod fuit positum, nisi priùs satisfaciant, si possint, vel si non possint, dent idoneam cautionem: vel si nec hanc dare possint, iurent quòd cùm potuerint, satisfacient, & ad huiusmodi satisfactionem per se, vel per alios faciendam fideliter operam dabunt.

[a] Cap. est vobis de spons.

[b] Cap. alma mater. de sent. excom. in 6.

[illegible], & casibus [illegible]

19 Non solum[c] summi Pontifices pro suprema potestate sibi in Ecclesia vniuersa tradita, possunt suo peculiari iudicio grauiora crimina reseruare: sed etiam Episcopi omnes in sua quisque diœcesi: vnde,[d] cùm extra articulum mortis, in quo nulla censura, aut peccatum est reseruatum, alij Sacerdotes nihil possint in casibus reseruatis, id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad superiores legitimos pro beneficio absolutionis accedant.

20 Summo Pontifici reseruantur multæ excommuni-

[c] Conc. Trident. sess. 14. cap. 7.

[d] Ibidē.

nicationes, quarum quædam in bulla, quæ legi consueuit in die cœnæ Domini, aliæ alibi continentur. Porro nullum peccatum est reseruatum Papæ, cui non sit annexa aliqua censura; vnde ab omnibus peccatis habentibus annexam censuram reseruatam Papæ, ea legitimè sublata, simplex etiam parochus absoluere potest, quia per id desinunt esse reseruata.

21 Episcopis quoque reseruantur in ipso etiam iure communi non nullæ excommunicationes. Sunt & aliqua peccata, quorum absolutio reseruatur Episcopo, quæ non habent censuram annexam: qui verò casus in vnaquaque diœcesi Episcopo reseruentur, confessarij diligenter inquirant, quinam sint illi, ne contingat, inualidè ab illis absoluere.

22 Si Episcopus[a] suo subdito cōcesserit, vt sibi possit idoneum eligere confessorem: ille, quem is elegerit, in casibus, qui eidem Episcopo specialiter reseruantur, nullam habet penitus potestatem: cùm in generali concessione illa non veniant, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus.

23 Qui excommunicatus est, non debet absolui à peccatis, priusquàm sit absolutus ab excommunicatione. Et à minori[b] quidem excommunicatione absoluere potest, qui potest absoluere à peccatis mortalibus: ligatum verò maiori excommunicatione, à qua Sacerdos absoluendi non habet facultatem, vel remittat ad superiorem, vel, ipse ab eo impetret absoluendi facultatem.

[a] De pœnit. & remiss. in 6. cap. si Episcopus.

[b] De sent. excom. cap. nuper.

24 Siquis absoluitur[a] ab excommunicatione ob mortis imminentis articulum, aut ob aliud impedimentum ab eo, qui aliàs absoluere illum non poterat: moneat Sacerdos absolutum, vt cessante posteà periculo, vel impedimento huiusmodi, ei, à quo iure poterat absolui, quàm citò commodè poterit, se præsentet: alioqui absolutus recidit in eandem sententiam.

[a] De sent. excom. in 6. cap. eos.

25 Siquis fuerit per iudicem excommunicatus, & denuntiatus, remittendus est ad eum, vt absoluatur in foro exteriori; quamuis in foro conscientiæ possit absolui per aliquem habentem facultates, quæ concedi solent cum satisfactione, & consensu partis. Quòd si pars contradicat, qui paratus est facere, quod in ipso est, absolui potest in hoc foro conscientiæ. Hæc verò iure communi intelligenda sunt. Si quid autem secus constitutionibus alicuius diœcesis statutum est, id obseruetur. Semper autem Sacerdos huiusmodi denuntiatis, & in foro tantùm interiori à se absolutis, declarabit obligari eos ad procurandam à competente iudice absolutionem in foro exteriori.

De [illegible]

26 Talis Sacerdos virtutum omnium præbere debet exem-

exemplum, quale præbere decet eum, qui in terris loco Dei peccata dimittit. Ita viuat, vt omnes suis sanctis moribus ædificet, & pœnitentes ad se querendum inuitet.

27 *Diligenter se exerceat in casibus conscientiæ, ijs præsertim, qui ad excommunicationes, & reliquas censuras, irregularitates, casus reseruatos, & restitutiones pertinent, earumque rerum compendia, & breuem interrogandi methodum, ac contra singulorum peccatorum species, exempla, & dicta sanctorum, atque alia salutaria remedia comparare studeat.*

28 *In bulla Cœnæ Domini monere solent summi Pontifices vniuersos, & singulos Sacerdotes, seculares, & quorumuis ordinum regulares ad audiendum confessiones quauis authoritate deputatos, vt transumptum prædictæ bullæ penes se habere, legere, & diligenter examinare procurent.*

29 *Quia sæpe opus erit pœnitentes ægrotos ad condenda testamenta hortari, & nonnunquam illa conficere, aut conficiendis assistere, sciat confessarius modum, quo ea valide condi possunt, breuemque eorum condendorum formulam habeat, ne propter huius rei ignorationem contingat testamenta minus validum reddi.*

De prudentia [illegible]

30 *Summa Sacerdoti in administratione huius Sacramenti opus est prudentia, tum in ipso confessionis initio, tum in progressu, tum in fine. Cum enim medicus animarum sit, diligenter prouidere debet, vt ea remedia pœnitenti adhibeantur, quæ illius animam bene disponant, & perfecte sanent, & in posterum contra morbi vim muniant.*

31 *Vt pœnitens debita cum præparatione, & maiori cum fructu peccata confiteatur, absolutionisque beneficium recipiat, iuuabit pro temporis opportunitate eum breuiter instruere de partibus, & effectibus huius Sacramenti iuxta formam admonitionis infra ponendam, vel aliàs, vt magis placuerit. Id Sacerdos facere potest, vel per se in ipso confessionis initio, vel per alios idoneos ministros extra confessionem, quod maximè fieri conueniet; cùm multi præsertim rudes, & in rebus salutis non satis instructi ad confessionem concurrunt: eos enim vel vnumquemque per se, vel omnes simul antequàm ad confessorem adeant, prius per alium ad hoc Sacramentum præparare expediet.*

32 *Ad euitandam eam molestiam, quam pœnitentes capient, si postquàm peccata sua confessi fuerint, sine beneficio absolutionis dimittantur, conuenit, vt confessor, si ita opus esse iudicauerit, statim initio confessionis eos interroget, an inciderint in aliquem casum reseruatum,*

aut excõmunicationem, à quibus ipse non potest absoluere.

33 Iuuabit etiam ad melius cognoscendum statum, & conditionem pœnitentis, si alias confessori notus non sit, eum initio de aliquibus interrogare, de statu vitæ, de officio, quandiu non est confessus, an bene conscientiam ad præsentem confessionem faciendam examinauerit? an in præterita aliquod peccatum mortale cælauerit? tunc enim eam repetere tenetur: an impositam à confessore pœnitentiam impleuerit? an forsan ei iusserit rem aliquam restituere, aut peccandi occasionem dimittere, & quid ea in re egerit?

34 Quamuis optandum esset, vt pœnitens ordine peccata sua confiteretur: sinat tamen confessor eum prius dicere, quæ cogitata effert, quamuis sine ordine dicat. Posteà interroget ipse, si opus fuerit, discurrendo per præcepta, & peccata, inquirendo numerum, species, & circunstantias necessarias, si hæc à pœnitente fuerunt prætermissa. Peccata extraordinaria non inquirat, nisi ea tantùm, quæ ab hominibus eius status, & conditionis committi solent; in interrogando verò de peccatis carnis ne sit nimius: contentus sit intelligere numerum, & species, & circunstantias maximè aggrauantes, non curando modos peccandi, vtaturque verbis honestis, & modestis, vt Sacerdotem decet.

35 In

35 In confessionis progressu reprimēda est à [a] Sacerdote quorundam superbia, qui scelera sua excusatione vel defendere, vel, minora facere nituntur, monendique sunt hoc elati animi, & hominis peccati sui magnitudinem vel despicientis, vel planè ignorantis signum esse; tum verò eiusmodi excusationis genus ad augendum potiùs, quàm ad minuendum peccatum pertinere.

[a] Ex catechismo.

36 Quos animaduerterit verecundia impeditos non audere peccata sua confiteri, hortetur [b] in Domino animos addendo: moneatque nihil esse, quòd vitia sua aperire vereantur Sacerdoti, Dei, cui omnia nuda sunt, & aperta, locum tenenti: nullique mirum videri debere, si intelligat homines peccare, cùm communis hic sit omnium morbus, & in humanam imbecillitatem propriè cadat.

[b] Vbi supra.

37 Si Sacerdos [c] ex confessione ipsa cognoscat aliquos, quòd nullam curam in excutienda conscientia posuerunt, prorsus imparatos ad hoc Sacramentum accedere, eos primùm paternè obiurgabit, docebitque quo peccatorum examine, & dolore ad confessorem adire deinceps debeant. Deinde humanissimis verbis à se dimittet, hortabiturque, vt ad cogitanda peccata aliquod spatium sumant, ac deinde reuertantur.

[c] Ibidem.

38 At quoniam [d] maximè verendum est, ne semel

[d] Ibidem.

dimis-

dimissi amplius non redeant, si fortè affirment, se in examinanda conscientia debitam diligentiam posuisse, aut Sacerdos ipse interrogando eam sufficienter illo breui tempore supplere possit, audiendi erunt, præsertim si vitæ, ac ipsius negligentiæ suæ emendandæ propositum aliquod præseferant: in quo tamen magna cautio adhibenda est. Si enim audita confessione, neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem pœnitenti omnino deesse iudicauerit, absolui poterit: sin autem aliter res habeat, illum suadeat, quod iam suprà dictum est, vt maiorem curam adhibeat in peruestigando peccata, & debitum dolorem de illis concipiendo, hominemque, vt blandissimè poterit, tractatum dimittat.

39 *Neophytos, præsertim in fide adhuc teneros inuitet benignè: audiat toleranter: erigat sapienter: & in charitate, quæ omnia sufferet, ac in spiritu lenitatis præoccupatos in aliquo delicto instruat: infirmum pecus, & scabiosum ne fastidiat, calce ve abijciat: errantes oues sibilo potiùs leni colligat, quàm funda, & baculo terreat, memor magni illius Pastoris, qui dixit,* Sibilabo eis, & congregabo illos, quia redemi eos.

Zachariæ cap. 10.

40 *In audiendis confessionibus, fœminarum præsertim, seuerum potiùs se, quàm familiarem Sacerdos exhibeat: in vniuersum tamen paterna quadam, & spiritu-*

ritualis grauitas in eo eluceat. Eos, qui crebriùs confitentur, maximè fœminas, breuiter expediat, nec de rebus ad confessionem non pertinentibus in confessione pœnitentem loqui permittat.

41 *Audita pœnitentium confessione, peccata, si opus fuerit, obiurget, ita tamen vt ad spem misericordiæ leniter, & suauiter peccatores adducat. Diligenter verò obseruabit, an veram peccatorum suorum detestationem habeant, ac firmum propositum in posterum à peccatis abstinendi; quos autem intellexerit non adeo peccata sua dolere, conetur magno animi affectu ad contritionem omnino inducere, antequàm absoluat: nō enim absoluendi sunt, nisi ij, qui animū contritum, vel saltē attritum præ se tulerint. Id verò præstare poterit, si velit, iuxta admonitionē ad cōtritionem, quæ inferiùs proponetur.*

42 *Curabit etiam Sacerdos post audita peccata, antequàm absolutionem impendat, vt si quid pœnitens fortè de rebus, aut de existimatione proximi detraxerit, illud debita satisfactione suo tempore compenset. Ideo neminem absoluat, nisi prius, quæ cuiusque fuerint restituere polliceatur. Quoniam verò multi sunt, quibus, & si prolixè pollicentur, certum tamen est, ac deliberatum nunquàm promissa exsoluere, omnino ij cogendi sint, vt si possint, statim restituant.*

Ex catechismo.

43 Maximè confeſſoris prudentia in eo elucere debet, vt ante, vel poſt abſolutionem pœnitentibus, ſpectata vnius cuiuſque naturæ, ſtatus, & antè actæ vitæ cōditione, aliquot ſalutaria præbeat conſilia, quibus in ſpiritu iuuentur, ac proficiant, velut i vt peccandi occaſiones, & prauorum hominum ſocietatem, familiaritatem ve maximè fugiant. Vt totis viribus contendant, ne in condonata ſibi à Deo peccata relabantur: grauior enim eſt propter ingratitudinem relapſus, quàm lapſus, fiuntque nouiſſima peccatoris peiora prioribus. Vt tētationis initio fortiter reſiſtant: eſt enim ſcintillæ ſimilis, quæ niſi ſtatim extinguatur, magnum excitat incēdium. Vt in poſterum Sacramenta confeſſionis, & cōmunionis frequentent, quod eſt omnium optimum ad nō peccandum remedium. Vt ſi iterum peccare contingat, ne diutius in mortali perſeuerent, ſed quam primùm potuerint, veniam, & gratiam à Deo obtinere ſtudeant per peccatorum confeſſionem, vel ſaltem per veram cōtritionem cum propoſito tempore opportuno confitendi. Vt quotidie aliquid ſanctum, præſertim de paſſione Chriſti Domini meditentur: hac enim meditatione aſſequentur, vt ab omnibus dæmonis tentationibus indies ſe tutiores ſentiant. Vt ſingulis noctibus antequàm cubitum eant, ſuam conſcientiam examinent. Vt libros ſpiritu-ales

ales legant, & in operibus miſericordiæ ſe exerceant: vt denique erga Dei genitricem ſemper Virginem Mariam vtpote miſericordiæ matrem, & peccatorum aduocatam ſpeciali animi deuotione afficiantur. Hæc, & ſimilia pœnitentibus conſulere poterit prout vnicuique magis viderit expedire.

De ſatisfactione iniungenda.

44 In imponenda pœnitentia nihil ſibi Sacerdos arbitratu tantum ſuo ſtatuendum eſſe exiſtimet: ſed [a] quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares, & conuenientes ſatisfactiones iniungere debet: ne ſi forte peccatis conniueat, & indulgentius cum pœnitentibus agat, leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum particeps efficiatur.

45 Habeat etiam præ oculis, [b] vt ſatisfactio, quam imponit, non ſit tantùm ad nouæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum; ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & caſtigationem: nam claues [c] Sacerdotum non ad ſoluendum dumtaxat, ſed & ad ligādum conceſſæ ſunt.

46 Ea præcipuè opera [d] in pœnitentiam iniunget, quæ ſui natura dolorem, & moleſtiam afferunt, ſatisfactoriaque appellantur. Ad tria [e] hæc referuntur, orationem, ieiunium, & eleemoſynam.

[a] Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 8.

[b] Vbi ſupra.

[c] Ibidē. et cap. 1. et cap. 3. et 15. eiuſdem ſeſſ.

[d] Ex catechiſm.

[e] Conc. Trid. ſeſſ. 14. can. 13.

47

47 Quamuis pœnitentiarum quantitatem, & qualitatem spectatis locorum, temporum, & personarum circumstantijs, ac criminum ipsorum qualitate, prudentiæ confessoris nunc relinquat pia mater Ecclesia: vt tamē quas iniungit melius arbitrari possit, non ignorabit Sacerdos eas pœnas, quas olim sacri canones, qui pœnitentiales vocantur, certis delictis taxabant; atque vt pœnitentes [a] scelerum suorum grauitatem magis agnoscant, operæ pretium erit illas interdum eis significare. Canones verò ipsos penes se habere, & nonnunquam legere curent confessarij.

48 Specialiter attendat confessor, an pœnitens seruus sit, aut coniugatus, & præsertim an nouus in fide: pœnitentibus enim nouiter conuersis [b] competens pœnitentia imponenda est; prout saluti eorum videbitur expedire: seruitutis verò, aut coniugij vinculo obnoxijs ea imponi debet, qua illis, quibus obstricti sunt, nullum fiat præiudicium. Vnde seruo non est iniungenda peregrinatio, per quam Dominus, [c] qui nō est in culpa, illius seruitio defraudetur.

49 Pœnitentia communiter iniungenda est ante absolutionem, hæc verò post eam acceptatam impendenda. Cum tamen Sacerdos probabiliter scit acceptandam fore, aut oblitus est eam prius imponere, nihil est incommodi, si post absolutionē iniungat, quamuis melius sit, vt præcedat.

[a] Extra. de bism.

[b] Cap. Deus qui. de pœn. et remis.

[c] cap. relatum de ser. excō.

Porro cùm pœnitentiam pœnitenti imponit, rectè faciet, si ei commendet, vt eam in gratia Dei adimpleat.

50 Quoniam Sacerdos sæpe vocari solet ad audiendas confessiones eorum, qui iam morti sunt vicini, ea imprompt u habeat, quæ ad iuuandos morientes vsui esse possint. Quæ verò illa sint, ponuntur inferius in ordine iuuandi morientes.

51 Medicos [a] etiam admonere oportet, vt cùm eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant, vt medicos vocent animarum: vt, postquā fuerit ægrotanti de spirituali salute prouisum, ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedatur. Siquis autem medicorum secus fecerit, ab ingressu Ecclesiæ arceatur, donec pro transgressione huiusmodi satisfecerit.

52 Cum in hora mortis tantum sit momenti, pœnitentem ægrotum, ac præsertim morti vicinum magnopere iuuare debet confessor. Imprimis ad peccatorum suorum contritionem (si eam imperfectam animaduerterit) seriò hortetur, & inducat: ea tamen moderatione ne in diffidentiam incidat, maximè si naturæ timidæ videatur. Deinde erigat in spem vitæ sempiternæ, Dei misericordiam, ac sanguinem IESV Christi filij eius proponendo. Denique totis viribus illum disponere conetur, ad suscipiendū

[a] Cap. cū infirmitas. de pœn. & remis. et extrauagāt. Pij. V. suprā gregem.

fructum, & gratiam Sacramentalis absolutionis, ex qua æterna salus dependet.

53 Quando absolutionis beneficium ei impendit, si forte aliquas indulgentias ex priuilegio poterit impertire, quàm largè licebit impertiatur: moneatque, vt patienter morbum, & eius molestias, ac mortem ipsam, si Deo placuerit ob eius amorem, & in satisfactionem suorum peccatorum de manu Domini suscipiat.

54 Pœnitentiam ei non iniungat, nisi breuem, & quam possit facilè peragere: vel si iniunxerit aliam maiorem, non nisi recuperata valetudine ad eam se teneri ægrotus intelligat.

55 Si habet aliquid alieni, quod statim restituere possit, consideret Sacerdos, an expediat differre absolutionem, donec id opere compleat: vel si non differt, quia promittenti se statim id facturum credit, vrgeat, vt viuens id fieri curet, nec hæredum arbitrio id relinquat, quod tantopere ad suæ animæ salutem pertinet. Quòd si restitutio nequit statim fieri, bonum consilium censetur, vt hæredes aliqua pœna ad restitutionem tempestiuè faciendam obligentur. Sed valde optandum est, & curandum, vt statim fieri possit.

56 Si ægroto cum aliquo intercedit inimicitia, præsertim publica, curet Sacerdos, vt ignoscat: si ipse alium offen-

offendit, vt satisfaciat offenso, vt oportet: si ad famæ restitutionem tenetur, vt eo modo, quo poterit, eam restituat per se, vel per alium verbo, vel scripto.

57 Moneat etiam pœnitentem, vt dum sensus vigent, viaticum sacrosanctæ Eucharistiæ accipiat: & vt sumat Sacramentum extremæ vnctionis, vel saltem petat, vt illud suo tempore sibi conferatur. Item si vxorem habet, si filios, ac filias nondum statum vitæ certum habentes, si denique alios, quorum curam susceperit, vt omnibus, quoad eius fieri possit, prospiciat.

58 Pœnitentem valde periclitantem hortetur, vt dicat sua peccata incipiendo ab ijs, quæ magis eius conscientiam premunt. Quòd si non rectè per se ipsum confiteri poterit, interroget ipse incipiendo ab ijs, quæ maioris sunt momenti, & quàm breuiter poterit se expediat, præsertim si hominem deficere obseruet: tunc enim vbi sufficientem ab eo absolutionis materiam audierit, eumque ad contritionem habendam seriò cohortatus fuerit, quam primùm absoluat, ne contingat sine absolutione discedere.

59 Cum pœnitens extremè laborat, & parum iam mente valet, interroget Sacerdos, an velit confiteri peccata sua? si annuit, nec tamen loqui potest, dicat vt per nutus respondeat, & exclusis circumstantibus, proponat ei aliqua peccata, quæ verisimile sit illum commisisse. Quòd si

vel unum commisisse annuat, absoluendus est.

60 *At si nullum determinatum peccatum certæ alicuius speciei, aut generis se commisisse verbo, aut nutu significet Sacerdoti, sed tantum peccasse in genere, aut solum ostendat signa contritionis; quia dubium est, an sit sufficiens materia, ne forte aut pœnitens in articulo necessitatis priuetur salutis remedio, aut irritum fiat Sacramentum, absoluendus quidem est, sed sub conditione saltem mente apposita,* Si hæc confessio est sufficiens, ego te absoluo, &c.

61 *Quod si* [a] *ante Sacerdotis aduentum, antequàm rationem amitteret, confessionem petijt, aduentante autem Sacerdote vsum sensuum, ac rationis omnino perdidit, si adstantes affirment, illum confessionem ante petijsse, absolui etiam potest, saltem sub conditione,* Si tu es capax, ego te absoluo, &c.

[a] 26. q. 6. can. qui pœnitētiā, et cā. bis, qui tempore. & can. qui recedūt. et de cōs. d. 4. can. ægrotantes.

62 *Nihil vetat (iuxta benignam aliquorum doctorum opinionem) idem fieri, cùm ægrotus vi morbi oppressus confessionem quidem non petijt; signa tamen contritionis ostendit: tunc enim, quamuis dum Sacerdos ad eum properat, vsum sensuum amittat, in phrenesim ve incidat, si circunstantes testentur, signa illum antea cōtritionis ostendisse, absolui potest sub prædicta conditione.*

63 *Quamuis graue Sacerdotis sacrilegium sit plures simul*

simul pœnitentes ex confessione audire, ita vt vnus alterius peccata intelligat; in articulo tamen necessitatis veluti cùm periculum est occissionis in bello, aut submersionis nauis in mari, aut aliud simile, licitè possunt multi simul audiri, & absolui dicendo. Ego vos absoluo, &c.

64 *Vltimo damnatis supplicio* [a] *pœnitentiæ Sacramentum non solum negari non debet; verùm etiam sunt censura Ecclesiastica ab Ordinarijs locorum coercendi, quicunque aduersarentur, quo minus id consequantur.*

[a] Clem. 1. de pœn. et remis.

De sigillo Confessoris.

65 *Caueat Sacerdos* [b] *ne verbo, vel signo, vel alio quouis modo peccatorem prodat: quin omnia peccata, quæ in confessione audiuit, perpetuo, & religioso silentio comprehensa tenebit. Quod si aliquod reuelare ausus fuerit, non solum à Sacerdotali officio deponendus erit; verùm etiam ad agendam perpetuò pœnitentiam in arctum monasterium detrudendus.*

[b] de pœn. & remi. can. omnis vtriusq; sexus.

66 *Si opus fuerit, verè iurare potest, se nescire quæ in cōfessione audiuit. Quòd si necesse omnino sit aliquid cōmunicare cum prælato, aut viris literatis, id fiet generaliter non nominando personam, aut circunstantiam, vnde possit oriri suspicio de persona. Cùm verò omnino opus fuerit personam detegere, aut peccatum, nequaquam id fieri potest, nisi de ipsius pœnitentis licentia.*

 67 Cùm

67 Cum acciderit Sacerdotem errare in confessione, veluti cùm absoluit à casu reseruato, à quo validè non poterat, absolutusque in bona fide est, si confessor intelligat, profecturum se pœnitentem monendo, vocabit eum secretò, & obtenta prius licentia cum eo loquendi de rebus ad confessionem pertinentibus, errorem suum aperiet. At si monitionem infructuosam fore credit, nihil pœnitenti dicendum est. Iam verò per literas nulla ratione cum pœnitente absente de rebus confessionis Sacerdoti agendum est: est enim contra sigillum.

ADMONITIO EX CATHECHESI ROMANA DE SA-
cra [illegible] Pœnitentia [illegible] fa-
enda [illegible] vel [illegible]ra
p[illegible]e

Quantum sit pœnitentiæ Sacramentum, quantum diuinæ benignitati, pro hoc beneficio debeatur (frater, aut soror) illi solùm intelligunt, quibus turpitudo peccati perspecta est: et quàm graue sit Dominum Deum suum dereliquisse, attenta mente considerant. Sanè non fecit taliter omni nationi, cùm Ecclesiæ Sacerdotibus remittendi peccata fecit potestatem. Itaque proderit tibi, in ea re mentis oculos defigere, & ex diuinæ scripturæ cognitione repetere, pauciora sæpe, & minora peccata, quàm quibus obstrictus venis, seuerissimis pœnis esse vindicata. Atq; illud cogita, te per peccatum mortale, ex filio Dei diaboli mancipium euasisse: & qui per gratiam baptismi indutus eras croceis: nunc amplexatū esse voluptatum stercora. Dole scilicet, qui delicatis cibis nutritus eras, domo paterna profugum, cibo porcorum vesci. Hæc, & similia, quæ multa facilè occurrent, si ex animo perpendas, dolor ille consequetur, qui est aditus ad salutem, primaq; è tribus pœnitentiæ pars: qui quò maior fuerit, eò ex hoc Sacramento maiorem vtilitatem percipies. Verè enim de pœnitentia illud dici potest, eius radices amaras, fructus suauissimos esse. Par equidem erat, stolam candidam, quam in Baptismo suscepisti, impollutam conseruasse: id quoniam integrum non est, quasi facto naufragio pœnitentiæ tabulam arripe: certus nullum esse tam graue peccatum, quod non eius virtute, semel, iterum, & sæpe deleatur. Quocirca cum magna consequendæ veniæ spe debes accedere: fidelis est enim, qui dixit: Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, vita viuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor amplius. Verùm, vt maiori alacritate pœnitentiæ laborem suscipias, huius Sacramenti effectus considera. Per pœnitentiam peccatorum reatus delentur: pœna æterna, quæ mortali crimini debetur, remittitur: pœna temporalis pro doloris, & contritionis mensura: gratia, & virtutes infunduntur: paradisi aditus reseratur: conscientiæ tranquillitas accedit cum summa spiritus iucunditate: cautiores euadimus ad vitanda deinceps peccata: fortiores ad sustinendos, superandosque dæmonis impetus: huius vitæ labores facilè tolerantur, quos verè pœnitens vltro etiam prouocabit, &

Ezechie lis cap. 18.

& sumet: vt diuinæ maiestati satisfaciat. Nouamq; inchoabit vitam, qui est præcipuus pœnitentiæ fructus. Et quod te hortor ex animo facere, ne (si quæ destruxisti, iterum ædifices) diuinæ legis præuaricator euadas; tantiq; immemor beneficij, qui toties inuitatus es, & à morte ad vitã reuocatus gratia, & benignitate IESV Christi, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat, in secula seculorum. Amen.

¶ [illegible] vulgari sermone [illegible] Missale.

RITVS ADMINISTRANDI Sacramentum pœnitentiæ.

¶ [illegible] ntiæ accept[illegible]

¶ Sacerdos sedet [illegible]

¶ Cùm Sacerdos facta interrogatione [illegible] manus dexteræ in fronte, or[illegible] : Per signum ✠ crucis, de inimicis ✠ nostris, libera nos Deus ✠ noster. & prod[illegible] iterum [illegible] crucis manu dextera, a fronte [illegible]

pectu[illegible] ad dexterum [illegible]. In nomine Patris, & Filij ✠ & Spiritus sancti. Amen.

[illegible] crucis. Quod si [illegible], eam Sacerdos [illegible] his verbis. Dominus sit in corde tuo, & in labijs tuis, vt competenter confitearis peccata tua. Amen.

Producens super eum signum cru ✠ cis.

¶ [illegible] confessionem generalem [illegible] quæ breuitatis gratia [illegible] hodie reconcili[illegible]

Confessio generalis

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Ioanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro, & Paulo, omnibus sanctis, & tibi pater, quia peccaui nimis, cogitatione, verbo, & opere. [illegible] Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Ioannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum, & Paulum, omnes sanctos, & te pater orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

¶ [illegible]

vt supra dictum [illegible] agitur de prudentia con-fessoris.

¶ Vbi pœn[illegible] dixit, Sacerdos adij[illegible], si [illegible] fuerit, non [illegible] g[illegible]ones iuxta pœniten-tis qualitatem. videat et[illegible] vtrum sit aliquid restituē-dum, peccatoreḿque [illegible]ccatorum contritionem, & nouæ vitæ [illegible] excitet: quod his, aut similibus verbis fieri [illegible].

Admonitio ad [illegible]tionem habendam.

Sedulò frater charissime peccatorum tuorum, quæ modò mihi Dei ministro, atq; adeo ipsi Deo omnipotenti confessus es, fœditatem, magnitudinem, & multitudinem, quæso, intuere. Mortis incertæ ineluctabilem necessitatem, futuri iudicij horrendam seueritatem, ac paratas peccatoribus pœnas æternas expende, & pertimesce. Quæ bona per peccatum amiseris, Dei scilicet gratiam, & amicitiam, ac sempiternam cæli gloriam tecum cogita. AEterni Dei tremendam maiestatem, immensam potestatem, incomprehensibilem sapientiam, bonitatemque infinitam perpende; simulque pro certo habe, nihil aliud te fecisse cùm peccasti, quàm inobedientiam, ac rebellionem contra Dei voluntatem, atque æternam eius legem commisisse, offensamque, & iniuriam infinitam ipsius diuinæ maiestatis, ac bonitatis perpetrasse. Quo fit, vt immenso odio, & dolore peccata à te commissa ex toto corde super omnia detestari debeas cum firmo proposito vlterius non peccādi: quem sanè animi dolorem, ac propositum æquum est, vt concipias non tam ex metu gehennæ, quanquàm etiam

etiam id sanctum sit, quàm ex Dei amore, quem offendisti. Ad id te adducet non modò ipsius peccati grauitas, & diuinæ bonitatis maiestas, ac reliqua, quæ nūc proposita sunt; sed etiam innumera beneficia, quibus te Deus affecit: ille enim te ex nihilo condidit; pretioso sanguine Filij sui redemit; Christianum deniq; fecit, & Ecclesiæ suæ sanctæ Sacramentorum participē. Quorum tu, & aliorum, quæ recenseri nequeunt, immemor beneficiorum, eum, quem ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis diligere debueras, multis, ac grauibus peccatis offendisti. Dole igitur in talem Deum, ac patrem peccasse, & quòd, non quantum debes, doleas, hoc ipsum grauiter dole; suppliciterque ab eo pete magna cum fiducia, vt per suam infinitam misericordiam, ac pietatem, ac per Iesu Christi Filij sui Domini nostri passionis, ac mortis merita, omnium peccatorum tuorum tibi veniam largiatur. Amen.

¶ [illegible] habetur [illegible]

¶ [illegible] secun-dum [illegible] lirun-gat. [illegible] o-nem [illegible]

De pœnit. d. 1. can. mensuram.

M[illegible] pec[illegible].

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis omnibus peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam. Amen.
Indulgentiam, absolutionem, & remissionem omnium peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & misericors Dominus. Amen. M[illegible]x e[illegible]

 mo[illegible]

more, super caput confitentis [illegible]. Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & ego auctoritate ipsius, qua fungor, absoluo te imprimis ab omni censura Ecclesiastica, si quam fortè incurristi, in quantum possum, & tu indiges. Deinde eadem auctoritate, ego te absoluo à peccatis tuis, in nomine Patris, ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

[illegible] pro temporis [illegible]

Passio Domini nostri Iesu Christi, & merita beatæ Mariæ semper virginis, & omnium sanctorum, & quid quid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen. Vade in pace, & iam amplius noli peccare.

Cōc. Tridēt. sess. 14. cap 3.

¶ A[illegible] Ego te absoluo, [illegible] Item vt [illegible] Ego te absoluo à peccatis tuis, in nomine ✠ Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amē. [illegible] Absoluo te imprimis ab omni censura Ecclesiastica, &c. [illegible] solu-

[illegible] Si non es absolutus, &c. [illegible] Dominus noster Iesus Christus te absoluat, &c. [illegible]

¶ [illegible]

Concedo tibi auctoritate mihi commissa, & tibi concessa indulgentiam plenariam, in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

¶ [illegible] Concedo tibi auctoritate mihi commissa, & tibi cōcessa indulgentiam plenariam, in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Si præsens verò mortis periculum (Deo fauente) euaseris, sit tibi hæc indulgentia reseruata pro vero mortis articulo.

[illegible]

[illegible]

ſufficiet præmittere [illegible] hoc eſt [illegible] pro-
poſitum) quòd pare[illegible] [illegible] Eccleſiæ, & [illegible]
ſoluentis ſuper [illegible] propter quod [illegible]
vinculo eſt ligatus. Et ſi [illegible] ſit ob [illegible]
[illegible] offenſionem, debet pr[illegible], ſat[illegible]
cere, vel ſi id [illegible] [illegible] ſufficiente
cautionem. Deinde Sacerdos dicit pſalmum **Miſerere mei Deus**, totum cum **Gloria Patri, &c. &, ſicut erat, &c.** [illegible] quen[illegible] [illegible] in
quolibet verſu cum v[illegible] [illegible]
per ſcapulas verberat [illegible] [illegible]
ratio o[illegible] [illegible] co[illegible]
impenditur in foro ſacramentali, & [illegible] conficitur
in loco publico, alias [illegible] [illegible] q[illegible]
uis confiteatur in loco [illegible], omitti poteſt.

Pſal. Miſerere. 50.

M iſerere mei Deus: ſecundũ magnã miſericordiã tuam.
E t ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum: dele iniquitatem meam.
A mplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.
Q uoniam iniquitatem meam ego cognoſco: & peccatum meum contra me eſt ſemper.
T ibi ſoli peccaui, & malum coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.
E cce enim in iniquitatibus conceptus ſum: & in peccatis concepit me mater mea.
E cce enim veritatem dilexiſti: incerta, & occulta ſapiẽtiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

Aſper-

A ſperges me Domine hyſſopo, & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.
A uditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabũt oſſa humiliata.
A uerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.
C or mundum crea in me Deus: & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.
N e proijcias me à facie tua: & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me.
R edde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me.
D ocebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.
L ibera me de ſanguinibus Deus, Deus ſalutis meæ: & exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.
D omine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuam.
Q uoniam ſi voluiſſes ſacrificium, dediſſem vtiq;: holocauſtis non delectaberis.
S acrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies.
B enignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hieruſalem.
T unc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationes, & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.
G loria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
S icut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

De pro-

Psal. De profundis. 129.

De profundis clamaui, ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuæ intẽdentes: in vocẽ deprecationis meæ.
Si iniquitates obſeruaueris Domine: Domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt: & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.
Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in Domino.
A cuſtodia matutina vſque ad noctem: ſperet Iſrael in Domino.
Quia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redemptio.
Et ipſe redimet Iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Deinde [illegible] ex pœ[illegible], v[illegible] dicit Sacerdos. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣ Et ne nos inducas in tentationem. ℟ Sed libera nos à malo.
℣ Saluum fac ſeruũ tuum. ℟ Deus meus ſperãtẽ in te.
℣ Nihil proficiat inimicus in eo.
℟ Et filius iniquitatis non nocebit ei.
℣ Eſto ei Domine turris fortitudinis.
℟ A facie inimici. ℣ Domine exaudi orationem meam. ℟ Et clamor meus ad te veniat.

℣ Domi-

℣ Dominus vobiſcum. ℟ Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper, & parcere, ſuſcipe deprecationem noſtram, & hunc famulum tuum, quem excommunicationis catena conſtringit, miſeratio tuæ pietatis abſoluat. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟ Amen.

¶ [illegible]

Auctoritate omnipotentis Dei, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ego te abſoluo à ſententia excommunicationis, quam incurriſti propter [illegible] Et reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, communioni, & vnitati fidelium in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. [illegible] Saluum fac ſeruum tuum, & Nihil proficiet inimicus in eo, & hunc famulum tuum, quẽ, &c. [illegible] Saluã fac ancillam tuam: & Nihil proficiet inimicus in ea; & hãc famulã tuã, quã, &c. [illegible], &c.

¶ Si [illegible] dicat.

Abſoluo te ad reincidentiam ſecundum formam mihi commiſſam à ſententia excommunicationis, quam incurriſti, &c. Præmittendo pariter illa verba Auctoritate omnipotentis Dei, &c.

¶ Quo-

¶

Misereatur tui, &c. Indulgentiã, &c. Domin⁹ noster Iesus Christus, &c. Passio Domini nostri Iesu Christi, &c.

Absoluo te imprimis ab omni censura Ecclesiastica, &c. Absoluo etiam te ab omni alia censura Ecclesiastica, si quam fortè incurristi, &c.

¶

Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & ego auctoritate ipsius, qua fungor, absoluo te ab omni censura Ecclesiastica, si quam fortè incurristi, in quantum possum, & tu indiges: in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Ex ponti ficali.

¶

ter

Miserere mei Deus. Gloria Patri, &c.

Miserere.

Miserere mei Deus: secũdũ magnã misericordiã tuã, &c.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo.

Saluum fac seruum tuum. Deus meus sperantem in te. Nihil proficiat inimicus in eo. Et filius inquitatis non nocebit ei. Esto ei Domine turris fortitudinis. A facie inimici. Domine exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, & hunc famulum tuum, quem excommunicationis catena constringit, miseratio tuæ pietatis absoluat. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Præsta quæsumus Domine huic famulo tuo, dignum pœnitentiæ fructum: vt Ecclesiæ tuæ sanctæ, à cuius integri-

tate

tate deuiauerat peccando, commiſſorum veniam conſequendo, reddatur innoxius. Per Chriſtum, &c. ℟ Amen.

Deinde Sacerdos dicit Auctoritate Dei omnipotẽtis, & beatorũ Apoſtolorũ Petri, & Pauli, ac Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, & ea, qua fungor, abſoluo te à vinculo excõmunicationis, qua, ex [illegible] causa ligatus eras: in nomine Patris, ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

¶ [illegible] Sacerdos apprehendens abſolutum manu dextera, introducit eum in Eccleſiam, dicens.

Reduco te in gremium ſanctæ matris Eccleſiæ, & ad conſortium, & communionem Chriſtianorum, à quibus fueras per excommunicationis ſententiam eliminatus, & reſtituo te participationi Eccleſiaſticorum Sacramentorum. In nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

¶ Poſtremò, abſoluto [illegible] præcepta.

Forma abſoluendi ab excõmunicatione minori.

Ex pontificali. Auctoritate Dei omnipotentis te abſoluo à vinculo excommunicationis minoris, quam incurriſti, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ. In nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

¶ Cùm abſolutio ab excommunicatione minori [illegible] in foro Sacramentali ſimul cum abſolutione à peccatis, poſtquàm dixerit. Miſereatur tui, &c. Indulgentiam, &c. dicat Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſoluat, & ego auctoritate ipſius, qua fungor, abſoluo te imprimis à vinculo huius excommunicationis minoris, quam

quam confeſſus es, & ab omni alia cenſura Eccleſiaſtica, ſi quam fortè incurriſti, in quantum poſſum, & tu indiges. Deinde eadem auctoritate ego te abſoluo à peccatis tuis in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. Paſsio Domini, &c.

Forma diſpenſandi in irregularitate.

¶ Qui diſpenſandi [illegible] habuerit auctoritatem ſic dicat.

Auctoritate omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli ego diſpenſo tecum ſuper hac irregularitate, quam contraxiſti, & idoneũ te reddo ad exequutionem ordinum, & officiorum tuorum in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. Q[illegible] [illegible] poteſt [illegible] abſolutione à peccatis Quando [illegible] eſt dubium [illegible], loco, quam contraxiſti, dicat. Si eam contraxiſti.

Forma abſolutionis à ſuſpenſione.

¶ [illegible] dicat.

Auctoritate omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli abſoluo te à vinculo ſuſpenſionis, quam incurriſti, [illegible], & reſtituo te priſtinæ exequutioni in nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. Quando dubium eſt incurriſſe, loco, quam incurriſti, dicat Si eam incurriſti.

Forma abſoluendi ab interdicto.

¶ Sim[illegible] in abſolutione [illegible] dicti per [illegible] alis, qui poteſtatem habet, vtatur his verbis, vel alijs in eandem ſententiam.

Auctoritate omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli abſoluo te à ſententia interdicti, qua ligatus teneris ob

ob talem [illegible] In nomine Patris ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

DE VENERABILI SACRAMENTO Eucharistiae.

Canones, & documenta administrationis Sacramenti Eucharistiae.

DE EIVS INSTITVTIONE, [illegible]

a Conc. Trident. sess. 13. cap. 2.

b ibidē.

1 *Saluator noster,*[a] *discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum Eucharistiae instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit, memoriam faciens mirabilium suorum; & in illius sumptione colere nos sui memoriam praecepit, suamque annunciare mortem, donec ipse ad iudicandū mundū veniat.*

2 *Sumi Christus voluit*[b] *hoc Sacramentū tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viuentes, & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, et à peccatis mortalibus praeseruemur. Pignus praetereà id esse voluit futurae nostrae gloriae: adeoque symbolum vnius illius corporis, cuius ipse caput existit, cuique nos tanquam membra, arctissima fidei, spei, & charitatis connexione adstrictos esse voluit.*

a Eadē sess. cap. 1.

b Cap. 5. & can. 6.

c Cap. 3. et can. 1.

3 *In almo*[a] *sancto Eucharistiae Sacramento Dominus noster IESVS Christus, verus Deus, atque homo, vere, realiter, atque substantialiter sub specie panis, et vini continetur. Vnde omnes Christi fideles pro more in catholica Ecclesia semper recepto latriae*[b] *cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione exhibere debent.*

4 *Porro semper haec fides*[c] *in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem verum Domini nostri corpus, verumque eius sanguinem sub panis, & vini specie vnà cum ipsius anima, & diuinitate existere: sed corpus quidem sub specie panis; & sanguinem sub vini specie, ex vi verborum; ipsum autem corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, animamque sub vtraque, vi naturalis illius connexionis, & concomitantiae, qua partes Christi Domini, qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur: Diuinitatem verò propter admirabilem illam eius cum corpore, & anima hypostaticam vnionem. Quapropter verissimum est tantundem sub alterutra specie, atque sub vtraque contineri: totus enim, & integer Christus, sub panis specie, & sub quauis ipsius speciei parte, totus item sub vini specie, et sub eius partibus existit.*

De [illegible] Sacramento.

5 In Sacramentali Eucharistiæ sumptione [a] *semper in Ecclesia Dei mos fuit, vt fidelis populus communionem acciperet, Sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicarent: qui mos tanquam ex traditione Apostolica descendens, iure, ac meritò retineri debet.*

6 Omnes, [b] *et singuli Christi fideles vtriusq; sexus cùm ad annos discretionis peruenerint, tenentur singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum iuxta præceptum sanctæ matris Ecclesiæ,* [c] *quod qui non impleuerint, ab ingressu Ecclesiæ arceantur.*

7 Salutare tamen consilium [d] *est sæpius Eucharistiæ communionem iterare. Quoties verò id in anno fieri expediat, certa omnibus regula præscribi non potest: veruntamen illa est sancti Aug.* [e] *norma certissima:* Sic viue, vt quotidie poſsis ſumere.

8 Prudentissimè sanctæ Ecclesiæ lege [f] *interdictum est, ne quis præter Sacerdotes corpus Domini in sacrificio conficientes, sub vtraque specie sacram Eucharistiam sumat, sed tantùm sub specie panis.*

De p[illegible]

9 Nemini licet, [g] *quem mortalis peccati conscientia stimulat, quantumuis sibi contritus videatur, sacram Eucharistiam accipere, antequàm se purgauerit Sacramentali confessione. Quod à Christianis omnibus, etiam ab ijs*

a Cap. 8. & can. 10. & cap. relatum de cõs. d. 2.

b Conc. Triden. seß. 13. can. 9.

c Conc. Lat. sub In. iij. cap. 21.

d Ex catechism.

e De verbis domini serm. 28.

f Con. cõst. seß. 13. et Tridẽt. seß. 21. cap. 2. et can. 2.

g Conc. Trident. seß. 13. cap. 7. et can. 11.

ab ijs Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, perpetuò seruandum est, modò non desit illis copia confessoris. Quòd si, necessitate vrgente, Sacerdos absq; præuia confessione celebrauerit, quam primũ cõfiteatur.

10 Publici peccatores [a] *veluti meretrices, quæ suis corporibus publicè quæstum faciunt, vsurarij publici, notorij concubinarij, & similes à receptione huius Sacramenti repellendi sunt, neque admittendi, nisi publicè etiam constet de eorum emenda, & condigna pœnitentia.*

11 Debent [b] *fideles ieiuni accedere ad Eucharistiam, ita vt nihil omnino comederint, aut biberint à dimidia nocte antecedentis diei: excipiuntur* [c] *infirmi, si de eorum periculo dubitatur, ne sine communione decedant.*

12 Postulat tanti Sacramenti dignitas, [d] *vt qui matrimonio iuncti sunt, ante cõmunionem aliquot dies abstineant à concubitu vxorum.*

[illegible]

13 Pueris Eucharistia conceditur, si in ea ætate sint, & discretione, vt discernere possint corpus Domini. Quam rem nemo meliùs constituere poterit, quàm pater; seu Sacerdos, cui illi confitentur peccata. Communiter ætas huic rei apta esse solet ab anno decimo vsque ad decimum quartum.

14 Amentibus [e] *à natiuitate, & ijs, qui tunc à pie-*

tatis

a De cõs. d. 2. cã. pro dilectione. & se[illegible].

b Ead. d. can. liquido.

c D. Tho. receptus 3. p. q. 80. art. 8.

d De cõs. d. 2. omnis homo.

e Ex cathe. & ex D. Tho. 3. p. q. 80. art. 9.

taris ſenſu alieni ſunt, hoc Sacramentum dare minimè oportet: quamuis ſi antequàm in inſaniam inciderint, præſe tulerunt piam, & religioſam animi voluntatem; licebit eis in fine vitæ (ex Concilij[a] Carthagenenſis decreto) Euchariſtiam adminiſtrare: modò periculum vomitionis, vel alterius indignitatis, aut incommodi nullum timendum ſit.

15 Damnatis ad mortem[b] debet dari Euchariſtia: & curet parochus, vt id fiat ante diem ſupplicij.

16 Si ægrotus[c] antequàm vſum rationis, & mentis amitteret, petijt Sacramenta, & verbis, vel poſt amiſſam vocem ſignis (vt puta manus eleuando, vel pectus tundendo) contritionem oſtendit, licet magnus ſit peccator, præſumitur contritus: poteſtque ei dari Euchariſtia, ſi non timeatur vomitus, aut aliqua irreuerentia. Vſurarius tamen publicus non debet recipi ad Sacramenta, quamuis contritionem præſe ferat, antequàm ipſe, vel hæredes eius, pro vt iura diſponunt, faciant ſatisfactionem.

17 Non licet[d] ſanctam Euchariſtiam ad ægrotantes deferre, qui morbi grauitate impediti ſumere eam non poſſunt, ſed venerationis gratia ſolent eam deoſculari, ſed ſolum deferenda eſt, vt ſumant.

18 Si poſtquàm Euchariſtia delata eſt ad infirmum, vt eam ſumeret, aliquid obſtiterit, quominus poſſit ſume-

a Conc. Cart. 4. cap. 76.

b Pius V. motu proprio. & 13. q. 2. can. queſitũ. & cap. ſuper eo d. heret. in 6.

c 26. q. 6. can. is, qui pœnitentiam.

d Conc. Trid. & prohibuit Pius V.

ſumere tutò, vt ſi timeatur vomitus: tantùm adoret Sacramentum, doceatque eum Sacerdos quo pacto ſpiritualiter communicet, videlicet eos ſpiritualiter Euchariſtiam ſumere,[a] qui deſiderio, & voto comedunt cæleſtem illum panem, in eo ſi fide viua, quæ per dilectionem operatur. Caueat tamen Sacerdos[b] ne leui occaſione à reali ſumptione Euchariſtiæ infirmum arceat.

19 Euchariſtiam in ſacrario pro infirmorum communione conſeruari[c] neceſſe eſt: ne verò nimia vetuſtate ſpecies corrumpantur, parochi debent ſingulis octo diebus Euchariſtiam renouare, veteres hoſtias ſumẽdo, & recentes in earum locum reponendo.

20 Exiſtentibus in mortis[d] periculo etiam tempore interdicti conceditur Euchariſtia, ſeu viaticum, & poteſt portari ſolenniter cum pompa, lumine, & campanula, & oſtendi in reditu (vt moris eſt) & poſſunt annunciari indulgentiæ comitantibus Sacramentum.

21 Sacerdos[e] cum ipſe extra Sacrificium eſt ſumpturus ſanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ (ſaltem publicè in Eccleſia) orario, ſeu ſtola circundabit collum, & vtrumque humerum.

a Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 8.

b arg. cã. 15. is, qui pœnitentiã. 26. q. 6.

c Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 6. & cã. 7. de con. d. 2. cã. presbyter de celeb. miſ. cap. ſanè. & de cuſt. euchar. cap. ſtatuimus.

d Gloſ. recepta in caput alma mater de ſent. excom. in 6.

e 23 d. can. eccleſiaſtica.

FORMA ADMONITIONIS EX CATECHESI [illegible]

[illegible]

Excellentissimum, & sanctissimum Sacramentum percepturi, quotquot ad diuinam mensam acceditis, adeste animis, vt corpore adestis; vagis, & distractis mentibus tanta mysteria suscipere, fas non est. Est enim Eucharistia, finis, ad quem referuntur omnia, fons, vnde dimanant reliquorum Sacramentorum virtus, & sanctitas. Alia Sacramenta sancta sunt, hoc Sacramentum continet ipsum sanctitatis auctorem (facessat ignauia) Christum Dominum illum ipsum, qui natus olim ex virgine, affixusque cruci, propter nostra peccata, nunc in cælis sedet ad dexteram Patris. Animum, atque rationem à sensibus auocate, neque enim panis est, quem videtis: sed panis species, quibus tegitur Christi corpus viuum, & verum: diuina hoc virtus efficit, quæ diuina non esset, si maiestatem eius, & celsitudinem cogitatio assequeretur humana. Verbo Dei, quo cælum, & terra facta sunt, diuinum hoc opus perficitur. Quòd si tantum regem hospitio accepturi estis, facile est intelligere, quã mundo corde opus sit, nequid offendat in vobis tantæ maiestatis oculos: simul, vt suauissimos huius Sacramẽti fructus percipiatis: quorum magnitudo, neque cogitatione comprehendi, neque oratione potest explicari.

Eucharistia panis est animæ: id ergo dignè sumentibus, quod cibus corpori, præstat: vnimur intimè Christo, iuxta ipsius Domini promissionem, neque tamen Sacramentum in nostram substantiam mutatur: sed nos quodam modo in Christi, quem sumimus, naturam conuertimur, vitaque, & moribus similes euadimus. Hoc alimento conseruamur in bonis, & augemur: excitatur gustus, vt ex his mysterijs maiorem in dies suauitatem percipiamus. Mannæ instar est, quod datum est patribus: nostra culpa sæpe fit, vt Angelorum esca nostro palato non sapiat. Quod peccatis debilitatum est, huius Sacramenti vsu reparatur, fortiores euadimus ad peccata mortalia vitanda, venialia remittuntur, prauæ consuetudinis vires debilitantur: Angelorum custodia munimur, qui suum Dominum, & regem magno numero comitantur. Exercetur fides, & augetur mysterij sublimitate, confirmatur spes hoc pignore æternæ immortalitatis, vnde lætitiæ materia maxima. Ignis instar est, charitatis flammam in cordibus excitantis, qua carnis incendia sedantur, affectiones prauæ frænantur, robusti euadimus aduersus omnes huius vitæ difficultates: tandemque hoc cibo aliti, & vegetati in suscepto virtutis itinere progredimur, donec perueniatur ad montẽ Dei Oreb. Verùm hos fructus, aliosque innumeros ij tantùm percipiunt, qui dignè communicant: qui secus iudicium sibi manducant, & bibunt: & est optimis rebus innatum, vt prosint opportuno, noceant alieno tempore sumptæ. Integra ergo peccatorum mortalium confessione opus est,

est, qua conscientiæ mundantur, vt nuptiali veste ornati, ad tantum conuiuium accedatis: nam & Christus, antequàm Apostolis Eucharistiam daret, pedes eorum lauit. Adhibeatur reuerentia, & humilitas maxima, vt regem Angelorum suscipiamus: excitetur deuotio sanctis cogitationibus: ac præsertim memoria Christi passionis, sicut ipse mandauit, hoc inquiens, facite in meam commemorationem. Remoueatur imprimis ea festinatio, quam non nulli ad tanti Sacramenti sumptionem afferre solent: sancta enim sanctè tractanda sunt, & qua decet maturitate. Quod fiet, si ante, & post sumptam Eucharistiam mentem nostram salutaribus cogitationibus pascemus, & ardentibus precibus diuinam misericordiam implorabimus, per Christum Dominum nostrum, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

¶ E[illegible] admonitio in vulgari [illegible] habetur p[illegible] M[illegible]

ALIA ADMONITIO BREVIOR, QVÆ CVM [illegible] rit, [illegible] Sa[illegible] [illegible]

Fratres in Christo dilectissimi, sacro sanctum, ac venerabile Eucharistiæ Sacramentum, quod nunc estis percepturi, est omnium Sacramentorum maximum, & excellentissimum, quippequod non solùm gratiam confert, sed

sed etiam in se verè, realiter, & substantialiter co[illegible] Dominum nostrum IESVM Christum, verum D[illegible] atque verum hominem, totius gratiæ, & gloriæ fo[illegible]tem, ac largitorem, cuius infinitam maiestatem, & omnipotentiam cælorum angeli laudant, adorant dominationes, tremunt potestates. Firma nanque fide credere debetis, vbi primùm Sacerdos verba consecrationis prõfert, ex illorum vi, ac potestate sibi à Deo collata, cõtineri statim in hostia consecrata, & in qualibet eius particula integrum Christum, vt modò est in cælis, eius scilicet diuinitatem, animam, corpus, & sanguinem. Quo fit, vt cum profunda humilitate, & reuerentia, cum magna cordis munditia, ingenti peccatorum dolore, ac detestatione, & firmo nouæ vitæ inchoandæ proposito, atque omnium peccatorum mortalium integra confessione priùs facta, ad tantũ Dominum recipiendum accedere vnusquisque debeat. Qui enim illum indignè sumit, hoc est, cum conscientia peccati mortalis, quod antè non fuerit confessus, grauissimè delinquit, iudicium sibi, & condemnationem manducans. Qui verò dignè, copiosissimam gratiam, & vberrimos fructus percipit. Etenim hoc Sacramentum cælesti alimento animam pascit, gratiam, & charitatem, ac reliquas virtutes auget, vires spirituales restaurat, carnis desideria reprimit, in tentationibus robur, & auxilium præbet. Denique animam pace, & beata quadam dulcedine replet, ac gaudio spirituali, quod est quoddam pignus hæreditatis æternæ, quam speramus. Sicut ergo modò geniti infantes rationabiles, sine dolo diuinum hoc lac concupiscite, & maxima

xima animorum puritate ſumite. Poſtquàm verò ſumpſeritis ingentes Deo optimo maximo gratias agite, quòd vobis tam immenſum ſuæ gratiæ, & liberalitatis infinitæ contulerit beneficium, vt ſe ipſum in ſalutem animarum veſtrarum, non ſolùm moriens dederit in pretium, ſed etiam, quod maximum eſt diuini ſui amoris ſignum, in terris in hoc Sacramento reliquerit in cibum: cui ſit honor, gloria, & imperium per infinita ſeculorum ſecula. Amen.

[illegible]

¶ [illegible]

RITVS AD ADMINISTRANdam Euchariſtiam ſanis.

¶ [illegible]

Quod ore ſumpſimus Domine, [illegible]

¶ [illegible]

[illegible] Confiteor Deo, &c.

Miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimiſsis omnibus peccatis veſtris, perducat vos ad vitam æternam.

℟. Amen.

Indulgentiam, abſolutionem, & remiſsionem omnium peccatorum veſtrorum tribuat ✠ vobis omnipotens, & miſericors Dominus. ℟. Amen. [illegible]

¶ [illegible]

Confiteor. [illegible]

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. [illegible]

Domine non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum, ſed tantùm dic verbo, & ſanabitur anima mea. [illegible]

In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum, redemiſti me Domine Deus veritatis.

¶ [illegible] Corpus ✠ Domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodiat animam tuam in vitam æternam. Amen. [illegible]

[illegible]

¶ [illegible] Quod ore ſumpſimus Domine, &c. [illegible] Corpus tuum Domine, quod ſumpſi, &c. [illegible]

¶ [illegible] Quod ore ſumpſimus Domine, [illegible] Confiteor, Miſereatur, Indulgentiam, &c. [illegible] Quod ore ſumpſimus Domine. [illegible]

Misereatur vestri. Indulgentiam. Domine non sum dignus :

Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij & Spiritus sancti descendat super vos, & maneat semper. Amen.

Ritus deferendi, & administrandi viaticum corporis Domini nostri Iesu Christi infirmis.

De celeb. miss. cap. sa 13. & in Conc. Trid. sess. 13. can. 7.

[illegible] ordi[illegible] fu[illegible] cum cru[illegible] perlor[illegible] ... ella cerca [illegible] ... nequeat, ne con[illegible] corpus Christi [illegible] ... Inter[illegible] Sacerdos [illegible] ... dicit [illegible] Miserere, [illegible] mos, vel ipse sol[illegible]

¶ Cum peruen[illegible] grotus, Sacer[illegible] ... tum repon[illegible], dicit.

℣. Pax huic domui. ℟. Et omnibus habitātibus in ea.

Mox [illegible] tenens [illegible] s dicat vulgari sermone [illegible].

[illegible]

Icani qiŏdai vareraga von tasuqete vonaruji Iesu Christo varerauo tasuqe tamauan tameni xixi tamŏ vonaji charidade gotaixetno vye yori animano xocubut, yaxinai, yorocobi, nanguino toqino yondocoro, xisuru michino cate, saigono chicarato xite von mino goqetnicuno Sacramentouo sadame voqi tamŏ nari. Cono von aruji nangino togauo yuruxi tamai, animauo qiyome tamai, cono youo sari, raixeni itaru nangini chicarauo soye tamauanto tadaima cono tocoroni von mimaitoxite qitari tamŏ nari. Nangiuo fanare tamauazu tomoni maximasuyŏni cono von arujiuo tçuxxinde tanomi tatematçure. Sŏtŏno cacugonite vqe tatematçuraba animano cotoua yŭni voyobazu, nangino tame yoxito

yoxito voboximesuni voiteua, xiqixinnimo socusaiuo ataye tamauaru beqi nari.

[illegible]

Irmão o saluador do mundo IESV Christo redemptor nosso, com aquella charidade, & amor com que morreo por nos saluar, instituio o sanctissimo Sacramẽto de seu corpo, & sangue pera manjar, nutrimento, & consolação das almas, conforto dos atribulados, viatico & fortaleza pera a hora da morte. Elle vos vem agora aqui visitar pera vos perdoar, & alimpar vossa alma de vossos peccados; & pera a esforçar pera passar desta vida a outra: encomendaiuos a elle, & pedilhe que seja comvosco, por que se dignamente o receberdes, darvos ha saluação na alma, & tambem saude no corpo, se vir que assi vos conuem.

¶ [illegible] ... [illegible]

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. ℣. Gloria Patri, & Filio, &c. ℟. Sicut erat in principio, & nunc, &c. [illegible]

Asperges me Domine hyssopo, & mūdabor, &c.

¶ Dei[illegible] Sacerdo[illegible]

℣. Saluū fac seruū tuū. ℟. Deus meus sperantẽ in te.

℣. M.r-

℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici.
℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus infirmitatis humanæ ſingulare præſidium, auxilij tui ſuper infirmum noſtrum oſtende virtutem: vt ope miſericordiæ tuæ adiutus Eccleſiæ tuæ ſanctæ incolumis repræſentari mereatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

¶ [illegible]

¶ [illegible]

[illegible] ſit Iaponius.

Coconi vareraga qiŏdai naru bŏnin ari: taxicanaru Chriſtanno gotoqu vareraga von taſuqete Ieſu Chriſto no tattoqi ſontaiuo vqe tatematçuri taqu nozomaruru nari: cono von arujiuo yoqi cacugo nite vqe tatematçuru graçauo ataye tamai, tocuto naru yŏni vonovono ima Pater noſter, Aue Maria ippenzzutçu tanomaruru nari. Mata tareni taixitemo ſumajiqi cotouo xexi coto araba, Ieſu Chriſtoni taixi tatematçuri yaruxite tamauareto tanomaruru nari. Mata ſono mini taixi rŏjequo xexi fito araba, Chriſtanno taixetno vye yori cocoro yori xamen ſuruto nari.

[illegible] Luſitanus.

Aqui jaz hum noſſo Irmão enfermo, & como fiel chriſtão quer receber o ſanctiſsimo corpo de Noſso ſaluador IESV Chriſto: pedeuos que por elle rezeis hum Pater noſter, & hũa Aue Maria, pera que Noſso ſenhor lhe dee graça com que dignamente receba o ſeu ſanctiſſimo corpo. Pede perdão por amor de Noſſo ſenhor a qualquer peſsoa aque tiuer feito couſa algũa, que não deueſse fazer. E ſe poruentura alguem o tem offendido, elle cõ boa võtade, & charidade chriſtãa lhe perdoa.

¶ [illegible] Confiteor Deo, [illegible]

¶ [illegible] Miſereatur tui omnipotens Deus, & dimiſsis omnibus peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. ℟. Amen.

Q Indul-

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem omnium peccatorum tuorum tribuat ✠ tibi omnipotens, & misericors Dominus. ℟ Amen. manu dextera signũ crucis super [illegible]

¶ [illegible] Sacr[illegible] sando, surgens accipit [illegible] quam [illegible] est sup[illegible] hoc, & indice [illegible] diam, quam [illegible] ad infirmum [illegible] se [illegible] infirmus [illegible] possit oculos in [illegible] Tunc deuotè, & clarè pro[illegible]

Si [illegible]

Icani qiŏdai vareravo tasuqe tamauãtame goxincuuo xinogui tamai, cruzno vyenite xixitamŏ macotono Deus, macotono fitonite maximasu vareraga von tasuqete Iesu Christono sontaiua coreuite maximasuzo. Cono vŏcatauo vogami, tattomi tatematçuri quŏdaino von auaremino vye yori cāgino animauo auaremi tamai, yoqi cacugo nite sazzucari tatematçuru beqi graçauo ataye cudasaruru yŏnito tçuxxinde coi tatematçure.

[illegible]

Irmão este he o sanctissimo corpo do saluador do mundo Nosso senhor IESV Christo verdadeiro Deos, & verdadeiro homem, que por nos saluar padeceo morte, & paixão na aruore da vera cruz. Adorayo, & pedilhe que por sua piedade aja misericordia com vossa alma, & vos dee graça pera que dignamente o recebais.

¶ [illegible]

[illegible] cũ [illegible]

[illegible] I[illegible].

Vyamatte mŏsu: von aruji Iesu Christo vaga animani qitari tamŏ beqi curiqini voyobi tatematçurazu, tada micotobauo caqe tamauaba, vaga anima sunauachi tasucari tatematçuru bexi. [illegible] Icani von aruji vareuo tasuqe tamŏ macotono Deus nite maximaxeba, vaga animauo miteni sasãgue tatematçuru. Romano sancta Ecclesia macotoni vqe tamŏ tocoroŭo, varemo taxicani xinji tatematçuri, von nuno fides ni suuãrite iqi nagaraye, mata xisu bexito cataqu iy sadamuru nari.

Si [illegible]

Senhor eu não sou digno que vos entreis em minha morada peccadora: mas dita a vossa sancta palaura minha alma sera salua. [illegible]

Senhor em as vossas sanctas mãos encomẽdo minha alma, vos me remistes Deus de verdade. Creo senhor o que cree, & ensina a sancta Madre Igreja de Roma: & protesto de sempre viuer em a vossa sancta fee cathólica, & nella morrer.

¶ [illegible]

Accipe ✠ viaticum corporis Domini nostri Iesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducat ad vitam æternam. Amen.

¶ [illegible]

[illegible]bit, an plur[illegible] [illegible], [illegible] cum hort[illegible]tur d[illegible].

Si [illegible] I[illegible].

Icani qiŏdai von aruji Deus nangini ataye tamŏ cono bacutaino govonno von reiuo naxi tatematçure. Nangiuo mimai tamai, nangino animani yadori tamauanto voboximexeba nari. Cafodono ſonqiacuuo xŏji tatematçureba, cocorono ſoco yori fucaqu yorocobu beqi nari. Cono von aruji vŏ jifino vye yori nãgito tomoni fanare tamauazu maximaſu beqito tanomoxiqu vomoye.

Si infirm[illegible].

Irmão dai muitas graças a Noſso ſenhor por eſta grande merce que vos fez em auer por bem de vos viſitar, & ſe apoſentar em voſsa alma: ficai muito alegre por que com tal ſenhor por hoſpede aſsi o deueis eſtar. Cõfiai em ſua miſericordia, & piedade, que elle ſera ſempre com voſco.

¶ Deinde ma[illegible]bus iũ[illegible]s ãte p[illegible] ℣. Domine exaudi orationẽ meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpiritu tuo.

Oremus.

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, te fideliter deprecamur, vt accipienti fratri noſtro, [illegible], ſorori noſtræ ſacro ſanctum corpus Domini noſtri IESV Chriſti Filij tui, tam corporis, quàm animæ proſit ad remedium ſempiternum. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

¶ [illegible] Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, ✠ & Spiritus ſancti deſ-

deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. Amen. [illegible], an opportunè [illegible] infirmis [illegible].

¶ [illegible]

Miſerere mei Deus. [illegible]

Quicunq; comitati eſtis ſanctiſsimum Chriſti corpus, feciſtis opus miſericordiæ, viſitando infirmum: inſuper conſequuti eſtis indulgentiam centum dierum: qui verò detuliſtis çereos accenſos ducentorum dierum. Gregorius Papa XIII. conceſsit confratribus ſanctiſsimi Sacramenti, & alijs Chriſti fidelibus vtriuſq; ſexus ſanctiſsimum Sacramentum dum ad ægrotos defertur, comitãtibus, & ijs, qui facere impediti ad ſonum paruæ campanæ genu flexi ſemel orationem Dominicam recitauerirt,

Ex bulla M[illegible]ne Pau[illegible] & Greg. xiij.

rint, & pro infirmo orauerint, quoties id fecerint, centũ dies indulgentiæ. Epiſcopus etiam noſter ijs, qui ſanctum Sacramentum comitati eſtis, concedit quadraginta dierum indulgentiam.

[illegible] one vulgari. ℟

Cono tattoqi Sacramentono von tomo itaſarexi vonouonoua biõninuo mimauarexini yotte, jifino xoſauo xerarexi mono nari. Sono vye fiacunichino Indulgenciauo cõmurarexi nari. Raſſocuuo toboxite motarexi xuua, nifiacu nichino Indulgencia ari. Nanrhoni yorazu cono Sacramentono Confrariano ninjuto, mata Confrariano ninjuni arazutomo, biõninno motoye vomomuqi tamõ cono tattoqi Sacramentono von tomouo xeraruru xu, mata von tomo tçucamatçuru coto canauazaru yuye touori tamõ toqi, reino votouo qiqi, fizamazzuqi Pater noſter uo ippen mõxi ſazzucari tatematçuru beqi biõninno vyeuo Deus ni tanomi tatematçuru fitobitoni jũſandaimeno Papa Gregorio ſono tabigotoni fiacunenno Indulgenciauo ſazzuqe tamaixi nari. Mata vonouonono Biſpomo cono Sacramentono võ tomouo itaſarexi fitobitoni xijũnichino Indulgenciauo ſazzuqe tamõto cocoroyeraru bexi.

¶ In fi[illegible] [illegible] crucis [illegible]. Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, ✠ & Spiritus ſancti deſcẽdat ſuper vos, & maneat ſemper. ℟ Amen.

¶ Si in firmus [illegible] vt ne[illegible] expectare, [illegible] totum [illegible] [illegible]los illud breuiabit, pr[illegible] [illegible] peccãc.

¶ Si

¶ Si [illegible] [illegible]ntum ad in[illegible] delatu[illegible] [illegible]ntum non [illegible]uni[illegible] [illegible] ſupra, adoret, di[illegible] [illegible] hoſtiã in manibus [illegible]nt.

Adoro te corpus ſaluatoris mei IESV Chriſti, & benedico tibi, quia per ſanctam crucem tuam redemiſti mundum. Domine ſalua animam meam.

[illegible] Idem I pon[illegible]

Icani varerga von taſuqete nite maximaſu von aruji Ieſu Chriſtono von tai uo faixi tatematçuru. Mi cruzuno michiuo motte ixxecaiuo taſuqe tamõga yuyeni, fucaqu võreiuo naxi tatematçuru nari. Icani von aruji vaga animauo taſuqe tamaye.

[illegible]

Adorouos corpo de meu Saluador IESV Chriſto, bẽdito ſejais ſenhor, porque por voſſa ſancta cruz redimiſtis o mundo. Senhor ſaluaime minha alma.

¶ [illegible]

¶ [illegible]

¶

¶ [illegible] a [illegible] n [illegible] p [illegible] a de [illegible], aut [illegible] Missa [illegible] [illegible] aro bus, vt [illegible] cujus [illegible] ei [illegible] cer, iubeatq; [illegible] e per [illegible] n pote [illegible] Ec-cl [illegible] m con [illegible] eo eam pro [illegible] Ecclesia cōmun [illegible] Hac excep [illegible] porr [illegible] Euchari [illegible], d [illegible] Accipe viaticum, &c. [illegible] post ablutionem [illegible] Domine exaudi orationem meam, &c. & Dominus vobiscum, [illegible] oratione, Domine sancte, &c. [illegible] reliqua, [illegible] sequuntur in communione infirm [illegible] de petenda vnctione inclu [illegible].

MODVS MINISTRANDI VIATI-cum infirmo, cùm in eius domo ex licen-tia Ordinarij, necesse est Missam celebrari.

¶ Ingressus Sac[illegible] in domum [illegible],
℣ Pax huic domui. ℟ Et omnibus habitantibus in ea. Mox [illegible]

[illegible]

Icani qiŏdai vareraga von tasuqete vonaruji Iesu Christo vareiauo tasuqe tamauan tameni xixi tamŏ vonaji charidade gotaixetno vye yori animano xocubut, yaxinai, yorocobi, nāguino toqino yorocobi, xisuru michino cate, saigono chicarato xite von mino goqetnicuno Sacramentouo sadame voqi tamŏ nari. Cono vŏaruji tada ima cocoruite torivocorŏ beqi Missano vchini nangi

nangiuo von mimaito xite qitari tamŏ bexi. Core nangino togauo yuruxi tamai, animauo qiyome tamai, cono youo sari, raixeni itaru nangini von chicarauo soye tamauan tame nari. Xicareba cono Missauo xinjin fucaqu vogami, cono von aruji nangiuo fanaxi tamauazu, tomoni maximasu yŏni tçuxxinde tanomi tatematçure. Sŏtŏno cacugo nite vqe tatematçuraba, Animano cotoua yŭni voyobazu, nangino tame yoxito voboximesuni voiteua, xiqixin nimo socusaiuo ataye tamauaru beqi nari.

[illegible] Lusitanus.

Irmão, o Saluador do mundo IESV Christo redemtor Nosso com aquella charidade, & amor com que morreo por nos saluar, instituio o sanctissimo Sacramēto de seu corpo, & sangue pera manjar, nutrimento, & consolação das almas, conforto dos atribulados, viatico, & fortaleza pera a hora da morte: elle no sacrificio da Missa que logo se vos ha de dizer, vos vira agora aqui visitar pera vos perdoar, & alimpar vossa alma de vossos peccados, & pera a esforçar pera passar desta vida a outra: ouui esta Missa com muita deuação, & encomendaiuos a este senhor, & pedilhe que seja com vosco: porque se dignamente o receberdes, daruos ha saluação na alma, & tambē saude no corpo se vir que assi vos cōuem.

¶ [illegible] ad ægrotū, & [illegible] r[illegible] interroget [illegible], [illegible] sit [illegible] a [illegible] peccati [illegible] cor [illegible] r [illegible] con-[illegible], [illegible] t [illegible] retè, & breui [illegible] a [illegible] Quærat [illegible], an velit ab a [illegible]

[illegible] Vin verò [illegible] [illegible] [illegible]

Aſperges me Domine hyſsopo, & mundabor: lauabis me, & ſuper niuẽ dealbabor. [illegible] Miſerere mei Deus: ſecundum magnam miſericordiã tuam. ℣ Gloria Patri, & Filio, &c. [illegible] Sicut erat in principio, & nũc, &c. [illegible] Aſperges me Domine hyſso po, & mundabor, &c.

¶ Poſtea dicit [illegible]

℣. Saluum fac ſeruum tuũ. ℟ Deus meus ſperãtẽ inte.

℣ Mitte ei Domine auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟ Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣ Eſto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici.

℣ Domine exaudi orationem meam. ℟ Et clamor meus ad te veniat.

℣ Dominus vobiſcum. ℟ Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus infirmitatis humanæ ſingulare præſidium, auxilij tui ſuper infirmum noſtrum oſtende virtutem: vt ope miſericordiæ tuæ adiutus Eccleſiæ tuæ ſanctæ incolumis repræſentari mereatur. Per Chriſtum Dominũ noſtrũ. ℟ Amen.

¶ [illegible] Quo ſumpto, [illegible] ac [illegible] lingua vulgari.

[illegible]

Coconi vareraga qiŏdai naru biŏnin ari: taxica naru Chriſtanno gotoqu vareraga von taſuqete Ieſu Chriſto no tattoqi iontaiuo vqe tatematçuri taqu nozomaruru nari: cono von arujiuo yoqi cacugo nite vqe tatematçuru Graçauo ataye tamai, tocuto naru yŏni vonouono ima Pater noſter, Aue Maria ippenzzutçu tanomaruru nari. Mata tareni taixitemo ſumajiqi cotouo xexi coto araba, Ieſu Chriſtoni taixi tatematçuri yuruxite tamauareto tanomaruru nari. Mata ſono mini taixi rŏjeqiuo xexi ſito araba, Chriſtãono taixetno vye yori cocoro yori xamen ſuruto nari.

[illegible]

Aqui jaz hũ noſso Irmão enfermo, & como fiel Chriſtão quer receber o ſanctiſsimo corpo de Noſſo Saluador IESV Chriſto: pedeuos que por elle rezeis hum Pater noſter, & hũa Aue Maria pera que Noſso ſenhor he dee graça, com que dignamente receba o ſeu ſanctiſſimo corpo: pede perdão por amor de Noſso ſenhor

a qual quer pessoa aque tiuer feito cousa algũa que não deuesse fazer : & se poruentura alguem o tem offendido elle cõ boa võtade, & charidade Christãa lhe perdoa.

¶ Pôstea accedit ad medium altaris & [illegible] da Sacramento, conuertit se in cornu [illegible], iunct[illegible] te pectus manibus ad ægrotum, qui S[illegible] pte clara, & [illegible] cta voce præeu[illegible]te, & eum adiuu[illegible] d[illegible] in lingua vulgari. Confiteor Deo.

Tunc Sacerdos dicit. Misereatur tui omnipotẽs Deus, & dimissis omnibus peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. ℟. Amen.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem omnium peccatorum tuorum tribuat ✠ tibi omnipotens, & misericors Dominus. ℟. Amen. Ma[illegible] super eum producendo.

¶ Deinde conuertit se a[illegible] altaris, [illegible], fert ambabus manibus in pa[illegible] ma[illegible] [illegible] formulam, quam pro infirmo communic[illegible] c[illegible], eamq; pollice, & indice n amus d[illegible] te [illegible] s tenens accedit ad infirmum infirm ans se in loco cõuenienti, & dicit.

Si infirmus sit Iaponius.

Icani qiŏdai vareravo tasuqe tamauan tame goxincuuo xinogui tamai, Cruz no vyenite xixitamŏ macotono Deus, macotono fitonite maximasu vareraga vŏn tasuqe te Iesu Christono sontaiua corenite maximasuzo. Cono von catauo vogami, tattomi tatematçuri quŏdaino von auaremino vye yori nāgino animauo auaremi tamai, yoqi caçugo nite sazzuçari tatematçuru beqi Graça-

uo ataye cudasaruru yŏnito tçuxxinde coi tatematçure.

S[illegible] Lusitanus.

Irmão este he o santissimo corpo do Saluador do mundo Nosso senhor IESV Christo verdadeiro Deos, & verdadeiro homem, que por nos saluar padeceo morte & paixão na aruore da vera cruz. Adorayo, & pedilhe que por sua piedade aja misericordia com vossa alma, & vos dee graça pera que dignamente o recebais.

¶ [illegible] Sacerdos sequentia verba, quæ be[illegible] vt ægrotus possit com[illegible] & [illegible] de ponderare.

[illegible] Iaponius.

Vyamatte mŏsu : von aruji Iesu Christo vaga animani qitari tamŏ beqi curiqini voyobi tatematçurazu, tada micotobauo caqe tamauaba, vaga anima sunauachi tasucari tatematçuru bexi. [illegible] dicel te[illegible] mox [illegible] Icani von aruji vareuo tasuqe tamŏ macotono Deus nite maximaxeba, vaga animauo miteni sasague tatematçuru. Romano sancta Ecclesia macotoni vqe tamŏ tocorouo, varemo taxicani xinji tatematçuri, von mino fides ni suuarite iqi nagaraye, mata xisu bexito cataqu iy sadamuru nari.

Si infirmus sit Lusitanus.

Senhor eu não sou digno que vos entreis em minha morada peccadora : mas dita a vossa sancta palaura minha alma sera salua. Quæ verba d[illegible] te[illegible] mox d[illegible] Senhor em as vossas sanctas mãos encomendo minha alma, vos me remistes, Deos de verdade. Creo senhor o que crè, & ensina a sancta madre Igreja de Ro-

ma : & proteſto de ſempre viuer em a voſſa ſancta fee catholica, & nella morrer.

¶ [illegible] Accipe ✠ viaticum corporis Domini noſtri I E S V Chriſti, qui te cuſtodiat ab hoſte maligno, & perducat ad vitam æternam. Amen.

¶ [illegible] Quod ore ſumpſimus, &c. [illegible] Corpus tuum Domine, quod ſũpſi, &c. [illegible]

[illegible]

Icani qiŏdai von aruji Deus nangini ataye tamŏ cono bacutaino go vonno von reiuo naxi tatematçure. Nangiuo mimai tamai, nangino Animani yadori tamauanto voboximexeba nari. Caſodono ſonqiacuuo xŏji tatematçureba, cocorono ſoco yori fucacu yorocobu beqi nari. cono von aruji von j.fino vye yori nangito tomoni fanare tamauazu, maximaſu beqito tanonoxiqu vomoye,

[illegible]

Irmão dai muitas graças a Noſſo ſenhor por eſta grande merce que vos fez em auer por bem de vos viſitar, & ſe apoſentar em voſſa alma ; fcai muito alegre por que cõ tal ſenhor por hoſpede aſsi o deueis eſtar : cõfiai em ſua miſericordia, & piedade que elle ſera ſẽpre cõ voſco.

¶ De-

¶ [illegible] ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, te fideliter deprecamur, vt accipienti fratri noſtro, [illegible] ſacroſanctum corpus Domini noſtri I E S V Chriſti Filij tui, tam corporis, quàm animæ proſit ad remedium ſempiternum. Per eundem Chriſtũ Dominum noſtrum. ℟. Amen.

¶ [illegible]

Modus, quo Sacerdotes Societatis I E S V vtuntur in deferendo, & miniſtrando viaticum corporis Chriſti ſuis religioſis.

¶ [illegible]

Chri-

[illegible]

¶ [illegible]

[illegible] Miserere mei Deus, &c. [illegible]

[illegible] Miserere, [illegible]

[illegible]

Pax huic domui. ℟. Et omnibus habitãtibus in ea.

[illegible]

¶ [illegible]

Asperges me Domine hysopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.

Miserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

℣. Gloria Patri, & Filio, &c. ℟. Sicut erat in principio, & nunc, &c. [illegible] Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, &c.

¶ [illegible]

℣. Saluum fac seruum tuum. ℟. Deus meus sperantem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de sancto. ℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Esto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiscũ. ℟. Et cum, &c.

Oremus.

Deus infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilij tui

tui super infirmum nostrum ostende virtutem, vt ope misericordiæ tuæ adiutus, Ecclesiæ tuæ sanctæ incolumis repræsentari mereatur. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

¶ [illegible] Confiteor Deo, &c. & [illegible] Misereatur, &c. & Indulgentiam, &c. [illegible]

[illegible] Ecce agnus Dei, &c. & [illegible] Domine non sum dignus, &c. In manus tuas, &c. [illegible]

Accipe [illegible] viaticum corporis Domini nostri IESV Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducat ad vitam æternam. Amen.

¶ [illegible]

Padre, ou Irmão dee muitas graças a Nosso senhor por lhe deixar receber assi mesmo, praza a elle por sua piedade que seja pera sua saluação.

[illegible]

Icani Padre. I. Irmão, tadaima von arujiuo sazzucari tatematçurixi cotono von reiuo tucaçu mõxiague tamaye. Von jifino vyeyori Deus coreuo qisôno tasucarino tameni naxi tamayeto coi negô mono nari.

¶ [illegible] ℣. Domine exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Do-

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus te fideliter deprecamur, vt accipienti fratri nostro sacro sanctum corpus Domini nostri IESV Christi Filij tui, tam corporis, quàm animæ prosit ad remedium sempiternum. Per eundem Christum Dominum nostrum.

℞. Amen. [illegible] Benedictio Dei Patris ✠ omnipotentis, & Filij, & Spiritus sancti descendat super te, & maneat semper.

℞. Amen.

[illegible]

DE SACRAMENTO ORDINIS.

Ritus conferendi ordines, quia id ad Episcopum spectat, requirendus est in Pontificali Romano.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Canones, & documenta administrationis Sacramenti matrimonij.

De Sponsalibus.

1 *Ex Sponsalibus (quæ nihil aliud sunt, quàm vi-*

 ri,

ri, ac fœminæ mutua [a] promiſſio de futuro matrimonio contrahendo) oritur ſuapte natura obligatio ſub reatu peccati mortalis ad futuras nuptias contrahendas, etiam ſi iurata non ſint, & multò magis, ſi iuramento confirmentur, niſi iuſtis de cauſis diſſoluantur. Quibus verò ex cauſis ſponſalia ſolui poſſint, ſcire debet Parochus.

2 Pro ſponſalibus ſeptennium [b] ab vtroque iure definitum eſt: in ea enim ætate fere ſemper adeſt is rationis vſus, qui ad eiuſmodi contractum neceſſarius videtur.

[illegible]

3 Antequàm matrimonium [c] contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus feſtiuis, hoc eſt, qui ex præcepto Eccleſiæ obſeruantur, in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia publicè denuncietur, inter quos matrimonium ſit contrahendum. Quibus denunciationibus factis, ſi nullum legitimũ opponatur impedimẽtum, ad celebrationem matrimonij in facie Eccleſiæ procedatur.

4 Si aliquando [d] probabilis fuerit ſuſpicio, matrimonium malitiosè impediri poſſe, ſi tot præceſſerint denunciationes, tunc vel vna tantùm denũciatio fiat, vel ſaltem Parocho, & duobus, l, tribus teſtibus præſentibus matrimonium celebretur. Deinde ãte illius conſummationem denunciationes in Eccleſia fiant; vt ſi aliqua ſub ſun.

a 30. q. 5. can. noſtrates. l. ge 1 dig. de ſponſ. & magiſter d. 24.

b Lege in ſponſ. dig. eodem tit. & toto tit. de ſpõſ. de impub. tũ in decretal. tum in 6.

c Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. matrim. cap. 1.

d vbi ſupra.

ſunt impedimenta, faciliùs detegantur: niſi Ordinarius ipſe expedire iudicauerit, vt prædictæ denũciationes remittantur; quod illius prudẽtiæ, & iudicio relinquit ſancta Tridentina ſynodus.

5 Etiam ſi non ſit ſuſpicio matrimonium malitiosè impediri poſſe, Epiſcopus poteſt [a] ſecundum prudentiam ſuam, & iudicium ex alijs cauſis arbitrio ſuo remittere denunciationes.

[illegible]

6 Matrimonium [b] in lege Euangelica vnum eſt ex ſeptem legis nouæ ſacramentis à Chriſto inſtitutum. Confert verò hoc venerabile Sacramentum (quo veteribus connubijs præſtat) gratiam, quæ naturalem coniugum amorem perficit, & indiſſolubilem vnitatem confirmat, coniugeſque ſanctificat.

7 Cùm maximè nefarium ſit matrimonij libertatem impedire, ſub anathematis pœna ipſo facto incurrenda prohibet ſancta Tridentina ſynodus [c], ne temporales domini, ac magiſtratus cuiuſcunque gradus, dignitatis, & conditionis exiſtant, quouis modo directè, vel indirectè ſubditos ſuos, vel quoſcunque alios cogant, quo minus liberè matrimonia contrahant.

8 Serui [d] neque contrahere matrimonia, neque contractis uti à ſuis dominis prohiberi poſſunt, neque verò re

a Cong. Cõc. Trid.

b Conc. Flor. in decret. Eug. Trid. ſeſſ. 24. in doctrĩna de Sacramẽto matri. & can. 1. & de hæreticis. cap. ad abolendam.

c Seſſ. 24. de reform. matrim. cap. 9.

d Cap. 1. de coniugio ſeruorum. & 29. q. 2. can. omnib.

rò regulariter distrahi coniugati in ea loca, vbi à coniugibus abesse perpetuò, aut etiam diu cogantur: non enim debet lex matrimonij naturalis per legem seruitutis humanam derogari.

9 In locis, vbi publicatum est decretum cõcilij Tridentini, irritum est matrimonium, quod contrahitur aliter, quàm præsente[a] proprio Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, aut Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus.

a Conc. Trid. sess. 24. de reform. matr. cap. 1.

10 Est autem proprius Parochus, qui adesse debet, is, in cuius parochia[b] matrimonium celebratur, siue viri, siue fœminæ.

b Cong. Con. Trid.

11 Testium, quorum præsentia matrimonio validè contrahendo necessaria est, nulla certa ætas, aut conditio exigitur, vt in actibus criminalibus, & ciuilibus exigi solet, nisi vt doli sint capaces. Quo fit, vt quamuis mente capti testes esse non possint, nec furiosi, nisi quando lucidum habent interuallum: poterint tamen esse testes tum consanguinei, & familiares, tum etiam impuberes doli tamẽ capaces, qui scilicet, quid agatur, intelligant; imò & infames, qui tamen adhiberi non deberent, si commodè alij inueniri possent.

12 Is, qui in propria parochia concilij decretum audiuit, potest in parochia alterius coniugis, in qua illud non

nondum publicatum est, matrimonium validè contrahere sine forma à concilio statuta.[a]

a Eadē cong.

13 Vt alius Sacerdos[b] præsentia sua possit validè matrimonium celebrare, non sufficit proprij parochi, aut Ordinarij licentia tacita, quæ resultat ex tolerantia; sed requiritur commissio generalis administrandi omnia Sacramenta, quæ parochi officium concernunt, vel si hæc non adsit, expressa, & specialis licentia.

b Eadē cong.

14 Qui semel[c] coram parocho, ac testibus contraxerunt; quamuis tunc inualidè contraxerint ex defectu consensus, vel ob occultum impedimentum dirimens; non tenentur iterum coram ijsdem contrahere: sed satis erit rursus secretè verè signo externo consentire, impetrata prius dispensatione in foro conscientiæ tantum. Quod si in vtroq; foro dispensatione indiguerint (indigent autem, si impedimentum, quod secretum erat, innotuisset) debēt rursus obtenta dispensatione coram parocho, et testibus contrahere iuxta formam concilij.

c Eadē cong.

15 Si vtercų; coniux sciat matrimonium initio fuisse inualidum, propter occultum impedimentum, & postea cessasse; sufficiet ad illud validum reddendum virtualis consensus per externa signa expressus, cuiusmodi est sequens copula animo maritali habita.

16 Quòd si alter nesciat, quamuis secretius sit, si con-

commodè fieri possit, matrimonij inualiditatem, impedimẽtumq; ei detegere; vel cum coniuge inscio saltem sic agere (consensus, quem habui, dum tecum contraxi, non fuit sufficiens ad validitatem matrimonij: oportet denuò consentiamus, ac si nunc primùm contraheremus) sufficienter tamen reualidabitur matrimonium, si remoto per dispensationem, aut alia ratione impedimento, coniux, qui solus rem nouit, alterum roget, obtineatq;, vt pro sua consolatione iterum mutuò per verba de præsenti contrahant; quamuis ei nec impedimentum, nec inualiditatem matrimonij detegat.

17 Qui vsu rationis carent, ipso iure naturali contrahere matrimonium non possunt. Vnde amentes, & furiosi, & si generare possint, inualidè matrimonium contrahunt extra lucida interualla.

18 Personæ impotentes [a] ad coeundum, ex quacunque causa impotentia hæc proueniat, si perpetua sit, incapaces sunt contractus matrimonij.

19 Alia est causa leprosorum: [b] nam si continere nolunt, & mulierem inuenerint, quæ sibi velit nubere, vel mulier leprosa virum, liberum erit illis coniugali vinculo colligari.

20 Ad matrimonium validè contrahendum requiruntur [c] in mare quatuordecim anni, in fœmina duodecim,

a De frigidis, & malef. cap. quod sedem. & cap. ex literis. & cap. fraternitatis. & 33. q. 1. can. 1. & seq.

b De coniugio leprosorũ. cap. quoniam.

c De desponš. impub. cap. vbi non est. adiũcta glossa. & cap. puberes eodẽ tit. & cap. 1. §. idẽ quoque. eod. tit. in 6. adiunctis glos. et communi doctorũ.

cim, nisi malitia (hoc est prudentia, siue doli capacitas, et generandi potentia) ætatem suppleat.

21 Inter cætera maximè hortandi sunt filij familiâs, [a] vt parentibus, & ijs, in quorum fide, & potestate sunt, eum honorem tribuant, vt ipsis inscientibus, nedũ inuitis, & repugnantibus matrimonia non ineant.

22 Monendi quoq; sunt parentes, non licere sibi nuptias filiorum præcipere, aut impedire proposito mortis metu, vel alio cadente in constantem virum; aut sic eos vrgere, ac premere, vt omninò inuiti non animo quidem nubendi, sed parentibus tantùmmodo morẽ gerendi (quod non rarò accidit) fictè, & cum sacrilegio Sacramentum matrimonij suscipiant. Si tamen filij velint contrahere cũ parentum iniuria, fas erit parentibus per media licita, pro ratione maioris, vel minoris iniuriæ, magis, vel minus efficacia & suum honorẽ tueri, & peccatũ filiorũ in sic cõtrahẽdo impedire. Peccabit enim filius sub patria degẽs potestate, si contrahere decernens in eligendo cõiugẽ præceptum, vel consensum paternum, absq; rationabili causa prætereat.

23 Spiritualis cognatio [b] tantùm cõtrahitur ex Baptismo, inter patrinos, ac baptizatum ipsum, & illius patrem, & matrem: nec non inter baptizantem, & baptizatum, baptizatiq; patrem, ac matrem. Ea verò cognatio,

a Ex cap. 1eb. & 30. q. 5. can. aliter. & 32. q. 2. can. non omnes. & can. honorãtur.

b Conc. Trid. sess. 24. de refor. matrim. cap. 2.

tio, quæ ex confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiusque patrem, & matrem, ac tenentem non egreditur.

24 *Nullum est impedimentũ*[a] *iustitiæ publicæ honestatis, vbi sponsalia quacunq; ratione, valida nõ erũt: vbi autem valida fuerint, primum gradum non excedit.*

25 *Impedimentum,*[b] *quod propter affinitatẽ ex fornicatione contractum, inducitur, ad eos tantùm, qui primo, & secundo gradu coniunguntur, se extendit.*

26 *Nullum*[c] *potest consistere matrimonium, inter raptorem, & raptã; quãdiu ipsa in potestate raptoris manserit.*

27 *Matrimonijs*[d] *eorum, qui vagantur, & incertas habent sedes, Parochi interesse nõ debẽt; nisi priùs diligentem inquisitionem fecerint: & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam faciendi obtinuerint.*

28 *Hortandi sunt coniuges, vt ipsos hortatur sancta Trid. synodus,*[e] *vt ante quàm contrahant, vel saltem triduo ante matrimonij consummationem sua peccata cõfiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum piè accedant. Quamuis autem hoc consilium sit, & non præceptum; ex præcepto tamen tenentur coniuges, si alicuius peccati mortalis sibi conscij sint, antequàm contrahãt, se ad receptionem huius Sacramenti præparare, saltem per contritionem.*

a Ead. sess. cap. 3.

b Ead. sess. cap. 4. & declaratio Pij V.

c Ead. sess. cap. 6.

d Ead. sess. cap. 7.

e Ead. sess. cap. 8.

29 *Sacramentum matrimonij*[a] *celebrari potest tẽpore interdicti, non tamen benedictiones nuptiales.*

30 *Habeat parochus librum,*[b] *in quo coniugum, et testium nomina, diemq; & locũ cõtracti matrimonij scribat, quem diligenter apud se custodiat. Quòd si Sacerdos alius parochi loco interfuerit, tum eius nomen, tum illius, cuius facultate factum est, scribatur in eodem libro.*

De Benedictionibus.

31 *Vt coniuges matrimonio alioqui rite celebrato, ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent, hortatur Trid. synodus.*[c]

32 *Benedictio nuptiarum à proprio parocho*[d] *fieri debet, vel ab alio Sacerdote, de ipsius parochi, aut Ordinarij licentia.*

33 *Et si matrimonium ipsum omni tempore*[e] *contrahi, celebrari vè possit: solennitates tamen*[f] *nuptiarum à Dominica prima Aduentus vsq; in diem Epiphaniæ: et à feria quarta Cinerum vsq; ad octauam Paschæ inclusiuè prohibentur: alijs temporibus permittuntur. Porrò tres sunt nuptiarum solennitates, nuptialis benedictio, cõuiuij solennitas, vxoris in domum mariti traductio.*

34 *Monendi sunt coniuges, vt solennitates nuptiarum ea, qua decet modestia, & honestate fiant.*[g] *Sancta enim res est matrimonium, & sanctè tractandum.*

a Glossa recepta in cap. finali de sent. ex cõ. in 6.

b Conc. Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1.

c Ead. sess. cap. 1.

d Vbi suprà.

e de feriis. cap. capellanus.

f Conc. Trid. dicta sess. cap. 10.

g Ibidem.

De ... matrimonij ...

35 Cum coniugij[a] ineundi tres sint causæ, finesue, vna vtriusq; sexus societas ad vitæ incommoda mutuis auxilijs facilius toleranda, & senectutis imbecillitatẽ sustentandam: altera prolis propagatio, sanctaq; educatio: tertia remedium concupiscentiæ, ad vitanda scilicet libidinis peccata: docendi sunt fideles, non vt voluptati, & libidini vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, matrimonio operam dandam, sed conueniendum intra illos fines, qui à Domino præscripti sunt, vel ad debitum coniugi reddẽdum. Meminisse enim cõuenit quod Apostolus[b] hortatur, qui habent vxores, tanquam non habentes sint: tum verò à sancto Hieronymo[c] dictũ esse: Sapiens vir iudicio debet amare coniugem, non affectu.

36 Quoniam præcipua causa, cur Deus ab initio matrimonium instituit, est filiorum procreatio: illorum scelus tanquã grauissimum seuerè reprehẽdet[d] Parochus, qui matrimonio iuncti, medicamentis vel conceptum impediunt, vel partum abigunt: hæc enim homicidarum impia conspiratio existimanda est.

37 Monendi etiam sunt fideles,[e] vt Deum orandi, & obsecrandi causa à matrimonij officio non nunquã abstineant, imprimisq; id obseruare decet tribus saltẽ diebus, antequàm sacram Eucharistiam percipiant: sæpius verò

a Ex catech.

b 1. Corint. 7.

c Lib. Contra Iouinianum in fine.

d Ex catech.

e Vbi supra.

verò cùm solennia quadragesimæ ieiunia celebrantur, quẽadmodum Patres nostri rectè, & sanctè docuerunt.

38 Cum fidelis populus docetur de sancto matrimonij vsu, sic agendum est à parochis,[a] vt nullum ex eorum ore verbum excidat, quod fidelium auribus indignũ esse videatur, aut pias mentes lædere queat. Vt enim eloquia Domini eloquia casta sunt, ita etiã maximè decet, Christiani populi doctorem eiusmodi orationis genere vti, quod singularem quandam grauitatem, & mentis integritatem præseferat.

De matrimonijs infidelium.

39 Inter infideles[b] etiam vera existũt matrimonia, si secundum suas leges naturali legi non repugnantes, peraguntur, tametsi Sacramenti vim nullam habeant, nisi in Ecclesia catholica rata fiant.

40 Illa sola matrimonia in infidelitate cõtracta irrita censenda sunt, quæ cum lege naturali pugnant, quem ad modum pugnat pluralitas vxorum, & repudium primæ, atq; coniugiũ contractum cum sorore, cum nouerca, ac multò magis cum matre, aut filia, nepte, aut auia. Vnde isthæc matrimonia infidelium, cùm Christiani fiũt, irrita iudicentur.[c] Quæ verò lege solùm Ecclesiastica prohibentur, cuiusmodi sunt matrimonia in secundo, aut tertio gradu consanguinitatis lineæ transuersæ, ea

a Ibidẽ.

b Cap. quanto. & cap. gaudemus. de diuortijs.

c In cõc. Limensi. const. 38. ex sentẽtia Pauli iiij.

rata fieri, cum vterq; coniux baptizatur, canones sacri statuunt.

41 Matrimonium infidelium [a] ante Baptismum consummatum, per solam Baptismi ab vtroq; susceptionē, ita fit ratū, vt nullo modo quoad vinculū dissolui possit.

a Cap. quanto. & cap. gaudemus. de diuortijs.

42 Tum primum matrimonium infidelium rationem Sacramenti assequitur, cùm post Baptisma, vel noui consensus mutuò exprimuntur, vel praecedentes per aliqua signa externa rati habentur. Vt verò sic sacramētaliter contrahant, non opus est, vt seruetur forma concilij de praesentia Parochi, & testium: sed satis est antiquum matrimonium de nouo per signa externa quomodolibet ratificare iuxta Ecclesiae intentionem, quamuis id non fiat in facie Ecclesiae. Praeceptum quoque de praemittendis denunciationibus, & solenni benedictione per Sacerdotem recipienda, non habet locum in matrimonijs cōsummatis in infidelitate.

43 Quamuis res ita habeat, nec extet praeceptum, quo infideles coniuges obligentur post Baptismum ad cōsentiendum de nouo in Christo, vel ratum habendū praeteritum matrimonium secundum Ecclesiae intentionem, possintq; absq; hoc Sacramento pristino coniugio vti: monendi tamen sunt, vt illud praedicto saltem modo suscipiāt, ne eius gratia, ad munera coniugalia melius obeūda necessaria

saria defraudentur. Laudabile verò esset, si id facerēt in facie Ecclesiae more aliorum Christianorum, & nuptiales etiam benedictiones reciperent.

a Cap. gaudemus. de diuortijs.

44 Per solam Baptismi susceptionem non soluitur [a] matrimonium anteà cum infideli contractum: quin potiùs potest coniux fidelis, & ita decet, habitare cùm infideli, si infidelis vltro cōsentiat, & spes sit lucrandi illū Christo. Sic enim ait Apostolus.[b] Si quis frater vxorem habet infidelem, & haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam: & si qua mulier habet virum infidelem, et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum. Et mox: Vnde enim scis mulier, si virum saluum facies, aut vnde scis vir, si mulierem saluam facies?

b 1. Corint. 7.

c Cap. quanto. & cap. gaudemus, citatis, & 28. q. 2. can. si infidelis.

45 Coniux tamē, qui ad fidem cōuertitur, & baptizatur, altero in infidelitate manente,[c] acquirit ius dissoluendi matrimonium in tribus euentis, scilicet, si infidelis cum ipso cohabitare nolit: vel si velit, sed cum contumelia Saluatoris: vel si manendo, coniugem ad discessum à fide, aut quoduis peccatum mortale inducat. Caeterum in propositis tribus euentis non soluitur matrimonium ipso facto,[d] sed durat quousque fidelis ad secundū transeat.

d D. Thom. in additio. ad 3. p. q. 59. art. 5. ad 2.

46 Vt fidelis ad secundum matrimonium transire possit opus est,[e] vt infidelis requiratur, moneaturque an velit ei cohabitare? Quòd si velit absq; iniuria Saluatoris,

e Colligitur ex cap. quāto, & cap. gaudemus de diuortijs.

toris, & scandalo suprà dicto, non potest fidelis secundas nuptias validè contrahere.

47 Quamuis non præcedat prædicta monitio super cohabitatione, si tamen detur sufficiens probatio, quòd infidelis renuit cohabitare fideli, veluti cùm sciens coniugẽ Baptismum recepisse, discessit ab eo, nesciturq; vbi moretur, validè, & licitè poterit fidelis ad secundas nuptias transire.

48 Cùm infidelis consentit cohabitare cum fideli; sed non vult conuerti: quoniam tum periculum iniuriæ Saluatoris, & peruersionis, aut scandali fidelis cauendũ est, ne si diu permanserit in toro infidelis, fidem Christo fortassis amittat, dum vult seruare homini; tum verò libertati illius consulendum est, ne cælebs viuere cogatur; idcirco sufficientis temporis spatio exploranda est infidelis voluntas, illum quantum satis est monendo iuxta præscriptum Episcopi, qui bene perspecta causa, si viderit infidelẽ ita esse in sua secta obstinatum, vt fidelis fidei, aut charitatis scandalum patiatur, fideli declarabit copiam esse aliud matrimonium ineundi. Quòd si nullum esse periculum in cohabitatione intellexerit, iubeat expectare infidelem: vel etiam consulat ei cohabitare, si prodesse intelligit. Neque enim potest omnibus conuersis eadem lex præfigi, cùm occurrant variæ circunstantiæ, neque sit

omnium

omnium infidelium eadem ratio. Quare Episcopi prudẽtia in re dubia, ne grauiter erretur, consulenda erit, & iuxta caput Quanto. de diuortijs. si casus acciderit, discernendum.

49 Quando ob distantiam locorum, similem ve difficultatem, non potest requiri, moneri ve coniux infidelis super licita cohabitatione, non sufficit fideli ad validè contrahendum secundum matrimonium, quòd infidelis moneri non possit, an velit illi licitè cohabitare, nisi accedat sedis Apostolicæ dispensatio.

50 In Angola tamen, Æthiopia, Brasilia, & alijs Indicis regionibus (atq; adeo in Japonia) ex concessione Gregorij papæ XIII. possunt eorundem locorum Ordinarij, & Parochi, dispensare cum quibuscunq; vtriusq; sexus fidelibus, incolis dictarum regionum, & seruis ad fidem conuersis, qui ante susceptum Baptisma matrimonium contraxerunt, vt eorum quilibet, etiam superstite coniuge infideli, & eius consensu minimè requisito, aut responso non expectato, matrimonia cum quouis fideli, alias tamen rite, contrahere, & in facie Ecclesiæ solẽnizare, & in eis posteà carnali copula consummatis, quoad vixerint, remanere licitè valeant, dummodo constet etiam summariè, & extraiudicialiter coniugẽ, vt præfertur, absentem moneri legitimè non posse, aut monitum

V intra

intra tempus in eadem monitione præfixum suam voluntatem non significasse: tenor verò prædicti priuilegij est qui sequitur.

Gregorius Papa XIII. ad futuram rei memoriam.

Populis, ac nationibus nuper ex gentilitatis errore ad fidem catholicam conuersis expedit indulgere circa libertatem contrahendi matrimonia, ne homines continentiæ seruandæ minimè assueti, propterea minus libenter in fide persistant, & alij illorum exẽplo ab eius perceptione deterreantur. Quoniam igitur sæpe contingit, multos vtriusq; , sed præcipuè virilis sexus infideles post contracta gẽtili ritu matrimonia, ex Angola, Æthiopia, Brasilia, & alijs Indicis regionibus ab hostibus captos à patrijs finibus, & proprijs cõiugibus in remotissimas regiones exterminari, adeo vt tã ipsi captiui, quã qui in patria remanẽt, si postea ad fidem cõuertantur, cõiuges infideles, tam longo locorum interuallo disiunctos, an sine cõtumelia creatoris secum cohabitare velint, monere, vt par est nequeant, vel quia interdum ad hostiles, & barbaras prouincias, nec nuntijs quidem accessus patet, vel quia ignorent prorsus in quas regiones fuerint transuecti, vel quia ipsa itineris longitudo magnam afferat difficultatem. Idcirco nos attendentes huiusmodi connubia inter infideles con-

tracta, vera quidem, non tamen adeo rata censeri, vt necessitate suadente dissolui non possint, talium gẽtium infirmitatem paterna pietate miserati, vniuersis, & singulis dictorum locorum Ordinarijs, & parochis, & presbyteris societatis Iesu ad cõfessiones audiendas ab eiusdem societatis superioribus approbatis, & ad dictas regiones pro tempore missis, vel in illis admissis, plenã auctoritate Apostolica tenore præsentium cõcedimus facultatem dispensandi cum quibuscunque vtriusque sexus Christi fidelibus, incolis dictarum regionum, & seruis ad fidem conuersis, qui ante Baptisma susceptum matrimonium contraxerant, vt eorum quilibet, etiam superstite coniunge infideli, & eius consensu minimè requisito, aut responso non expectato, matrimonia cum quouis fideli, alias tamen rite contrahere, & in facie Ecclesiæ solennizare, & in eis postea carnali copula consummatis, quoad vixerint, remanere licitè valeant: dummodo constet etiam summariè, & extraiudicialiter, coniugem, vt præfertur, absentem moneri legitimè non posse, aut monitum intra tempus in eadem monitione præfixum suam voluntatem non significasse: quæ quidem matrimonia, etiam si postea innotuerit coniuges priores infideles suam voluntatem iustè impeditos declarare non potuisse, & ad fidem etiã tẽ-

 por-

pore contracti ſecundi matrimonij conuerſos fuiſſe, nihilominus reſcindi nũquã debere, ſed valida, & firma, prolẽque inde ſuſcipiendã, legitimã fore decernimus. Nõ obſtãtibus cõſtitutionibus ordinationibus Apoſtolicis, ac in cõcilijs etiã generalibus editis, cæteriſque cõtrarijs quibuscunque: & quia difficile eſſet præſẽtes literas, vbicunque vſus venerit, oſtendi, & publicari, volumus, vt earũ exemplis etiã impreſsis manu notarij publici, vel dictæ ſocietatis ſecretarij ſubſcriptis, & perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu præpoſiti generalis eiuſdẽ ſocietatis pro tempore exiſtentis ſigillo munitis, eadem fides habeatur, quæ eiſdem præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo piſcatoris. Die XXV. Ianuarij M D LXXXV. Pontificatus noſtri anno tertio decimo.

51 *Pius etiam Papa V. edidit motum propriũ circa matrimonia Indorum recipientium baptiſma cum vxoribus, quas ſæpe numero contingit non eſſe primas coniuges. Illum quoq; quia ſtatui prædictorum infidelium paterno affectu benignè conſulit, & parochos ſcrupulis varijs eximit, ad verbum hic referre libuit.*

Pius Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

Romani pontificis æqua, & circunſpecta prouidentia ne ea

ne ea, quæ pro ſalutis Indorum nouiter ad fidem conuerſorum, & conuertendorum directione ſanciri debent, & terminari, alicuius hæſitationis ſcrupulo ſubiaceant, declarationibus, & alijs opportunis conſueuit prouidere remedijs. Cùm itaque, ſicut accepimus, Indis in ſua infidelitate manentibus, plures permittantur vxores, quas ipſi etiam leuiſsimis de cauſis repudiant, hinc factum eſt, quòd recipientibus Baptiſmũ, permiſſum ſit manere cum ea vxore, quæ ſimul cum marito baptizata exiſtit, & quia ſæpe numero contingit illam non eſſe primam coniugem, vnde tam miniſtri, quàm Epiſcopi grauiſsimis ſcrupulis torquentur exiſtimantes, illud non eſſe verum matrimonium. Sed quia duriſsimum eſſet eos ſeparare ab vxoribus, cum quibus ipſi Indi Baptiſmum ſuſceperunt, maximé, quia difficillimum foret primam coniugem reperire, ideo nos ſtatui dictorum Indorum paterno affectu benignè conſulere, atque ipſos Epiſcopos, & miniſtros huiuſmodi ſcrupulis eximere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, vt Indi, ſic vt præmittitur, baptizati, & in futurum baptizandi cum vxore, quæ cum ipſis fuerit baptizata, & baptizabitur, remanere habeat, tanquã cum vxore legitima, alijs dimiſsis, Apoſtolica auctori-

tate, tenore præſenti declaramus, matrimoniumque huiuſmodi legitimè inter eos conſiſtere, ſicq; per quoſcunq; iudices, & commiſſarios quacunq; auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorũ cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, ac definiri deberi. Et ſi ſecus ſuper his à quocunq; quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari irritũ, & inane decernimus, non obſtantibus quibuſuis Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & ſynodalibus concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, cæteriſq; contrarijs quibuscunq;. Datum Romæ ad ſanctum Petrũ ſub annulo piſcatoris die ſecunda Auguſti anno 1571. anno ſexto noſtri pontificatus.

52 *In vniuerſum peculiari ſtudio curabit parochus ſcire priuilegia, & facultates in Neophytorum gratiã à ſede Apoſtolica conceſſas, ne cùm aliàs, tum in matrimonijs eorum iungendis labi contingat: neue per imperitiam parochorum imbecilles Neophyti ea cogãtur ſeruare, quæ fortes, & antiqui Chriſtiani non ſine difficultate ſeruant.*

53 *Intelligant etiam parochi ad Ordinarium ſpectare cauſas matrimoniales decidere, & modum præſcribere, quo & coniux infidelis requirendus eſt ſuper cohabitatione cum fideli, & voluntas eius exploranda, an velit ad fidem conuerti. Ad ipſos verò ordinem ab Ordinarijs traditum non præterire.*

RITVS CELEBRANDI SAcramentum matrimonij.

¶ [illegible]

¶ [illegible]

Seſ. 24. de refor. cap. 7.

[illegible]

Matrimonium (fratres) contrahitis, conſeruationi humani generis neceſsarium, ſingulis (niſi quid prohibeat) conceſſum, à Deo in paradiſo inſtitutũ, Chriſti Redẽptoris noſtri præſentia ſanctificatum, vnum ex ſeptem Sacramentis Eccleſiæ: ſignificatione magnum, virtute, dignitateq; non exiguum. Puris conſcientijs contrahẽtibus gra-

gratiam confert, qua superent omnes difficultates, quibus per totam vitam coniugati obnoxij sunt: impleant Christianorum coniugũ officium, & partes. Finis ergo, ad quem actiones vestræ referendæ sunt, est à vobis diligenter considerandus. Procreandæ primùm sobolis causa hoc Sacramentum institutum est, non tam vt bonorum, quàm fidei, religionis, & virtutũ hæredes relinquatis, curandum. Deinde ad subleuandum alterna ope vitæ incommoda, senectutis imbecillitatem. Sic igitur vitam instituite, vt solatio inter vos sitis, molestiæ occasiones omnes præscindãtur. Nuptiæ demũ concessæ sunt, vt propter fornicationem vitandam, vnusquisq; suam vxorem habeat, & vnaquæq; virum suum. Quod, vt est humanæ imbecillitati condonatum, ita cauendũ, ne ex sancto coniugio voluptatem tantùm expetatis, neque sinatis eam extra coniugij fines vagari, quod fides inter coniuges data postulat. Nam inito coniugio (vt Apostolus ait) neq; vir, neq; fœmina sui corporis potestatẽ habet, grauissimaq; proinde supplicia & olim adulteri dabant, & nunc dabunt Deo Sacramentorum sanctitatis vindici. Postulat Sacramenti dignitas, quod Christi, & Ecclesiæ coniunctionem significat, vt vos inuicem ametis, sicut & Christus dilexit Ecclesiam. Vxori (tu sponse) compatiere, tanquam infirmiori vasculo, sociam dabimus, non famulam. Sic enim Adamus Euam de ipsius latere, huius rei argumento formatam, sociam vocauit. Familiæ sustentãdæ causa, aliqua re honesta occupabere, rei familiaris conseruandæ studio simul, & otij vitandi, vnde omnia mala fluxerũt. Marito (tu sponsa)

(a) subiecta eris in omnibus: ornatum corporis nimium contemnes præ virtutum pulchritudine: rem domesticam diligenter conseruabis, domi te continebis, nisi necessitas cogat exire, idq; viri permissu. Esto velut hortus conclusus, & fons signatus, pudicitiæ laude. Neminem, secundum Deum, neq; magis amare, neq; pluris facere debet, quàm coniugem coniux. Quocirca omnibus in rebus, quæ pietati non aduersantur, morem inter vos gerite, fœmina obtemperet, obsequatur. Vir sæpe, pacis studio, de imperandi nõ nihil remittat potestate. Atq; illud imprimis cogitate, de vestra, filiorum, ac totius familiæ vita Deo reddendã esse rationẽ. Domesticis ergo instituendis in timore Dei, diligentem curam impendite. Sancti estote vos, & domus vestra vniuersa, quoniam sanctus est Dominus Deus noster. Ipse numerosa prole vos augeat, & post huius vitæ cursum, æternam felicitatem concedat: qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorm. Amen.

¶ [illegible]

¶ [illegible]

Iterum, atq; iterum vos admoneo, Sacramentũ matrimonij, quod nunc suscipere decernitis, secundum naturalem, & æternam Dei legem, ac Domini nostri IESV Christi institutionem, contractum esse perpetui cuiusdã

vinculi, quod non nisi morte alterius vestrûm dissolui potest. Igitur attentè considerare debetis, quod onus hodie vestris humeris imponitis. Negotiũ hoc, vt magni est momenti, sic magnam postulat libertatem: nemo huc inuitus accedat, si nõ vltro, ex deliberata, plenaq; voluntate matrimoniũ hoc inire vultis, liberè id hîc statim profiteamini. Hactenus liberi estis, quod si hoc Sacramentum susceperitis, amplius non licebit à proposito resilire: proinde dum tempus est, cogitate quid agitis. Illud item obtestor, & præcipio vobis, vt si cui vos impedimento obnoxios sentitis, quominus matrimonium hoc validè, aut licitè contrahi posit, illud liberè detegatis. Idem & astantibus impero. Quòd si nullum [illegible] impedimentum existit, & in tancto matrimonij con[illegible]ctu perpetuò perseuerare placet, in nomine Domini [illegible] accedite.

¶ [illegible] sermone vulgari hab[illegible] p[illegible]

¶ Postea Sacerdos eos matri[illegible] tentibus, de quibus suprà, in hanc [illegible] [illegible]am altera stolæ extremitate [illegible] sponsi dexteram [illegible] superpo[illegible], [illegible] extensa: sponsus ve[illegible] [illegible] [illegible]mæ eo sit con[illegible]ungat, vt [illegible] [illegible] contingant. Sacerdos verò [illegible] a [illegible] [illegible]tremit. te sponsi manum cooper[illegible], dexteram [illegible] perpo[illegible]t: quam paulo post [illegible], & [illegible] [illegible]icens. In nomine ✠ Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Mox q; manum vbi anteà [illegible]

¶ Deinde percontato nomine vtriusq; al[illegible] [illegible] prius

[illegible] sponsam, vulgari sermone, [illegible] interrogãdo, a[illegible] [illegible] [illegible] co[illegible] [illegible]bus verbis.

N. Deusno govoqiteto, Romano sancta Igrejano vonsadameno gotoqu N. uo sonatano vottoni vosadamearuca? [illegible] L[illegible] valent. N. Accipis N. in maritũ tuũ, sicut præcipit lex Dei, & sancta Ecclesia Romana?

¶ [illegible] postquàm sponsa dixerit, Vǒ, vel, Nacanaca, [illegible], Latinè, Ita: vel alio quocunq; verbo [illegible] expresserit, Sacerdos sponsum interro[illegible] [illegible] dicens.

N. Deusno govoqiteto, Romano sancta Igrejano võsadameno gotoqu N. uo sonatano tçumani vosadamearuca? [illegible] N. Accipis N. in vxorem tuam sicut præcipit lex Dei, & sancta Ecclesia Romana?

¶ [illegible] postquàm vir quibuscunq; verbis conse[illegible] [illegible] expresserit, Sacerdos dicat.

Ego vos in matrimonium coniũgo in nomine ✠ Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Dum dicit In nomine, &c. [illegible] signum crucis super vtrũq; [illegible].

¶ [illegible] aqua benedicta dicens.

Per aquæ benedictæ aspersionem, det vobis omnipotens Deus suam gratiam, & benedictionem. Et scribit in li[illegible] [illegible] [illegible], & locu co[illegible] [illegible] [illegible].

Ex conc. Trident. sess. 24. de refor mat. matrim. capite. 1.

¶ [illegible] Latinè [illegible] fœmi[illegible] inter[illegible] [illegible] verbis.

N. Recebeis por vosso legitimo marido à N. cõforme

me ao que manda à lei de Deos, & a ſancta madre Igreja de Roma? N. Recebeis por voſſa legitima molher à N. conforme ao que manda a lei de Deos, & a ſancta madre Igreja de Roma?

¶

Ritus nuptialis benedictionis, cùm fit extra Miſsam.

De ſecũ. nuptiis cap. Capellanum.

¶

¶

Adiutoriũ noſtrũ in nomine Domini. Qui fecit cælum, & terrã. Sit nomen Domini benedictũ.
Ex hoc nunc, & vſq; in ſeculum.
Saluos fac ſeruos tuos.
Deus meus ſperantes in te.
Oſtende eis Domine miſericordiam tuam.
Et ſalutare tuum da eis.
Mitte eis Domine auxilium de ſancto.
Et de Sion tuere eos.
Exurge Domine adiuua eos.
Et libera eos propter nomen tuum.
Nihil proficiat inimicus in eis.
Et filius iniquitatis non apponat nocere eis.
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui tam excellenti myſterio coniugalem copulam conſecraſti, vt Chriſti, & Eccleſiæ Sacramentum præ-

ſignares in fœdere nuptiarũ : præſta quæſumus, vt quod noſtro miniſtratur officio, tua benedictione potiùs impleatur. Per Chriſtum Dominum noſtrũ. ℞. Amen.
Propitiare Domine, ſupplicationibus noſtris: & inſtitutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinaſti, benignus aſsiſte: vt quod te auctore iungitur, te auxiliante ſeruetur. Per Dominum noſtrum IESVM Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus.

Præfatio.

Per omnia ſecula ſeculorum. ℞. Amen.
℣. Dominus vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu tuo.
℣. Surſum corda. ℞. Habemus ad Dominum.
℣. Gratias agamus Domino Deo noſtro.
℞. Dignum, & iuſtum eſt.
Verè dignum, & iuſtum eſt, æquũ, & ſalutare, nos tibi ſemper, & vbique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui poteſtate virtutis tuæ de nihilo cũcta feciſti; qui diſpoſitis vniuerſitatis exordijs, homini ad imaginem Dei facto ideo inſeparabile mulieris adiutorium condidiſti, vt fœmineo corpori de virili dares carne principium, docens, quod ex vno placuiſſet inſtitui, nunquã licere diſiungi. Deus, qui tam excellenti myſterio coniugalem copulam conſecraſti, vt Chriſti, & Eccleſiæ Sacramentum præſignares in fœdere nuptiarum. Deus, per quem mulier iungitur viro, & ſocietas principaliter ordinata ea benedictione donatur, quæ ſola nec per originalis peccati pœnam, nec per diluuij eſt ablata ſententiam: reſpice propitius ſuper hanc famulam

famulam tuam, quæ maritali iungenda conſortio, tua ſe expetit protectione muniri. Sit in ea iugum dilectionis, & pacis: fidelis, & caſta nubat in Chriſto, imitatrixq; ſanctarum permaneat fœminarum. Sit amabilis, vt Rachel, viro ſuo, ſapiens, vt Rebecca, longæua, & fidelis, vt Sara. Nihil in ea ex actibus ſuis ille auctor præuaricationis vſurpet: nexa fidei, mandatiſq; permaneat, vni toro iuncta: contactus illicitos fugiat, muniat infirmitatem ſuam robore diſciplinæ: ſit verecundia grauis, pudore venerabilis, doctrinis cæleſtibus erudita: ſit fœcunda in ſobole, ſit probata, & innocens, & ad beatorum requiẽ, atq; ad cæleſtia regna perueniat, & videant ambo filios filiorum ſuorum vſq; ad tertiam, & quartam progeniem, & ad optatam perueniant ſenectutem. Per Dominũ noſtrum IESVM Chriſtum filium tuum, qui tecũ viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſecula ſeculorum. ℞. Amen.

Oremus.

Quæſumus omnipotens ſempiterne Deus, inſtituta prouidentiæ tuæ pio fauore comitare: & quos legitima ſocietate connectis, longæua pietate cuſtodi. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Oremus.

Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob ſit vobiſcum: & ipſe adimpleat benedictionem ſuam in vobis: vt videatis filios filiorum veſtrorum vſq; ad tertiam, & quartam generationem, & poſteà vitam æternam habeatis ſine fine, adiuuante Domino noſtro IESV Chriſto: qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat Deus per

per omnia fecula feculorum. ℟. Amen.

¶ ... Sacerdos ...

Siquidem nuptiales benedictiones fecundum Ecclefiæ morem recepiftis: illud vos admoneo, vt vobis metipfis fidem feruetis, orationis tempore, & præfertim ieiuniorum, ac folennitatum, cafti maneatis: & vir vxorē, atq; vxor virum diligat, & in timore Dei permaneatis.

Ecclefiano cataguini xitagatte, Matrimoniono benção uo fazzucararetari. Carugayuyeni tagaini teixinuo mamori, mata Orationo jibuntó, bexxite Iejũno jixetto, vôqinaru iuaibino jibunniua Caftidadeuo mamori, mata nannho tagaini taixetni vomoi auarę, Deusno vosore uo xingiũni mochi todomerareyocaxito fufumuru nari.

¶ ...

Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij & Spiritus fancti defcendat fuper vos, & maneat femper. Amen.

¶ ...

Pro fponfo, & fponfa,

Deus

Deus Ifraël coniungat vos, ...

Propitiare, Deus, qui poteftate.

Gloria in excelfis. Credo.

Credo.

¶ Pater nofter. Amen.

Libera nos quæfumus Domine.

Oremus.

Propitiare Domine fupplicationibus noftris: & inftitutis tuis, quibus propagationē generis humani ordinafti, benignus afsifte: vt quod te auctore iungitur, te auxiliante feruetur. Per Dominū noftrum, &c. Amen.

Oremus.

Deus, qui poteftate virtutis tuæ de nihilo cuncta fecifti: qui difpofitis vniuerfitatis exordijs, homini ad imaginem Dei facto ideo infeparabile mulieris adiutorium condidifti, vt fœmineo corpori de virili dares carne principium, docens, quod ex vno placuiffet, inftitui, nunquàm licere difiungi. Deus, qui tam excellenti myfterio coniugalem copulam confecrafti, vt Chrifti, & Ecclefiæ Sacramentum præfignares in fœdere nuptiarum. Deus, per quem mulier iungitur viro, & focietas principaliter

ordinata, ea benedictione donatur, quæ sola nec per originalis peccati pœnam, nec per diluuij est ablata sententiam. Respice propitius super hanc famulam tuã, quæ maritali iungenda consortio, tua se expetit protectione muniri. Sit in ea iugum dilectionis, & pacis: fidelis, & casta nubat in Christo, imitatrixq; sanctarũ permaneat fœminarum. Sit amabilis, vt Rachel viro suo, sapiens, vt Rebecca, longæua, & fidelis, vt Sara. Nihil in ea ex actibus suis ille auctor præuaricationis vsurpet. Nexa fidei, mãdatisq; permaneat, vni toro iuncta, contactus illicitos fugiat, muniat infirmitatem suam robore disciplinæ: sit verecundia grauis, pudore venerabilis, doctrinis cælestibus erudita. Sit fœcunda in sobole, sit probata, & innocens, & ad beatorum requiem, atq; ad cælestia regna perueniat. Et videant ambo filios filiorum suorum vsq; ad tertiam, & quartam generationem: & ad optatam perueniant senectutem. Per Dominum nostrum, &c. ℟. Amen.

¶ His orationibus [illegible] conuersus [illegible] t [illegible] o, [illegible] [illegible] Libera nos, &c. [illegible] [illegible] Ite Missa est. [illegible] det [illegible]

Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob sit vobiscũ: & ipse adimpleat benedictionem suam in vobis, vt videatis filios filiorum vestrorum vsq; ad tertiam, & quartam generationem: & posteà vitam æternam habeatis sine fine, adiuuante Domino nostro I E S V Christo: qui cum Patre, & Spiritu sãcto viuit, & regnat Deus per omnia secula seculorũ. ℟. Amẽ. ¶ Mox

¶ Mox [illegible] sum, & sposam vulgari sermone [illegible].

Siquidem nuptiales benedictiones secundum Ecclesiæ morem recepistis, illud vos admoneo, vt vobis metipsis fidem seruetis: orationis tempore, & præsertim ieiuniorum, ac solennitatum, casti maneatis: & vir vxorem, atq; vxor virum diligat, & in timore Dei permaneatis.

[illegible]

Ecclesiano cataguini xitagatte, Matrimoniono Bençãouo sazzucararetari. Carugayuyeni tagaini teixinuo mamori, mata Orationo jibunto, beʃxite Iejunno jixetto, vêqinaru iuaibino jibunniua Castidadeuo mamori, mata nannho tagaini taixetni vomoiauare, Deusno voforeuo xingiũni mochi todomerareyocaxito susumuru nari.

¶ Deinde aspergat [illegible] e[illegible], & dicat [illegible] Iohannis. In principio erat verbum, &c.

¶ Si [illegible] rubr[illegible] [illegible]

DE SACRAMENTO EXTREMÆ VNCTIONIS

Canones, & documenta administrationis Sacramenti Extremæ vnctionis.

1 *Clementissimus redemptor noster,[a] qui seruis suis quouis tempore voluit de salutaribus remedijs esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis alijs præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dum viuerent, ab omni grauiore spiritus incommodo possint: ita extremæ vnctionis Sacramento finem vitæ, tanquam firmissimo quodam præsidio, muniuit.*

2 *Huius[b] Sacramenti materia est oleum ab Episcopo benedictum, liquor scilicet non ex quauis pingui, & crassa materia, sed ex oliuarum baccis tantummodo expressus. Forma verò sunt illa verba.* Per istam vnctionem, &c.

3 *Res, & effectus[c] huius Sacramenti est gratia Spiritus sancti, cuius vnctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciã excitãdo: qua infirmus subleuatus, & morbi incommoda, ac labores leuius fert, & tentationibus dæmonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, vbi saluti animæ expedierit, cõsequitur.*

a Conc. Trid. sess. 14. in doctrina de extre. vnct.

b Conc. Flor. in decreto Eug. & Trid. sess. 14. de extrema vnctio. cap. 1.

c Conc. Trid. vbi supra cap. 2. & can. 2.

4 *Minister huius Sacramenti est Sacerdos.[a] Ex Ecclesiæ autem decreto, non cuilibet Sacerdoti, nisi in casu necessitatis, sed proprio Pastori, qui iurisdictionem habet, seu alteri, cui ille eius muneris fungendi potestatem fecerit, hoc Sacramentum administrare licet, qui cùm verba formæ profert, debet propria manu vngere infirmum.*

5 *Si ante finitam extremam vnctionem contingat ministrum mori, aut grauiter infirmari: poterit ab alio Sacerdote perfici.*

6 *Extrema vnctio[b] tempore interdicti conferri nõ debet, nisi adsit priuilegium, auctoritasue interdicentis.*

7 *Hoc Sacramentũ[c] conferri debet infirmis in periculo mortis constitutis, nec tamen obseruari debet tempus,[d] in quo sit de salute infirmi desperatum, ita vt sensibus carere incipiat: constat enim ad vberiorem Sacramenti gratiam percipiendam plurimum valere, si ægrotus, cum in eo adhuc integra mens, & ratio viget, fidẽque, & religiosam animi voluntatẽ afferre potest, sacro oleo liniatur.*

a Conc. Flor. & Trid. sess. 14. cap. 3. & can. 4. de extrema vnct.

b De pænit. & remis. cap. quod in t.

c Conc. Florent. & Trid. sess. 14. cap. 3. de extrema vnct.

d Ex ca. [illegible]

8 Nemini,[a] qui graui morbo affectus non sit, Sacramentum vnctionis dare licet, quamuis periculum mortis adeat, vel quia periculosam nauigationem paret, vel quia prælium initurus sit, à quo certa mors illi impendeat, vel etiam si capitis damnatus, ad supplicium raperetur.

9 Grauiter vulnerati, & fœminæ ex partu actu grauiter laborantes, recipere possunt hoc Sacramentum.

10 Illis etiam, qui senio deficiunt, concedenda est Sacramentalis vnctio, quia in huiusmodi senibus, ipsa senectus, ægritudo est.

11 Pueri,[b] qui carent vsu rationis, aut amētes, qui ab ipso ortu nunquàm fuerunt mentis compotes, vngendi non sunt: qua verò ætate pueris conceditur communio, vnctio quoq; concedenda est: ab anno scilicet decimo vsq; ad decimum quartum.

12 Amentes,[c] et furiosi habentes interdum rationis vsum, si eo potissimū tempore, piam animi significationem dederint, aut petierint, vt sacro oleo vngerentur, posteà licet in furorem, aut insaniā incidāt, vngendi sunt.

13 Quoniam[d] omni studio curare oportet, ne quid Sacramenti gratiam impediat, ei verò nihil magis aduersatur, quàm alicuius peccati mortalis conscientia, seruāda est catholicæ Ecclesiæ perpetua consuetudo, vt ante extremam vnctionem Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramētū administretur.

[a] Ex Catech.

[b] Vbi supra.

[c] Ibidē.

[d] Ex eodem catech.

14 Licet

14 Licet Sacramentum extremæ vnctionis regulariter post pœnitentiam, & Eucharistiam ministrari debeat, et tamen, qui ob insaniam, furorē, vel aliū morbum hæc Sacramenta recipere non potest, conferenda est extrema vnctio, sine præuia confessione, vel Eucharistiæ sumptione, quamuis antequàm insaniret, aut loquelam amitteret, non petierit, si tamē erat bonæ vitæ: quia non præsumitur immemor suæ salutis in morte, plusquā in vita. Vnde præsumitur, quòd petiuit, vel quod petiuisset, si aduertisset, & quod petere voluit, sed nō potuit. Si tamen erat excommunicatus, vel malæ vitæ notoriè, & non ostendit signa pœnitentiæ, non debet ei dari.

15 Infirmus periculosè decumbens semel vngendus est: quòd si post susceptam vnctionem[a] conualuerit, quoties postea in idem vitæ discrimen inciderit, toties huius Sacramenti subsidio iuuari poterit.

16 Si Sacerdos intellexerit, mortem ægroto iam imminere, incipiat ab ipsis vnctionibus, quibus collatis, vel saltem quinq; prioribus, presbyteri animus quiescat, quòd iam infirmus receperit Sacramentum.[b] Si verò infirmus adhuc vixerit, tunc presbyter cætera omnia exequatur. Si æger ante officij absolutionem moriatur, fiat statim, reliquis, quæ super fuerint, prætermissis, animæ commēdatio, dicēdo: Subuenite sancti Dei. Vt in Breuiario.

[a] Conc. Trid. sess. 14. cap. 3. de extre. vnct.

[b] D. Thom. in 4. d. 23. q. 2. art. 3. q. 2.

17 Si

17 *Si dubitetur, an infirmus viuus, an mortuus sit, tunc vngat eum, hac condicionali forma,* Si viuus es, per istam sanctam vnctionem, &c.

18 *Vngi debent eæ partes* [a] *corporis, quæ sunt sensuum instrumenta: videlicet oculi, propter visum: aures, propter auditū: nares, propter odoratū: os, propter gustum, & sermonem: & manus propter tactū: nā hunc vngendi ritum vniuersalis Ecclesia retinet. Lumbi etiam vnguntur veluti voluptatis, & libidinis sedes: tum pedes, qui nobis ingressus, & mouendi ad locum instrumentum sunt. Vnctio lumborū prætermittatur, quando (iudicio medici) periculum vitæ immineret infirmo, si tunc eius corpus volueretur.*

[a] Conc. Flor. & ex catech.

19 *Cum infirmus non habet pedes, aut manus: Sacerdos vngat locum propiorem manibus, aut pedibus. Palmæ manuum vngendæ sunt: etiamsi vngendus sit Sacerdos, vel etiam Episcopus.*

Ritus administrandi Sacramentum extremæ vnctionis.

¶

De verb. sig. cap. quæsiuit.

Miserere mei Deus,

Pax huic domui. Et omnibus habitātibus in ea.

¶

Diuinæ voluntati morē gerere (frater, aut soror) cæteris omnibus salutare est, tibi necessarium, quò graui, & periculoso morbo oppressus, ex diuina benignitate impetres animæ primùm, deinde etiam corporis incolumitatem: si quidem animæ saluti vtile futurum sit. Cōmodato vitam accipimus, vt liberti animo, cùm exigatur, eam reddamus. Quòd si fortaßis huius persoluendi debiti tuū tempus aduenit, lætare, te huius vitæ ærūnas euadere, & cum corporis sarcina peccandi consuetudinem deponere. Sacramentorum certe præsidio munitus ex hac vita migrabis: quod magni beneficij loco ponere debes. Christi enim sanguine toties inunctus, or-

natusq; es, quot Sacramenta suscepisti: securus igitur, quantum humanæ conditionis fragilitas patitur, ad Deũ ibis. Agnoscent te Angeli, excipient beati, beata virgo Maria amplexabitur, atq; ad filium suum deducet, ipsius charactêre in signitum. Olei sancti vnctione, gratia augetur: venialia peccata condonantur: animæ larguores, & peccatorum reliquiæ sanantur: perfundimur ea lætitia, quam oleum significat. Præcipuæ corporis partes vngentur, vt quod sensuum, & membrorum vitio peccatum est, diuina hac medicina curetur. Fortior euades, vt cum dæmone luctari posѕis, eiusq; laqueos vitare, qui calcaneo insidiari consueuit: fortassis etiam à morbo liberaberis, nimirum si expediat animæ salut: nã ea vis huic Sacramento indita est, vt Iacobus Apostolus ait. Cuius tamen neq; magnam spem habere debes, ne de animæ tuæ cura quidquam remittas, neq; nullam, ne Sacramenti gratiam negligere videaris. Ea tantùm fide te vngendum præbe, qua olim, qui ab Apostolis erant sanandi. Nec dubitare debes, quin sanctas preces, quibus diuinam misericordiam implorabimus, Ecclesiæ, & Domini nostri IESV Christi personam gerentes, ille sit exauditurus, cui nihil magis est cordi, quàm fidelium salus. Ipsi honor, & gloria in secula seculorũ. Amen.

¶

¶

Adiutorium nostrũ in nomine Domini.

Qui fecit cælum, & terram.

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Introeat Domine IESV Christe domum hanc sub nostræ humilitatis ingressu æterna felicitas, diuina prosperitas, serena lætitia, charitas fructuosa, sanitas sempiterna: effugiat ex hoc loco accessus dæmonum: adsint Angeli pacis, domumq; hanc deserat effugata discordia. Magnifica Domine super nos nomen sanctum tuum, & bene dic nostræ conuersationi, sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui sanctus, & pius es, & permanes cum Patre, & Spiritu sancto in secula seculorum. Amen.

Oremus, & deprecemur Dominum nostrum IESVM Christum, vt benedicendo bene dicat hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi seruire ad considerãdum mirabilia de lege sua: auertat ab eis omnes contrarias potestates, eripiat eos ab omni formidine, & ab omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo custodire dignetur. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

Oremus.

Exaudi nos Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat, visitet, atq; defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

¶

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.
Miserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam.
Gloria Patri, & Filio, &c. Sicut erat in principio, & nunc, &c.
Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, &c.

¶

Cõfiteor Deo, &c.
Misereatur tui omnipotẽs Deus, & dimissis omnibus peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen.
Indulgentiam, absolutionem, & remissionem omnium peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & misericors Dominus. Amen.

¶

In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti extinguatur in te omnis virtus diaboli per impositionem manuum nostrarũ: immo per inuocationẽ omnium sanctorum Angelorum, Archangelorũ, Patriarcharum,

charum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrũ, Cõfessorum, Virginum, atque omnium simul sanctorum. Amen.

¶

✠

Per istam sanctam vn ✠ ctionem, & suam pijssimam misericordiam parcat tibi Dominus quidquid oculorũ vitio deliquisti. Amen.

¶

Per istam sanctam vn ✠ ctionem, & suam pijssimam misericordiam parcat tibi Dominus quidquid aurium vitio deliquisti. Amen.

Per istam sanctam vn ✠ ctionem, & suam pijssimam misericordiam parcat tibi Dominus quidquid narium vitio deliquisti. Amen.

Per istam sanctam vn ✠ ctionem, & suam pijssimam misericordiam parcat tibi Dominus quidquid linguæ, vel oris vitio deliquisti. Amen.

Per iſtam ſanctam vn ctionem, & ſuam pijſsimam miſericordiam parcat tibi Dominus quidquid tactus vitio deliquiſti. Amen.

Per iſtam ſanctam vn ctionem, & ſuam pijſsimam miſericordiam parcat tibi Dominus quidquid inceſſus vitio deliquiſti. Amen.

Per iſtam ſanctam vn ctionem, & ſuam pijſsimam miſericordiam parcat tibi Dominus, quidquid lumborũ vitio deliquiſti. Amen.

¶ Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos,

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter,

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
Saluum fac ſeruum tuum.
Deus meus ſperantem in te.
Mitte ei Domine auxilium de ſancto.
Et de Sion tuere eum.
Eſto ei Domine turris fortitudinis.
A facie inimici.
Nihil proficiat inimicus in eo.
Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

Do-

Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Domine Deus, qui per Apoſtolum tuum locutus es, infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo ſancto in nomine Domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, dimittentur ei. Cura quæſumus redemptor noſter gratia Spiritus ſancti langores huius infirmi, & ſua ſana vulnera, eiuſq; dimitte peccata, atq; dolores cunctos cordis, & corporis ab eo expelle: plenamq; ei interiùs, & exteriùſq; ſanitatem miſericorditer redde: vt ope miſericordiæ tuæ reſtitutus ad priſtina reparetur officia. Qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuis, & regnas in ſecula ſeculorũ. Amẽ.

Oremus.

Reſpice quæſumus Domine famulum tuum N. fratrem noſtrum, infirmitate ſui corporis faſtiſcentem, & animam refoue, quam creaſti: vt caſtigationibus emendatus ſe ſentiat tua medicina ſaluatum. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Oremus.

Domine ſancte, pater omnipotens, æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate cuſtodis, ad inuocationem tui nominis benignus aſsiſte: vt famulum tuum N. ab ægritudine liberatum, & ſanitate donatum, dextera tua erigas, virtute confirmes, poteſtate tuearis, tuæq;

Eccle-

Ecclesiæ tuæ, sanctisq; altaribus tuis cum omni desiderata prosperitate restituas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Dominus IESVS Christus apud te sit, vt te defendat: intra te sit, vt te reficiat: circa te sit, vt te conseruet: ante te sit, vt te deducat: post te sit, vt te custodiat: super te sit, vt te benedicat. Qui in Trinitate perfecta viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

¶

Plurimas gratias (frater, aut soror in Christo) agere debes Domino Deo nostro pro ingenti beneficio Sacramenti extremæ vnctionis tibi modò collati: quo clementissimus redemptor noster IESVS Christus pro suo singulari in homines amore, sinē vitæ nostræ tanquā firmissimo suæ gratiæ præsidio aduersus omnes inimici tentationes muniuit. Cōsolare, & lætare in Domino, quòd (si mori contingat) in fide Christi, & susceptis Ecclesiæ Sacramentis moriaris: id enim magnum est æternæ salutis indicium. Te, & res tuas omnes in manus Domini cōmenda, petéq; ab eo suppliciter, vt de tua vita disponat, vt magis suæ diuinæ voluntati placitum, & tuæ æternæ saluti conueniens fuerit, firmiter in eius bonitate, ac misericordia, & in IESV Christi sanguine sperans adepturum te, si è vita excedas, eius sempiternā beatitudinem, quam ipse tibi præstare dignetur. Amen.

¶

¶

¶

Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti descendat super vos, & maneat semper. Amen.

¶

Subuenite sancti Dei, &c.

Ne reminiscaris.

omine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.
iserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea.
t anima mea turbata est valde; sed tu Domine vsquequo?
onuertere Domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.
uoniā nō est in morte, qui memor sit tui: in inferno autē quis confitebitur tibi?

aboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectũ meum: lacrymis meis stratum meum rigabo.

urbatus est à furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

iscedite à me omnes, qui operamini iniquitaté: quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant, & conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur, & erubescant valde velociter.

Gloria Patri, &c.

Beati, quorum remissæ sunt iniquitates: & quorũ tecta sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus.

uoniam tacui, inueterauerunt ossa m[illegible]a dum clamarem tota die.

Quoniam die, ac nocte grauata [illegible] p[illegible]r me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum con[illegible] [illegible]

elictũ meum cognitũ tibi f[illegible]c[illegible]: & i[illegible]ti[illegible]iá meá nó abscondi.

ixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.

ro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore opportuno.

eruntamẽ in diluuio aquarũ multarum: ad eũ non approximabũt.

u es refugium meum à tribulatione, quæ circundedit me: exultatio mea erue me à circundantibus me.

ntellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

olite fieri sicut equus, & mulus: quibus non est intellectus.

n chamo, & fræno maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

ulta flagella peccatoris: sperantem autem in Dño misericordia circundabit.

ætamini in Dño, & exultate iusti: & gloriamini oẽs recti corde.

loria Patri, &c.

omine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: & cõfirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue grauatæ sunt super me.

Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ: à facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem: tota die contristatus ingrediebar.

uoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: & non est sanitas in carne mea.

fflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

omine ante te omne desiderium meum: & gemitus meus à te non est absconditus.

or meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea: & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.

Amici mei, & proximi mei: aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longè steterunt: & vim faciebant, qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.

go autem tanquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

t factus sum sicut homo non audiens: & non habens in ore suo redargutiones.

uoniam in te Domine speraui: tu exaudies me Dñe Deus meus.

uia dixi, nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dũ cõmouentur pedes mei, super me magna locuti sunt.

uoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper.

uoniam iniquitaté meá annũciabo: & cogitabo pro peccato meo.

Inimici aute[illegible] mei viuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sun[illegible], qui oderunt me iniquè.

Qui retribu[illegible]t mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

Ne derẹ inquas me Dñe Deus meus: ne discesseris à me.

Intende in adiutorium meum: Domine Deus salutis meæ.

Gloria Patri, &c.

Psal.

Psal. 50.

Miserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam.
Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.
Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.
Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meũ contra me est semper.
Tibi soli peccaui; & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.
Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.
Ecce enim veritatem dilexisti: incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.
Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.
Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt ossa humiliata.
Auerte faciẽ tuã à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.
Cor mundũ crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.
Ne proijcias me à facie tua: & spiritũ sanctum tuũ ne auferas à me.
Redde mihi lætitiã salutaris tui: & spiritu principali cõfirma me.
Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.
Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.
Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudẽ tuam.
Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem vtiq;: holocaustis nõ delectaberis.
Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum Deus non despicies.
Benignè fac Dñe in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hierusalem.
Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.
Gloria Patri, &c.

Psal. 101.

Domine exaudi orationem meam: & clamor meus ad te veniat.

Non

Non auertas faciem tuam à me, in quacunq; die tribulor: inclina ad me aurem tuam.
In quacunq; die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quia defecerunt, sicut fumus dies mei: & ossa mea sicut cremium aruerunt.
Percussus sum, vt fœnum, & aruit cor meũ: quia oblitus sum comedere panem meum.
A voce gemitus mei: adhæsit os meum carni meæ.
Similis factus sum pelicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio.
Vigilaui: & factus sum, sicut passer solitarius in tecto.
Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabant me, aduersum me iurabant.
Quia cinerem tanquam panem manducabam: & potum meum cum fletu miscebam.
A facie iræ indignationis tuæ: quia eleuans allisisti me.
Dies mei sicut vmbra declinauerunt: & ego sicut fœnum arui.
Tu autem Domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generatione, & generationem.
Tu exurgens Domine misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.
Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.
Et timebunt gentes nomen tuum Domine: & omnes reges terræ gloriam tuam.
Quia ædificauit Dñs Sion: & videbitur in gloria sua.
Respexit in orationem humilium: & non spreuit preces eorum.
Scribantur hæc in generatione altera: & populus, qui creabitur, laudabit Dominum.
Quia prospexit de excelso sancto suo: Dominus de cælo in terram aspexit.
Vt audiret gemitus compeditorum: vt solueret filios interẽptorũ.
Vt annuncient in Sion nomen Domini: & laudẽ eius in Hierusalẽ.
In conueniendo populos in vnum: & reges, vt seruiant Domino.
Respondit ei in via virtutis suæ: paucitatem dierum meorum nuncia mihi.
Ne reuoces me in dimidio dierum meorũ: in generatione, & generationem anni tui.

Initio

Initio tu Domine terram fundaſti; & opera manuũ tuarũ ſunt cæli.
Ipſi peribunt, tu autem permanes: & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.
Et ſicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.
Filij ſeruorum tuorum habitabunt; & ſemen eorum in ſeculum dirigetur.
Gloria Patri, &c.

Psal. 129.

De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocẽ meam.
Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.
Si iniquitates obſeruaueris Domine: Domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt; & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.
Suſtinuit anima mea in verbo eius; ſperauit anima mea in Domino.
A cuſtodia matutina vſq; ad noctem: ſperet Iſrael in Domino.
Quia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redẽptio.
Et ipſe redimet Iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.
Gloria Patri, &c.

Psal. 142.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem meam in veritate tua: exaudi me in tua iuſtitia.
Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.
Quia perſecutus eſt inimicus animam meam: humiliauit in terra vitam meam.
Collocauit me in obſcuris, ſicut mortuos ſeculi: & anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus, in me turbatum eſt cor meum.
Memor fui dierum antiquorum; meditatus ſum in omnibus operibus tuis: & in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.
Velociter exaudi me Domine: defecit ſpiritus meus.
Non auertas faciẽ tuam à me: & ſimilis ero deſcendẽtibus in lacũ.
Auditam fac mihi manè miſericordiam tuam: quia in te ſperaui.
Notam fac mihi viam, in qua ambulẽ: quia ad te leuaui animã meã.
Eripe me de inimicis meis Domine: ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Spiri

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum Dñe viuificabis me in æquitate tua.
Educes de tribulatione animam meam: & in miſericordia tua diſperdes omnes inimicos meos.
Et perdes omnes, qui tribulant animam meã: quoniam ego ſeruus tuus ſum.
Gloria Patri, &c.
Ant. Ne reminiſcaris Domine delicta noſtra, vel parentum noſtrorum: neq; vindictam ſumas de peccatis noſtris.

LITANIÆ.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.

Pater de cælis Deus.	Miſerere ei.
Fili Redemptor mundi Deus.	Miſerere ei.
Spiritus ſancte Deus.	Miſerere ei.
Sancta Trinitas vnus Deus.	Miſerere ei.
Sancta Maria.	Ora pro eo.
Sancta Dei genitrix.	Ora pro eo.
Sancta virgo virginum.	Ora pro eo.
Sancte Michael.	Ora pro eo.
Sancte Gabriel.	ora.
Omnes ſancti Angeli, & Archangeli.	orate.
Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines.	orate.
Sancte Ioannes Baptiſta.	ora.
Omnes ſancti Patriarchæ, & Prophetæ.	orate.
Sancte Petre.	ora.
Sancte Paule.	ora.
Sancte Andrea.	ora.
Sancte Iacobe.	ora.
Sancte Ioannes.	ora.

Sanc

Sancte Thoma. ora.
Sancte Iacobe. ora.
Sancte Philippe. ora.
Sancte Bartholomæe. ora.
Sancte Mathæe. ora.
Sancte Simon. ora.
Sancte Tadæe. ora.
Sancte Matthia. ora.
Sancte Barnaba. ora.
Sancte Luca. ora.
Sancte Marce. ora.
Omnes Apoſtoli, & Euangeliſtæ. orate.
Omnes ſancti diſcipuli Domini. orate.
Omnes ſancti Innocentes. orate.
Sancte Stephane. ora.
Sancte Laurenti. ora.
Sancte Vincenti. ora.
Sancti Fabiane, & Sebaſtiane. orate.
Sancti Ioannes, & Paule. orate.
Sancti Coſma, & Damiane. orate.
Sancti Geruaſi, & Prothaſi. orate.
Omnes ſancti Martyres. orate.
Sancte Syluester. ora.
Sancte Gregori. ora.
Sancte Ambroſi. ora.
Sancte Auguſtine. ora.
Sancte Hieronyme. ora.
Sancte Martine. ora.
Sancte Nicolae. ora.
Omnes

Omnes ſancti Pontifices, & Confeſſores. orate.
Omnes ſancti Doctores. orate.
Sancte Benedicte. ora.
Sancte Antoni. ora.
Sancte Bernarde. ora.
Sancte Dominice. ora.
Sancte Franciſce. ora.
Omnes ſancti Monachi, & Eremitæ. orate.
Omnes ſancti Sacerdotes, & Leuitæ. orate.
Sancta Maria Magdalena. ora.
Sancta Agatha. ora.
Sancta Lucia. ora.
Sancta Agnes. ora.
Sancta Cæcilia. ora.
Sancta Catharina. ora.
Sancta Anaſtaſia. ora.
Omnes ſanctæ virgines, & viduæ. orate.
Omnes ſancti, & ſanctæ Dei. intercedite pro eo.
Propitius eſto. parce ei Domine.
Propitius eſto. exaudi nos Domine.
Ab omni malo. libera eum Domine.
Ab omni peccato. libera.
Ab ira tua. libera.
A ſubitanea, & improuiſa morte. libera.
Ab inſidijs diaboli. libera.
Ab ira, & odio, & omni mala voluntate. libera.
A ſpiritu fornicationis. libera.
A morte perpetua. libera.
Per myſterium ſanctæ incarnationis tuæ. libera.

 Per

[P]er aduentum tuum.	lib.
[P]er natiuitatem tuam.	lib.
[P]er baptismum, & sanctum ieiunium tuum.	lib.
[P]er crucem, & passionem tuam.	lib.
[P]er mortem, & sepulturam tuam.	lib.
[P]er sanctam resurrectionem tuam.	lib.
[P]er admirabilem ascensionem tuam.	lib.
[P]er aduentum Spiritus sancti paracliti.	lib.
[I]n die iudicij.	lib.
[P]eccatores.	te rogamus, audi nos.
[V]t ei parcas.	te rogamus, audi nos.
[V]t ei indulgeas.	te rogamus, audi nos.
[V]t ad verã pœnitẽtiã eum perducere digneris.	te rog.
[V]t mentem eius ad cælestia desideria erigas.	te rog.
[V]t nos exaudire digneris.	te rogamus, audi nos.
[F]ili Dei.	te rogamus, audi nos.
[A]gnus Dei, qui tollis peccata mũdi.	Parce ei Domine.
[A]gnus Dei, qui tollis peccata mũdi.	Exaudi nos Dñe.
[A]gnus Dei, qui tollis peccata mũdi.	Miserere ei.
[C]hriste audi nos.	
[C]hriste exaudi nos.	

DE IVVANDIS, ET DEO COMMENDANDIS MORIENTIBVS.

Obseruationes.

1 *Considerare debet, qui huic ministerio incumbit, quanti sit momenti, & meriti opus, hominibus in tali statu, vbi de summa rerum agitur, constitutis subuenire: nullibi enim aut grauius erratur, aut vtilius cura impenditur, cùm scriptum sit: Vbi ceciderit lignum ad Austrũ, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.*

Ecclesiastes cap. 11.

2 *Peculiari animi affectu pro ijs, ad quos iuuandos accedit, Deum oret, à quo etiam petat sibi gratiam, vt morientem benè dirigat in viam salutis æternæ.*

3 *Magna illi opus est prudentia, & discretione. Res ipsas, quæ dicendæ, vel agendæ sunt, & modum, ac ordinem earum bene intelligat, & præmeditetur. Neque verò semper res eædem, nec eodem modo dicendæ, sed variæ morientium dispositioni, & qualitati, et alijs loci, & temporis circumstantijs se accõmodabit. Non dicat omnia vno contextu, nec properanter, nec vno tono: sed paulatim interrumpendo filum dicendorum: partim silentio, vt melius ægrotus digerat, quæ audiuit, vel vt quiescat: partim interrogando de alijs rebus communibus: partim commendando eum Deo, & circunstantes ad hoc ipsum hortando. Posteà prosequatur, quæ cœpit. Denique valde caueat, ne ægrotum tædio afficiat.*

4 *Prima cura eius, qui morientem iuuat, esse debet, vt in gratia Dei, & charitate ex hac vita discedat. Et quoniam illa medijs Sacramentis Ecclesiæ in cordibus no-*

 stris

ſtris per Spiritum ſanctum diffunditur, ſi ægrotus Sacramentorum receptionem differat: oſtendatur ei, maturam Sacramentorum receptionem prodeſſe poſſe, & non nocere: & quòd forſitan non dabitur poſteà talis opportunitas eorum ſuſcipiendorum. Præterea oſtendatur ei ingens virtus, & efficacia eorum, & periculum, in quod laberetur, ſi ea negligeret.

5. Si ægrotus in fide vacillet, aut non ſatis diſtinctè credat, quæ explicitè credere oportet, eum iuuet in credẽdo, et, ſi opus fuerit, confirmet propoſitis aliquot motiuis credendi. Si peccatorum veniam deſperet, proponatur ei immenſa Dei pietas, & miſericordia, omnium hominum criminum quantitatem, & grauitatem in infinitum excedens. Si parum de peccatis dolere videat, efficaciter, ſed ſuauiter, ne diffidat, ad verum peccatorum ſuorum odium, & contritionem impellat. Inducat etiam ad Dei amorem, charitatem ve. Denique eò præcipuè ferri debet morientem iuuantis intentio, vt in eius animo excitet fidem, ſpem, charitatem, & peccatorum contritionem. Id verò præſtare poterit modo infrà aſſignando.

6 Cùm qui moritur plus æquo mortis timore concutitur, curandum eſt, vt diuinæ voluntati omnino acquieſcat; proponendo ei, quòd omnes hac lege naſcimur, vt mortis tributũ perſoluamus. Quòd veriſimiliter, pièq; cre-

credendum eſt, tunc mori nobis magis expedire, cùm à Deo vocamur, iuxta illud Diui Chryſoſtomi: Bonos tũc decedere ex hac vita, cùm meliores ſunt, malos cùm minus mali, quàm futuri ſunt. Quòd vita noſtra nihil eſt aliud, quàm exilium, miſerijs plenum, & militia ſuper terram: neminem autẽ iniquo animo ferre, cùm ab exilio ad patriã & à prælio ad pacem reuocatur. Proponat etiam IESV Chriſti exemplum, qui licet ita mortem timeret, vt diceret, Tranſeat à me calix iſte: voluntatem tamen ſuam voluntati Patris conformauit dicens. Veruntamen non mea, ſed tua voluntas fiat. Addatur et illud, qui inuiti moriuntur, magis morte torqueri; magno merito conformitatis cum beneplacito diuino priuari, & regulariter non bene ad futuram vitam diſponi.

Matth. 26.

7 Si ægrotus videbitur nimium confidere in ſuis meritis, & vitæ anteactæ honeſtate, admoneatur, vt non in valore meritorum ſuorum, ſed præcipuè in virtute, et efficacia paſſionis Chriſti, per quam mundum redemit, & paradiſum peccatoribus aperuit, confidat ſe ſalutem conſecuturum.

8 Si excommunicatus ſit, amici diligenter curare debent eum abſoluendum.

9 Hortetur ægrotum, vt diſponat de bonis ſuis per teſtamentum iuſtum, et pium: & in eo primo loco ſatiſ-

fieri iubeat eis, quibus aliquid debet: quamuis si viuens potest debitis satisfacere, potius id curare deberet. Quòd si præter bona, quæ creditoribus, vel hæredibus debentur, suppetat facultas ad pia legata facienda, admoneat, cùm id morienti vtile, & Deo gratum fore iudicauerit, vt ea faciat. Si tamen rerum, & personarum dispositio id ferret, suadendum ei esset, vt etiam hæc potius viuens faciat, quàm testamento leget. Fax enim vna, quæ præcedit, vtilior est, quàm multæ, quæ sequuntur, ei, qui per obscurum locum ingreditur, ne labatur.

10 Si mortis aduentus aliquantisper differatur, interim (si ægrotus intelligit, & potest attendere) legenda est coram eo passionis Dominicæ historia, aut Symbolum Apostolorum, aut Diui Athanasij; aut alia quæ videntur, & pia historia, aut oratio, aut exercitium spirituale, illa maximè, in quibus dum esset incolumis, oblectabatur, aut Dei, & sanctæ Ecclesiæ præcepta, vt exactiore cura meditetur, an in ijs aliquo pacto deliquerit.

11 Si ægrotus ex morbo lingua præpedita ad interrogationes, & admonitiones respondere non valeat, tamẽ sit mente sana, & integra: saltem signo aliquo exteriori, aut solo cordis sensu respondeat: hoc enim sufficit.

12 Præsentetur ei imago crucifixi, aut B. Ma-

riæ,

riæ, aut Sancti, quem peculiari veneratione colebat, dum esset incolumis.

13 Nullo modo amici carnales, vt sunt coniux, liberi, aut alij amici, aut diuitiæ in memoriam reuocentur, nisi spiritualis sanitas id exigat.

14 Non detur ei nimia spes corporalis salutis cõseruandæ, ne ea ex morientis animo salutis spiritualis curã excutiat. Sed propter animæ sanitatem debet sibi corporis incolumitatem à Deo postulare, dumtaxat si vtilis sit animæ saluti.

15 Afferatur aqua benedicta, qua crebrò aspergendo abigantur dæmones.

16 Curet etiam qui morientes iuuat, eos, qui illis assistunt, ædificare, & in spiritu pia aliqua exhortatione pro temporis opportunitate similiter adiuuare. Quod maximè locum habet, cùm ægrotus vel iam obijt, vel sensuum vsum omnino amisit.

17 Cum quis damnatum ad mortem violentam iuuat, duo ei cum magno charitatis affectu potissimum cõmendabit. Primum, vt sententiam capitalem æquo animo, tanquam de manu Domini cum ingenti ante actæ vitæ dolore, & pia passionis Christi JESV recordatione in satisfactionem suorum delictorum, & ad Dei gloriam cum gratiarum actione suscipiat. Alterum, vt bene se præ

pare.

paret ad transitum ad aliam vitam, & ante omnia suorum peccatorum diligentem faciat confessionem, quæ ferè expedit, vt sit generalis, præsertim si is sit reus, de quo probabiliter timeri posit, quòd antea non sit bene cõfesus.

[illegible] in Tr[illegible].

¶ [illegible] non semper [illegible] est. [illegible] Sac[illegible], vt [illegible] pia no[illegible] atum est: [illegible], qua [illegible]

[illegible]

Primò considera, frater charissime, omnibus cuiuscunq; sint conditionis, & status, constitutum esse semel mori, alijs tardiùs, alijs citiùs, secundum cursum durationis, quem à Deo acceperunt: cuius potentissimæ manui omnes sumus subditi, vt naturæ debitum soluamus, cùm Domino Deo nostro visum fuerit: qui in hoc mundo commorandi dedit nobis diuersorium, non habitandi. Non est ergo, cur vitam istam tanto studio desideres, in qua sæpe quantò amplius viuitur, tantò plus peccatur; quantò est longior, tantò culpa maior. Quotidie enim crescunt mala, & subtrahuntur bona. Itaque tibi potiùs est gaudendum, quòd per hanc mortem, ex vita hac temporali,

porali, & misera, ad vitam æternam, beatamque commigres.

Secundò. Agnosce charissime frater, cum gratiarum actione beneficia in te à Deo collata; quòd tibi hactenus, etiam in hac extremæ vitæ tuæ periodo sui cognitionem benignè indulserit; quòd morte repentina te opprimi noluerit; quòd te creaturam suam per orthodoxæ fidei religionem ad cælestem hæreditatem misericorditer vocauerit. De his, & alijs innumeris beneficijs Domino Deo nostro habe gratiam, ad inexhaustam eius misericordiam confugiens, & de peccatis tuis veniã humiliter postulans.

Tertiò. Cõsidera frater charissime, quòd Deus Pater Filium suum dilectum, insontem, & innoxium, in quo sibi bene complacuit, pro nobis miseris peccatoribus, tot, & tantas tribulationes sustinere voluit. Vnde cùm in vitæ tuæ excursu multa peccata, eaq; grauissima commiseris, pro quibus pœnas his longè acerbiores commeruisti: huius morbi, & mortis dolorem patienter tolerare debes: Deum humiliter rogans, vt præsens dolor tibi valeat ad peccatorum tuorum remissionem: & purgatorij horribiles cruciatus in istam afflictionem tuam per suam misericordiam commutet: & pro pœnis futuris det tribulationes præsẽtes, quæ nullæ sũt ad futuras. Quod si contrito corde petieris, pœnam necessariam tanquam voluntariam feres, & purgatorium tuum facies hîc in mundo: videlicet has pœnas alioqui necessarias, & quas nulla ratione posis euitare, pro peccatis tuis soluendo. Patienter mortem tolerauerunt Christus, & Martyres:

 quic-

quicquid in carne toleras, leuius esse credas eorũ tormẽto. Velis, nolis, morieris: fac igitur de necessitate virtutem, vt, dum tributum naturæ persoluis, apud Deum inuenias meritum.

[illegible]o morientem interrog[illegible]

1 Non ne vis frater charissime, & viuere, & mori in soliditate fidei IESV Christi tanquam verus Christianus? ℟. Volo.

2 Non ne petis à Deo veniam peccatorum, quæ cõmisisti contra eius summam maiestatem, & quòd eum cõdignè non honorasti? ℟. Peto.

3 Non ne tibi deliberatum est, vitam tuam in melius commutare, si tibi incolumi, hoc morbo liberari detur? ℟. Est deliberatum.

4 Non ne Deum rogas sua bonitate tibi hanc gratiã indulgere, vt ab hoc sancto proposito nõ deflectas; sed cum peccatorum superiorum contritione, semper in bonis operibus proficias? ℟. Rogo.

5 Num es tibi conscius alicuius peccati, de quo Sacerdoti velis confiteri? ℟. Non sum.

6 Non ne de peccatis oblitis libens confitereris, si in mentem venirent? ℟. Confiterer.

7 Non ne desideras cor tuum à Deo illuminari, vt oblita peccata in memoriam reuoces, & de his cõfitearis? ℟. Desidero.

8 Non ne ex animo omnibus parcis, qui tibi quoquomodo fuerunt molesti? ℟. Parco.

9 Non ne omnibus veteribus inimicitijs ex tuo expunctis animo, cum inimicis paratus es in gratiã redire? ℟. Sum paratus.

10 Non ne ab his veniam postulas, quos aliquando dictis, aut factis offendisti? ℟. Postulo.

11 Nonne vis omnia per te ablata restitui? ℟. Volo.

12 Non ne omnem, quem pateris dolorem, propter Deum æquo animo toleras. ℟. Tolero.

O[illegible]tiones [illegible] in morte dicendæ.

In manus tuas Domine commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.

esu Christe misericordiarum Pater, misericordiam fac mihi pauperculæ creaturæ tuæ.

diuua me in hac extrema necessitate, succurre animæ egenti, & desolatæ, Domine Deus noster, vt non à canibus infernalibus deuoretur.

ulcissime Domine IESV Christe ob honorem, & virtutem tuæ benedictæ passionis, iube me adscribi in numerum electorum tuorum.

Domine IESV Christe fili Dei viui, pone passionẽ, crucem, & mortem tuam inter iudicium tuum, & animam meam.

Creator, & redemptor meus IESV Christe totum me tibi dedo, nõ me renuas: ad te venio, nõ me repellas.

unc Domine, secundum voluntatem tuam fac mecum misericordiã, & præcipe in pace recipi spiritum meũ.

onet in mentis meæ auribus vox illa dulcis, Domine IESV: Hodie mecum eris in paradiso.

[illegible] V[illegible] aria mater gratiæ: Mater misericordiæ: Tu nos ab hoste protege: Et hora mortis suscipe.

[illegible] ſpiritus cælorum, Angeli beatiſsimi, aſsiſtite, quæſo, mihi migrãti ex hoc ſeculo, & potẽter eripite me ab immundorum ſpirituum inſidijs, & animam meam in veſtrum conſortium aſſumite: tu præcipuè Angele bone cuſtos meus.

[illegible]

gloriosiſsime ſancte N. I. ſancta N. in te ſpẽ, & confidentiam mihi apud Deum patrocinãdi, dum viuerem, collocaui; nunc maximè (ſi vnquam aliàs) tuo eſt mihi opus auxilio. Succurre igitur, & in adiutorium meum intende in hoc extremæ neceſsitatis articulo.

¶ [illegible]

ALIQVOT EXHORTATIONES

faciendæ vernacula lingua ad excitandam, cùm OPVS FVERIT, IN MORIENTE *fidem, ſpem, charitatem, & peccatorum* [illegible]

VEL LEGETVR AEGROTO, [illegible] iuuat, dictauerit.

[illegible]

QVONIAM fides catholica (frater, aut ſoror in Chriſto) totius ædificij ſpiritualis, & rerũ ſperandarum eſt fundamentum, ita, vt ſine ea nulli vnquam cõtigerit iuſtificatio, aut ſalus: immenſas gratias agere debes Domino Deo noſtro, & eius Filio IESV Chriſto, quòd te vocatione ſua ſancta ad hanc fidem vocauerit, & in ea ad hunc vſque diem firmitatem dederit. Eam, vt in tota vita ſemper profeſſus es, ſic in fine eius maximè profiteri debes: eſt enim ſcutum inexpugnabile, in quo omnia tela nequiſsimi ignea extinguere, eique fortiter reſiſtere potes. Quare (vt tibi in hora mortis faciendum conſulunt ſancti) dicas ſimul mecum Symbolum Apoſtolorũ, in quo ſumma fidei Chriſtianæ continetur.

[illegible] Hæc eſt ſumma fidei catholicæ, quam omnes profiteri tenemur. Eam ſi placet, breuiter nunc tibi magis explicabo ad tuã maiorem conſolationem, & vt, quid credere debeas, clariùs intelligas.

¶ Igitur ab omnibus fidelibus firma fide credendum eſt in ſanctam Trinitatem, Patrem, Filium, & Spiritũ ſanctum: qui licet tres ſint in perſonis, in vnitate tamen ſubſtantiæ, vnus tantùm, verus, æternus, immenſus, et incomprehenſibilis eſt Deus, eiuſdem prorſus eſſẽtiæ, bonitatis, ſapientiæ, et potentiæ. Credendum item firma fide eſt in Deum Patrẽ omnipotentẽ, qui vna cũ Filio ſuo, & Spiritu ſancto, nos omnes, cælum, et terram, atque omnia viſibilia, & inuiſibilia in tempore produxit, productaque conſeruat, ac gubernat ſumma cũ bonitate, ac ſapientia, ſpecialem rerum hominum, ac præſertim ſpiritualis, & æternæ eorum ſalutis prouidentiã

 habens.

habens. A quo, & ad quem omnia. Ipse est Pater omnium bonorum, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: talis demum, ac tantus, vt ad nutum illius supera, terrestria, & infera subitò pareant: quo duce, ac protectore nos in summis etiam malis, atq; periculis illæsi, ac tuti conseruamur.

¶ Rursus firma fide credendum est in IESVM Christum verum Deum, & verum hominem, vnigenitū Dei filium à Deo Patre ex æternitate natum, ei coæternum, consubstantialem, & per omnia prorsus æqualem secundum diuinitatem: Dominum verò nostrum, & omnium in ipso credentium: Regem regum, Dominum dominantium, & vnicum Saluatorem mundi: nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo nos saluos fieri oporteat. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem missus à Patre æterno in hunc mundum, virtute Spiritus sancti conceptus est, & natus ex Maria Virgine, passus in cruce, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos, & liberatis inde sanctis patribus, & alijs electis, resurrexit gloriosus tertia die, & ascendit cum omnibus, quos de limbo Patrum eduxerat, in cælum, & sedet ad dexteram virtutis Dei, parem cū Patre potestatem exercens, gubernans omnia, diuinaq; maiestate resplendens penitus, quod est nimirum ad dexteram Patris sedere. Vnde venturus est in die iudicij ad omnes homines, qui tunc resurgent in corporibus suis, simul iudicandos, vt vnicuiq; reddat secundum opera sua: illis quidem, qui in gratia, & amicitia sua mortui fuerint, vitam sempiternam: qui verò in peccatis mortalibus

libus discesserint, supplicium æternum.

¶ Similiter, firma fide credendum est in Spiritum sanctum, qui ex Patre, Filioq; ex æternitate procedens, verus, vtriq; coæternus, coæqualis, & consubstantialis Deus existit, atq; adeo pari cultu, & honore cum Patre, & Filio simul adorandus, & glorificandus. Qui sua gratia, & donis corda credentium illustrat, purificat, & sanctificat, viuificatq; vnam sanctam, catholicam, & Apostolicam Ecclesiam: in qua credimus esse & sanctorum communionem (hoc est, societatem quandam, & vnionem, qua sancti, Christiue fideles, sicuti vnius corporis membra, mutuis officijs, meritis, & orationibus se inuicem iuuant) & remissionem peccatorum, quam Christus nobis acerba morte, suoq; precioso sanguine comparauit, & nos obtinemus, dum per sacro sancta Ecclesiæ Sacramenta à Christo IESV instituta, rite suscepta, maximeq; per Baptismum, & pœnitentiam gratiam Dei animas nostras sanctificantem assequimur. Hæc frater, aut soror in Christo, est fides catholica, extra quam nemo potest saluus fieri: hanc si corde, & operibus vsque ad mortem teneas, procul dubio saluus eris: quod tibi Dominus præstare dignetur per suam misericordiam. Amen.

¶ [illegible] vu[illegible] [illegible]mone [illegible] p[illegible] [illegible]s, Alia exhor[illegible] [illegible]ēda, cum ægr[illegible] [illegible]tat o[illegible]ibus [illegible], aut in ea v[illegible]cillare [illegible].

Non est (frater charissime, aut soror) quod mireris, aut angaris, si fidei tentationibus molestiùs agiteris: hic est enim mos antiqui serpentis, aduersarij nostri diaboli, qui

qui, & si occasiones per omnẽ vitam quærat, & captet, vt deuorare animas nostras quoquo modo possit: nullũ tamen tempus est, quo vehementiùs ille omnes suæ versutiæ neruos intendat ad perdendum nos penitus, quàm cùm impendêre nobis exitum vitæ perspicit. Quare cũ optimè sciat, fidem esse humanæ salutis initium, & radicem omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad consortium filiorum eius peruenire: hoc magnopere in fine vitæ molitur, vt eam ex cordibus nostris radicitus euellat, & hanc æternæ salutis basim funditus euertat.

¶ Certè hoc ipsum inimici nostri, & totius mendacij patris diaboli studiũ in eripiẽda nobis in hora mortis fide euidens est argumentum tum infallibilis eius veritatis, tum magnæ, quam illius habemus ad vitam æternam consequendam, necessitatis. Non turbetur igitur cor tuum, neq; formidet. Mentis tuæ oculos in Deo fige, illum magna cum fiducia cum Propheta Dauid deprecans: Domine illumina oculos meos (lumine scilicet veræ fidei) ne vnquam obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus, præualui aduersus eũ. Et cũ Apostolis. Domine adauge nobis fidem. Et cum rege Ezechia. Domine vim patior, responde pro me. Caue ne cum dæmone disputes, aut rationibus agas: sed quantũuis ille tanquam leo rugiens circuit quærens te, vt deuoret, tu fortis in ipsa fide, veluti in arce quadam inexpugnabili ei resiste, sic dicens. Credo quicquid credit sancta Ecclesia catholica, & Apostolica, cuius caput vnicum sub Christo est Pontifex Romanus. Illa est columna

Psal. 12.
Luc. 17.
Esa 38.

lumna, & firmamentum veritatis: illa tibi Sathã pro me respondebit, disputa cum illa, si voles: mihi satis est credere quicquid illa credit. Quantumvis importunè te vrgeat, & oppugnet dæmon, non cures fallacia eius argumenta dissoluere, quin potiùs multum te iuuabit fidei protestationem facere dicendo Symbolum Apostolorum, & posteà addendo si placet. Protestor coram Deo, & vniuersa eius curia cælesti, & nominatim coram Angelo meo custode, quòd in hac fide secundum eũ modum, quo illam intelligit sancta Romana, & vniuersalis Ecclesia, viuere, & mori volo. Quòd si fortè per delirium aliquod verbum ab ore meo excidat, quod huic fidei quomodolibet dissonet, illud indictũ volo, protestorq; non esse meum, sed hoc tantũ, quod nunc protestatus sum. Vbi hæc voce, vel corde dixeris, animo conquiesce, diuerte mentem ab ijs suggestionibus, quæ te perturbant, alia meliora cogita, quæ te ad Dei amorem, vitæ æternæ spem, & peccatorum tuorum contritionem alliciant: & quod ad fidem attinet, esto securus.

Si ægro [illegible] propo[illegible] quod [illegible] molest, & perturbet, & [illegible] non d[illegible] ad parti[illegible] perse-quendo [illegible] Enim verò securè creditur, quod Deus ipse, qui est prima, & summa veritas, quæ nec falli potest, nec fallere, Ecclesiæ suæ reuelauit. Quo fit, vt fides nostra

non

non nitatur tam debili fundamento, quàm ſunt rationes, quæ à perexiguo lumine naturali procedunt, ſed supremæ auctoritati Dei, propter quam credimus, quicquid ex fide credimus. Propone tibi, quæſo, ante oculos innumerabilium ſanctorum martyrum exemplum, qui in teſtimonium huius orthodoxæ, & veræ religionis Chriſtianæ tot, & tanta tormentorum genera paſsi ſunt.

¶ His adde tot ſanctos Confeſſores virtutibus heroicis inſignes, qui diuturnam in corpore ſuo mortificationem Chriſti circunferentes, & cælestem in terris vitam agentes eidem fidei teſtimonium perhibuerunt.

¶ Recordare quot doctores Eccleſiæ, quot ſummi Pontifices, quot Epiſcopi, & Sacerdotes admirabili ſãctitate, & doctrina præditi hanc ipſam veritatem verbis, ſcriptis, & factis docuerunt.

¶ Quis non incunctanter credet, quæ tot concilia generalia ex Epiſcopis toti⁹ orbis ſtudio agnoſcẽdæ veritatis congregata, aſsiſtente Spiritu ſancto ne errarent, nobis tradiderunt, & tot millia fidelium tot ſeculis, inter tot, tamq; graues perſecutiones, crediderunt, & ad nos tranſmiſerunt?

¶ Quis item dubitare audeat de ijs, quæ tot figuræ præfigurarunt, tot miracula ad hunc vſq; diem confirmarunt, tot Patriarchæ tradiderunt, tot Prophetæ prædixerunt, tot Apoſtoli, & diſcipuli Domini prædicarunt, & ipſe Deus homo factus ore proprio docuit?

¶ Præclarum eſt etiam noſtræ fidei teſtimonium, eius admirabilis efficacia. Breuiſsimo enim tempore per paucos viros, hoc eſt, Apoſtolos, homines externa ſpecie

cie contemptibiles, ſine armis, & pompa verborum, totum mundum traxit, homines magnos, paruos, doctos, indoctos, iuuenes, ſenes, viros, fœminas: traxit verò non ad delicias huius ſeculi, ſed ad res credendas ſuper omnem rationem, & ad crucem, & anguſtias, & vitam perfectiſsimã repugnantẽ carni, & ſanguini, idq; propter præmium nullum in hac vita, ſed ſolùm in futura. Atq; hoc ita perſuaſit, vt maluerint plurimi potiùs amittere omnes opes, honores, amicos, affines, & vitã ipſam, quàm hanc Chriſti fidem.

¶ Iam verò quis non videt, quantum hanc fidem, ac religionem Chriſtianam commendet ſanctitas doctrinæ, quam docet, & integritas, ac puritas morum, quã profitetur? eius item antiquitas, & duratio diuturna, nec vnquam interrupta, creſcẽte ſemper perſecutionibus fide, vt verè dictum ſit à ſancto Leone Papa, non minui perſecutionibus Eccleſiam, ſed augeri, & ſemper dominicum agrum ſegete lætiore veſtiri, dum grana, quæ ſingula cadunt, multiplicata naſcuntur.

Serm. 1. de SS. Apoſt. Petro, et Paulo.

¶ Ipſa etiam inimicorum noſtrorum infidelium cõfeſsio huius legis, ac fidei veritatem, ac ſanctitatem cõfirmat. Tanta enim eſt vis veritatis, ac ſanctitatis, vt etiã aduerſarios eam confiteri cogat, iuxta illud, quod ſcriptũ eſt in libro Deuteronomij. Non enim eſt Deus noſter, vt dij eorum, & inimici noſtri ſunt iudices. Hæc cùm ita ſint (chariſsime frater, aut ſoror) ſecuriſsimè credis quicquid fides noſtra ſanctiſsima docet, & Eccleſia catholica nobis credendũ proponit. Quanuis enim quicquid fide credimus, propter auctoritatem Dei reuelantis

Cap 32.

 cre-

credimus : hæc tamen motiua credendi , quæ nunc proposui , & pleraq; alia , quæ breuitatis gratia omisi , adeo sunt manifesta , vt euidens ex ijs fiat , ipsa etiam ratione naturali dictante , quòd rebus fidei indubitanter credere debeamus , iuxta illud , quod Propheta ait : Testimonia tua credibilia facta sunt nimis . Hanc igitur fidem toto animi affectu amplectere, illi firmiter adhære, paruipendens omnes suggestiones dæmonis , & quicquid canis hic infernalis oblatret , hoc vno verbo illum obmutescere facies. Firmiter credo omnia , quæ Ecclesia Romana catholica credit , in hac fide securè dormiam , & requiescã.

Psal.92.

¶ [illegible] sermone [illegible]

[illegible]

Mille tentandi modos (frater , aut soror in Christo) mille nocendi artes habet dæmon : sed illa maximè vtitur in fine vitæ, vt nos à fiducia, si posit, diuinæ misericordiæ deturbet . Solet enim callidus hostis, quemadmodum sanis, vt liberiùs peccemus, misericordiam Dei magnificare , cogitationẽ nostram à consideratione eius iustitiæ auertens , sic morientibus , vt peccatorum nostrorum veniam desperemus , eandem misericordiam imminuere, solum rigorem diuinæ iustitiæ nobis proponẽs. Sed contra hanc grauem, periculosamque tentationem, siue ea à sola dæmonis suggestione , siue, quod non raro contingit, ex naturæ etiam humanæ pusillanimitate , siue à præteritorum quoque peccatorum recordatione oriatur , hæ te defendent considerationes .

P.

L

E.

¶ Primò considerare debes , negotium te habere cũ Patre,

Patre , qui quanuis offensus à te est , Pater tamen est , & quidem misericordiarum , & Deus totius consolationis, cuius miserationum non est numerus , cuius misericordia super omnia opera eius . Misericors , & patiens , longanimis , & multum misericors , & præstabilis super malitiam . Qui tantopere te dilexit , vt filium suum vnigenitum daret , vt te suo sanguine à peccatis redimeret . Si ergo proprio filio non pepercit , sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit ? præsertim remissionem peccatorũ , ad quæ ignoscenda tanta eius est propensio , vt proponenti ea confiteri quasi præueniẽs dimittat, iuxta illud Psalmistæ. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei . Certè ipsa peccatorum remissio vnus est ex articulis fidei, quo significatur , quòd quantumcunq; , & quotiescunq; homo peccauerit : tamen per veram pœnitentiam, quæ cum Dei gratia omnibus offertur , & à qua nemo est expers, nisi qui eam renuerit, peccatorum veniam consequitur: quod qui non crediderit, verus Christianus non erit .

Psal.31.

¶ Secundò considera quem habeas mediatorẽ, Dominum nostrum IESVM Christum Filium Dei viui, cuius sanguinis in passione effusi minima gutta omnibus peccatis ab ipsa mundi origine commissis præponderat. Multũ quidem , & grauiter peccauimus . sed posuit Deus in Christo iniquitates omniũ nostrorum. Disciplina pacis nostræ super eum, cuius liuore sanati sumus. Eius humilitas sanat nostram superbiam : eius paupertas nostram cupiditatẽ : eius dolores nostras voluptates : eius mã-

suetud-

ſuetudo noſtram iracundiam: eius charitas noſtra odia, & damna proximis illata: demum eius obedientia vſq; ad mortem delet omnia peccata noſtra. Fateor non poſſe nos pro peccatis noſtris ſatisfacere, ſed ipſe nobis dedit ſatisfactionem ſuam. Quæ cùm ſit valoris infiniti, vtpote à perſona infinitæ dignitatis proueniens, & à Patre æterno ex pacto interueniente acceptata, ex iuſtitia poſſumus à Deo petere remiſsionem omniũ delictorũ noſtrorum quantumuis grauium, & regnum cælorum: ex iuſtitia, inquam, Chriſti, cùm nobis ipſe ſuam ſatisfactionem applicare dignabitur: dignabitur verò, quoties homo auxilio gratiæ ſuæ, quod omnibus paratum eſt dari, per veram peccatorum cõtritionem, dignã Sacramẽtorum ſuſceptionem, & bona opera in Deo facta ſeſe ad id præparauerit.

¶ Tertiò conſidera, quem tuorum delictorũ habeas iudicem, ſcilicet illum eundem Chriſtum IESVM, qui tuus eſt aduocatus, & ſedens ad dexteram Patris interpellat pro nobis, oſtendens ei vulnerum cicatrices, quæ pro tua ſalute paſſus eſt. Bono igitur eſto animo, confidenterq́; ei dic. Domine IESV, pone crucem tuam inter iudicium tuum, & animam meam, & ſaluus ero. Dicas mihi obſecro frater chariſsime, aut ſoror, quem animum habebit te condemnandi agnus manſuetiſſimus? qui Iudam proditorem ſuum omnium hominum ſceleratiſsimum vocauit amicum, & tandiu ad pœnitentiam expectauit, paratus eum ad miſericordiam ſuam ſuſcipere, donec deſperando damnatus eſt, plus peccans deſperando, quã Dominum IESVM prodendo: qui Petrum,

Petrum, qui ter ipſum negauerat, tam amanter reſpexit, vt ad pœnitentiam mouerit, & poſteà vicarium ſuum in terris, & Eccleſiæ caput conſtituerit? qui in cruce pro ſuis crucifixoribus orauit dicens: Pater ignoſce illis, quia neſciunt, quid faciunt: qui latroni in cruce petenti, vt ſui memor eſſet, reſpondit; Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiſo. Pro certo habeas multò magis, ardentiusq́; Chriſtum IESVM æternam animæ tuæ ſalutem optare, quàm tu eam deſideres. Quis ergo locus eſt diffidentiæ?

¶ Quartò conſidera ſummam Dei in ſuis promiſſionibus fidelitatem: fidelis eſt, negare ſeipſum non poteſt. Quis dubitaret de venia, ſi eius promiſsionem manu Dei conſignatam haberet? at ecce ego tibi eam proferam digito Spiritus ſancti ſcriptam, & obfirmatã, per Prophetam Ezechielem dicentis: In quacunque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor. *Cap. 18.* Si homines ſerui Dei tam facilè dimiſerũt iniurias ſibi factas, vt Ioſeph fratribus ſuis: Dauid Sauli; ſanctus Stephanus ſe lapidantibus, inſuper pro eis orando, & alij plurimi ſancti ſuis inimicis: cùm tamen eorum ſanctitas nihil aliud fuerit, niſi quædam perexigua participatio, ac veluti vmbra diuinæ bonitatis: quid credere par eſt de illo fonte, & immenſo pelago bonitatis, clementiæ, & miſericordiæ infinitæ Dei noſtri?

¶ Quintò conſidera, quot apud Deum habeas interceſſores. In primis Beatiſsimam eius matrem ſemper Virginem Mariam, quæ eſt felix cæli porta. Dic ergo illi. Eia ergo aduocata noſtra, illos tuos miſericordes ocul[illegible]

oculos ad nos conuerte, & IESVM benedictum fructum ventris tui nobis poſt hoc exilium oſtende. Deinde omnes hierarchias, & ordines cæleſtium ſpirituum, & peculiariter Angelum tuum cuſtodem: quos tibi adeſſe pete dicendo. Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines intercedite pro me. Deniq; omnes ſanctos curiæ cæleſtis, illos præcipuè, qui tibi viuenti patroni fuerũt: ſi enim in vita tibi non defuerunt, quomodo deerunt in hora mortis, in qua maximè indiges? Dic ergo illis: Omnes ſancti, & ſanctæ Dei intercedite pro me. Qui apud Patrem amantiſsimum, & ſuapte natura benigniſſimum tot, & tam propitios, ac Deo charos aduocatos habes, bono animo eſſe debes, & nullatenus de tua ſalute diffidere, quæ etiam maximè iuuatur ex operibus omnium piorum hominum, Eccleſiæ militantis, quorum participes ſumus, & ex tot Miſsis, & orationibus fideliũ. Eia ergo frater, aut ſoror, in miſericordia Dei noſtri, in veritate promiſsionum eius, in meritis Chriſti mediatoris hominum, in eiuſdem Domini iudicis noſtri benignitate, & in Beatæ Mariæ, & omnium Apoſtolorum, & ſanctorum interceſſione confiſus, magnam animo tuæ ſalutis æternæ ſpem concipe: fortiter pugna cum callido, antiquo, & veternoſo inimico, reportabis enim Dei gratia victoriam onuſtus etiam maioris meriti ſpolijs. Dicas ergo Deo: In te Domine ſperaui, non confundar in æternum. Miſerere Pater cæleſtis mei filij tui, mali quidem, & ingrati, ſed tamen filij, quem tibi per IESVM Chriſtum verum, naturalem, & conſubſtantialem filium tuum adoptaſti. Dimitte nobis debita noſtra,

ſicut, & nos dimittimus debitoribus noſtris, ſic enim per eiuſdem filij tui ſacrum os promiſiſti: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater veſter cæleſtis delicta veſtra. Pater peccaui in cælum, & coram te, ſed maior eſt tua bonitas, quã malitia mea. Domine, ſi puritatem meam ademi, nunquid miſericordiam tuam peremi? ſi commiſi, vnde me damnare poſsis, tu non amiſiſti, vnde ſaluare ſoles. Propter te ipſum, ac ſanguinem filij tui miſerere mei. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine, non ſecundum peccata noſtra facias nobis, neque ſecundum iniquitates noſtras retribuas nobis. Miſericordiam tuam, & ſanguinem filij tui imploro, ad miſericordiam tuam, & ſanguinem filij tui confugio, in his me ſaluum fore confido.

Matth. cap. 6.

¶ [illegible]

[illegible]

[illegible]

FRAter chariſsime, aut ſoror, cùm dilectio, qua ex toto corde, tota anima, tota mẽte, ac totis viribus Dominum Deum noſtrum diligere debemus, finis ſit omniũ præceptorum, legis plenitudo, perfectio virtutũ, ſumma bonorum, & optima ad tranſeundum ex hac vita in futuram diſpoſitio (qua enim charitatis menſura in præſenti vita menſi fuerimus, eadem præmij æterni remetietur nobis in futura) illud magnopere curare debes in hac vltima vitæ tuæ periodo, vt te totum impendas, & ex intimo, ac pleno mentis tuæ affectu in charitate, & amore Dei exerceas: certò ſciens nihil te hoc breui tempo-

facere posse aut Deo gratius, aut tuæ animæ vtilius: meritum nanq; ac præmium ex dilectione maximè æstimantur, & qui multum diligit, multum diligetur à Deo.

¶ Porrò Deum super omnia diligere debemus, nō ea præcipuè ex causa, quod nobis summè necessarius sit, & vtilis (ab eo enim vita nostra, salus corporis, & animæ, & æterna beatitudo omnino pendent) sed amore quodam puro, ac sincero, nimirum propter semetipsum, & bonitatem eius, gaudēdo de ipsius omnipotentia, sapientia, bonitate, misericordia, longanimitate, pulchritudine, & felicitate infinita, optandoq;, vt omnes homines eum agnoscant, honorent, diligant, eiq; perfectè obediant, idq; propter suam absolutissimam perfectionem, perfectissimamq; bonitatem, ob quam dignissimus est infinito amore.

¶ Ad hunc verò amorem te impellit imprimis hæc ipsa Dei bonitas, pulchritudo, perfectioq; infinita, qua nihil melius, pulchrius, perfectiusue excogitari potest. Perpende quæso: si homo aliquis omnium hominum quot quot fuerunt, sunt, & erunt, dotes omnes, ac perfectiones, in vnum collectas haberet, omnem. s. sapiētiam, prudentiam, nobilitatem, pulchritudinem, virtutem, ac felicitatem, quanto dignus esset amore? At certè cùm in Deo non modò hæ perfectiones, & omnium aliarum rerum tam visibilium, quàm inuisibilium, hoc est, Angelorum, reperiantur, idq; perfectissimo quodam modo, qui explicari nequit, sed ipse sit omnibus alijs fons, & origo totius sapientiæ, nobilitatis, pulchritudinis, bonitatis, ac felicitatis in infinitū om-

nia simul excedens, ita vt omnium creaturarum bonitas, ac pulchritudo cum diuina comparata nihil sint aliud, quàm veluti quædam vmbra; quo illum amore dignum existimabimus? Charitas etiam Dei, qua prior dilexit nos, & quidem maiore affectu, quàm pater filium suū, vel amicus amicum, vel sponsus sponsam (ijs enim nominibus in scripturis sanctis vocari voluit, vt hinc, quanta sit eius erga nos dilectio, aliquo modo posit intelligi) te ad amandum vrget. Si hominis in hominem amor illum ad redamandum obligat, qua obsecro charitatē Deū diligere debes, qui perpetua charitate dilexit te? Si propter eius bonitatem, tantæ pulchritudinis, ac perfectionis Deum amare pigeat, ne pigeat redamare tanta te præuenientem dilectione.

¶ Iam verò quis non Dei amore inflammabitur immensa eius beneficia considerans? Certè beneficium collatum ipsas etiam feras animantes (vt de leonibus sæpe legimus, & in alijs quotidie cernimus) ad redamādum cogit. Quid habes etiam inter naturæ dona, quod à Deo non acceperis? Manus illius corpus tuum fecerunt, & plasmauerunt totum in circuitu. Ille animam tuam, ad imaginem sanctissimæ Trinitatis, intellectu, memoria, & voluntate præditam, & beatitudinis æternæ capacem creauit. Ille tibi membra, & sensus corporis dedit. Ille te creaturarum aliarum, quæ tibi cibum, potum, vestimentum, habitationem, & alia commoda subministrāt, dominum constituit. Cælum ipsum tibi suo motu, & lumine deseruire facit. Angelos in tui custodiam, & ministeriū deputauit. Hæc omnia gratis tibi donauit amo-

re tui ductus non sua vtilitate, non aliud à te requirens, quàm amoris compensationem. Neq; his contentus, vt te seruum redimeret, filium suum vnigenitum dedit, & morti tradidit acerbissimæ, vt te ab æterna liberaret, & consortem faceret regni cælestis, hæredem Dei, cohæredem autem Christi, hoc est, participem vitæ, & felicitatis æternæ, in qua, ipso auxiliante, & Christi Filij sui sanguine propitiante, videbis eum sicuti est, facie ad faciem, satiaberisq; cum vultu eius lætitia inenarrabili, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Hæc qui considerat, quomodo Deum ex toto corde non amabit? quomodo Deum offendet?

¶ Quòd siquis tantæ bonitatis, & tot, tantorumq; beneficiorum immemor Deum offendit, eius præcepta violans, & sanguinem IESV Christi, rursus eum quãtum ex se est peccando crucifigens, delictis suis conculcauit, quomodo non ex intimo amoris affectu cõpungetur, dolebitq; super omnia de offensa tantæ maiestatis, firmum animo, ac stabile propositum concipiens nõ peccandi de cætero, quin potiùs moriendi? Heu me miserum peccatorem. Peccaui in Deum creatorem meũ, cùm illum vilissimis creaturis multoties posthabui, quem præ omnibus rebus colere, & honorare debui. Iniuria affeci Patrem mei amantissimum, eius mandata sæpe præuaricando, quibus perfectè obedire verè dignum, & iustum erat. Grauiter offendi clementissimum Dominum meum, cui ad nutum seruire, & in omnibus placere debueram, cùm illum toties infelix prodidi, quoties peccando me diaboli seruum feci. Contempsi multis offensionibus meis fidelem amicum meum, pro quo mori me oportebat, quemadmodum ipse pro me mori dignatus est. Fidem fregi sponso meo toties eum deserendo, & cum alijs amatoribus fornicando, quoties rebus creatis peccando adhæsi. Deniq; dereliqui benignissimum, ac misericordissimum redemptorem meum, qui dilexit me, & lauit me à peccatis meis in sanguine suo, iterum inquinando animam meam varijs vitijs, & concupiscẽtijs meis. Et cùm hæc egerim, non ingenti dolore afficiar? non plangam peccata mea? non lauabo per singulas noctes lectum meum, & lacrymis meis stratum meum rigabo? Pater clementissime, qui me in benedictionibus dulcedinis præuenisti, & tantopere amasti, & si ingratissimus sim ego, & pœnis omnibus dignissimus peccator, talem Deum, talem amatorem, talem benefactorem offendens, condona tamen mihi secundum magnam misericordiam tuã per mediatoris, & Domini nostri IESV Christi obedientiam, & charitatem omnia delicta mea. Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccatis meis munda me. Cor nouum crea in me Deus, accende in eo ignem tui amoris, auge in me obsecro purissimam, & ex totis viribus, ac tota fortitudine tui dilectionem, vt sicut tu vis diligi à me, & ego cupio diligere te; sic te diligam, & quod in hac vita perfectè implere non possum, in æterna implere, te concedente valeam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Idem vulgari sermone habetur post finem Manualis.

Ordo comm[illegible]tionis [illegible]
[illegible]
Prim[illegible] [illegible]

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon.	Kyrie eleiſon.
Sancta Maria.	ora pro eo.
Omnes ſancti Angeli, & archangeli.	orate pro eo.
Sancte Abel.	ora.
Omnis chorus iuſtorum.	orate.
Sancte Abraham.	ora.
Sancte Ioannes Baptiſta.	ora.
Omnes ſancti Patriarchæ, & Prophetæ.	orate.
Sancte Petre.	ora.
Sancte Paule.	ora.
Sancte Andrea.	ora.
Sancte Ioannes.	ora.
Omnes ſancti Apoſtoli, & Euangeliſtæ.	orate.
Omnes ſancti diſcipuli Domini.	orate.
Omnes ſancti Innocentes.	orate.
Sancte Stephane.	ora.
Sancte Laurenti.	ora.
Omnes ſancti Martyres.	orate.
Sancte Syluester.	ora.
Sancte Auguſtine.	ora.
Omnes ſancti Pontifices, & Confeſſores.	orate.
Sancte Benedicte.	ora.
Sancte Franciſce.	ora.
Omnes ſancti Monachi, & Eremitæ.	orate.
Sancta Maria Magdalena.	ora.
Sancta Lucia.	ora.

mnes

Omnes ſanctæ Virgines, & viduæ.	orate.
Omnes ſancti, & ſanctæ Dei.	intercedite pro eo.
Propitius eſto.	parce ei Domine.
Propitius eſto.	libera eũ Domine.
Propitius eſto.	libera.
Ab ira tua.	libera.
A mala morte.	libera.
A periculo mortis.	libera.
A pœnis inferni.	libera.
Ab omni malo.	libera.
A poteſtate diaboli.	libera.
Per natiuitatem tuam.	libera.
Per crucem, & paſsionem tuam.	libera.
Per mortem, & ſepulturam tuam.	libera.
Perglorioſam reſurrectionem tuam.	libera.
Per admirabilem aſcenſionem tuam.	libera.
Per gratiam Spiritus ſancti Paracliti.	libera.
In die iudicij.	libera.
Peccatores.	te rogamus audi nos.
Vt ei parcas.	te rogamus audi nos.
Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon.	Kyrie eleiſon.

[illegible]

Proficiſcere anima Chriſtiana de hoc mundo, in nomine Dei Patris omnipotentis, qui te creauit. In nomine IESV Chriſti Filij Dei viui, qui pro te paſſus eſt. In nomine Spiritus ſancti, qui in te effuſus eſt. In nomine Angelorum, & Archangelorum. In nomine Throno-

rum,

rum, & Dominationum: in nomine Principatuum, & Poteſtatum: in nomine Cherubim, & Seraphim: in nomine Patriarcharum, & Prophetarum: in nomine ſanctorum Apoſtolorum, & Euangeliſtarum: in nomine ſanctorum Martyrum, & Confeſſorum: in nomine ſanctorum Monachorum, & Eremitarũ: in nomine Virginũ, & omnium ſanctorum, & ſanctarum Dei. Hodie ſit in pace locus tuus, & habitatio tua ſit in ſancta Sion. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Deus miſericors, Deᵘˢ clemens: Deus, qui ſecundũ multitudinem miſerationum tuarum, peccata pœnitentium deles, & præteritorũ criminum culpas venia remiſsionis euacuas: reſpice propitius ſuper hunc famulũ tuum N. & remiſsionem ſibi omnium peccatorum ſuorum, tota cordis confeſsione poſcentem, deprecatus exaudi. Renoua in eo pijſsime Pater, quidquid terrena fragilitate corruptum: vel quidquid diabolica fraude violatum eſt, & vnitati corporis Eccleſiæ membrum redemptionis annecte. Miſerere Domine gemituum, miſerere lacrymarum eius, & non habentem fiduciam niſi in miſericordia tua, ad tuæ Sacramentũ reconciliationis admitte. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Commendo te omnipotenti Deo, chariſsime frater, & ei, cuius es creatura, committo, vt cùm humanitatis debitum, morte interueniente, perſolueris, ad auctorem tuum, qui te de limo terræ formauerat, reuertaris. Egredienti itaq; animæ tuæ de corpore ſplendidus Angelorum cœtus occurrat. Iudex Apoſtolorum tibi ſenatus aduenia t.

aduenia t. Candidatorum tibi martyrum triumphator exercitus obuiet. Liliata rutilantium te confeſſorũ turma circundet: iubilantium te virginum chorus excipiat, & beatæ quietis in ſinum Patriarcharum te complexus aſtringat. Mitis, atq; feſtiuus Chriſti IESV tibi aſpectus appareat: qui te inter aſsiſtentes ſibi iugiter intereſſe decernat. Ignores omne, quod horret in tenebris, quod ſtridet in flammis, quod cruciat in tormentis. Cedat tibi teterrimus ſathanas, cum ſatellitibus ſuis: in aduentu tuo, te comitantibus Angelis, contremiſcat, atq; in æternæ noctis chaos immane diffugiat. Exurgat Deᵘˢ, & diſsipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiant, ſicut fluit cera à facie ignis, ſic pereant peccatores à facie Dei, & iuſti epulentur, & exultent in conſpectu Dei. Confundantur igitur, & erubeſcant omnes tartareæ legiones: & miniſtri ſathanæ iter tuum impedire non audeant. Liberet te à cruciatu Chriſtus, qui pro te crucifixus eſt: liberet te à morte Chriſtus, qui pro te mori dignatus eſt. Conſtituat te Chriſtus Filius Dei viui intra paradiſi ſui ſẽper amœna virentia, & inter oues ſuas te verus ille Paſtor agnoſcat. Ille ab omnibus peccatis tuis te abſoluat, atq; ad dexteram ſuam in electorum ſuorum te ſorte cõſtituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præſens ſemper aſsiſtens manifeſtiſsimam beatis oculis aſpicias veritatem. Conſtitutus igitur inter agmina beatorum, contemplationis diuinæ dulcedine potiaris, in ſecula ſeculorum. Amen.

Ff Suſcipe

Suscipe Domine seruum tuum, in locum sperandæ sibi saluationis à misericordia tua. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui ex omnibus periculis Inferni, & de laqueis pœnarum, & ex omnibus tribulationibus. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Enoch, & Eliam de communi morte mundi. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Noe de diluuio. ℟ Amen.

Libera Domine animā serui tui, sicut liberasti Abrahā de Vr Chaldæorum. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Iob de passionibus suis. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Isaac de hostia, & de manu Patris sui Abrahæ. Amē.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Lot de Sodomis, & de flamma ignis. ℟ Amen.

Libera Domine animā serui tui, sicut liberasti Moysē de manu Pharaonis regis AEgyptiorum. Amē.

Libera Domine animā serui tui, sicut liberasti Danielē de lacu leonum. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti tres pueros de camino ignis ardentis, & de manu regis iniqui. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Susannam de falso crimine. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Dauid de manu regis Saul, & de manu Goliæ. ℟ Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Petrum,

trum, & Paulum de carceribus. ℟ Amen.

Et sicut beatissimam Theclam virginem, & martyrem tuam, de tribus atrocissimis tormentis liberasti, sic liberare digneris animam serui huius, & tecum facias in bonis congaudere cælestibus. ℟ Amen.

Oratio.

Commendamus tibi Domine animam famuli tui N. precamurq; te, Domine IESV Christe, Saluator mūdi, vt propter quam ad terram misericorditer descendisti, Patriarcharum tuorum sinibus insinuare non renuas. Agnosce Domine creaturam tuam, non ex dijs alienis creatam, sed à te solo Deo viuo, & vero: quia non est alius deus præter te, & non est secundum opera tua. Lætifica Domine animam eius in conspectu tuo, & ne memineris iniquitatum eius antiquarum, & ebrietatum, quas suscitauit furor, siue feruor mali desiderij. Licet enim peccauerit, tamen Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum non negauit, sed credidit, & zelum Dei in se habuit, & Deum, qui fecit omnia, adorauit. Amen.

Oratio.

Delicta iuuentutis, & ignorantias eius, quæsumus, ne memineris Domine, sed secundum magnam misericordiam tuam, memor esto illius in gloria claritatis tuæ. Aperiantur ei cæli, collætentur illi Angeli. In regnum tuum Domine seruum tuum suscipe. Suscipiat cū sanctus Michael Archangelus Dei, qui militiæ cælestis meruit principatum. Veniant illi obuiā sancti Angeli Dei, & perducant eum in ciuitatem cælestem Hierusalam. Suscipiat

cipiat eum beatus Petrus Apostolus, cui à Deo claues regni cælestis traditæ sunt. Adiuuet eum sanctus Paulus Apostolus, qui dignus fuit esse vas electionis. Intercedat pro eo sanctus Ioannes electus Dei Apostolus, cui reuelata sunt secreta cælestia. Orent pro eo omnes sancti Apostoli, quibus à Domino data est potestas ligandi, atq; soluendi. Intercedant pro eo omnes sancti Dei, qui pro Christi nomine tormenta in hoc seculo sustinuerunt: vt vinculis carnis exutus, peruenire mereatur ad gloriam regni cælestis, præstante Domino nostro IESV Christo, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. ℟. Amen.

Si a[illegible] anima, di[illegible] hi
Psal[illegible], vid[illegible]t.
Psal. 117.

CON fitemini Domino quoniam bonus: quoniã in seculum misericordia eius.
Dicãt nunc Israel, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.
icat nunc domus Aaron: quoniam in seculum misericordia eius.
icant nunc, qui timent Dominum: quoniam in seculum misericordia eius.
e tribulatione inuocaui Dominum: & exaudiuit me in latitudine Dominus.
ominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.
ominus mihi adiutor: & ego despiciam inimicos meos.
onum est confidere in Domino: quàm confidere in homine.
onum est sperare in Domino: quàm sperare in principibus.
mnes gentes circuierunt me: & in nomine Domini, quia vltus sum in eos.
ircundantes circundederunt me: & in nomine Domini, quia vltus sum in eos.
ircũdederunt me sicut apes, & exarserũt sicut ignis in spinis: & in nomine Dñi, quia vltus sum in eos.

m-

mpulsus euersus sum, vt caderem: & Dominus suscepit me.
ortitudo mea, & laus mea Dñs: & factus est mihi in salutem.
ox exultationis, & salutis: in tabernaculis iustorum.
extera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltauit me, dextera Domini fecit virtutem.
on moriar, sed viuam: & narrabo opera Domini.
astigans castigauit me Dominus: & morti non tradidit me.
perite mihi portas iustitiæ: ingressus in eas confitebor Domino, hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam.
onfitebor tibi quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.
apidem, quem reprobauerunt ædificantes: hic factus est in caput anguli.
Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.
æc dies, quam fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea.
Domine saluum me fac, o Dñe bene prosperare: benedictus qui venit in nomine Domini.
enedixmus vobis de domo Domini: Deus Dominus, & illuxit nobis.
onstituite diem solennem in condensis: vsque ad cornu altaris.
eus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.
onfitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in saluté.
onfitemini Domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

[illegible]

EAti immaculati in via: qui ambulant in lege Domini.
eati qui scrutantur testimonia eius: in toto corde exquirũt eum.
on enim qui operantur iniquitatem: in vijs eius ambulauerunt.
u mandasti: mandata tua custodiri nimis.
tinam dirigãtur viæ meæ: ad custodiendas iustificationes tuas.
unc non confundar: cùm perspexero in omnibus mandatis tuis.
onfitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iustitiæ tuæ.
ustificationes tuas custodiam: non me derelinquas vsquequaque.
n quo corrigit adolescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos.
n toto corde meo exquisiui te: ne repellas me à mandatis tuis.

 n corde

In corde meo abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi.
Benedictus es Domine: doce me iustificationes tuas.
In labijs meis pronunciaui: omnia iudicia oris tui.
In via testimoniorum tuorum delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs.
In mandatis tuis exercebor: & considerabo vias tuas.
In iustificationibus tuis meditabor: non obliuiscar sermones tuos.

RE tribue seruo tuo, viuifica me: & custodiam sermones tuos.
Reuela oculos meos: & considerabo mirabilia de lege tua.
Incola ego sum in terra: non abscondas à me mandata tua.
Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempore.
Increpasti superbos: maledicti qui declinant à mandatis tuis.
Aufer à me opprobrium, & contemptum: quia testimonia tua exquisiui.
Etenim sederunt principes, & aduersum me loquebantur: seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis.
Nam & testimonia tua meditatio mea est: & consilium meum iustificationes tuæ.
Adhæsit pauimento anima mea: viuifica me secundum verbũ tuũ.
Vias meas enunciaui, & exaudisti me: doce me iustificationes tuas.
Viam iustificationum tuarum instrue me: & exercebor in mirabilibus tuis.
Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.
Viam iniquitatis amoue à me: & de lege tua miserere mei.
Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.
Adhæsi testimonijs tuis Domine: noli me confundere.
Viam mandatorum tuorum cucurri: cum dilatasti cor meum.
Gloria Patri, &c.

LEgem pone mihi Domine viam iustificationum tuarum: & exquiram eam semper.
Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam: & custodiam illã in toto corde meo.
Deduc me in semita mandatorum tuorum: quia ipsam volui.
Inclina cor meum in testimonia tua: & non in auaritiam.
Auerte oculos meos, ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.
Statue seruo tuo eloquium tuum: in timore tuo.

Amputa

Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum: quia iudicia tua iucunda.
Ecce concupiui mandata tua: in æquitate tua viuifica me.
Et veniat super me misericordia tua Domine: salutare tuum secũdum eloquium tuum.
Et respondebo exprobrantibus mihi verbum: quia speraui in sermonibus tuis.
Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsq; quaq;: quia in iudicijs tuis superesperaui.
Et custodiam legem tuam semper: in seculũ, & in seculum seculi.
Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisiui.
Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum: & non confundebar.
Et meditabar in mandatis tuis: quæ dilexi.
Et leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebor in iustificationibus tuis.

MEmor esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti.
Hæc me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum viuificauit me.
Superbi iniquè agebant vsq; quaque: à lege autẽ tua non declinaui.
Memor fui iudiciorum tuorum à seculo Domine: & cõsolatus sum.
Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquentibus legẽ tuã.
Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ: in loco peregrinationis meæ.
Memor fui nocte nominis tui Domine: & custodiui legem tuam.
Hæc facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiui.
Portio mea Domine: dixi custodire legem tuam.
Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum.
Cogitaui vias meas: & conuerti pedes meos in testimonia tua.
Paratus sum, & non sum turbatus: vt custodiam mandata tua.
Funes peccatorum circumplexi sunt me: & legem tuam non sum oblitus.
Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tuæ.
Particeps ego sum omnium timentium te: & custodientium mandata tua.

Miseri-

Miſericordia tua Domine plena eſt terra: iuſtificationes tuas doce me.

BOnitatem feciſti cum ſeruo tuo Domine: ſecundum verbũ tuum.
Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.
Priuſquàm humiliarer, ego deliqui: propterea eloquium tuum cuſtodiui.
Bonus es tu: & in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas.
Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum: ego autem in toto corde meo ſcrutabor mandata tua.
Coagulatum eſt ſicut lac cor eorum: ego verò legem tuam meditatus ſum.
Bonum mihi quia humiliaſti me: vt diſcam iuſtificationes tuas.
Bonum mihi lex oris tui: ſuper millia auri, & argenti.
Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me: da mihi intellectũ, vt diſcam mandata tua.
Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua ſuperſperaui.
Cognoui Domine, quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliaſti me.
Fiat miſericordia tua, vt conſoletur me: ſecundum eloquium tuũ ſeruo tuo.
Veniant mihi miſerationes tuæ, & viuam: quia lex tua meditatio mea eſt.
Confundantur ſuperbi, quia iniuſtè iniquitatẽ fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.
Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt teſtimonia tua.
Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis: vt non confundar.
Gloria Patri, &c.

DEfecit in ſalutare tuum anima mea: & in verbum tuum ſuperſperaui.
Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes: quando conſolaberis me?
Quia factus ſum ſicut vter in pruina: iuſtificationes tuas non ſum oblitus.
Quot ſunt dies ſerui tui? quando facies de perſequentibus me iudicium? Narra-

Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, ſed non vt lex tua.
Omnia mandata tua veritas: iniqui perſecuti ſunt me, adiuua me.
Paulominus conſummauerunt me in terra: ego autẽ non dereliqui mandata tua.
Secundum miſericordiam tuam viuifica me: & cuſtodiam teſtimonia oris tui.
In æternum Domine: verbum tuum permanet in cælo.
In generatione, & generationem veritas tua: fundaſti terram, & permanet.
Ordinatione tua perſeuerat dies: quoniam omnia ſeruiunt tibi.
Niſi quòd lex tua meditatio mea eſt: tunc fortè periiſſem in humilitate mea.
In æternum non obliuiſcar iuſtificationes tuas: quia in ipſis viuificaſti me.
Tuus ſum ego, ſaluum me fac: quoniam iuſtificationes tuas exquiſiui.
Me expectauerunt peccatores, vt perderent me: teſtimonia tua intellexi.
Omnis conſummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

QVOMOdo dilexi legem tuam Domine: tota die meditatio mea eſt.
Super inimicos meos prudentem me feciſti mandato tuo: quia in æternum mihi eſt.
Super omnes docentes me intellexi: quia teſtimonia tua meditatio mea eſt.
Super ſenes intellexi: quia mandata tua quæſiui.
Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt cuſtodiam verba tua.
A iudiciis tuis non declinaui: quia tu legem poſuiſti mihi.
Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua: ſuper mel ori meo.
A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnẽ viam iniquitatis.
Lucerna pedibus meis verbum tuum: & lumen ſemitis meis.
Iuraui, & ſtatui: cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ.
Humiliatus ſum vſquequaq; Domine: viuifica me ſecundum verbum tuum.
Voluntaria oris mei beneplacita fac Dñe: & iudicia tua doce me.
Anima mea in manibus meis ſemper: & legem tuam nõ ſum oblitus.
Poſuerunt peccatores laqueũ mihi: & de mandatis tuis non erraui.

Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternū: quia exultatio cordis mei sunt.
Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum: propter retributionem.

NIquos odio habui: & legem tuam dilexi.
Adiutor, & susceptor meus es tu: & in verbum tuum supersperaui.
Declinate à me maligni: & scrutabor mandata Dei mei.
Suscipe me secundum eloquium tuum, & viuam: & non confundas me ab expectatione mea.
Adiuua me, & saluus ero: & meditabor in iustificationib' tuis sēper.
Spreuisti omnes discedentes à iudicijs tuis: quia iniusta cogitatiō eorum.
Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ: ideo dilexi testimonia tua.
Confige timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui.
Feci iudicium, & iustitiam: non tradas me calumniantibus me.
Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnientur me superbi.
Oculi mei defecerunt in salutare tuum: & in eloquium iustitiæ tuæ.
Fac cum seruo tuo, secundum misericordiam tuam: & iustificationes tuas doce me.
Seruus tuus sum ego, da mihi intellectū: vt sciam testimonia tua.
Tempus faciendi Domine: dissipauerunt legem tuam.
Ideo dilexi mandata tua: super aurum, & topazion.
Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.
Gloria Patri, &c.

MIrabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea.
Declaratio sermonum tuorum illuminat: & intellectū dat paruulis.
Os meum aperui, & attraxi spiritū: quia mandata tua desiderabā.
Aspice in me, & miserere mei: secundum iudicium diligentiū nomen tuum.
Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis iniustitia.
Redime me à calumnijs hominum: vt custodiam mandata tua.
Faciem tuam illumina super seruum tuum: & doce me iustificationes tuas.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.
Iustus es Domine: & rectum iudicium tuum.
Mandasti iustitiam, testimonia tua: & veritatem tuam nimis.
Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei.
Ignitum eloquium tuum vehementer: & seruus tuus dilexit illud.
Adolescentulus sum ego, & contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus.
Iustitia tua iustitia in æternum: & lex tua veritas.
Tribulatio, & angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est.
Æquitas testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuā.

CLamaui in toto corde meo: exaudi me Domine, iustificationes tuas requiram.
Clamaui ad te, saluum me fac: vt custodiam mandata tua.
Præueni in maturitate, & clamaui: quia in verba tua supersperaui.
Præuenerunt oculi mei ad te diluculò: vt meditarer eloquia tua.
Vocem meam audi secundum misericordiam tuam Domine: & secundum iudicium tuum viuifica me.
Appropinquauerunt persequentes me iniquitati: à lege autem tua longè facti sunt.
Propè es tu Domine: & omnes viæ tuæ veritas.
Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in æternum fundasti ea.
Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuam non sum oblitus.
Iudica iudicium meum, & redime me: propter eloquium tuum viuifica me.
Longè à peccatoribus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt.
Misericordiæ tuæ multæ Domine: secundum iudicium tuum viuifica me.
Multi, qui persequuntur me, & tribulant me: à testimonijs tuis nō declinaui.
Vidi præuaricantes, & tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt.
Vide quoniam mādata tua dilexi Domine: in misericordia tua viuifica me.

rincipium verborum tuorum veritas: in æternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.
Rincipes perſecuti ſunt me gratis: & à verbis tuis formidauit cor meum.
ætabor ego ſuper eloquia tua: ſicut qui inuenit ſpolia multa.
niquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi.
epties in die laudem dixi tibi: ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ.
ax multa diligentibus legem tuam: & non eſt illis ſcandalum.
pectabam ſalutare tuum Domine: & mandata tua dilexi.
uſtodiuit anima mea teſtimonia tua: & dilexit ea vehementer.
eruaui mandata tua, & teſtimonia tua: quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo.
Appropinquet deprecatio mea in conſpectu tuo Dñe: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.
ntret poſtulatio mea in conſpectu tuo: ſecundum eloquium tuum eripe me.
ructabunt labia mea hymnū: cùm docueris me iuſtificationes tuas.
ronunciauit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.
iat manus tua, vt ſaluet me: quoniam mandata tua elegi.
oncupiui ſalutare tuum Domine: & lex tua meditatio mea eſt.
iuet anima mea, & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.
rraui ſicut ouis, quæ perijt, quære ſeruum tuum: quia mandata tua non ſum oblitus.
loria Patri, &c.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini Suſcipientes animā eius. Offerentes eam in cōſpectu altiſsimi. Suſcipiat te Chriſtus, qui vocauit te, & in ſinum Abrahæ Angeli deducant te. Suſcipiētes.

Re-

Requiem æternam dona ei Domine: & lux perpetua luceat ei. Offerentes.
yrie eleiſō. hriſte eleiſō. yrie eleiſon.
Pater noſter. Et ne nos inducas.
Sed libera nos à malo.
Requiem æternam dona ei Domine.
Et lux perpetua luceat ei.
A porta inferi. Erue Domine animam eius.
Requieſcat in pace. Amen.
Domine exaudi, &c. Et clamor meus, &c.
Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Tibi Domine cōmendamus animam famuli tui N. vt defunctus ſeculo tibi viuat: & quæ per fragilitatem humanæ conuerſationis peccata commiſit, tu venia miſericordiſsimæ pietatis abſterge. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

DE OFFICIO SEPVLTVRÆ.

1 Officium ſepulturæ, & cætera ſuffragia pro defunctis, à Sacerdotibus, & alijs miniſtris Eccleſiæ piè, & deuotè, non perfunctoriè, ſed diligenter, et accuratè perſoluantur, iuxta decretum Concilij Tridentini [a].

2 Non tamen omnes, qui vita functi fuerint, Eccleſiaſticæ tradendi ſunt ſepulturæ: quibus [b] enim non communicamus viuis, nec defunctis communicare debemus.

a De purgatorio ſeſſ. 25.

b Cap. ſacris de ſepulturis. cap. ſane. 24. q. 2.

Vnde

Vnde carebunt Eccleſiaſtica ſepultura, qui prius erant ab Eccleſiaſtica vnitate præciſi, nec in articulo mortis Eccleſiæ reconciliati fuerunt.

3 Igitur [a] nullus infidelis ſiue ſit paganus, ſiue Iudæus, ſiue hæreticus, ſepeliri poteſt in loco ſacro. Similiter nec ſchiſmatici, aut excommunicati.

4 Excommunicatum, [b] quamuis cum ſignis contritionis moriatur, tumulare non licet in loco ſacro ante abſolutionẽ: quæ obtineri debet ab eo, à quo ſanus abſolui poterat. Hæredes verò ad ſatisfaciendum pro ipſo compellẽdi ſunt.

5 Vt deteſtabilis duellorum vſus ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur, ſtatuit Conc. Trident. [c] (præter alias pœnas, quas huic crimini infligit) vt qui in ipſo duelli conflictu deceſſerint, perpetuò careant Eccleſiaſtica ſepultura.

6 Manifeſti quoq; vſurarij, [d] niſi in fine pœniteant, et ſatisfaciant reſtituendo, aut ſufficientem dẽt cautionem, priuantur Eccleſiaſtica ſepultura.

7 Moriens in torneamento, [e] quãuis ei poſcenti pœnitentia non negetur, Eccleſiaſtica tamen caret ſepultura.

8 Quicunq; regularis, [f] qui in morte proprietarius inuentus fuerit, non modò priuandus eſt Chriſtiana ſepultura, ſed etiam, ſi ſine maximo ſcandalo fieri poteſt, de ipſa proijciendus.

9 Si-

[a] ... q. ... an. ... de ... d. 1. ... ecclesiam ... c. ... cap. ... ait. ... od. ... cap. ... 5. & ... cap. ... eris. De ſēt. excom.
[b] cap. ... no bis. 2.
[c] Seſſ. 25. cap. 19. de reform.
[d] Cap. quia. de vſuris. & cap. quanquã. eod. tit. in 6.
[e] Cap. 1. de torneamentis.
[f] Cap. ſuper quodam de ſtatu monachorũ.

9 Similiter & ij, de quibus manifeſtè conſtat, ſua culpa [a] non fuiſſe confeſſos, vel non communicaſſe ſemel in anno: niſi in morte ſigna contritionis, & emendationis ſuper hoc ipſum oſtendant.

10 In vniuerſũ [b] quilibet notorius peccator, ſi in ipſo notorio peccato mortali diſcedat, veluti is, qui ſibi ipſi ferro, laqueo, præcipitio, vel alias violentam mortem intulit, & alij ſimiles, carere debent Eccleſiaſtica ſepultura: niſi in fine ſigna contritionis præſeferant, ad quod probandum ſufficit vnus teſtis: hæredes tamen tenentur pro ratione delicti pro eis ſatisfacere.

11 Is etiam, cui [c] dum viueret, interdictus erat ingreſſus in Eccleſiam, non eſt ſepeliendus In loco ſacro.

12 Si contingat, [d] corpora eorum, qui Eccleſiaſtica ſepultura priuantur, in Eccleſiaſtico cœmeterio tumulari, ſi ab aliorum corporibus diſcerni poterũt, exhumari debent, & procul ab Eccleſiaſtica ſepultura iactari. Quòd ſi diſcerni non poterunt, non expedit, vt cum eorum oſſibus corpora exhumentur fidelium.

13 Qui [e] propriæ temeritatis audacia defunctorum corpora, non ſine contemptu clauium, in cœmeterijs interdicti tempore in caſibus non conceſſis, vel excommunicatos publicè, aut nominatim interdictos ſcienter ſepelire præſumpſerint, excommunicationem ipſo facto incurrunt.

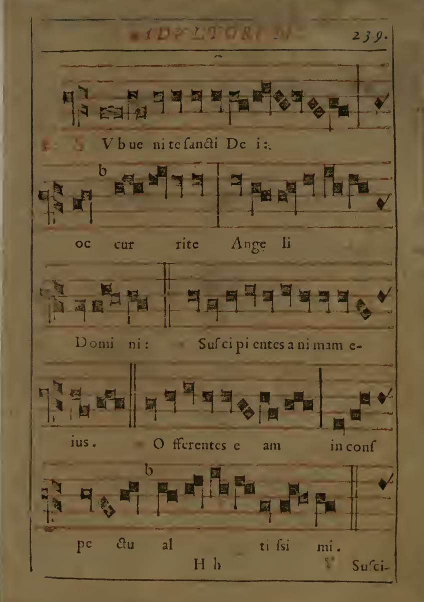
14 Item

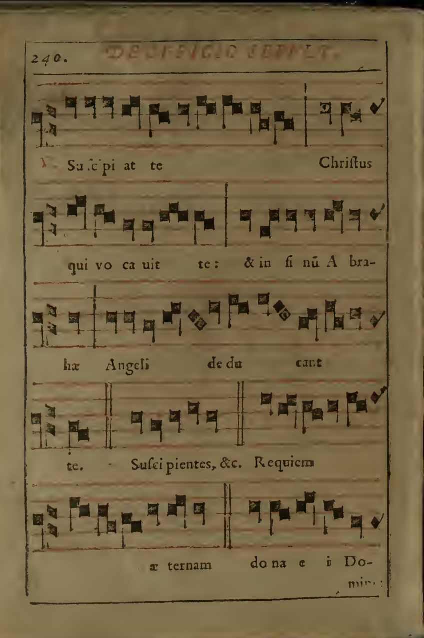
[a] De ... & re... cap. ... qui ... ſexu ...
[b] ... 23. ... can. ... ruit, ... q. 6. ... Qui ... dunt ... can. ... qui pœnitentiã. ... & ... gloſſa. et cap. parochianos de ſepult.
[c] cap. ... cui. ... ſent. ex com. in 6.
[d] Ca. ... ris. de ſepult. & cap. ſuper quodam de ſtatu monachorũ.
[e] Clem. 1. de ſepult.

14 *Tempore interdicti* [a] *generalis, cessante priuilegio, non datur defunctis Ecclesiastica sepultura: præter quàm clericis, qui seruauerint interdictum: hi enim possunt sepeliri in loco sacro, sed sine solennitate. Idem dicendũ cùm datur cessatio à diuinis.*

¶

Sub-

Pater noſter.

Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo.

Requiẽ æternam, &c. Et lux perpetua, &c.

A porta inferi. Erue Domine ani... ...os.

Re-

℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Tibi Domine cõmendamus animam famuli tui, N. vt defunctus seculo tibi viuat, & quæ per fragilitatem humanæ conuersationis peccata commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ yrie eleison. hriste eleison. yrie eleison. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tẽtationẽ. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. In memoria æterna erit iustus. ℟. Ab auditione mala non timebit.

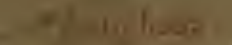
℣. Ne tradas bestijs animam confitentem tibi.
℟. Et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finẽ.
℣. Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine.
℟. Quia nõ iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuẽs.
℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animã eius.
℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

SVscipe Domine animam famuli tui. N. quam de ergastulo huius seculi vocare dignatus es; & libera eam de locis pœnarum, vt quietis, ac lucis æternæ beatitudine perfruatur, & inter sanctos, & electos tuos in resurrectionis gloria resuscitari mereatur. Per Christum

tum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ Miserere mei Deus. Subuenite sancti Dei:

Subuenite sancti Dei, occurri-

te Angeli Domini, suscipientes

animã eius, offerentes eam

in conſpe ctu alti ſſi mi.

MIſe re re mei Deus, ſecundum magnam

miſericordiam tuam.

Antiphona. Subuenite ſãcti, Dei occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Et ſecundum multitudinem miſerationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Antipho. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

Antiph. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco: & peccatum meum contra me eſt ſemper.

Antiph. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci; vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas, cùm iudicaris.

Antiph. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: & in peccatis concepit me mater mea.

Antiph. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta, & occulta ſapiẽtiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

Antiph. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Aſperges me Domine hyſsopo, & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.

Antiph. Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt oſſa humiliata.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Cor mundum crea in me Deus: & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Ne proijcias me à facie tua: & Spiritum ſanctum tuum ne auferas à me.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsmi.

Libera me de ſanguinibus Deus, Deus ſalutis meæ: & exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Do-

mini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuam.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium dediſſem vtiq;: holocauſtis non delectaberis.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hieruſalem.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationes, & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpectu altiſsimi.

¶

Non intres in iudicium.

Non intres in iudicium.

Regem, cui omnia viuunt, &c.

Pater noſter.

Oremus.

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, Domine, quia nullus apud te iuſtificabitur homo, niſi per te omnium peccatorum ei tribuatur remiſsio. Non ergo eum qua ſumus tua iudicialis ſententia premat, quē tibi vera ſupplicatio fidei Chriſtianæ commendat; ſed gratia tua illi ſuccurrente, mereatur euadere iudiciū vltionis, qui dū viueret inſignitus eſt ſignaculo ſanctæ Trinitatis. Qui viuis, & regnas in ſecula ſeculorum. Amen.

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini. ſuſcipientes animam eius Offerētes eam in conſpectu altiſsimi. Suſcipiat te Chriſtus, qui vocauit te, & in ſinum Abrahæ Angeli deducāt te.

te. Suſcipientes, &c. Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. Offerẽtes, &c. Requiem æternam.

Kyrie eleiſon. Pater noſter. Qui es in cælis.

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos àmalo.
A porta inferi.
Erue Domine animam eius.
Requieſcat in pace. Amen.
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui omnia viuunt, & cui non pereunt moriendo corpora noſtra, ſed mutantur in melius, te ſupplices deprecamur, vt ſuſcipi iubeas animam famuli tui, N. per manus ſanctorum Angelorum, deducendam in ſinum amici tui Abrahæ Patriarchæ, reſuſcitandamq; in nouiſsimo iudicij magni die, & quicquid vitiorum fallente diabolo contraxit, tu pius, & miſericors abluas indulgendo. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

¶

¶ Ne recorderis: Subuenite, Libera me Domine de morte,

Pater noster : ... Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo.

Aporta inferi. Erue Dñe animam eius.

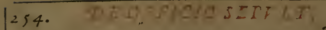
Requiescat in pace. Amen.

Domine exaudi, &c. Et clamor meus, &c.

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

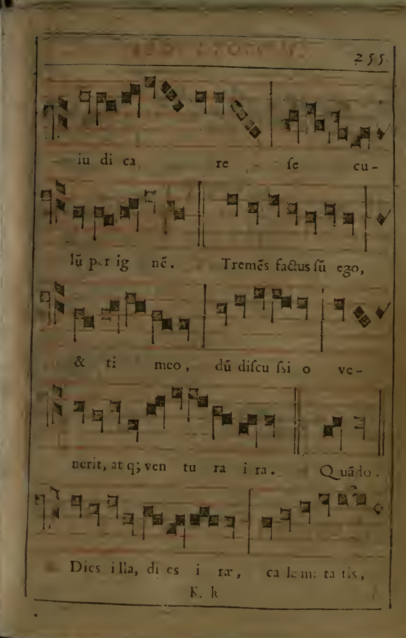
Oremus.

Fac quæsumus Domine, hanc cum seruo tuo N. defuncto misericordiam, vt factorum suorum in pœnis non recipiat vicem, qui tuam in votis tenuit voluntatem, vt sicut

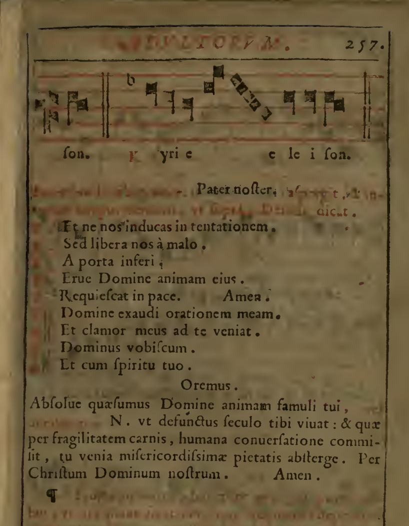

ſicut hîc eum vera fides iunxit fidelium turmis, ita illic eum tua miſeratio ſociet Angelicis choris. Per Chriſtum Dominum nôſtrum. Amen.

Pater noſter, ... dicit.

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
A porta inferi,
Erue Domine animam eius.
Requieſcat in pace. Amen.
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum.
Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Abſolue quæſumus Domine animam famuli tui, N. vt defunctus ſeculo tibi viuat: & quæ per fragilitatem carnis, humana conuerſatione commiſit, tu venia miſericordiſsimæ pietatis abſterge. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

¶

Antiphona.
N pa ra di sum deducant te Ange li, in tu-
o ad uentu su sci piant te mar ty res, & per-
ducant te in ci ui ta tem sanctam Hieru sa lem.
Antiphona.
C Horus Ange lorum te su sci pi at, & cum La-
zaro
zaro quõdam paupere æternam ha be as requiẽ.
Go sum re surre cti o, & vi ta, qui
credit in me, e tiam si mortuus fu erit vi-
uet: & omnis qui viuit, & credit in me nõ
mori-

mo ri e tur in æternum.

Canticum Zachariæ.

BEnedictus Dominus Deus Israel: quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ.
Et erexit cornu salutis nobis: in domo Dauid pueri sui.
Sicut locutus est per os sanctorũ: qui à seculo sunt Prophetarum eius.
Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos.
Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti.
Iusiurandum, quod iurauit ad Abraham patrem nostrũ: daturum se nobis.
Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati: seruiamus illi.
In sanctitate, & iustitia coram ipso: omnibus diebus nostris.
Et tu puer Propheta altissimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini, parare vias eius.
Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum.
Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus visitauit nos, oriens ex alto.
Illuminare his, qui in tenebris, & in vmbra mortis sedẽt: ad

ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.
Requiem æternam, &c.

Repetitur Antiphona. Ego sum resurrectio, & vita, qui credit in me, etiam si mortuus, fuerit, viuet: & omnis, qui viuit, & credit in me non morietur in æternum.

[illegible]

Deus, qui fundasti terram, formasti cælos, qui loca sideribus stabilita fixisti; qui captiuúm laqueo mortis hominem, lauacri ablutione reparasti, qui sepultos Abraham, Isaac, & Iacob, in spelunca duplici, in libro vitæ, atq; gloriæ annotasti benedicendos; ita bene ✠ dicere digneris hunc tumulũ famuli tui, [illegible] N. vt hîc eum requiescere facias, & in sinu Abrahæ, Isaac, & Iacob collocare digneris; qui Dominũ nostrum IESVM Christum, contritis laqueis infernorũ resurgere, suorumq; in se credentium membra, resuscitari voluisti. Respice Domine super hanc fabricam sepulturæ, defendat ad eam Spiritus tuus sanctus, vt te iubente, sit in hoc loco famulo tuo quieta dormitio, & tempore iudicij cum sanctis tuis omnibus vera resuscitatio: præstante eodẽ Domino nostro IESV Christo. Qui tecum, & cum Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

[illegible]

Ego ſum reſurrectio,
Pater noſter. Qui es in cælis, &c.

℣ Et ne nos inducas in tentationem.
℟ Sed libera nos à malo.
℣ Non intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine.
℟ Quia nõ iuſtificabitur in cõſpectu tuo omnis viuẽs.
℣ A porta inferi. ℟ Erue Domine animã eius.
℣ Requieſcat in pace. ℟ Amen.
℣ Domine exaudi,&c. ℟ Et clamor meus, &c.
℣ Dominus vobiſcũ. ℟ Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Satisfaciat tibi quæſumus Domine Deus noſter pro anima famuli tui, N. beatiſsimæ Dei genitricis, ſemperq; virginis Mariæ, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, omniumq; ſanctorum tuorum oratio, & præſentis familiæ tuæ humilis, & deuota ſupplicatio: vt peccatorum omnium veniam, quam precantur, obtineat, nec eam patiaris cruciari gehennalibus flãmis, quam Filij tui Domini noſtri IESV Chriſti pretioſo ſanguine redemiſti. Qui tecum, & cum Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.
Anima eius, & animæ omnium fidelium defunctorum, per miſericordiam Dei requieſcãt in pace. Amen.

¶ Memento me

mei, &c.

Emen to me i De us, qui- a ventus eſt vi ta me- a: Nec aſ pi ci at me vi ius ho mi nis. De pro fun dis

Kyrie:

Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tẽtationem. ℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi. ℟. Erue Dñe animas eorum.

℣. Requiescãt in pace. ℟. Amen.

℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscũ. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Tibi Domiñe cõmendamus animam famuli tui, N. vt defunctus seculo tibi viuat: & quæ p…

fragilitatem humanæ conuerſationis peccata commiſit, tu venia miſericordiſsimæ pietatis abſterge. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟ Amen.

¶ [illegible]

OFFICIVM ORDINARIVM ſepulturæ laicorum.

¶ N [illegible]

Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli Domini. * Suſcipientes animam eius. * Offerentes eam in conſpectu [illegible]ſsimi. ℣ Suſcipiat te Chriſtus, qui vocauit te, & in ſinu Abrahæ Angeli deducant te. Suſcipientes. Requiem æternam dona ei Domine: & lux perpetua luceat ei. Offerentes. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. [illegible] Pater noſter. [illegible]

Et

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
Requiem æternam dona ei Domine.
Et lux perpetua luceat ei.
A porta inferi.
Erue Domine animam eius.
Requieſcat in pace. Amen.
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Tibi Domine commendamus animã famuli tui, [illegible] N. vt defunctus ſeculo tibi viuat, & quæ per fragilitatem humanæ conuerſationis peccata commiſit, tu venia miſericordiſsimæ pietatis abſterge. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

¶ [illegible] Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. [illegible] Pater noſter. [illegible]

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
In memoria æterna erit iuſtus.
Ab auditione mala non timebit.
Ne tradas beſtijs animam confitentem tibi.
Et animas pauperũ tuorum ne obliuiſcaris in finem.
Non intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine.
Quia nõ iuſtificabitur in cõſpectu tuo omnis viuẽs.
A porta inferi. Erue Domine animã eius.

Re-

℣. Requiefcat in pace. ℟. Amen.
℣. Domine exaudi,&c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobifcũ. ℟. Et cum fpiritu tuo.

Oremus.

Sufcipe Domine animam famuli tui, vel f[illegible] quam de ergaftulo huius feculi vocare dignatus es, & libera eam de locis pœnarum, vt quietis, ac lucis æternæ beatitudine perfruatur, & inter fanctos, & electos tuos, in refurrectionis gloria refufcitari mereatur. Per Chriftum Dominum noftrum. Amen.

¶ [illegible] rum opp[illegible] miter [illegible] vel re[illegible] Miferere mei Deus [illegible] [illegible]hona Subuenite fancti Dei. [illegible] vel r[illegible] [illegible]er poft quo[illegible] [illegible]o, quovi[illegible]

[illegible]

Subuenite fancti Dei, occurite Angeli Domini, fufcipientes animã eius: offerentes eam in cõfpectu altifsimi.

[illegible]

Miferere mei Deus fecundum magnã mifericordiã tuam.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Et fecundum multitudinem miferationum tuarum: dele iniquitatem meam.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domi

Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Quoniam iniquitatem meam ego cognofco: & peccatum meum contra me eft femper.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Tibi foli peccaui, & malum coram te feci: vt iuftificeris in fermonibus tuis, & vincas, cùm iudicaris.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus fum: & in peccatis concepit me mater mea.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Ecce enim veritatem dilexifti: incerta, & occulta fapiẽtiæ tuæ manifeftafti mihi.

A[illegible] Subuenite fancti Dei, occurrite Angeli Domini, fufcipientes animam eius: offerentes eam in confpectu altifsimi.

Afperges me Domine hyffopo, & mundabor: lauabis me, & fuper niuem dealbabor.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt oſſa humiliata.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Cor mundum crea in me Deus: & ſpiritũ reĉtum innoua in viſceribus meis.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Ne proijcias me à facie tua: & Spiritum ſanĉtum tuum ne auferas à me.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Libera me de ſanguinibus Deus, Deus ſalutis meæ: & exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuam.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, dediſsem vtique: holocauſtis non deleĉtaberis.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hieruſalem.

Antiphona. Subuenite ſanĉti Dei, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam eius: offerentes eam in conſpeĉtu altiſsimi.

Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationes, & ho-

locausta : tunc imponent super altare tuum vitulos.

[illegible] Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini, suscipientes animam eius : offerentes eam in conspectu altissimi.

R equiem æternam, &c.

A[illegible] Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini, suscipientes animam eius : offerentes eam in conspectu altissimi.

S[illegible] Psalmus, antequam [illegible] destinatum, repetatur ab [illegible] P[illegible] Antiphona.

¶ De[illegible] corpore ad E[illegible], vel cœmiterium, depositoq; feretro in loco [illegible] iuxta [illegible] suetudinem, [illegible] dum [illegible] aliquod [illegible] pro defuncto, [illegible] Missa, [illegible] pag. 248. [illegible] incipiat statim Sacerdos absolute sine Oremus [illegible] Non intres, &c.

Oratio.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, [illegible] Domine, quia nullus apud te iustificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum ei tribuatur remissio. Non ergo eum quæsumus tua iudicialis sententia premat, quē tibi vera supplicatio fidei Christianæ commendat; sed gratia tua illi succurrente, mereatur euadere iudicium vltionis, qui dū viueret insignitus est signaculo sāctæ Trinitatis. Qui viuis, & regnas in secula seculorum.

R. Amen.

[illegible] Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini. * Suscipientes animam

mam eius. * Offerentes eam in conspectu altissimi.

V. Suscipiat te Christus, qui vocauit te, & in sinum Abrahæ Angeli deducāt te. * Suscipiētes. V. Requiē æternā, &c. * Offerētes. K yrie eleisō. C hriste eleisō. K yrie eleisō. Q[illegible] Sacerdos [illegible] Pater noster, [illegible] corp[illegible] defuncti, [illegible] Missa, [illegible] Et ne nos inducas in tētationē. R. Sed libera nos à malo.

V. Aporta inferi. R. Erue Domine animā eius.

V. Requiescat in pace. R. Amen.

V. Domine exaudi, &c. R. Et clamor meus, &c.

V. Dominus vobiscū. R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui omnia viuunt, & cui non pereunt moriendo corpora nostra, sed mutantur in melius, te supplices deprecamur, vt suscipi iubeas animam famuli tui, [illegible] N. per manus sanctorum Angelorum deducendam in sinum amici tui Abrahæ Patriarchæ, resuscitandamq; in nouissimo iudicij magni die, & quicquid vitiorum fallente diabolo contraxit, tu pius, & misericors abluas indulgendo. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Mox dicatur Responsorium. Ne recorderis peccata mea Domine. * Dum veneris iudicare seculū per ignē.

V. Dirige Domine Deus meus in conspectu tuo viam meam. * Dum veneris. V. Requiem æternam dona ei Domine. Et lux perpetua luceat ei. * Dū veneris. K yrie eleison. C hriste eleison. K yrie eleison.

T[illegible] Sacerdos. Pater noster : [illegible]

... Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo.
℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animã eius.
℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscũ. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Fac quæsumus Domine hanc cum seruo tuo, ... N. defuncto misericordiam, vt factorum suorũ in pœnis non recipiat vicẽ, qui tuam in votis tenuit voluntatem. Vt sicut hîc eum vera fides iunxit fideliũ turmis, ita illic eum tua miseratio societ Angelicis choris. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ ...

Libera me Domine de morte æterna, in die illa tremenda. * Quando cæli mouendi sunt, & terra. Dum veneris iudicare seculum per ignem. ℣. Tremẽs factus sum ego, & timeo, dum discussio venerit, atq; ventura ira. * Quando. ℣. Dies illa, dies iræ, calamitatis, & miseriæ: dies magna, & amara valde. Dum veneris. ℣. Requiem æternam dona ei Domine. Et lux perpetua luceat ei. ℟. Libera me Domine. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. ... Pater noster. ... ℣. Et ne nos inducas in tẽtationem. ℟. Sed libera nos à malo.
℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animã eius.
℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.

℣. Do-

℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Absolue quæsumus Domine animam famuli tui, ... N. vt defunctus seculo tibi viuat: & quæ per fragilitatem carnis humana conuersatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
... Anima eius, & animæ omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescãt in pace. ℟. Amen.

OFFICIVM SEPVLTVRAE

¶ ...

Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini. * Suscipientes animam eius. Offerentes eam in conspectu altissimi. ℣. Suscipiat te Christus, qui vocauit te; & in sinum Abrahæ Angeli deducãt te. * Suscipientes, &c. ℣. Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. Offerentes eã, &c. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo.

 ℣. Do-

℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens, & mitissime Deus, qui omnibus paruulis renatis baptismate, dum migrant à seculo, sine vllis eorum meritis, vitam statim largiris æternam, sicut animæ huius paruuli credimus te fecisse: fac nos quæsumus Domine per intercessionẽ Beatæ Mariæ virginis, & omniũ sanctorum tuorum, hîc purificatis tibi mentibus famulari, & in paradiso beatis paruulis perpetuò sociari. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ Deinde [illegible] cœmiterium. [illegible] Psalmi sequentes.

Psalmus. [illegible]

Laudate pueri Dominum: laudate nomen Domini.
Sit nomen Domini benedictum: ex hoc nunc, & vsq; in seculum.
A solis ortu vsq; ad occasum: laudabile nomẽ Domini.
Excelsus super omnes gentes Dominus: & super cælos gloria eius.
Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat: & humilia respicit in cælo, & in terra?
Suscitans à terra inopem: & de stercore erigẽs pauperẽ.
Vt collocet eũ cũ principibus: cũ principib⁹ populi sui.
Qui habitare facit sterilem in domo: matrem filiorum lætantem.

Psalmus. 148.

Laudate Dominum de cælis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.
Laudate eũ sol, & luna: laudate eum oẽs stellæ, & lumẽ.
Laudate eum cæli cælorum: & aquæ, quæ super cælos sunt, laudent nomen Domini.
Quia ipse dixit, & facta sũt: ipse mãdauit, & creata sũt.
Statuit ea in æternum, & in seculum seculi: præceptum posuit, & non præteribit.
Laudate Dominũ de terra: dracones, & omnes abyssi.
Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quæ faciunt verbum eius.
Montes, & omnes colles: ligna fructifera, & oẽs cedri.
Bestiæ, & vniuersa pecora: serpẽtes, & volucres pẽnatæ.
Reges terræ, & omnes populi: principes, & omnes iudices terræ.
Iuuenes, & virgines, senes cum iunioribus, laudent nomen Domini: quia exaltatum est nomen eius solius.
Confessio eius super cælum, & terram: & exaltauit cornu populi sui.
Hymnus omnibus sanctis eius: filijs Israel populo appropinquanti sibi.

Psalmus. [illegible]

Cantate Domino canticum nouum: laus eius in Ecclesia sanctorum.
Lætetur Israel in eo, qui fecit eum: & filiæ Sion exultent in rege suo.
Laudent nomen eius in choro: in tympano, & psalterio psallant ei.
Quia beneplacitum est Domino in populo suo: &

exaltauit manſuetos in ſalutem.
Exultabunt ſancti in gloria: lætabuntur in cubilibus ſuis.
Exultationes Dei in gutture eorum: & gladij ancipites in manibus eorum.
Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in compedibus: & nobiles eorum in manicis ferreis.
Vt faciant in eis iudicium conſcriptum: gloria hæc eſt omnibus ſanctis eius.

Pſalmus. [illegible]

Laudate Dominum in ſanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.
Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis eius.
Laudate eum in ſono tubæ: laudate eum in pſalterio, & cithara.
Laudate eũ in tympano, & choro: laudate eũ in chordis, & organo.
Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus laudet Dominum.
Gloria Patri, & Filio: & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper: & in ſecula ſeculorum. Amen. [illegible]

[illegible]

¶ [illegible]

[illegible]
Iuuenes, & virgines, ſenes cum iunioribus laudent nomen Domini.
Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.
Paternoſter. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos à malo.
℣. Sinite paruulos venire ad me.
℟. Talium eſt enim regnum cælorum.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, ſanctæ puritatis amator, qui animam huius paruuli ad regnum cælorum hodie miſericorditer vocare dignatus es, concede nobis ita innocenter agere, vt meritis tuæ ſanctiſsimæ paſsionis, & interceſsione Beatæ Mariæ virginis, & omnium ſanctorũ tuorum in eodem regno nos cum omnibus ſanctis tuis, & electis ſemper facias congaudere. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.
℣. Benedicamus Domino. ℟. Deo gratias.
Fidelium animæ per miſericordiam Dei requieſcant in pace. ℟. Amen.

ORDO [illegible]

[illegible]

¶ [illegible]

[illegible]

Kyrie eleison:

Pater noster:

[illegible]

℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo.
℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animã eius.
℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.
℣. Do-

℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Absolue quæsumus Domine animam famuli tui, [illegible] N. vt defunctus seculo tibi viuat: & quæ per fragilitatem carnis humana conuersatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christũ Dominum nostrum. ℟. Amen.

[illegible] ℣. Requiem æternam, &c. ℟. Et lux perpetua, &c. [illegible] Requiescant in pace. [illegible]

¶ [illegible] Deus indulgentiarum, [illegible]

[illegible] Absolue. [illegible]

ORDO RECITANDI RESPONsoria pro defunctis: quæ ad libitũ dici solent à sacerdotibus, finitis Missis priuatis, suprà corpus defuncti, vel locum sepulturæ, vel locum paratum.

¶ [illegible]

Libera me Domine de morte æterna in die illa tremenda. * Quando cæli mouẽdi sunt, & terra. Dum veneris iudicare seculum per ignẽ. Tremens factus sum ego, & timeo, dum discusio venerit, atq; ventura ira. Quando. Dies illa, dies iræ, calamitatis, & miseriæ: dies magna, & amara valde. Dum veneris. Requiẽ æternã dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Libera me Domine. yrie eleison. Christe eleison. yrie eleison.

Pater noster.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.	℟. Sed libera nos à malo.
℣. A porta inferi.	℟. Erue Dñe animas eorum.
℣. Requiescãt in pace.	℟. Amen.
℣. Domine exaudi.	℟. Et clamor meus.
℣. Dominus vobiscũ.	℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Fidelium Deus, omnium conditor, & redemptor, animabus famulorum, famularumq; tuarum remisionẽ cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quam semper optauerũt, pijs supplicationibus cõsequãtur. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Oremus.

Absolue quæsumus Domine animam famuli tui, N. vt defunctus seculo, tibi viuat: & quæ per fragilitatem carnis, humana conuersatione cõmisit, tu venia misericordisimæ pietatis absterge. Per Dominum nostrum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

Absolue quæsumus Domine animam famuli tui. ab omni vinculo delictorum, vt in resurrectionis gloria, inter sanctos, & electos tuos resuscitatus respiret. Per Christũ Dominum nostrũ. ℟. Amẽ.

℣. Requiem æternã. &c.	℟. Et lux perpetua, &c.
℣. Requiescant in pace.	℟. Amen.

¶ ... Ne recorderis.

Ne recorderis peccata mea Domine. Dũ veneris iudicare seculũ per ignem. Dirige Domine De⁹ meus, in cõspectu tuo viã meã. Dum veneris. ℣. Requiẽ æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis. * Dum veneris. yrie eleisõ. hriste eleison. yrie eleison. Pater noster,

Et

℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos à malo.
℣. A porta inferi.
℟. Erue Domine animas eorum.
℣. Requiescant in pace. ℟. Amen.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
[illegible]
[illegible]

Oremus.

Deus, qui inter Apostolicos Sacerdotes famulum tuum Pōtificali, seu Sacerdotali fecisti dignitate vigere: præsta, quæsumus, vt eorum quoque perpetuò aggregetur consortio. Per Christum Dominū nostrū. ℟. Amē.
[illegible] Pontificali, [illegible] Sacerdotali.

Pro patre, & matre.

Oremus.

Deus, qui nos patrem, & matrem honorare præcepisti: miserere clementer animabus patris, & matris meæ, eorumq; peccata dimitte: meque eos in æternæ claritatis gaudio fac videre. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen. [illegible], animabus parentum nostrorum. [illegible], meq;, [illegible] nosque. Si pro patre [illegible], animæ patris mei, [illegible] nostri. Si pro [illegible], animæ matris meæ, [illegible], nostræ.

[illegible]

Oremus.

Deus veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, vt nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc seculo transierunt: beata Maria semper virgine intercedente cum omnibus sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium peruenire concedas. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

[illegible]

Oremus.

Inclina Domine aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, vt animā famuli tui, quam de hoc seculo migrare iussisti, in pacis, ac lucis regione constituas, & sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

[illegible]

Oremus.

Quæsumus Domine, pro tua pietate miserere animæ famulæ tuæ: & à contagijs mortalitatis exutam in æternæ saluationis partem restitue. Per Christum Dominū nostrum. ℟. Amen.

[illegible]

Oremus.

Deus, cui propriū est misereri semper, & parcere: propitiare animabus famulorum, famularumq; tuarum, & omnia eorum peccata dimitte: vt mortalitatis vinculis

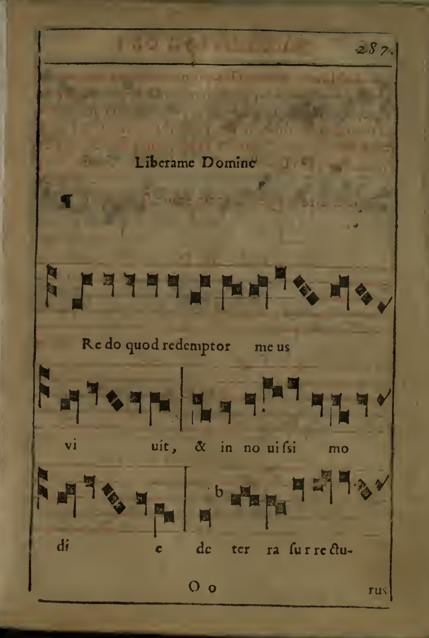
absolutæ, transire mereantur ad vitam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requiescunt, famulis, & famulabus tuis omnibus, hîc, & vbique in Christo quiescentibus, da propitius veniam peccatorum: vt à cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine lætentur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Fidelium Deus, omnium conditor, & redemptor, animabus famulorum, famularumq; tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quam semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur. Qui viuis, & regnas in secula seculorum. Amen. Requiē æternam dona eis Domine. Et lux perpetua, &c. ℣ Requiescant in pace. Amen.

ru s sum. Et in car ne me-
a vi de bo De um
Sal ua to rem
me um. Quem vi su rus sum
ego ip se, & non a li us, & o-
culi

sunt. Et in Requiem
æ ternam do na e is Domi-
ne, & lux per pe tu a lu-
ce at e is. Et in.
Oo 2
Kyri

Kyrie eleison.

Pater noster:

Et ne nos inducas, &c. — Sed libera nos à malo.
A porta inferi. — Erue Dñe animas eorũ.
Requiescant in pace. — Amen.
Domine exaudi, &c. — Et clamor meus, &c.
Dominus vobiscum. — Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulos tuos Pontificali, seu Sacerdotali fecisti dignitate vigere; præsta quæsumus, vt eorum quoq; perpetuo aggregentur consortio. Per Christum Dominum nostrum.

Amen.

turus

Kyrie eleison.

Oremus.

Deus, veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, vt nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactorés, qui ex hoc seculo transierunt, Beata Maria semper virgine intercedente, cum omnibus sanctis tuis ad perpetuæ beatitudinis cōsortium peruenire concedas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

¶

Do-

O mi ne quando vene-

ris iu di ca re ter ram, v bi

me abscon dam à vul tu i ræ

tu æ Qui a pec-

ca ui ni mis in vi ta

mea.

nam dona e is Domi ne, & lux per

pe tu a lu

is. Qui a.

Ky ri e e le i son. Chri ste e le i-

son. Kyri e e le i son.

Cætera fiũt, vt in prima statione, & dicitur oratio sequens.

Oremus.

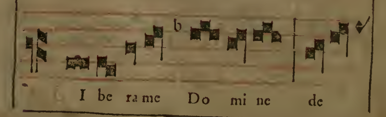
Deus, qui nos patrem, & matrem honorare præcepisti, miserere clementer animabus parentum nostrorum: eorumq; peccata dimitte, nosq; eos in æternæ claritatis gaudio fac videre. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ In quarta statione cantatur sequens responsorium, vt habetur pag. 263. Memento mei Deus, quia ventus est vita mea. * Nec aspiciat me visus hominis. ℣. De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam. * Nec aspiciat. ℣ Requiem æternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis * Nec aspiciat. Kyrie eleisõ. Christe eleison. Kyrie eleison. Cætera fiunt, vt in prima statione.

Oremus.

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requiescunt, famulis, & famulabus tuis omnibus, hîc, & vbiq; quiescẽtibus, da propitius veniam peccatorum, vt à cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine lætentur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ In vltima statione cantatur responsorium sequens.

298.
PRO DEFVNCTIS. 299.
vi js in fer ni, qui portas
æ re as con fre gi ſti, & vi ſi ta-
ſti in fernum, & de-
di ſti e is lumen, vt vi de rent
te. * Qui e rant in pœ nis te-
nebra-
ne bra
rum. ℣. Clamantes, & di cen-
tes, ad ue ni ſti redemptor noſter.
* Qui e rant. ℣. Requiem æ-
ternam do na e is Do mi ne: & lux per-
Pp 3 petua

pe tu a lu ce at e is.

* Qui e rant.

Kyri e e le i son. Christe e le i-

son. Kyri e e le i son.

Reliqua, vt in prima statione, & dicitur oratio sequens.

Oremus.

Fidelium Deus, omnium conditor, & redemptor animabus famulorum, famularumq; tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quam semper,

per optauerũt, pijs supplicationibus consequãtur. Qui viuis, & regnas in secula seculorum. ℟. Amen.

Finito, Requiem æternam. Et versu, Requiescant in pace. Reuertuntur ordine, ad sacr[illegible].

In [illegible] statione dicitur [illegible] commemorationis [illegible] fidelium defunctorum, ℟. Libera me Domine de morte, [illegible] cum [illegible], & cũ oratione, Fidelium, vt modo dictum est: [illegible] Qui viuis, & regnas cum Deo Patre in vnitate, &c.

DE RECONCILIATIONE
Ecclesiæ, vel cœmiterij.
Canones

1 *Ecclesia, si non sit consecrata; cùm iuxta canonum sanctiones * polluta est vel per homicidium, vel per sanguinis, aut seminis effusionem, vel per sepulturã alicuius excommunicati, & pagani etiam infantis, aut cuiusuis alterius infidelis, à simplici Sacerdote [b] recõciliari potest. Idem dicendum de cœmiterio, quod eisdem etiam modis polluitur.*

2 *Si Ecclesiam pollui contingat, [c] ipsius cœmiteriũ si contiguum ei sit, censetur esse pollutum: vnde antequã reconcilietur, non debet in eo aliquis sepeliri: secus si remotum fuerit ab Ecclesia. Pollutio verò cœmiterij Ecclesiam non polluit, licet contigua existat: ne minus dignũ maius, aut accessorium principale trahere videatur.*

a D. [illegible] cõ. [illegible] ecclesi[illegible] de. [illegible] ecclesi[illegible] cap. con[illegible] significa[illegible] nali. e[illegible] eod. ti[illegible] in 6. cap. vn[illegible] de adult[illegible] cap. [illegible]

b Cap. [illegible] de cons. eccl. [illegible] iusta glossa.

c Cap. vn. eod. tit. in 6.

Ibidē. de cōs. 1. cap. Ecclesia- & c. cap. [illegible]

3 Polluto vno cœmiterio, [a] *aliud illi contiguum pollutum non est, licet per portam intermediam de vno in aliud detur ingressus.*

4 Quando Ecclesia, vel cœmiterium reconciliatur propter sepulturam excommunicati, vel infidelis, corpora eorum exhumanda prius sunt, [b] *& extra proijcienda, si à corporibus fidelium secerni possint.*

ORDO RECONCILIANDI [illegible]

[illegible]

¶ Sacerdos [illegible] violacei [illegible] & plu[illegible] [illegible] Asperges: [illegible] Miserere: [illegible] Gloria Patri, &c. [illegible] repetitur [illegible] Sacerdos aspergit [illegible] incipiens ad manum dexteram [illegible] per [illegible] ad [illegible] aspergere [illegible] aspergit.

Antiphona.

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.

Psalmus. 50.

MIserere mei Deus: secundũ magnam misericordiã tuã.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatũ meum contra me est semper.

Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis: & vincas, cùm iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proijcias me à facie tua: & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

Redde mihi lætitiam salutaris tui: & spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.

Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.

Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuam.

Quoniam si voluiſſes ſacrificium, dediſſem vtique: holocauſtis non delectaberis.

Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies.

Benignè fac Domine in bona volũtate tua Sion: vt ædificentur muri Hieruſalem.

Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationes, & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.

Gloria Patri, &c.

Sicut erat, &c. Repetitur A[illegible] Aſperges me Domine hyſsopo, & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.

¶ Finito Pſalmo cũ Antiphona, [illegible] præcedẽtẽ cruce, vt ſupra, ad [illegible] repetitur idem Pſalmus Miſerere, [illegible] Gloria Patri: & in fine repetitur Antiphona [illegible] aſpergit [illegible] modo, [illegible]

¶ Quo [illegible] rediens ad Eccleſiam [illegible] ubi commiſſum fuit del[illegible], & [illegible]

Oremus.

Omnipotens, & miſericors Deus, qui Sacerdotibus tuis tantam præ cæteris gratiam cõtuliſti, vt quicquid in tuo nomine dignè, perfecteq; ab eis agitur, à te fieri credatur: quæſumus immenſam clementiam tuã: vt quod modò viſitaturi ſumus viſites, & quicquid benedicturi ſumus bene ✠ dicas: ſitq; ad noſtræ humilitatis introitum, ſanctorum tuorum meritis, fuga dæmonum, & Angeli pacis ingreſſus. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Iterum

[illegible] Oremus: & [illegible]
[illegible] Flectamus genua. ℟. Leuate.

Aufer à nobis Domine cunctas iniquitates noſtras: vt ad loca tuo ſancto nomini purificanda puris mereamur mẽtibus accedere. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

[illegible] Oremus. Flectamus genua. ℟. Leuate.

Domine pie, qui agrum figuli pretio ſanguinis tui in ſepulturam peregrinorum comparari voluiſti: quæſumus dignanter, reminiſcere clementiſsimi huius myſterij tui: tu es enim Domine figulus noſter: tu quietis noſtræ ager: tu agri huius es pretium: tu dediſti etiam, & ſuſcepiſti: tu de pretio, & in pretio tui viuifici ſanguinis nos quieſcere feciſti, & donaſti: tu ergo Domine, qui es offenſionis noſtræ clementiſsimus indultor, expectatiſsimus iudicator, iudicij tui ſuperabundatiſsimus miſerator: iudicium tuæ iuſtæ ſeueritatis abſcondens, poſt miſerationem tuæ piæ redemptionis, adeſto exauditor, & effector noſtræ reconciliationis: hocque cœmiteriũ, mauſoleum peregrinorum tuorum, cæleſtis patriæ incolatum expectatantium, benignus purifica, & reconcilia: & hîc tumulatorum, & tumulandorum corpora, de potentia, & pietate tuæ reſurrectionis, ad gloriam incorruptionis, non damnans, ſed glorificans, reſuſcita: qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem.

Amen.

¶ [illegible] Litaniæ.

LITANIÆ

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.
Pater de cælis Deus. Miſerere nobis.
Fili redemptor mundi Deus. Miſerere nobis.
Spiritus ſancte Deus. Miſerere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus. Miſerere nobis.
Sancta Maria. Ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix. Ora pro nobis.
Sancta Virgo virginum. ora.
Sancte Michael. ora.
Sancte Gabriel. ora.
Sancte Raphael. ora.
Omnes ſancti Angeli, & Archangeli. orate pro nobis.
Omnes ſãcti beatorũ ſpirituũ ordines. orate pro nobis.
Sancte Ioannes Baptiſta. ora.
Omnes ſancti Patriarchæ, & Prophetæ. orate.
Sancte Petre. ora.
Sancte Paule. ora.
Sancte Andrea. ora.
Sancte Iacobe. ora.
Sancte Ioannes. ora.
Sancte Thoma. ora.
Sancte Iacobe. ora.
Sancte Philippe. ora.
Sancte Bartholomæe. ora.
Sancte Matthæe. ora.
Sancte Simon. ora.
Sancte Thadæe. ora.

ſancte

Sancte Matthia. ora.
Sancte Barnaba. ora.
Sancte Luca. ora.
Sancte Marce. ora.
Omnes ſancti Apoſtoli, & Euangeliſtæ. orate.
Omnes ſancti diſcipuli Domini. orate.
Omnes ſancti Innocentes. orate.
Sancte Stephane. ora.
Sancte Laurenti. ora.
Sancte Vincenti. ora.
Sancti Fabiane, & Sebaſtiane. orate.
Sancti Ioannes, & Paule. orate.
Sancti Coſma, & Damiane. orate.
Sancti Geruaſi, & Portaſi. orate.
Omnes ſancti Martyres. orate.
Sancte Sylueſter. ora.
Sancte Gregori. ora.
Sancte Ambroſi. ora.
Sancte Auguſtine. ora.
Sancte Hieronyme. ora.
Sancte Martine. ora.
Sancte Nicolae. ora.
Omnes ſancti Pontifices, & confeſſores. orate.
Omnes ſancti Doctores. orate.
Sancte Benedicte. ora.
Sancte Antoni. ora.
Sancte Bernarde. ora.
Sancte Dominice. ora.
Sancte Franciſce. ora.

Omnes

mnes sancti Monachi, & Eremitæ. orate.
mnes sancti Sacerdotes, & Leuitæ. orate.
ancta Maria Magdalena. ora.
ancta Agatha. ora.
ancta Lucia. ora.
ancta Agnes. ora.
ancta Cæcilia. ora.
ancta Catharina. ora.
ancta Anastasia. ora.
mnes sanctæ Virgines, & viduæ. orate.
mnes sancti, & sanctæ Dei. Intercedite pro nobis.
Propitius esto. Parce nobis Domine.
ropitius esto. Exaudi nos Domine.
A b omni malo. Libera nos Domine.
b omni peccato. Libera nos Domine.
A b ira tua. libera nos.
subitanea, & improuisa morte. libera nos.
b insidijs diaboli. libera nos.
b ira, & odio, & omni mala voluntate. libera nos.
spiritu fornicationis. libera nos.
fulgure, & tempestate. libera nos.
morte perpetua. libera nos.
er mysterium sanctæ incarnationis tuæ. libera nos.
er aduentum tuum. libera nos.
er natiuitatem tuam. libera nos.
er baptismum, & sanctum ieiuniũ tuum. libera nos.
er crucem, & passionem tuam. libera nos.
er mortem, & sepulturam tuam. libera nos.
Per sanctam resurrectionem tuam. libera nos.

er admirabilem ascensionem tuam. libera nos.
er aduentum Spiritus sancti paracliti. libera nos.
n die iudicij. libera nos.
eccatores. Te rogamus audi nos.
t nobis parcas. te rogamus.
t nobis indulgeas. te rogamus.
t ad veram pœnitentiam nos perducere digneris. te rogamus audi nos.
t Ecclesiam tuam sanctã regere, & cõseruare digneris. te rogamus audi nos.
t domnũ Apostolicum, & oẽs Ecclesiasticos ordines in sancta religione cõseruare digneris. te rogamus.
t inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris. te rogamus audi nos.
t Regibus, & principibus Christianis pacẽ, & veram concordiam donare digneris. te rogamus.
t cuncto populo Christiano pacem, & vnitatem largiri digneris. te rogamus.
t nos metipsos in tuo sancto seruitio cõfortare, & cõseruare digneris. te rogamus.
t mentes nostras ad cælestia desideria erigas. te rogamus audi nos.
t omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas. te rogamus.
t animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias. te rogamus audi nos.
t fructus terræ dare, & conseruare digneris. te rogamus audi nos.

Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris. te rogamus.

Hic surgit Sacerdos [illegible] genuflexis, & pro[illegible] dũcendo lignum [illegible] dicit [illegible] sequentem deprecationẽ.

Vt hanc Ecclesiam, & altare hoc, ac cœmiterium purgare, & recon ✠ ciliare digneris. te rogamus.

Tum [illegible]rum genu flectit, & absoluuntur litaniæ.

Vt nos exaudire digneris. te rogamus.

Fili Dei. te rogamus.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Miserere nobis.

Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

¶ Absoluta litania, Sacerdos stans versus ad altare [illegible]t. Oremus. & Diaconus, vel ipse Sacerdos Flectamus genua. ℟. Leuate.

Deus, qui peccati veteris hæreditariam mortem, in qua posteritatis genus omne successerat, Christi Filij tui Domini nostri passione soluisti: da propitius, vt conformes eidem effecti, sicut imaginem terreni parentis, naturæ necessitate gerimus: ita imaginem cælestis gratiæ, sanctificatione portemus: per virtutem Christi Filij tui Domini nostri, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum.

℟. Amen.

[illegible] Sacerdos non [illegible] Missam celebraturus, [illegible] populo [illegible]s. Bené-

Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, ✠ & Spiritus sancti descendat super vos, & maneat semper.

℟. Amen.

ORDO RECONCILIANDI EC- [illegible]

[illegible]

Domine pie.

Vt hanc Ecclesiam, &c.

Ac cœmiterium.

ORDO RECONCILIANDI COEmiteriũ per se sine Ecclesiæ reconciliatione.

¶ [illegible]

Vt omnibus fidelibus, &c.

Vt hoc cœmiterium recon ✠ ciliare digneris.

Te rogamus audi nos.

Asperges.

Miserere,

Gloria Patri.

[illegible] Oremus. [illegible]

[illegible] Flectamus genua. [illegible] Leuate.

Omnipotens, & misericors Deus, qui Sacerdotibus tuis tantam præ cæteris gratiã contulisti, vt quicquid in tuo nomine dignè, perfecteq; ab eis agitur, à te fieri credatur: quæsumus immensam clementiam tuam: vt quicquid modò visitaturi sumus visites, & quicquid benedicturi sumus bene ✠ dicas: sitq; ad nostræ humilitatis introitum, sanctorum tuorum meritis fuga dæmonum, & Angeli pacis ingressus: per Christũ Dominum nostrũ. Amen.

Oremus.

Flectamus genua. Leuate.

Aufer à nobis, quæsumus Domine, cunctas iniquitates nostras: vt ad sancta sanctorum puris mereamur mentibus introire. Per Christum Dominum nostrum.

Amen.

Oremus.

Flectamus genua. ℟. Leuate.

Domine pie, qui agrum figuli pretio sanguinis tui in sepulturam peregrinorum comparari voluisti: quæsumus dignanter reminiscere clementissimi huius mysterij tui: tu es enim Domine figulus noster: tu quietis nostræ ager: tu agri huius es pretium: tu dedisti etiam, & suscepisti: tu de-

tu de pretio, & in pretio tui viuifici sanguinis nos quiescere fecisti, & donasti: tu ergo Domine, qui es offensionis nostræ clementissimus indultor, expectatissimus iudicator, iudicij tui superabundatissimus miserator: iudicium tuæ iustæ seueritatis abscondens, post miserationem tuæ piæ redemptionis, adesto exauditor, & effector nostræ reconciliationis: hocque cœmiterium mausoleum peregrinorum tuorum, cælestis patriæ incolatũm expectantium, benignus purifica, & recõcilia: & hîc tumulatorum, & tumulandorum corpora, de potentia, & pietate tuæ resurrectionis, ad gloriam incorruptionis non damnans, sed glorificans resuscita: qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem.

℟. Amen.

¶ [illegible]

De profundis [illegible] Gloria Patri.

[illegible] 129

De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intẽdentes: in vocẽ deprecationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in Domino.

A custodia matutina vsque ad noctem: speret Israel in Dño.

uia apud Dominum misericordia: & copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitatibus eius.

Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Oremus.

Fidelium Deus, omnium conditor, & redemptor, animabus famulorum, famularumq; tuarum remissionē cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quā semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur. Qui viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

℣. Requiem æternam dona eis Domine.

℟. Et lux perpetua luceat eis.

℣. Requiescant in pace. ℟. Amen.

¶ Mox conuersus ... Benedictio Dei omnipotētis, Patris, & Filij, ✠ & Spiritus sancti, descendat super vos, & maneat semper. ℟. Amen.

De profundis: ...

ALIVS ORDO BREVIOR REconciliādi Ecclesiā, quo vti potest Sacerdos, cùm Ecclesia nō est consecrata, nec benedicta, sed dūtaxat ad cultum diuinum legitima auctoritate deputata.

¶ S... stola, & ... v.ola

... In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti. Amen. Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor. Ps. Miserere mei.

Gloria Patri, &c.

... Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. Domum tuam decet sanctitudo Domine.

℟. In longitudine dierum.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui dixisti, domus mea, domus orationis vocabitur, domum istam contaminatam mundare, & sanctificare digneris; vt omnium preces, & vota in hoc loco ad te clamantium, clementer exaudias, & benignè perficias. Per Christum Dominū nostrū. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui sacrandorum tibi, auctor es munerum, effunde super hanc domum bene ✠ dictionem tuam, vt ab omnibus hîc inuocantibus nomen tuum, defensionis tuæ auxilium sentiatur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui omni loco dominationis tuæ, clemens, atq; benignus dedicator, & sanctificator assistis; exaudi nos quæsumus per merita tuæ sanctæ passionis, & per intercessionem beatissimæ virginis Mariæ, & omniũ sanctorum concede, vt in posterum inuiolabilis huius loci permaneat reconciliatio: & beneficia tua ad te clamantes, in hoc sancto templo, & vbique percipere mereantur. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorũ. ℟ Amẽ.

¶ Deinde procedunt ante altare [illegible] [illegible]. ℣ Sacerdotes tui induantur iustiam.

℟. Et sancti tui exultent. ℣ Domine exaudi orationem meam. ℟ Et clamor meus, &c.

℣ Dominus vobiscum. ℟ Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui superbis resistis, & gratiã præstas humilibus, tribue quæsumus, vt nõ indignationem tuam prouocemus elati, sed propitiationis tuæ capiamus dona subiecti. Per Dominum nostrũ, &c. ℟ Amen.

ORDO ITEM BREVIOR [illegible] RECON- ciliandi cœmiterium, quo [illegible] Sacerdos, cum illud non [illegible] consecratum, [illegible] dictum, sed tantum ad [illegible] sepulturam legitime deputatum.

¶ Indutus Sacerdos, vt suprà, præcedente cruce inter duos ceroferarios cum cereis accensis, & aqua [illegible]

[illegible] benedicta, [illegible] ad locum [illegible] & [illegible].

In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

[illegible] Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor. [illegible]

Miserere mei, [illegible]

Gloria Patri, &c. [illegible] dicitur [illegible] Sacerdos [illegible] repetita Antiphona [illegible]. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. ℣ Et ne nos inducas in tentationem. ℟ Sed libera nos à malo.

℣ Domine exaudi, &c. ℟ Et clamor meus, &c.

℣ Dominus vobiscum. ℟ Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine pie, qui agrum figuli, pretio sanguinis tui in sepulturam peregrinorum comparari voluisti, quæsumus, dignanter reminiscere clementissimi huius misterij tui: tu es enim Domine figulus noster: tu quietis nostræ ager: tu agri huius es pretium: tu dedisti etiam, & suscepisti: tu de pretio, & in pretio tui viuifici sanguinis nos quiescere fecisti. Tu ergo Domine qui es offensionis nostræ clementissimus indultor, expectatissimus iudicator, iudicij tui superabundantissimus miserator; iudicium tuæ seueritatis abscondens, post miseratione tuæ piæ redẽptionis, adesto exauditor, & effector nostræ reconciliationis: hocq; cœmiterium, mausoleum peregrinorum tuorum, cælestis patriæ incolatum expectantium, benignus purifica, & reconcilia: & hîc tumulatorum, & tumulandorum corpora, de potentia, & pietate tuæ resurrectionis,

nis, ad gloriam incorruptionis, non damnans, sed glorificans resuscita: qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui sacrandorum tibi auctor es munerum, effunde super hoc cœmiterium bene ✠ dictionẽ tuam, vt ab omnibus hic inuocantibus nomen tuum, defensionis tuæ auxilium sentiatur. Per Christum Dominũ nostrũ. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui omni loco dominationis tuæ, clemens, atq; benignus dedicator, & sanctificator assistis; exaudi nos quæsumus per merita tuæ sanctæ passionis, & per intercessionem beatissimæ virginis Mariæ, & omniũ sanctorum concede, vt in posterum inuiolabilis huius loci permaneat reconciliatio: & beneficia tua ad te clamantes, in hoc sancto loco, & vbiq; percipere mereantur. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

¶ [illegible]

℣. Sacerdotes tui induantur iustitiam.
℟. Et sancti tui exultent.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui superbis resistis, & gratiam præstas humilibus: tribue quæsumus, vt non indigna-

dignationem tuam prouocemus elati; sed propitiationis tuæ capiamus dona subiecti. Per Dominum nostrũ, &c. ℟. Amen.

[illegible]

Ordo ad faciendam aquam benedictam.

¶ [illegible] vel alius [illegible] us, [illegible]

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.

[illegible]

Exorcizo te, creatura salis, per Deũ ✠ viuum: per Deum ✠ verum: per Deum ✠ sanctum: per Deum, qui te per Eliseum Prophetam in aquam mitti iussit, vt sanaretur sterilitas aquæ: vt efficiaris sal exorcizatum in salutem credentiũ: & sis omnibus sumentibus te sanitas animæ, & corporis: & effugiat, atq; discedat à loco, in quo aspersum fueris, omnis phantasia, & nequitia, vel versutia diabolicæ fraudis, omnisq; spiritus immundus adiuratus. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟. Amen.

[illegible]

Immensam clementiam tuam omnipotens æterne Deus, humiliter imploramus: vt hanc creaturam salis, quã in vsum generis humani tribuisti, bene ✠ dicere, & san-

sancti ✠ ficare tua pietate digneris: vt sit omnibus sumentibus salus mentis, & corporis: & quicquid ex contactum, vel respersum fuerit, careat omni immunditia, omniq; impugnatione spiritalis nequitiæ. Per Dominũ nostrum, &c. ℟ Amen.

Exorcismus aquæ, [illegible]

Exorcizo te creatura aquæ in nomine Dei ✠ Patris omnipotentis, & in nomine ✠ IESV Christi Filij eius Domini nostri, & in virtute sancti ✠ Spiritus: vt fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatẽ inimici: & ipsum inimicum eradicare, & explantare valeas cum Angelis suis apostaticis: per virtutem eiusdem Domini nostri IESV Christi: qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignẽ. ℟ Amẽ.

Oratio.

Deus, qui ad salutem humani generis, maxima quæq; sacramenta in aquarum substantia condidisti: adesto propitius inuocationibus nostris, & elemẽto huic multimodis purificationibus præparato, virtutem tuæ bene ✠ dictionis infunde: vt creatura tua mysterijs tuis seruiens, ad abigendos dæmones, morbosq; pellendos, diuinæ gratiæ sumat effectum: vt quicquid in domibus, vel in locis fidelium hæc vnda resperserit, careat omni immunditia, liberetur à noxa: non illic resideat spiritus pestilens, non aura corrumpens: discedant omnes insidiæ latentis inimici: & si quid est, quod aut incolumitati habitantium inuidet, aut quieti, aspersione huius aquæ effugiat: vt salubritas per inuocationem sancti tui nominis expetita, ab omnibus sit impugnationibus defensa. Per Domi-

Dominum nostrum Iesum Christum, &c. ℟ Amen.

¶ Hic mittat sal in aquam in modum crucis, dicendo: [illegible]

Commistio salis, & aquæ pariter fiat: in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti. Amẽ.

℣. Dominus vobiscum. ℟ Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Deus, inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij rex, ac semper magnificus triumphator: qui aduersæ dominationis vires reprimis: qui inimici rugientis sæuitiam superas: qui hostiles nequitias potenter expugnas: te Domine tremẽtes, & supplices deprecamur, ac petimus: vt hanc creaturam salis, & aquæ dignanter aspicias, benignus illustres, pietatis tuæ rore sanctifices: vt vbicunq; fuerit aspersa, per inuocationem sancti tui nominis, omnis infestatio immundi spiritus abigatur, terrorq; venenosi serpentis procul pellatur: & præsentia sãcti Spiritus nobis misericordiã tuam poscentibus, vbiq; adesse dignetur. Per Dominum nostrum, &c.

℟ Amen.

¶ [illegible] Asperges me, [illegible] Domine, &c. [illegible] Miserere. [illegible] Gloria Patri.

Antiphona.

Aſperges me Domine, hyſſopo, & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.

Miſerere mei Deus: ſecundum magnam miſericordiam tuam.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto. Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen. Aſperges.

¶ Gloria Patri. Miſerere. Aſperges me. Vidi aquam egredientem de templo, à latere dextro, alleluia: & omnes, ad quos peruênit aqua iſta, ſalui facti ſunt, & dicent, alleluia, alleluia.

Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia eius. ℣. Gloria Patri, &c.

Vidi aquam.

Aſperges me Domine.

Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam.

alleluia.

Et ſalutare tuum da nobis.

Domine exaudi orationem meam.

Et clamor meus ad te veniat.

Do

Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

Exaudi nos Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus: & mittere digneris ſanctum Angelum tuum de cælis, qui cuſtodiat, foueat, protegat, viſitet, atq; defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

BENEDICTIO SACERDOTALIUM indumentorum in genere.

¶

Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

Qui fecit cælum, & terram.

Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui per Moyſen famulũ tuum pontificalia, & ſacerdotalia, atq; leuitica veſtiměta, ad explendum miniſterium eorum in conſpectu tuo, ad honorem, & decorem nominis tui fieri decreuiſti: adeſto propitius inuocationibus noſtris: & hæc indumenta ſacerdotalia deſuper irrigante gratia tua ingenti benedi✠ctione per noſtræ humilitatis ſeruitutẽ purifi✠care, bene✠dicere, & conſe✠crare digneris: vt diuinis cultibus, & ſacris myſterijs apta, & benedicta exiſtant: hiſq; ſacris veſtibus Pontifices, Sacerdotes, ſeu

 Leuitæ

Leuitæ tui induti, ab omnibus impulſionibus, ſeu tentationibus malignorum ſpirituum muniti, & defenſi eſſe mereantur: tuiſq; myſterijs aptè, & condignè ſeruire, & inhærere, atq; in his tibi placitè, & deuotè perſeuerare tribue. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deus inuictæ virtutis auctor, & omnium rerum creator, ac ſanctificator; intende propitius preces noſtras; & hæc indumenta Leuiticæ, & ſacerdotalis gloriæ miniſtris tuis fruenda; tuo ore proprio bene ✠ dicere, conſe ✠ crare, & ſancti ✠ ficare digneris: omneſq; eis vtentes, tuis myſterijs aptos, & tibi in eis deuotè, & amabiliter ſeruientes, gratos effici concedas. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

Domine Deus omnipotens, qui veſtiměta Pontificibus, Sacerdotibus, & Leuitis in vſum tabernaculi fœderis neceſſaria Moyſen famulum tuũ agere iuſsiſti, eumq; ſpiritu ſapientiæ ad id peragendum repleuiſti: hæc veſtimenta in vſum, & cultum myſterij tui ſancti ✠ ficare, bene ✠ dicere, & conſe ✠ crare digneris: atq; miniſtros altaris tui, qui ea induerint, ſeptiformis ſpiritus gratia dignanter repleri, atq; caſtitatis ſtola, beata facias cum bonorum fructu operum miniſterij congruentis immortalitate veſtiri. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

BENEDICTIO NOVAE CRVCIS.

¶ P[illegible]

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Bene ✠ dic Domine hanc crucem tuam: per quã eripuiſti mundum à poteſtate dæmonum, & ſuperaſti paſſione tua ſuggeſtorem peccati, qui gaudebat in præuaricatione primi hominis, per vetiti ligni ſumptionem: qui cum Deo Patre, & Spiritu ſancto viuis, & regnas in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Oremus.

Rogamus te Domine ſancte, Pater omnipotens, ſempiterne Deus: vt digneris bene ✠ dicere hoc lignum crucis tuæ: vt ſit remedium ſalutare generi humano: ſit ſoliditas fidei: bonorum operum profectus, & redẽptio animarum: ſit ſolamen, & protectio, ac tutela contra ſæua iacula inimicorũ. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus. [illegible]

Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.
℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad Dominũ.
℣. Gratias agamus Domino Deo noſtro.
℟. Dignum, & iuſtum eſt.

Verè dignum, & iuſtum eſt: æquum, & ſalutare. Nos tibi ſemper, & vbiq; gratias agere, Domine ſancte, Pater

ter omnipotens, æterne Deus: cuius ſanctum, atq; terribile nomen, inter cæteras viſibiles creaturas, ligna quoq; fructifera laudare, & benedicere nõ ceſsãt. Qui in figuram vnigenitæ ſapientiæ tuæ, ligno vitæ à principio paradiſum voluptatis ornaſti: vt eiuſdem fructus ſacro ſancto myſterio protoparentis noſtri generis mortem cauere, & vitam admoneres cuſtodire perpetuam. Quiq; nos vetitæ arboris attactu, iuſtæ morti addictos, eiuſdem coæternæ tibi ſapientiæ Dei, & Domini noſtri IESV Chriſti innoxia morte ad vitam miſericorditer reuocare dignatus es. Te ſupplices exoramus, vt hoc ſingulare ſignum, quod ad exemplum primi illius ſacratiſsimiq; vexilli, quo pretioſo ſanguine Filij tui triũphaſti, fidelium tuorum deuotione compactum, erectumq; eſt: tua cæleſti bene ✠ dictione ſanctificare digneris: vt omnibus hîc genu flectentibus, ac tuæ maieſtati ſupplicantibus, largior & cordis compunctio, & admiſſorum concedatur remiſsio: atq; intercedente ipſa victorioſiſsima vnigeniti Filij tui paſsione, & tibi placita poſtulare, & citiùs valeant poſtulata percipere. Da quæſumus, clementiſsime Pater, in quo viuimus, mouemur, & ſumus: vt quoties triumphum diuinæ humilitatis, quæ ſuperbiam noſtri hoſtis deiecit, oculis intuemur, quotieſq; mente recolimus, & contra hoſtem ipſum fiduciam fortitudinis, & maiorem tibi deuotæ humilitatis gratiam conſequamur. Quatenus in illo tremendo tuæ maieſtatis examine, contremiſcentibus elementis, cælorumq; tunc commotis virtutibus, ſignum iſtud glorificum redemptionis noſtræ apparuerit in cælo, ipſi de

de morte ad vitam tranſire, ac perpetua beatæ reſurrectionis videre gaudia mereamur. Per eundẽ Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, &c. ℟. Amẽ.

Oremus.

Deus, qui beatæ crucis patibulum, quod priùs erat ſceleratis ad pœnam: conuertiſti redemptis ad vitam: concede plebi tuæ, eius vallari præſidio, cuius eſt armata vexillo. Sit ei crux, fidei fundamentum: ſpei ſuffragiũ: in aduerſis defenſio: in proſperis adiuuamen: ſit ei in hoſtes victoria: in ciuitate cuſtodia: in campis protectio: in domo fultura: vt per eam paſtor in futuro gregem cõſeruet incolumẽ: quæ nobis agno ✠ vincente, conuerſa eſt in ſalutem. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

Sancti ✠ fica Domine Ieſu Chriſte iſtud ſignaculum paſsionis tuæ: vt ſit inimicis tuis obſtaculum, & credentibus in te perpetuum victoriæ vexillum: qui cum Deo Patre viuis, & regnas in vnitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

[illegible]

BENEDI[illegible] PASCHALIS.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

 Ora-

Oratio.

Deus, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de AEgypto agnum occidi iussisti, in similitudinem Domini nostri Iesu Christi, & vtrosq; postes domorum de sanguine huius agni perungi præcepisti: ita bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris hanc creaturam carnis, quam nos famuli tui ad laudem tuam sumere desideramus: per resurrectionem Domini nostri Iesu Christi: qui tecum viuit, &c. ℟. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

BENEDICTIO PANIS.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Domine Iesu Christe, panis Angelorum, panis viuus, & æternæ vitæ, bene ✠ dicere dignare panem istum, sicut benedixisti quinq; panes in deserto: vt omnes ex eo dignè gustantes, inde corporis, & animæ desiderabilem percipiant sanitatem. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, &c. ℟. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

BENEDICTIO NOVORUM fructuum.

℣. Adiutorium nostrũ, &c. ℟. Qui fecit cælum, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Bene ✠ dic Domine hunc nouum fructum N. & præsta

præsta, vt qui ex eo in tuo sancto nomine vescetur, corporis, & animæ salute potiatur. Per Dominum nostrũ Iesum Christum, &c. ℟. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

BENEDICTIO AD QVODcunque comestibile.

℣. Adiutorium nostrũ, &c. ℟. Qui fecit cælum, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Bene ✠ dic Domine creaturam istam. N. vt sit remedium salutare generi humano, & præsta per inuocationem sancti nominis tui, vt quicunq; ex ea sumpserint, corporis sanitatem, & animæ tutelã accipiant. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit, &c. ℟. Amen.

Aspergatur id cum aqua benedicta.

BENEDICTIO CANDELARVM.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Domine IESV Christe, Filij Dei viui, bene ✠ dic candelas istas supplicationibus nostris: infunde eis Domine per virtutem sanctæ cru ✠ cis benedictionem cælestem, qui eas ad repellendas tenebras humano generi tribuisti: talemq; benedictionem signaculo sanctæ cru ✠ cis accipiant, vt quibuscunq; locis accensæ, siue positæ fuerint, discedant principes tenebrarum, &

 contre-

contremiſcant, & fugiant pauidi, cum omnibus miniſtris ſuis ab habitationibus illis; nec præſumāt amplius inquietare, aut moleſtare ſeruientes tibi omnipotenti Deo: qui viuis, & regnas cum Deo Patre, &c. ℟. Amen.

Et aſpergantur aqua benedicta.

BENEDICTIO LOCI.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

Bene ✠ dic Domine Deus omnipotens locum iſtū; vt ſit in eo ſanitas, caſtitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, & manſuetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio, Deo Patri, & Filio, & Spiritui ſancto: & hæc benedictio maneat ſuper hunc locum, & ſuper habitantes in eo. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Aſpergatur aqua benedicta.

BENEDICTIO DOMVS NOVAE.

¶ Sacerdos indutus ſuperpelliceo, & ſtola dicit.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram. Tunc abſolute dicit exorciſmum.

Exorcizo te factura domus in nomine Dei Pa ✠ tris omnipotētis, & in nomine IESV Chriſti Fi ✠ lij eius, Domini noſtri, & in virtute Spiritus ✠ ſancti: vt ſiquidem ad humanos vſus facta es, careas omni immūditia, libereris ab omni noxa: non in te reſideat ſpiritus peſtilens, non aura corrumpens, diſcedant omnes inſidiæ

diæ latentis inimici: & ſi quid eſt, quod aut incolumitati habitantium nocere poſsit, aut quieti, per inuocationem ſanctiſsimæ trinitatis effugiat, vt ſalubritas mentis, & corporis expetita ab omnibus ſit impugnationibus defenſa. Per virtutē eiuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus inuictæ virtutis autor, qui aduerſæ dominationis vires reprimis, & inimici rugientis ſæuitiam ſuperas: te Domine ſupplices deprecamur, ac petimus, vt hanc facturam domus dignanter aſpicias, benignus illuſtres, viſites, foueas, cuſtodias, protegas, atq; defendas, atq; pietatis tuæ more ſancti ✠ fices: vt omnes in ea habitantes per inuocationem ſanctiſsimi nominis tui, & intercesſione glorioſiſsimæ ſēper Virginis Mariæ, & omnium electorum tuorum ab omni nequiſsimi ſpiritus infeſtatione liberentur, & tuæ protectionis gratiam, ac miſericordiæ largitatem conſequi mereantur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit, & regnat, &c. ℟. Amen.

¶ Deinde dicat ſequens Euangelium [illegible] & [illegible] more ſolito.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

℣. Sequentia ſancti Euangelij ſecundum Lucam. Cap. 19.

℟. Gloria tibi Domine.

IN illo tẽpore. Ingreſſus IESVS, perambulabat Iericho, & ecce vir nomine Zachæus: & hic erat princeps publicanorum, & ipſe diues. Et quærebat videre Ieſum, quis eſſet, & non poterat præ turba, quia ſtatura puſillus erat. Et præcurrẽs aſcendit in arborem ſycomõrum, vt videret eum, quia inde erat tranſiturus. Et cũ veniſſet ad locum, ſuſpiciens IESVS, vidit illum, & dixit ad eum. Zachæe feſtinans deſcende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et feſtinans deſcendit: & excepit illum gaudens. Et cùm viderent omnes, murmurabant, dicẽtes: quòd ad hominem peccatorẽ diuertiſſet Stans autem Zachæus dixit ad Ieſum. Ecce dimidium bonorum meorum Domine, do pauperibus: & ſi quid aliquẽ defraudaui, reddo quadruplum. Ait IESVS ad eũ. Quia hodie ſalus domui huic facta eſt: eo quòd & ipſe ſit filius Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, & ſaluũ facere quod perierat. ℟. Laus tibi Chriſte.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo.

℣. Pax, & ſalus ſit huic domui.
℟. Et omnibus habitantibus in ea.
℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tuere eam.
℣. Nihil proficiat inimicus in ea.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

TE Deum Patrem omnipotentẽ ſuppliciter exoramus pro hac domo, & pro eius habitatoribus, ac rebus: vt eam bene ✠ dicere, & ſanctificare, ac bonis omnibus ampliare digneris. Tribue igitur eis Domine, de rore cæli abundantiã, & de pinguedine terræ vitæ ſubſtantiam, & deſideria voti eorum ad effectum tuæ miſerationis perducas. Ad introitum ergo noſtrum bene ✠ dicere, & ſanctificare dignare hanc domum, ſicut benedicere dignatus es domum Abraham, Iſaac, & Iacob: & intra parietes domus iſtius, Angeli tuæ lucis inhabitent, eamq́; & eius habitatores cuſtodiant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

¶ [illegible]

Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti deſcendat ſuper hanc domũ, & omnes habitantes in ea, & maneat ſemper. Amen.

[illegible]

BENEDICTIO DOMVS

[illegible]

℣. Adiutorium noſtrũ, &c. ℟. Qui fecit cælum, &c.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Te Deum Patrem omnipotentem ſuppliciter exoramus pro hac domo, & pro eius habitatoribus, ac rebus: vt eã bene ✠ dicere, & ſanctificare, ac bonis omnibus ampliare digneris. Tribue igitur eis Domine, de rore cæli abun-

abundantiam, & de pinguedine terræ vitæ ſubſtantiam, & deſideria voti eorum ad effectum tuæ miſerationis perducas. Ad introitum ergo noſtrum bene ✠ dicere, & ſanctificare dignare hanc domum, ſicut benedicere dignatus es domum Abraham, Iſaac, & Iacob: & intra parietes domus iſtius Angeli tuæ lucis inhabitent, eanq; & eius habitatores cuſtodiant. Per Chriſtũ Dominum noſtrum. ℟ Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

BENEDICTIO NOVAE NAVIS.

¶ Sacerdos indutus ſuperpelliceo, & ſtola dicit.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

Mox abſolute facit exorciſmum.

Exorcizo te factura nauis, in nomine Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti: vt effugiat, atq; diſcedat à te omnis phantaſia, & nequitia, ac verſutia diabolicæ fraudis, omniſq; ſpiritus immundus: & quæ in humanos vſus facta es ſalutem, & proſperitatem espereris fidelibus, qui in te vehi cum Dei honore ad vtilitatem ſuam quæſierint. Per virtutem Domini noſtri IESV Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟ Amen.

℣ Domine exaudi orationem meam.

℟ Et clamor meus ad te veniat.

℣ Dominus vobiſcum. ℟ Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Propitiare Domine, ſupplicationibus noſtris, & bene

ne ✠ dic nauim iſtam dextera tua ſancta, & omnes, qui in ea vehentur, ſicut dignatus es benedicere arcam Noe ambulantem in diluuio. Porrige eis Domine dexteram tuam, ſicut porrexiſti beato Petro ambulanti ſupra mare: & mitte ſanctum Angelum tuum de cælis, qui liberet, & cuſtodiat eam ſemper à periculis vniuerſis, cũ omnibus, quæ in eã erũt: & famulos tuos, repulſis aduerſitatibus, portu ſemper, curſuq; tranquillo tuearis, trãſactiſq; , ritéq; perfectis negotijs omnibus, iterato tempore ad propria cũ omni gaudio reuocare digneriſ. Per Dominũ noſtrũ, &c. ℟ Amen.

¶ Postea dicit sequens Euangelium [illegible] [illegible]

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

℣. Sequentia ſancti Euangelij ſecundum Matthæum. Cap. 8.

℟. Gloria tibi Domine.

IN illo tempore: aſcendente IESV in nauiculam, ſecuti ſunt eum diſcipuli eius. Et ecce, motus magnus factus eſt in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. Ipſe verò dormiebat. Et acceſſerunt diſcipuli eius, & ſuſcitauerunt eum, dicentes, Domine ſalua nos, perimus. Et dicit eis. Quid timidi eſtis modicæ fidei? Tunc ſurgens imperauit ventis, & mari. Et facta eſt tranquillitas magna. Porro homines mirati ſunt, dicentes. Qualis eſt hic, quia venti, & mare obediunt ei? ℟ Laus tibi Chriſte.

Oremus.

Domine Deus omnipotens, qui creaturam ligni condidiſti, vt ſit remediũ ſalutare generi humano: quæſumus,

vt nauim hanc visitare, & gratiam ei tuæ bene ✠ dictionis infundere digneris: & præsta per inuocationem sancti nominis tui, & dilecti Filij tui Domini nostri Iesu Christi, & per merita Beatæ Mariæ semper virginis, & beati N. [illegible] Sanctum, vel Sanctam, patronum [illegible] atq; omnium Sanctorum, vt quicunque in ea vehentur, protectionis tuæ gratiam, corporis sanitatem, & animæ medelam consequi mereantur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

[illegible] m, [illegible] m super [illegible] ur [illegible]. Et beati N.

¶ D[illegible]

Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti descendat, & maneat semper super hanc nauim, & omnes, qui in ea nauigauerint: & Angelus Domini custodiat eam in omnibus vijs suis. ℟. Amen.

[illegible]

A[illegible]ENEDICTIO NOVÆ

[illegible]

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Propitiare Domine supplicationibus nostris, & bene ✠ dic nauim istam dextera tua sancta, & omnes, qui in ea vehẽtur, sicut dignatus es benedicere arcã Noe ambu-

ambulantem in diluuio. Porrige eis Domine dexteram tuam, sicut porrexisti beato Petro ambulanti supra mare: & mitte sanctum Angelum tuum de cælis, qui liberet, & custodiat eam semper à periculis vniuersis, cum omnibus, quæ in ea erunt: & famulos tuos, repulsis aduersitatibus, portu semper, cursuq; tranquillo tuearis, transactisq;, riteq; perfectis negotijs omnibus, iterato tempore ad propria cũ omni gaudio reuocare digneris. Per Dominum nostrum, &c. ℟. Amen.

[illegible]

BENEDICTIO RETIUM.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui ad sustentationem generis humani innumeris piscibus mare repleuisti: & homines piscatores tam benignis oculis respexisti, vt eos in præcipuos Apostolos tuos vocatione tua sancta elegeris: supplices te Domine deprecamur, ac petimus, vt bene ✠ dicere digneris hæc retia, quæ sibi famuli tui inuitæ suæ, & suorum remedium construxerunt: sicut benedicere dignatus es retia Simonis Petri: & præsta per intercessionem beatæ, & gloriosæ semper Virginis Mariæ, & eiusdem Simonis Petri, & aliorum Apostolorum, ac Sanctorum tuorum, vt quicunque ea in nomine sancto tuo laxauerint in capturam, copiosam concludant piscium multitudinem: sicq; de tui muneris largitate lætantes gratiarum tibi cunctorum bonorum [illegible]-

ctori referant actiones. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, in vnitate Spiritus sancti Deus per omnia secula sęculorum. ℟. Amen.

BENED[illegible] AD QVAMCVN- que rem [illegible] creatã, vel factam

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.

Exorcizo te creatura, [illegible] N. in nomine Dei ✠ Patris omnipotentis, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti, vt quæ in humanos vsus creata, [illegible] es, salutem, & prosperitatem opereris fidelibus, qui te vti cum Dei honore, & gratiarum actione ad vtilitatem suam quæsierint. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Bene ✠ dic Domine creaturam, [illegible] istam N. vt sit remedium salutare generi humano, & præsta per inuocationem tui sancti nominis, vt quicunq; ea vsi fuerint, corporis sanitatem, vitæ vtilitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

[illegible] tur aqua bened[illegible].

[illegible]DICTIO TERRAE SEMI- [illegible]tæ, seu plantatæ.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Do-

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Bene ✠ dicat nos Deus, Deus noster, & terræ nostræ vbertatem concedat, in centuplum amplificet fructus eius, vt venientes in exultatione manipulos nostros colligamus. Per Christũ Dominum nostrũ. ℟. Amen.

[illegible]

BENEDICTIO PRO ANIMALIbus infirmantibus.

¶ [illegible] ℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit cælum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Misericordiam tuam Domine supplices exoramus, vt hæc animalia, quæ graui infirmitate vexantur, tua bene ✠ dictione sanentur: extinguatur in eis omnis diabolica potestas, neque vlterius ægrotent: esto eis vitæ defensio, & remedium sanitatis.

Deus, qui laborantibus hominibus, etiam de mutis animalibus, solatia subrogasti, suppliciter te rogamus, vt sine quibus non alitur humana conditio, nostris facias vsibus non perire. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

[illegible] iterum aqua benedicta.

EXORCISMI AD EXPELLENDOS dæmones à corporibus oppreſsis, vel etiam maleficiatis.

Ca[illegible] & [illegible] E[illegible]m

1 *Parochus, & quiuis Sacerdos habet poteſtatē exorcizandi, et imponendi manus ſuper energumenos: ſimiliter, & exorciſtæ: [a] quăquam Sacerdoti ſit hæc autoritas deferenda, vt ipſo præſente, clericus inferioris gradus, & ordinis non imponat manus.*

...nc. ...4. ...90. eq et ...5j.d. ...21.om die.

2 *Sacerdos, ſiue exorciſta ne facilè credat hominē à dæmone vexari, niſi id probabilibus coniecturis cognouerit: fieri enim poteſt, vt laboret potius morbo cordis, aut cerebri. Qua in re ſapientis medici conſilio iuuari poteſt.*

3 *Hominis à dæmone vexati, hæ, vt plurimū, afferri ſolent coniecturæ. Peccata aliorū occulta prodere. Infamiæ nota optimos quoſq; aſpergere. Idiomate Hæbraico, Græco, Latinoue, aut alio, quod non didicerit, accōmodatè vti: cùm ſit idiota, ingenioſè, & acutè de rebus difficilibus diſſerere. Vehementer conturbari, cùm exorciſmi leguntur. Si cùm in maxima corporis, & mentis poſitus anguſtia videatur, & extra ſenſum, ac rationem conſtitutus, geſtibus tamē inhoneſtis, & laſciuis motibus exorciſtam, aut aliquem ex circumſtantibus alliciat: ſubiti terrores, & è contrario ſubitæ protinus lætitiæ. Repentinæ oris, ac vultus conuerſiones, & extemplo ſubitæ quædā ſerenitates: totius corporis contorſiones, & inſolitæ, ac ferè impoſsibiles volutiones; gutturis immodici, ſubitique tumores; totius oris luridus, ac teter quidam pallor; oculorum horribiles inuerſiones, ac deniq; deploratæ quædam, ac morti ſimiles ſenſuum, atq; membrorum defectiones. Solet etiam ſpiritus nequam obſtinatè interdum obmuteſcere, & è contra nonnunquam loquaciſsimè obgarrire, & obſtrepere.*

4 *Si dæmon dum exorcizatur (vt ſæpè accidit) nugetur, aut occulta, & mirabilia dicat; caueat exorciſta, ne curioſitate victus in huiuſmodi nugis audiendis immoretur, aut verbis patris mendacij credat: ſed exēplo Chriſti, & Sanctorum inſtet, vt obmuteſcat, & exeat, ſtudeatq; cum mentis humilitate, omni poſthabita confuſione, creaturam Dei potius à malo liberare, quam cum dæmone inutiliter, & periculosè confabulari.*

5 *Quamuis ſpiritus immundus ſemel, atq; iterum exorcizatus, non abſcedat: ne cadat animo exorciſta: ſed totam fiduciam ſuam in Deo collocans ſæpius, eoſdem exorciſmos per plures dies, ſi opus fuerit, repetat, interimq; energumenum orationibus, ſacrificijs, ieiunijs, & alijs corporis afflictionibus, ac Sacramentorum frequentatione,*

tione; per se, & per alios adiuuare procuret. Ipsum quoq; moneat, vt, si habeat interualla, dum sanus est, confiteatur Sacerdoti peccata sua, & orationibus, ac bonis operibus vacet. Talibus enim auxilijs speranda est Dei benignitate de hoste maligno victoria.

FORMA EXORCIZANDI OBSESSOS A DÆMONIBVS.

¶ [illegible] Concede quæsumus: [illegible] Ineffabilem misericordiam tuam [illegible] Dominus vobiscū: [illegible] Dominus vobiscum: [illegible] Domine exaudi or.tionem meā. ✠

¶ In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sācti. Amē.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo

Ore-

Oremus.

Omnipotens Domine, verbum Dei Patris, Christe IESV, qui sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, & super omnē virtutem inimici, & cuius virtute victus, tanquam fulgur de cælo, satanas cecidit: tuum nomen tremēs, supplexque deprecor, vt mihi indignissimo seruo tuo data venia peccatorum, confidentiam, & virtutem donare digneris, vt hunc crudelem draconem brachij tui potentia securus aggrediar. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre, &c. ℟. Amen.

¶ [illegible] In nomine Patris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti. Amē.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat,
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, à cuius facie cæli distillant, montes sicut cera liquescunt, terra tremit, cui patent abyssi, quem infernus pauescit: te supplex deprecor, vt inuocatione tui nominis, huius famuli tui, [illegible] N. anima, à vexatione liberata, ad auctorem suæ salutis recurrat, liberatoremq; suum, diabolico depulso fœtore, & odore suauissimo Spiritus sancti percepto, sequatur Dominum nostrum Iesum Christū Filium tuum. Qui tecum, &c. ℟. Amen.

¶ [illegible]

[illegible] Sacerdos.

SYMBOLVM APOSTOLORVM.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli, & terræ. Et in IESVM Christum Filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto. Natus ex Maria virgine. Passus sub Pōtio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis: ascendit ad cælos: sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos. Credo in Spiritum sanctum: sanctam Ecclesiam catholicam: sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

[illegible] Sacerdos. ℣. Benedicamus Patrem, & Filium, cum sancto Spiritu.

℟. Laudemus, & superexaltemus eum in secula.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui dedisti famulis tuis, in confessione veræ fidei, æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatē: quæsumus, vt eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis. Per Christum Dominum nostrum.

℟. Amen.

¶ [illegible] Euangelio [illegible]. ℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo. ℣. Se-

℣. Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. *Cap.*

℟. Gloria tibi Domine.

In illo tempore: accessit ad Iesum homo genibus prouolutus ante eum, dicens: Domine miserere filio meo: quia lunaticus est, & malè patitur. Nam sæpe cadit in ignem, & crebrò in aquam: & obtuli eū discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens IESVS, ait: O generatio incredula, & peruersa, quousq; ero vobiscum? vsquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me: & increpauit illum IESVS: & exijt ab eo dæmonium; & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad IESVM secretò, & dixerunt. Quare nos non potuimus eijcere illum? Dixit illis IESVS; propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eijcitur, nisi per orationem, & ieiunium.

℣. Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum. *Cap. 16.*

℟. Gloria tibi Domine.

In illo tempore. Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis IESVS: & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis: quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt: & dixit eis. Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: serpen-

 tes

tes tollent : & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit : super ægros manus imponent, & bene habebunt. Et Dominus quidem IESVS, postquàm locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti prædicauerunt vbiq; Domino cooperāte, & sermonem confirmante, sequentibus signis.

Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

Gloria tibi Domine.

In illo tempore: descendit IESVS in Capharnaum, ciuitatem Galileæ: ibiq; docebat illos Sabbathis, & stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Et in Synagoga erat homo habens dæmonium immundum, & exclamauit voce magna, dicens: sine, quid nobis, & tibi, IESV Nazarene? venisti perdere nos? scio te qui sis, sanctus Dei. Et increpauit illum IESVS, dicens, obmutesce, & exi ab eo. Et cū proiecisset illum dæmonium in medium, exijt ab illo, nihilque illum nocuit.

Sequentia sancti Euangelij secundum Ioannem.

Gloria tibi Domine.

In illo tempore: dixit IESVS turbis Iudeorum: nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur foras: & ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus. Respondit ei turba. Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternum. Et quomodò tu dicis, oportet exaltari filium hominis? Et quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis IESVS: adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis:

betis: vt non tenebræ vos comprehendant. Et qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis credite in lucem: vt filij lucis sitis.

Factis Euangelijs, Sacerdos osculatur librum [illegible],

Per Euangelica dicta deleantur nostra delicta.

¶ Deinde ponit librum super caput energumeni. [illegible]

℣. Adiutorium nostrum in nomine Dñi.

℟. Qui fecit cælum, & terram. Exorcizo te immunde spiritus, per Pa ✠ trem, & Fi ✠ liū, & Spiritum ✠ sanctum, vt exeas, & recedas ab hoc famulo, [illegible] Dei. N. ipse enim tibi imperat maledicte dānate, qui pedibus super mare ambulauit, & Petro ne mergeretur, dexteram porrexit; qui cæco nato oculos aperuit; & quatriduanū Lazarum de monumento suscitauit. Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo viuo ✠ & vero. Da honorem IESV ✠ Christo Filio eius, & Spiritui ✠ sancto, & recede ab hoc famulo Dei. N. & hoc signum sanctæ ✠ crucis, quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole, nunquàm audeas violare: per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Audi maledicte satana, adiuratus per nomen æterni Dei, & Saluatoris nostri IESV Christi, Filij eius, cū tua victus inuidia, tremens, gemensq; discede; nihil sit tibi commune cum seruo, [illegible] Dei. N. Da igitur honorem aduenienti Spiritui sancto, qui ex summa cæli arce descēdens, perturbatis fraudibus tuis, mundum sibi

ſibi templum, & habitaculum perficiat: vt ab omni penitus vexatione liberatus ſeruus Dei, gratias pereñi Deo referat ſemper, & benedicat nomen eius in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

¶ Poſte i S[illegible]dos, tene[illegible]s ma[illegible]s ſuper [illegible] gumen[illegible], di[illegible].

Ne te lateat ſatana, immínere tibi pœnas, immínere tibi tormenta, imminere tibi diem iudicij, diemq́; ſupplicij ſempiterni, diem, qui venturus eſt velut clybanus ardens: in quo tibi, atq́; vniuerſis angelis tuis æternus ſuperueniet interitus. Proinde damnate, atq́; damnande, da honorem Deo viuo, & vero, da honorem IESV Chriſto Filio eius, & Spiritui ſancto: in cuius nomine, ac virtute, ego præcipio tibi, quicunq; es, ſpiritus immunde, vt exeas, & recedas ab hoc famulo, vel hac fa[illegible]. Dei. N. quem Deus, & Dominus noſter IESVS Chriſtus pretioſo ſanguine ſuo redimere dignatus eſt. Qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Exi ſpiritus immunde ab hac creatura Dei: nec in eam præſumas amplius introire: ipſe tibi imperat maledicte diabole, qui te de ſupernis cælorum in inferiora terræ demergi, qui te retrorſum abire præcepit. Tu ergo nequiſsime ſpiritus, humani generis inimice, mortis adductor, vitæ raptor, iuſtitiæ declinator, malorum radix, ſeductor hominum, incitator inuidiæ, cauſa diſcordiæ, pater mẽdacij; illum metue, qui in Iſaac immolatus eſt, in Ioſeph venũdatus: in agno occiſus, in homine crucifixus; qui deinde inferni triumphator exſtitit glorioſus.

ſus. Recede ergo in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti, ab hoc famulo, vel hac fa[illegible] Dei, & ne amplius introeas in eum: in virtute Domini noſtri IESV Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculũ per ignẽ. ℟. Amẽ.

¶ Poſt[illegible] do[illegible]ccep[illegible]at. Ecce lignum ſanctiſsimæ crucis, fugite partes aduerſæ: vicit enim vos, & mundum Dominus IESVS Chriſtus Filius Dei, imperator ſũmus, leo de tribu Iuda, radix Dauid.

[illegible]

Adoramus te Chriſte, & benedicimus tibi, quia per ſanctam crucem tuam redemiſti mundum. [illegible] de [illegible] yrie eleiſon. [illegible]hriſte eleiſon. [illegible] yrie eleiſon. Pater noſter. [illegible] Et ne nos inducas in tentationem. [illegible] Sed libera nos à malo.

Exurgat Deus, & diſsipentur inimici eius.
Et fugiant, qui oderunt eum à facie eius.
Saluum fac ſeruum tuum.
Deus meus ſperantem in te.
Nihil proficiat inimicus in eo.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
Eſto ei Domine turris fortitudinis.
A facie inimici.
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris, preces populi tui ſupplicantis propitius reſpice, & flagella tuæ ira-

iracundiæ, quæ pro peccatis noſtris meremur, auerte.
Omnipotens ſempiterne Deus, ſalus æterna credentium, exaudi nos pro famulo tuo, vel famula tua, infirmo, pro quo miſericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita ſibi ſanitate, gratiarum tibi in Eccleſia tua referat actiones.
Hoſtium noſtrorum, quæſumus Domine, allide ſuperbiā, & eorum contumaciam dexteræ tuæ virtute proſterne.
Deus, qui contritorum non deſpicis gemitum, & mœrētium non ſpernis affectum, adeſto ſupplicationibus noſtris, quas tibi pro tribulatione noſtra effundimus, eaſq; clementer exaudi, vt quicquid cōtra nos diabolicæ, atq; humanæ moliuntur aduerſitates, ad nihilum redigatur, & conſilio tuæ pietatis allidatur, quatenus nullis aduerſitatibus læſi, ſed de omni tribulatione, & anguſtia erepti, læti in Eccleſia tua gratias tibi referamus. Per Dominum noſtrum, &c. ℟. Amen.
Deus, qui corda fidelium ſancti Spiritus illuſtratione docuiſti: da nobis in eodem Spiritu recta ſapere, & de eius ſemper conſolatione gaudere.
Concede nos famulos tuos, quæſumus, Domine Deus, perpetua mentis, & corporis ſanitate gaudere: & glorioſa Beatæ Mariæ ſemper virginis interceſsione à præſenti liberari triſtitia, & æterna perfrui lætitia. Per Dominum, &c. ℟. Amen.

Pſal. 34. Iudica Domine nocētes me. Et Pſal. Eripe me de inimicis meis De⁹ meus. Et Pſal. Exurgat Deus. Et Pſal. Qui habitat in adiutorio. Et Symbolum Athanaſij Quicunq; vult.
¶ ... dicens.
Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, ✠ & Spiritus ſancti, deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. ℟. Amen.

ALIA FORMA EXORCISmorum.

¶ ...
℣. In nomine Patris, ✠ & Filij, ✠ & Spiritus ✠ ſancti. ℟. Amen.
Nos cum prole pia, benedicat Virgo Maria. Ecce crucem Domini, fugite partes aduerſæ: vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid. ✠
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.
Oremus.
Deus Angelorum, Deus Archangelorum, Deus Prophera-

phetarum, Deus Martyrum, Deus Confeſſorum, Deus Virginũ, Deus, & Pater Domini noſtri IESV Chriſti. inuoco nomen ſanctum tuum, ac præclaræ maieſtatis tuæ clementiam ſuppliciter expoſco: vt mihi auxilium præſtare digneris aduerſus hunc nequiſsimum ſpiritum, & omnẽ, qui vexat hoc plaſma tuum. Per eundẽ Chriſtũ Dominum, &c. ℟. Amen.

Exorcizo te immunde ſpiritus, omnis incurſio aduerſarij, omnis ira, omne phantaſma, omnis legio, in nomine Domini noſtri IESV Chriſti, eradicare, & effugare ab hoc plaſmate Dei. Ipſe tibi imperat, qui te de ſupernis cælorum in inferiora terræ demergi præcepit. Audi ergo, & time, ſatana victus, & proſtratus abſcede in nomine Domini noſtri IESV ✠ Chriſti. Tu ergo nequiſsime ſatana, inimice fidei, hoſtis generis humani, mortis adductor, vitæ raptor, iuſtitiæ declinator, malorum radix, fomes vitiorum, ſeductor hominum, proditor gentium, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, cauſa diſcordiæ, excitator dolorum, malorum magiſter: quid ſtas, & reſiſtis, cùm ſcias Deum tuas perdere vires? Illum metue, qui in Iſaac immolatus eſt, in Ioſeph venũdatus, in agno occiſus, in homine crucifixus, deinde inferni triumphator extitit glorioſus.

Recede ergo in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti. Da locum Spiritui ſancto, per hoc ſignum crucis ✠ *Hic ſignet cruce frontẽ obſeſsi.* Domini noſtri IESV Chriſti: qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat Deus, per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen. *Si nondum receſſerit ſpiritus malignus: Sacerdos proſequitur.* ℣. Dominus vobiſcũ. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus conditor, & defenſor generis humani, qui hominẽ ad imaginem tuam formaſti, reſpice ſuper hunc famulum tuum, *vel hanc famulam tuam* N. qui dolis inuidi ſerpentis appetitur, quem vetus aduerſarius, antiquus hoſtis terræ, formidinis horrore circumuolat, & ſẽſum mentis humanæ ſtupore defigit, terrore conturbat, & metu trepidi timoris exagitat. Repelle Domine virtutẽ diaboli, fallaceſq; eius inſidias amoue: procul impius tentator aufugiat. Sit nominis tui ſigno crucis ✠ in fronte famulus tuus munitus, & in anima tutus, & corpore. *[illegible] faciat ſignum crucis in pectore.* Tu pectoris ✠ huius interna cuſtodias: tu viſcera ✠ regas: tu corda ✠ confirmes: in anima aduerſatricis poteſtatis tentamenta euaneſcant. Da Domine ad hãc inuocationem ſanctiſsimi nominis tui gratiã, vt qui huc vſq; terrebat, territus aufugiat, & victus abſcedat, tibiq; poſsit hic famulus tuus & corde, & mente præbere famulatum. Per Chriſtum, &c. ℟. Amen.

Adiuro te ſerpens antique per iudicem viuorũ, & mortuorum, per factorem tuum, per factorem mundi, per eum, qui habet poteſtatem mittendi te in gehennam, vt ab hoc famulo Dei N. qui ad Eccleſiæ ſinum recurrit, feſtinus diſcedas. Adiuro te iterum, non mea infirmitate, ſed virtute Spiritus ſancti, vt deſiſtas ab hoc famulo, *vel hac famula*, Dei N. quem omnipotens Deus ad imaginem ſuam fecit. Cede igitur, cede, non mihi ſed mi-

ministro Christi. Illius enim te vrget potestas, qui te affixus cruci, subiugauit: illius brachium contremisce, qui deuictis gemitibus inferni animas ad lucem perduxit. Sit tibi terror corpus hominis: sit tibi formido imago Dei: ne resistas, nec moreris discedere ab homine, quoniam complacuit Deo in homine habitare: & ne contẽnendum me putes, dum me peccatorem esse cognoscis. Imperat tibi Deus, imperat tibi maiestas Christi: imperat tibi Deus Pater, imperat tibi Deus Filius, imperat tibi De⁹ Spiritus sanctus: imperat tibi fides Apostolorum Petri, & Pauli, & cæterorum Sanctorum, imperat tibi Martyrum sanguis, imperat tibi Sacramẽtum cru ✠ cis, imperat tibi mysteriorum virtus. Exi ergo transgressor, exi seductor, plene omni dolo, & fallacia: veritatis inimice, innocentium persequutor. Da locum durissime, da locum impijssime, da locum Christo, in quo nihil inuenisti de operibus tuis, qui te spoliauit, qui regnum tuum destruxit, qui te victum ligauit, & vasa tua diripuit: qui te proiecit in tenebras, vbi tibi cum ministris tuis erit præparatus interitus. Sed quid truculẽte recogitas? quid temerarie retractas? reus omnipotenti Deo es, cuius statuta transgressus es: reus es Filio eius IESV Christo, Domino nostro, quem tentare ausus es, & crucifigere præsumpsisti: reus es humano generi, cui tuis persuasionibus mortis fructũ propinasti.

¶ Si adhuc non recesserit, prosequitur Sacerdos.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus: Osanna in excelsis: Pater Domini nostri Iesu Christi, qui illum refugam, tyrannum, & apostatam gehennæ ignibus deputasti: qui vnigenitum tuum in hunc mundum misisti, vt illum rugientem contereret: velociter attende, accelera, vt eripias hominem ad imaginem, & similitudinem tuam creatum, a ruina, & dæmonio meridiano. Da Domine terrorem tuum super bestiam, quæ exterminat vineam tuam. Da fiduciam seruis tuis contra nequissimũ draconem pugnare fortissimè: ne contemnat sperantes in te, & ne dicat sicut in Pharaone iam dixit. Deũ non noui, & Israel non dimittam. Vrgeat illum dextera tua, potens expellere à famulo tuo, vel famula tua N. ne diutius præsumat captiuum tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam facere dignatus es, & in filio tuo redemisti. Qui tecum viuit, & regnat, &c. ℟. Amen. Adiuro ergo te draco nequissime in nomine agni immaculati, qui ambulauit super aspidem, & basiliscum, qui conculcauit leonem, & draconem: vt discedas ab ✠ homine, discedas ab Ecclesia ✠ Hic producit signum [illegible]. Contremisce, & effuge, inuocato nomine Domini, quem inferi tremunt, cui virtutes cælorum, potestates, & dominationes subiectæ sũt: quem Cherubin, & Seraphin indefessis vocibus laudant. Imperat tibi verbum caro factum: imperat tibi natus ex virgine: imperat tibi IESVS Nazarenus, qui te, cũ discipulos eius contemneres, elisum, atq; prostratum exire præcepit ab homine: quo præsente, cùm te ab homine separasset, nec porcorum gregem contingere præsumebas. Recede ergo nunc adiuratus in nomine eius, ab ho-

ab homine, quem ipſe plaſmauit. Durum eſt tibi velle reſiſtere, durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare: quia quantò tardiùs exis, tantò maius tibi ſupplicium creſcit. Quia non homines contemnis, ſed illum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem.

Amen. Si oppreſſus nondum fuerit liberatus, proſequitur Sacerdos. ℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens Domine, verbum Dei Patris, Chriſte Ieſu, Deus, & Dominus vniuerſæ creaturæ, qui ſanctis Apoſtolis tuis dediſti poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes, & ſcorpiones: qui inter cætera mirabilium tuorum præcepta, dignatus es docere dæmones effugare: cuius virtute motus tanquam fulgur de cælo ſatanas cecidit: tuum ſanctum nomen cum timore, & tremore ſuppliciter deprecor, vt indigniſsimo mihi ſeruo tuo data venia omnium delictorum meorum, confidentiam, & poſsibilitatem donare digneris: vt hunc crudelem draconẽ, brachij tui ſancti munitus potentia, fiducialiter, & ſecurè aggrediar: per te IESV Chriſte Domine Deus noſter, qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Adiuro ergo te omnis immundiſsime ſpiritus, omne phantaſma, omnis incurſio ſatanæ, in nomine IESV Chriſti ✠ Nazareni, qui poſt lauacrum Iordanis in deſertum ductus eſt, & te in tuis ſedibus vinxit, vt quem de limo terræ ad honorem gloriæ ſuæ formauit, tu deſinas impugnare: & in homine miſerabili, non humanam fragi-

fragilitatem, ſed imaginem omnipotentis Dei contremiſcas. Cede ergo Deo, qui te humiliato famulo ſuo Iob in ſeruitutem redegit. Cede Deo, qui & malitiam tuam in Pharaone, & in eius exercitu per Moyſẽ ſeruum ſuum in abyſſum demerſit. Cede Deo, qui te per Danielem puerum ſuum perdidit, & draconem proſtrauit. Cede Deo, qui te per fideliſsimum ſeruum ſuum Dauid de rege Saule, ſpiritualibus canticis pulſum fugauit. Cede Deo, qui te in Iuda Scarioth proditore damnauit. Ille enim te diuinis verberibus angit, in cuius conſpectu cum tuis legionibus tremens, & clamans dixiſti: Quid nobis, & tibi fili Dauid? veniſti ante tempus torquere nos? Ille te perpetuis flammis vrgeat, qui in fine temporũ dicturus eſt impijs: Ite maledicti in ignem æternũ, quem præparauit Pater meus diabolo, & angelis eius. Tibi enim impie, & angelis tuis vermes erunt, qui nunquàm morientur. Tibi, & angelis tuis inextinguibile præparatur incendium; quia tu es princeps maledicti homicidij, tu auctor inceſtus, tu ſacrilegorum caput, tu artium peſsimarum magiſter, tu hæreticorum doctor: tu totius obſcœnitatis inuentor. Exi ergo impie, exi ſcelerate, exi cum omni fallacia tua: quia hominem templum ſuum voluit eſſe Deus. Sed quid diutius moraris hîc? Da honorem Deo patri omnipotenti, cui omne genu flectitur. Da locum Domino IESV Chriſto, qui pro homine ſanguinem ſuum ſacratiſsimum fudit. Da locum Spiritui ſancto, qui per beatum Apoſtolum ſuũ Petrum te manifeſtè ſtrauit in Simone Mago: qui fallaciam tuam in Anania, & Saphîra condemnauit: qui te in-

in Herode rege honorem Deo non dante percussit: qui te in Barieu Mago per Apostolum suum Paulum cæcitatis caligine perdidit: & per eundem de Phitonissa, verbo imperans exire præcepit. Discede ergo nūc, discede seductor. Tibi erēmus sedes est: tibi habitatio, serpens est. Humiliare, & prosternere, iam non est differendi tempus. Ecce enim dominator Dominus proximat citò, & ignis ardebit ante ipsum, & præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos suos. Si enim hominē fefelleris, Deum non poteris irridere. Ille te eijcit, cuius oculis nihil occultum est. Ille te expellit, cuius virtuti vniuersa subiecta sunt. Ille te excludit, qui tibi, & angelis tuis præparauit æternam gehennam: de cuius ore exiet gladius bis acutus: qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

¶ Deus in adiutorium. In Domino confido. Quid gloriaris in malitia.

¶

EXORCISMVS CONTRA IMminentem, vel iam exortam aeream tempestatem fulgurum, vel grandinis, vel quamuis aliam.

¶

Per

Per signum ✠ crucis, de inimicis ✠ nostris libera nòs ✠ Deus noster. In nomine Patris, ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Credo in Deum, &c. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c. Adiutorium nostrum in nomine Domini. ℟ Qui fecit cælum, & terram.

Sit nomen Domini benedictum.

Ex hoc, nunc, & vsq; in seculum.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.

Et fugiant qui oderunt eum à facie eius.

Exurge Christe adiuua nos.

Et libera nos propter nomen tuum.

Domine exaudi orationem meam.

Et clamor meus ad te veniat.

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine IESV Christe, qui fecisti cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt: quiq; flumini Iordani benedixisti, atq; in eo baptizari voluisti, & tuas sanctissimas manus, & brachia sacratissima in cruce ✠ extēdisti, quibus aerem sanctificasti: obsecramus immensam pietatis, & bonitatis tuæ abundantiam, quatenus has nubes, quas ante me, & post me, & supra me à dextris, & à sinistris, video aerem perturbare, dissoluere, & anihilare digneris: vt alligata potestas dæmonum impiè desæuientium deficiat, & turbetur, ad laudem tui sanctissimi nominis, & potentissimæ maiestatis tuæ. Qui viuis, & regnas, &c. Amen.

¶

¶ Poſteà conuerſus ad nubes, ſignet eas ſigno crucis dicens. Circundet te nubes Deus Pater ✠. Circundet te Deus Filius ✠ Circundet te Deus Spiritus ſanctus ✠. Deſtruat te Deus Pater ✠ Deſtruat te Deus Filius. ✠ Deſtruat te Deus Spiritus ſanctus ✠. Comprimat te Deus Pater ✠. Comprimat te Deus Filius ✠ Comprimat te Deus Spiritus ſanctus ✠. Amen.

Obſecratio

Sanctus Matthæus, ſanctus Marcus, ſanctus Lucas, ſanctus Ioannes Euangeliſtæ, qui Chriſti Euangelium per quatuor mundi partes diuulgarunt, ipſi ſuis meritis, & precibus hanc tempeſtatem à termino iſto, & ab omnibus Chriſtianorum finibus, ab eodem Domino noſtro IESV Chriſto obtineant effugari, & depelli.

Exorciſmus

Et ego peccator, & Chriſti Sacerdos, ſeu miniſter licet indignus, auctoritate, & virtute eiuſdem Dei, & Domini noſtri IESV Chriſti, ſummi imperatoris, non mea potentia innixus, & confiſus, vobis præcipio, immundiſsimi ſpiritus, qui has nubes, ſeu nebulas concitatis, in virtute eiuſdē Dei, & Domini noſtri IESV Chriſti ✠ Per ſanctiſsimam eiuſdem incarnationem, per ſanctam natiuitatem, per baptiſmum, & ieiuniū ipſius, per eius ſacratiſsimam crucem ✠, & paſsionem: per ſanctam reſurrectionem: per admirabilem aſcenſionem, per tremendum aduentum eius ad iudicium: per merita intemeratæ, ſempérq; Virginis Mariæ, & ſanctiſsimi N. & per merita omnium Sanctorum: vt exeatis ab eis, & eas diſper-

diſpergatis in locis ſylueſtribus, & incultis, quatenus nocere non poſsint hominibus, animalibus, fructibus, herbis, arboribus, aut quibuſcunq; rebus, humanis vſibus deputatis. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Ipſe vobis imperat dæmones, qui has nubes commouetis, de quo, de nube lucida dictum eſt. Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene cōplacui. ✠ Ipſe vobis imperat, qui ſua ſacratiſsima cruce, corporis ſui ſanctiſsimi in ea extenſione aerem purgauit. ✠ Ipſe vobis imperat, qui per mortem ſuam vos, principem veſtrum, mortemq; deuicit, & ligauit, atq; æternæ Gehennæ mancipauit ignibus. ✠ Ipſe vobis imperat, qui inferno ſpoliato ſurrexit à mortuis. ✠ Ipſe vobis imperat, qui poſt quadraginta dies nube ſuſceptus, virtute ſua aſcendit in cælū. ✠ Ipſe vobis imperat, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. ✠ Amen. [illegible] poſtea oſtendat crucem [illegible] Ecce lignum ſanctiſsimæ crucis, fugite partes aduerſæ: vicit enim vos, & mundum Dominus noſter IESVS Chriſtus Filius Dei, imperator ſummus, leo de tribu Iuda, radix Dauid.

¶ [illegible] crucis aſper ✠ [illegible]

¶ [illegible] Quicunq; vult. [illegible] Dominicæ. [illegible]

 Salue

Salue regina, mater misericordiæ: vita, dulcedo, & spes nostra, salue. Ad te clamamus exules filij Euæ: ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lacrymarum valle. Eia ergo aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Et IESVM benedictũ fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens. O pia. O dulcis virgo Maria. [illegible] Antiphona. Sub tuum præsidium confugimus sancta Dei genitrix: nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus: sed à periculis cunctis libera nos semper virgo gloriosa, & benedicta. Et canticum Benedicite omnia: quod habetur in Breuiario in die Dominica ad laudes [illegible] versu. Gloria Patri. [illegible] benedicat,

℣. Benedicamus Patrẽ, & Filium, cũ sancto Spiritu.
℟. Laudemus, & superexaltemus eum in secula.
℣. Ora pro nobis sancta Dei genitrix.
℟. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.
℣. Exurge Christe adiuua nos.
℟. Et libera nos propter nomen tuum.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio

Omnipotens sempiterne Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei, æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatẽ: quæsumus, vt eiusdẽ fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis.

Oratio.

Pro-

Protege Domine famulos tuos subsidijs pacis, & Beatæ Mariæ semper virginis patrocinio confidentes, à cũctis hostibus, & periculis redde securos.

Oratio

A domo tua, quæsumus Domine, spirituales nequitiæ repellantur, & aerearum discedat malignitas tempestatũ.

Oratio.

Ad te nos Domine clamantes exaudi, & aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus: vt qui iustè pro peccatis affligimur, misericordia tua præueniente, clementiam sentiamus.

Oratio

Largiri, & conseruare fructus terræ dignare Domine Deus noster, vt temporalibus gaudeamus auxilijs, & proficiamus spiritualibus incrementis. Per Christũ, &c. Amen.

[illegible] A domo tua, [illegible] A naui ista. [illegible]

¶ [illegible] tem[illegible] Benedictus.

ctus, vel, Magnificat. & dimittatur populus circunstans cum benedictione, dicente Sacerdote.

Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, ✠ & Spiritus sancti descendat super vos, & maneat semper. ℟. Amen.

EXORCISMVS DOMVS A DAEMONE VEXATAE.

¶ Paratis vase aquæ benedictæ cum aspersorio, incenso, atque thuribulo, seu alio vase cum igni, & accensis cereis: Sacerdos indutus superpelliceo, & stola, dicit.

In nomine Patris, ✠ & Fi ✠ lij, & Spiritus sancti. Amē. ℣. Adiutorium nostrū in nomine Dñi. ℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui Sacerdotibus tuis tantam gratiam contulisti, vt quicquid in tuo nomine dignè, perfectéq; abeis agitur, à te fieri credatur: quæsumus immensam clementiam tuam, vt quod modò visitaturi sumus, visites: & quicquid benedicturi, bene ✠ dicas: & ad ea, quæ acturi sumus, dexteram tuæ potentiæ extendas: sintque ad nostræ humilitatis introitum (Sanctorum tuorum meritis) fuga dæmonum, & Angeli pacis ingressus. Per Christum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

Deus Angelorum, Deus Archangelorum, De⁹ Prophetarum, Deus Apostolorum, De⁹ Martyrū, Deus Confessorum, Deus Virginum, & omnium bene viuētium Deus, & Pater Domini nostri IESV Christi, te inuoco, & nomen sanctum tuum, ac præclaræ maiestatis tuæ clementiam supplex deposco, vt mihi auxilium præstare digneris aduersus nequissimum spiritum, vt vbicunque sit, audito nomine tuo, velociter exeat, & recedat. Per Christum, &c. ℟. Amen.

Coniuratio.

Adiuro te serpens antique, per iudicē viuorum, & mortuorum, per factorem mundi, qui habet potestatem mittere te in gehennam, vt ab hac domo festinus discedas. Ipse tibi imperat maledicte diabole, qui ventis, ac mari, & tempestatibus imperauit. Ipse tibi imperat, qui te de supernis cælorum in inferiora terræ demergi præcepit. Ipse tibi imperat, qui te retrorsum abire præcepit. Audi ergo satana, & time, & victus, & prostratus recede. Adiuratus in nomine Domini nostri IESV Christi. Qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. ℟. Amen.

¶ Deinde Sacerdos incipiat quindecim Psalmos Graduales, & prosequatur quinq; priores, singulos cum Gloria Patri. aqua benedicta aspergendo loca domus.

Psalmus. 119.

AD Dominum cùm tribularer clamaui: & exaudiuit me.
Domine libera animam meam à labijs iniquis: & à lingua dolosa.
Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosam?
Sagittæ potentis acutæ: cum carbonibus desolatorijs.
Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitaui cum habitantibus Cedar: multum incola fuit anima mea.
Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus: cùm loquebar illis impugnabant me gratis.
Gloria Patri, &c.

Psal. 120.

Leuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi.
Auxilium meum à Domino: qui fecit cælum, & terram.
Non det in commotionē pedem tuū: neq; dormitet, qui custodit te.
Ecce non dormitabit, neque dormiet: qui custodit Israel.
Dominus custodit te, Dominus protectio tua: super manum dexteram tuam.
Per diem Sol non vret te: neque Luna per noctem.
Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animā tuā Dominus.
Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc, nunc, & vsque in seculum.
Gloria Patri, &c.

Psal. 121.

LÆtatus sum in his, quæ dicta sūt mihi: in domū Domini ibimus.
Stantes erant pedes nostri: in atrijs tuis Hierusalem.
Hierusalem, quæ ædificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in id ipsum.
Illuc enim ascenderunt tribus tribus Domini, testimonium Israel: ad confitendum nomini Domini.
Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domum Dauid.
Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalē: & abundātia diligentibus te.
Fiat pax in virtute tua: & abundantia in turribus tuis.
Propter fratres meos, & proximos meos: loquebar pacem de te.
Propter domum Domini Dei nostri: quæsiui bona tibi.
Gloria Patri, &c.

Psal. 122.

AD te leuaui oculos meos: qui habitas in cælis.
Ecce sicut oculi seruorum: in manibus dominorum suorum.
Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum deum nostrum, donec misereatur nostri.
Miserere nostri Domine, miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione.
Quia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus, & despectio superbis.
Gloria Patri, &c.

Psal. 123.

NIsi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel: nisi quia Dominus erat in nobis,

Cum exurgerent homines in nos: forte viuos deglutissent nos.
Cum irasceretur furor eorum in nos: forsitan aqua absorbuisset nos.
Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.
Benedictus Dominus: qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.
Anima nostra sicut passer erepta est: de laqueo venantium.
Laqueus contritus est: & nos liberati sumus.
Adiutorium nostrum in nomine Domini: qui fecit cælum, & terrā.
Gloria Patri, &c.

Finitis psalmis dicat: Kyrie eleison. Christe eleisō. Kyrie eleisō. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domum tuam Domine clementer ingredere: & in tuorum cordibus fidelium perpetuam tibi constitue mansionem: & præsta, vt in hac domo nulla malignorum spirituum dominetur nequitia. Per Christū, &c. ℟. Amē.

¶ Deinde dicantur alij quinque Psal. etiam [illegible] cum Gloria Patri.

Psal. 124.

QVI confidunt in Domino, sicut mons Sion: non commouebitur in æternum, qui habitat in Hierusalem.
Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui: ex hoc nunc, & vsque in seculum.
Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum, super sortem iustorum: vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.
Benefac Domine bonis: & rectis corde.
Declinantes autem in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem: pax super Israel.
Gloria Patri, &c.

Psalmus 125.

IN conuertendo Dominus captiuitatem Sion : facti sumus sicut consolati.
Tunc repletum est gaudio os nostrũ : & lingua nostra exultatione.
Tunc dicent inter gentes : magnificauit Dominus facere cum eis.
Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.
Conuertere Domine captiuitatem nostram : sicut torrens in austro.
Qui seminant in lacrymis : in exultatione metent.
Euntes ibant, & flebant : mittentes semina sua.
Venientes autẽ venient cum exultatione: portãtes manipulos suos.
Gloria Patri, &c.

Psalmus 126.

NIsi Dominus ædificauerit domum : in vanum laborauerunt, qui ædificant eam.
Nisi Dominus custodierit ciuitatem : frustra vigilat qui custodit eã.
Vanum est vobis ante lucem surgere : surgite postquàm sederitis qui manducatis panem doloris.
Cùm dederit dilectis suis somnum : ecce hæreditas Domini, filij merces fructus ventris.
Sicut sagittæ in manu potentis : ita filij excussorum.
Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis : non confundetur, cùm loquetur inimicis suis in porta.
Gloria Patri, &c.

Psalmus 127.

BEati omnes qui timent Dominum : qui ambulant in vijs eius.
Labores manuum tuarum quia manducabis : beatus es, & bene tibi erit.
Vxor tua sicut vitis abundans : in lateribus domus tuæ.
Filij tui sicut nouellæ oliuarum : in circuitu mensæ tuæ.
Ecce sic benedicetur homo : qui timet Dominum.
Benedicat tibi Dominus ex Sion : & videas bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.
Et videas filios filiorum tuorum : pacem super Israel.
Gloria Patri, &c.

Psalmus 128.

SÆpe expugnauerunt me à iuuentute mea : dicat nunc Israel.
Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea : etenim non potuerunt mihi.

Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores : prolongauerunt iniquitatem suam.
Dominus iustus concidet ceruices peccatorum : confundantur, & conuertantur retrorsum omnes, qui oderunt Sion.
Fiant sicut fœnum tectorum: quod priusquàm euellatur, exaruit.
De quo non implebit manum suam, qui metet: & sinum suum, qui manipulos colliget.
Et non dixerunt qui præteribant, benedictio Domini super vos: benediximus vobis in nomine Domini.
Gloria Patri, &c.

His Psalmis finitis dicit. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

℣. Et ne nos, &c. ℟. Sed libera nos à malo.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui in omni loco dominationis tuæ, totus assistis, totus operaris : adesto supplicationibus nostris, vt huius domus sis protector, & nulla hîc nequitia contrariæ potestatis obsistat: sed (virtute Spiritus sancti, & operatione) fiat tibi hîc primùm seruitium, & deuota libertas assistat. Per Christum, &c.
℟. Amen.

¶ Postea dicuntur alij quinque Psalmi Graduales, singuli cum Gloria Patri. aspergendo, vt supra, domum aqua benedicta.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocẽ meam.
Fiant aures tuæ intendentes : in vocem deprecationis meæ.
Si iniquitates obseruaueris Domine : Domine quis sustinebit?
Quia apud te propitiatio est : & propter legẽ tuam sustinui te Dñe.
Sustinuit anima mea in verbo eius : sperauit anima mea in Dño.

A cuſtodia matutina vſque ad noctem : ſperet Iſrael in Domino .
Quia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redẽptio.
Et ipſe redimet Iſrael : ex omnibus iniquitatibus eius .
Gloria Patri , &c.

Pſalmus . 130 .

DOmine non eſt exaltatum cor meum: neque elati ſunt oculi mei.
Neque ambulaui in magnis : neque in mirabilibus ſuper me .
Si non humiliter ſentiebam : ſed exaltaui animam meam .
Sicut ablactatus eſt ſuper matre ſua : ita retributio in aĩa mea.
Speret Iſrael in Domino : ex hoc nunc , & vſque in ſeculum .
Gloria Patri, &c.

Pſalmus 131 .

MEmento Domine Dauid : & omnis manſuetudinis eius .
Sicut iurauit Domino : votum vouit Deo Iacob .
Si introiero in tabernaculum domus meæ : ſi aſcendero in lectum ſtrati mei .
Si dedero ſomnum oculis meis : & palpebris meis dormitationem.
Et requiem temporibus meis, donec inueniam locum Domino : tabernaculum Deo Iacob.
Ecce audiuimus eam in Ephrata: inuenimus eam in campis ſyluæ.
Introibimus in tabernaculum eius : adorabimus in loco , vbi ſteterunt pedes eius .
Surge Domine in requiem tuam : tu, & arca ſanctificationis tuæ.
Sacerdotes tui induantur iuſtitiam : & ſancti tui exultent .
Propter Dauid ſeruum tuum : non auertas faciem Chriſti tui .
Iurauit Dominus Dauid veritatem , & non fruſtrabitur eum : de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam .
Si cuſtodierint filij tui teſtamentum meum : & teſtimonia mea, hæc quæ docebo eos .
Et filij eorum vſque in ſeculum : ſedebunt ſuper ſedem tuam .
Quoniam elegit Dominus Sion: elegit eam in habitationem ſibi.
Hæc requies mea in ſeculũ ſeculi: hic habitabo , quoniam elegi eã.
Viduam eius benedicẽs benedicam : pauperes eius ſaturabo panib'.
Sacerdotes eius induã ſalutari: & ſancti eius exultatione exultabũt.
Illuc producam cornu Dauid : paraui lucernam Chriſto meo .
Inimicos eius induam confuſione : ſuper ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea .
Gloria Patri , &c .

Pſalmus 132.

ECce quàm bonum , & quàm iucundum : habitare fratres in vnũ.
Sicut vnguentum in capite : quod deſcendit in barbam , barbam Aaron .
Quod deſcendit in oram veſtimenti eius : ſicut ros Hermon , qui deſcendit in montem Sion .
Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem : & vitam vſque in ſeculum .
Gloria Patri, &c .

Pſalmus 133.

ECce nunc benedicite Dominum : omnes ſerui Domini .
Qui ſtatis in domo Domini : in atrijs domus Dei noſtri.
In noctibus extollite manus veſtras in ſancta : & benedicite Dñum.
Benedicat tibi Dominus ex Sion : qui fecit cælum, & terram.
Gloria Patri, &c .

[illegible] Kyrie eleiſon . Chriſte eleiſõ. Kyrie eleiſon . Pater noſter . ℣ Et ne nos inducas in tentationem . ℟ . Sed libera nos à malo. ℣ Domine exaudi , &c. ℟ . Et clamor meus , &c. ℣ Dominus vobiſcum. ℟ Et cum ſpiritu tuo.

Oremus .

Deus, qui in omni loco dominationis tuæ, cuſtos , & protector aſsiſtis , exaudi nos quæſumus , vt inuiolabilis huius domus permaneat bene ✠ dictio , & beneficia tui muneris vniuerſitas, quæ ſupplicat , mereatur. Per Chriſtum , &c. ℟ Amen.

¶ Poſtea in principali loco domus legitur ſequens Euangelium. ℣ Dominus vobiſcum.
℟ Et cum ſpiritu tuo.
℣ Sequentia ſancti Euangelium ſecundum Lucam.
℟ Gloria tibi Domine.

Cap. 19.

In illo tempore , Ingreſſus IESVS , perambulabat

Iericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic erat princeps publicanorum, & ipse diues. Et quærebat videre IESVM, quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sycomôrum, vt videret eum, quia inde erat transiturus. Et cùm venisset ad locum, suspiciens IESVS, vidit illum, & dixit ad eum. Zachæe festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinãs descendit: & excepit illum gaudens. Et cùm viderent omnes, murmurabant, dicentes: quòd ad hominẽ peccatorem diuertisset. Stans autẽ Zachæus dixit ad IESVM. Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. Ait IESVS ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est: eo quòd & ipse sit filius Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, & saluũ facere, quod perierat. ℟. Laus tibi Christe.

¶ Deinde benedicitur incensum hoc modo.

Per intercessionem beati Michaelis Archangeli, stantis à dextris altaris incensi, & omnium electorum suorum: incensum istud dignetur Dominus bene ✠ dicere, & in odorem suauitatis accipere. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

¶ Postcà Sacerdos ponat incensum super ignem, & [illegible] domum dicens.

Incensum istud à te benedictum, ascendat ad te Domine: & descendat super nos misericordia tua.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus,

Visi-

Visita quæsumus Domine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle: Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant: & benedictio tua sit super nos semper. Per Dominũ nostrũ Iesũ Christum, &c. ℟. Amen.

¶ Postcà domum, & habitatores eius benedicat dicens. Benedictio Dei omnipotẽtis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti descendat super hanc domum, & omnes habitantes in ea, & maneat semper. ℟. Amen. Et aspergat aqua benedicta.

BENEDICTIO AGRORVM, VEL aquarum, vt ab eis locustæ, bruchi, mures, aues, & alia animalia noxia expellâtur.

¶ Sacerdos [illegible] superpelliceo, & stola violacei [illegible], ve[illegible] ad agrum, [illegible], vbi [illegible] animalia noxia, dicat.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Preces nostras quæsumus Domine clementer exaudi, vt qui iustè pro peccatis nostris affligimur, & hanc vermiũ [illegible] murium, [illegible] locustarum, [illegible] aliorum animalium calamitatem patimur, pro tui nominis gloria ab ea misericorditer liberemur: vt per potentiam tuam expulsa nulli noceant, & hos agros, vineas, & aquas intacta dimit-

mittant: quatenus quæ ex eis orta fuerint, tuæ maiestati deseruiant, & nostræ necessitati subueniant. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

Omnipotēs sempiterne Deus, bonorum omnium auctor, & cōseruator, in cuius nomine omne genu flectitur, cælestium, terrestrium, & infernorum: concede, vt quod de tua misericordia confisi agimus, per tuam gratiam efficacem consequatur effectum: quatenus hos vermes, mures, aues, locustas, aut alia animalia noxia aggregando segreges, exterminando extermines: vt ab ista calamitate liberati gratiarū actiones maiestati tuæ referamus. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

Deus, qui famulorum tuorum Moysi, & Aaronis ministerio ab Ægyptijs, pro gloria nominis tui, locustas, bruchos, ciniphes, aliasq; plagas (scilicet iustitiæ tuæ in peccatores flagella) auertisti: à filijs quoq; Israel prohibuisti: à populo intercedente, similes calamitates aufer, vt potentiam tuam, & beneficentiam prædicemus. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

Largiri, & conseruare fructus terræ dignare, Domine Deus noster: vt temporalibus gaudeamus auxilijs, & proficiamus spiritualibus incrementis. Per Christum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

Oramus te Domine Deus noster, vt hos agros, aut vineas

as serenis oculis, hilariq; vultu respicere digneris, tuāq; super eos mitte benedi ✠ ctionem, vt non grando surripiat, non turbo subuertat, non vis tempestatis detruncet, non æstus exurat, non animalia noxia corrodant, neq; inundatio pluuiæ exterminet, sed fructus incolumes, vberesq; vsui nostro ad plenam maturitatem perducas. Per Christum, &c. ℟. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti, descendat, & maneat super hos agros, aut vineas, & eorum fructus. ℟. Amen.

Si quæ etiam sint infectæ, addetur pro illis sequens specialis oratio.

Oremus.

Domine IESV Christe, qui Iordanis flumen benedixisti, & in eodem baptizatus, aquas purificasti, vt elemētum salubre efficerentur in remissionem peccatorum: has aquas quoq; benedi ✠ cere, & sanctificare digneris, vt nihil in eis noxium, nihil pestilens, nihil corrumpēs maneat, sed omnia pura, & munda in eis efficiantur, vt eas, & illa, quæ ad vsum hominum ex eis creata sunt, cum gloria tua, & salute nostra sumamus. Per Christū, &c. ℟. Amen.

Mox aspergat agros, vineas, vel aquas aqua benedicta.

¶ Si maxima ingruerit dictarum bestiarum tribulatio, poterit Clerus cum populo contestante ad locum infectum accedere, ad quem cum peruentum fuerit, aspergatur terminus aqua benedicta, canendo pro diuersitate temporis.

Asperges me Domine, &c. vel Vidi aquā egredientē, &c.

Vt habetur in ordine ad faciendam aquam benedictam.

Pag. 322. Posteà benedicatur agr[illegible] benedictione [illegible] posita, & in fine legantur, vel cantētur quatuor Euangelia ad quatuor plagas mundi.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

℣. Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

2. ℟. Gloria tibi Domine.

Cùm natus esset I E S V S in Bethlehem Iudæ, in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolymam dicentes. Vbi est qui natus est rex Iudeorũ? vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo: & congregãs omnes principes Sacerdotum, & scribas populi sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei. In Bethlehem Iudæ. Sic enim scriptum est per Prophetam. Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquàm minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocatis Magis: diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis. Et mittens illos in Bethlehem dixit. Ite, & interrogate diligenter de puero: & cùm inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum. Qui cùm audissent regem, abierunt: & ecce stella, quam viderant in Oriente: antecedebat eos, vsq; dum veniens staret supra, vbi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis, ne redirēt ad

Herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

Cap.

℣. Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.

℟. Gloria tibi Domine.

In illo tempore. Recũbentibus vndecim discipulis: apparuit illis I E S V S: & exprobrauit incredulitatē eorũ, & duritiam cordis: quia ijs, qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis. Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferũ quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & bene habebunt. Et Dominus quidem I E S V S, postquàm locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti prædicauerunt vbiq; Domino cooperante, & sermonē confirmante sequentibus signis.

Cap. 1.

℣. Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

℟. Gloria tibi Domine.

In illo tempore. Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginē desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph de domo Dauid: & nomen Virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit. Aue gratia plena Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus. Quæ cùm audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat, qualis esset ista salutatio. Et ait Angelus ei: ne timeas Maria, inuenisti enim gra-

 tia.

tiam apud Deum. Ecce concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomẽ eius IESVM. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur. Et dabit illi Dominus Deus sedem Dauid Patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelũ. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens Angelus, dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq;, & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Et ecce Elizabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua, & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit imposibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria. Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Cap. 1. ℣. Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.

℟. Gloria tibi Domine.

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum: hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Quod factum est, in ipso vita erat: & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet: & tenebræ eam non cõprehenderunt. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, vt testimoniũ perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illũ. Nõ erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientẽ in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognouit. In propria venit:

nit: & sui eum non receperunt: quot quot autem receperunt eum, dedit eis potestatem, filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri: sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est: & habitauit in nobis: & vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre, plenum gratiæ, & veritatis.

[illegible]itis Euangelijs, Sacerdos osculatur librum, [illegible]: Per Euangelica dicta deleantur nostra delicta. Et [illegible]um aspergit locum infectum aqua benedicta.

ORATIO FACIENDA A SACERdotibus in visitatione infirmi.

¶ Sacerdos al[illegible] infirmam visitaturus, volen[illegible] facere, poterit pro l[illegible] cubiculum infir[illegible] dicat. Pax huic domui. ℟. Et omnibus habitantibus in ea. Et [illegible] [illegible]qua vel [illegible] [illegible] Et [illegible] propter [illegible] [illegible] confessionẽ peccatorum, [illegible] dicat.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Virtutum cælestium Deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, & omnem infirmitatem, præcepti

 tui

tui potestate depellis, adesto propitius huic famulo tuo, vel famulæ tuæ, vt fugatis infirmitatibus, & viribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitate, benedicat. Per Christum, &c. ℟. Amen.

¶ Deinde di[illegible] Eu[illegible]g[illegible], quæ s[illegible], vel s[illegible]tem vnum ex illi[illegible] niu, si [illegible]t, [illegible] illis, quod dixerit, [illegible] at p[illegible]s, & orati[illegible] [illegible] in fine omnium E[illegible].

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

℣. Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

℟. Gloria tibi Domine.

In illo tempore: cùm introisset IESVS Capharnaũ, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Et ait illi IESVS: ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio ait: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum: sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, vade, & vadit: & alio: veni, & venit: & seruo meo: fac hoc, & facit. Audiens autem IESVS miratus est: & sequentibus se dixit. Amen dico vobis: non inueni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente veniẽt, & recumbẽt cũ Abraham, Isaac, & Iacob in regno cælorum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores; ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit IESVS Centurioni. Vade: & sicut credidisti, fiat tibi; & sanatus est puer ex illa hora.

Sequen

Cap.

Sequentia sancti Euangelij secundũ Marcũ.

In illo tempore: Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis IESVS: & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis: quia ijs, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis. Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autẽ eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient; linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt. Et Dominus quidem IESVS, postquàm locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti, prædicauerunt vbiq; Domino cooperãte, & sermonem confirmante sequentibus signis.

Cap. 4

Sequentia sancti Euangilij secundum Lucã.

In illo tempore. Surgens IESVS de Synagoga, introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam, imperauit febri, & dimisit illam: & continuò surgens ministrabat illis. Cùm sol autem occidisset: omnes, qui habebant infirmos varijs langoribus, ducebãt illos ad IESVM. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Exibant autem dæmonia à multis, clamantia, & dicentia: quia tu es Filius Dei. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Facta autem die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerunt vsque ad

in fu[illegible]

ipſum : & detinebant illum, ne diſcederet ab eis : quibus ille ait. Quia & alijs ciuitatibus oportet me Euangelizare regnum Dei : quia ideo miſſus ſum. Et erat prædicans in Synagogis Galilææ.

Initium S. Euangelij ſecundum Ioannem.

In principio erat verbum : & verbum erat apud Deum: & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deũ. Omnia per ipſum facta ſunt : & ſine ipſo factum eſt nihil. Quod factum eſt in ipſo vita erat, & vita erat lux hominum : & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo miſsus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in teſtimoniũ: vt teſtimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux, ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mũdus per ipſum factus eſt, & mundus eum non cognouit. In propria venit : & ſui eum non receperunt. Quot quot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri: his, qui credunt in nomine eius. Qui non ex ſanguinibus, neque ex volũtate carnis, neque ex voluntate viri : ſed ex Deo nati ſunt. Et verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriã quaſi vnigeniti à Patre, plenum gratiæ, & veritatis.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum.

℟. Sana me Domine, quoniã cõturbata ſunt oſſa mea.

℣. Ora

℣. Ora pro nobis ſancta Dei genitrix.

℟. Vt digni efficiamur promiſsionibus Chriſti.

℣. Saluum fac ſeruum tuum, vel ancillam tuam.

℟. Deus meus ſperantem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.

℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis.

℟. A facie inimici.

℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate cuſtodis, ad inuocationem nominis tui benignus aſsiſte : vt famulum tuum ab ægritudine liberatum, & ſanitati donatum, dextera tua erigas, virtute confirmes, poteſtate tuearis : atq; Eccleſiæ tuæ ſanctæ cũ omni deſiderata proſperitate reſtituas.

Omnipotens ſempiterne Deus, ſalus æterna credentium, exaudi nos propitius pro famulo tuo infirmo, pro quo miſericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita ſibi ſanitate gratiarum tibi in Eccleſia tua referat actiones.

Concede nos famulos tuos, quæſumus Domine Deus, perpetua mentis, & corporis ſanitate gaudere, & glorioſa Beatæ Mariæ ſemper virginis interceſsione, à præſenti liberari triſtitia, & æterna perfrui lætitia.

Deus, qui facturæ tuæ pio ſemper dominaris affectu, in

C clina

clina aurem tuam ſupplicationibus noſtris, & famulum tuum ex aduerſa valetudine corporis laborantẽ placatus reſpice, & viſita in ſalutari tuo, & cæleſtis gratiæ præſta medicinam.

Deus, qui famulo tuo regi Ezechiæ, ter quinos annos ad vitam donaſti: concede, vt hunc famulum tuum à lecto ſuæ ægritudinis tua potentia erigat ad ſalutem. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟ Amen.

Super ægros manus imponent, & bene habebunt.

¶

Benedicat te Deus ✠ Pater: ſanet te Deus filius: illuminet te Deus Spiritus ſanctus. Corpus tuum cuſtodiat, animam tuam ſaluet, cor tuum irradiet, ſenſum tuum dirigat, & ad ſupernam vitam te perducat. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. Amen.

ALIA ORATIO BREVIOR FAcienda in viſitatione infirmi.

¶

Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.
Sequentia ſancti Euangelij ſecundum Marcum.
Gloria tibi Domine. In

In illo tempore: dixit IESVS diſcipulis ſuis. Eũtes in mundum vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur. In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: ſerpentes tollent, & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponẽt, & bene habebũt.
Super ægros man⁹ imponẽt, &c.

℣ Domine exaudi, &c. ℟ Et clamor meus, &c.
℣ Dominus vobiſcum. ℟ Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, ſalus æterna credentiũ, exaudi nos propitius pro famulo tuo infirmo, pro quo miſericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita ſibi ſanitate, gratiarum tibi in Eccleſia tua referat actiones. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti deſcẽdat ſuper te, & maneat ſemper. Amẽ.

ORDO AD RECIPIENDVM proceſsionaliter Prælatum.

Ex pontificali.

offert venienti crucem osculandam, quam Prælatus ex equo, vel [illegible], descendens in terram super tapetem stratum, genu flexo [illegible]. Tum cantores incipiunt, & prosequuntur sequentem Antiphonam.

bus

 gen-

gen tium de dit il li: & teſtamentum ſu-

um confirmauit ſu per caput e-

ius. * I de o.

lo ri a. * I de o. *

℣. Protector noſter aſpice Deus.
℟. Et reſpice in faciem Chriſti tui.
℣. Saluum fac ſeruum tuum Domine.
℟. Deus meus ſperantem in te.
℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tuere eum.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Domine exaudi, &c. ℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Ore-

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia magna solus: protende super hunc famulum tuum, & cunctas congregationes illi commissas, spiritum gratiæ salutaris: & vt in veritate tibi complaceat, perpetuum ei rorem tuæ benedictionis infunde. Per Christum Dominũ nostrum. Amen.

¶

Sit nomen Domini benedictum, &c.

¶ Omnipotẽs sempiterne Deus, &c.

Oremus.

Deus omnium fidelium pastor, & rector; famulum tuum quem Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, propitius respice: da ei quæsumus, verbo, & exemplo, quibus præest, proficere, vt ad vitam vnà cum grege sibi credito,

to perueniat sempiternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

ORDO AD VISITANDAS Parochias.

Omnipotẽs sẽpiterne De⁹, qui facis mirabilia magna, &c. Deus omnium fidelium, &c.

De⁹ humiliũ visitator, &c.

¶

Sacerdos, & Pontifex, & virtutum opifex: Paſtor bone in populo ſic placuiſti Domino.

¶

Protector noſter aſpice Deus.
Et reſpice in faciem Chriſti tui.
Saluum fac ſeruum tuum Domine.
Deus meus ſperantem in te.
Mitte ei Domine auxilium de ſancto.
Et de Sion tuere eum.
Nihil proficiat inimicus in eo.
Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

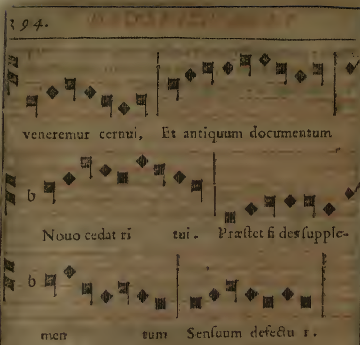
Oremus.

Deus humilium viſitator, qui eos paterna dilectione cō-

ſolaris: protende ſocietati noſtræ gratiam tuam: vt per eos, in quibus habitas, tuū in nobis ſentiamus aduentū. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

¶

Antum ergo ſacra men tum

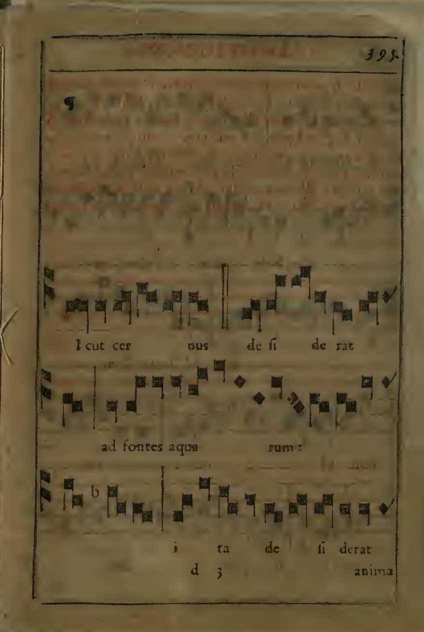

enitori, genitoque
Salus, honor, virtus quoq;
Procedenti ab vtroq;
Laus, & iubilatio.
Sit & benedictio:
Côpar sit laudatio. Amē.

Panem de cælo præstitisti eis. Omne delectamentum in se habentem.

Oremus.

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue quæsumus, ita nos corporis, & sanguinis tui sacra mysteria venerari, vt redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

a nima me a ad te De u s.

Siti uit a ni ma me-

a ad De um fon-

tem vi uum: quando ve-

ni am, & appa re bo

ante

gu los di es, ... y-

bi est De us tu us?

Et cre a tor Spiritus, mētes tu o rum vi sita.

Imple su per na gra ti a, quæ tu cre a sti pectora.

Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.
Et hoc, quod continet omnia, scientiā habet vocis.
Dominus vobiscum.
Et cum spiritu tuo.

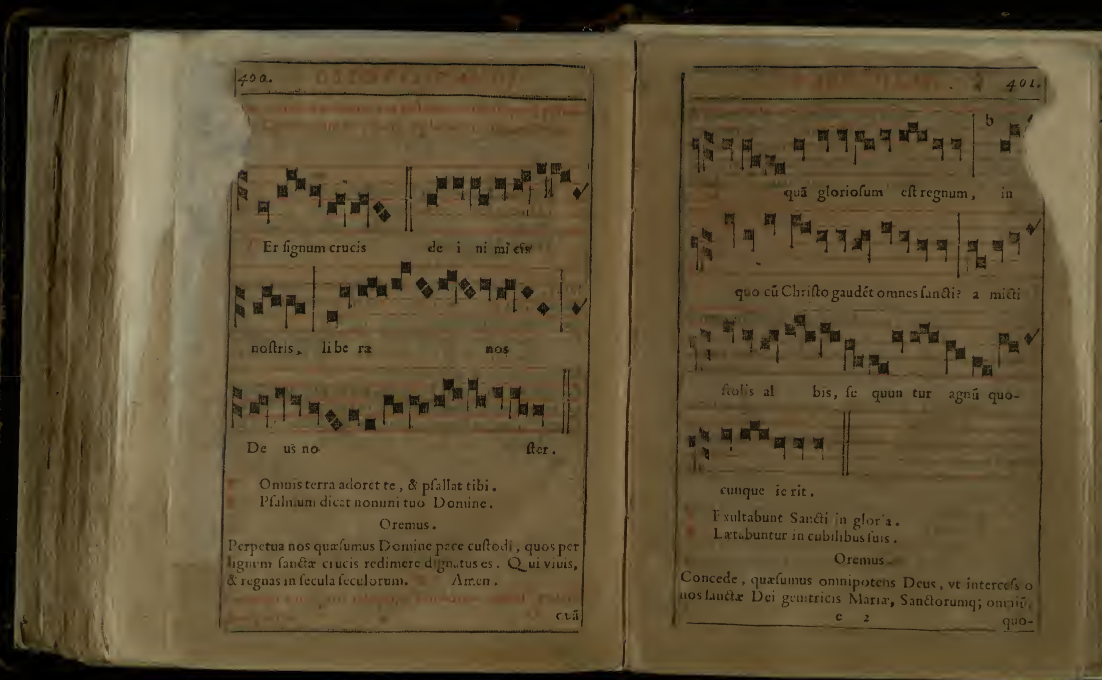
Oremus.

Deus, qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de eius semper consolatione gaudere.

Deus, qui diuersitatem gentium in confessione tui nominis adunasti, da vt renatis fonte baptismatis, vna sit fides mentium, & pietas actionum.

Ecclesiæ tuæ quæsumus Domine, preces placatus admitte, vt destructis aduersitatibus, & erroribus vniuersis, secura tibi seruiat libertate. Per Christū Dominum, &c.
Amen.

¶

Er ſignum crucis de i ni mi cis

noſtris, li be ra nos

De us no ſter.

Omnis terra adoret te, & pſallat tibi.
Pſalmum dicat nomini tuo Domine.

Oremus.

Perpetua nos quæſumus Domine pace cuſtodi, quos per lignum ſanctæ crucis redimere dignatus es. Qui viuis, & regnas in ſecula ſeculorum. Amen.

cuã

quã glorioſum eſt regnum, in

quo cũ Chriſto gaudẽt omnes ſancti? a micti

ſtolis al bis, ſe quun tur agnũ quo-

cunque ie rit.

Exultabunt Sancti in gloria.
Lætabuntur in cubilibus ſuis.

Oremus.

Concede, quæſumus omnipotens Deus, vt interceſſio nos ſanctæ Dei genitricis Mariæ, Sanctorumq; omniũ,

quo-

uorum hic reliquias pro tuo amore complectimur, & ...torum Apostolorum, Martyrum, Cōfessorum, at- ...e Virginum, & omnium electorum tuorum, vbiq; ...ficet: vt dum eorum merita recolimus, patrocinia ...ntiamus. Per Christum Dominū nostrum. Amē.

¶

Si iniquitates.

E profundis clamaui ad te Dōmine: Domine exaudi vocem meam.
...iant aures tuæ intendentes: in vocē deprecationis meæ.
...i iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?
...uia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te Domine.
...ustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in Domino.
...custodia matutina vsque ad noctem: speret Israel in Domino.
...uia apud Dominum misericordia: & copiosa apud eum redemptio.
...t ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitatibus eius.
...equiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

...i iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?

...yrie eleison. ...hriste eleison. ...yrie eleis...
Pater noster.

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
In memoria æterna erunt iusti.
Ab auditione mala non timebunt.
A porta inferi.
Erue Domine animas eorum.
Requiem æternam dona eis Domine.
Et lux perpetua luceat eis.
Domine exaudi, &c. Et clamor meus, &c.
Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulos tuos Pontificali fecisti dignitate vigere: præsta, quæsumus, vt eorum quoq; perpetuo aggregentur consortio. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

¶

Requiem æternam.

Qui Lazarum resuscitasti à monumento fœtidum: tu eis Domine dona requiem, & locum indulgentiæ

Qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Tu eis Domine, &c.

Si iniquitates.
De profundis. Requiem æternã.
Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?

Libera me Domine de morte æterna in die illa tremenda. Quando cæli mouendi sunt, & terra. Dũ veneris iudicare seculum per ignem.

Tremés factus sũ ego: & timeo: dũ discussio venerit atq; ventura ira. Quãdo cæli mou. Dies illa dies iræ, calamitatis, & miseriæ dies magna, & amara valde. Dũ veneris iudicare, &c. Requiẽ æternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis.
Libera me.

yrie eleison. hriste eleison. yrie eleisõ.

Pater noster.

Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
In memoria æterna erit iustus.
Ab auditione mala non timebit.
A porta inferi.
Erue Domine animas eorum.
Requiem æternam dona eis Domine.
Et lux perpetua luceat eis.
Domine exaudi, &c. Et clamor meus, &c.
Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulos tuos Sacerdotali fecisti dignitate vigere: præsta, quæsumus, vt eorum quoq; perpetuo aggregentur consortio.

Deus veniæ largitor, & humanæ salutis amator: quæsumus clementiam tuam, vt nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc seculo transierunt, Beata Maria semper virgine intercedente cũ omnibus Sanctis tuis ad perpetuæ beatitudinis consortium peruenire concedas.

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requiescunt: famulis, & famulabus tuis omnibus hic, & vbiq; in Christo quiescentibus: da propitius veniam peccatorum: vt à cun-

cunctis reatibus absoluti tecum sine fine lætentur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Requiem æternam dona eis Domine.
Et lux perpetua luceat eis.
Requiescant in pace. Amen.

¶

Miserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam. Requiem æternã dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis.

yrie eleison. hriste eleison. yrie eleison.
Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos à malo.
A porta inferi. Erue Dñe animas eorũ.
Domine exaudi, &c. Et clamor meus, &c.
Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Absolue, quæsumus Dñe, animas famulorum, famularũq; tuarũ ab omni vinculo delictorũ: vt in resurrectionis gloria, inter Sãctos, & electos tuos resuscitati respirent.

rent. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

¶

DE MODO SE PVRIFICANDI cùm plures missæ eadem die celebrantur.

ORDO DICENDI MISSAM SICcam, in mari, & fluminibus celebrari solitam, desũptus ex libro Sacerdotali a Leone. X. (vt aiunt) approbato.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Introibo, &c.

Oramus te, Domine, per merita, &c.

Kyrie eleison. Gloria in excelsis Deo:

Dominus vobiscum:

Oremus,

Alleluia:

Munda, &c. Iube, &c.

Dominus vobis

vobiscum. Sequentia, &c.

Credo,

Dominus vobiscũ,

Oremu

Sanctus, &c. Oremus, Præceptis salutaribus, &c. Pater noster, Agnus Dei

Dominus vobiscum:

Dominus vobiscum, Ite Missa est, Benedicamus, Requiescant in pace,

Dominus vobiscũ.

Initium sancti Euangelij secundum Ioannem. In principio, &c.

FINIS.

¶ N. Quid petis ab Eccles. Dei?
Fidem. Fides quid tibi præstat?
Vitã æternã. Si vis habere vitam æternã, serua mandata. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis tota lex pẽdet, & Prophetæ. Fides autem est, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate venereris. Neque confundendo personas, neque substantiam separando. Alia est enim persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti. Sed horum trium vna est diuinitas. Exeat ergo de te spiritus malignus: & ingrediatur Spiritus bonus: per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

¶ ✠ N. Accipe Spiritum sanctum per istam insufflationem, & Dei benedictionem. Pax tibi. Et cum spiritu tuo.

¶ N. Accipe signum crucis tam in fronte, quàm in corde: summam scilicet fidei cælestium præceptorum. Talis esto moribus, vt templum Dei iam esse possis: ingressusque Ecclesiam Dei, euasisse te laqueos mortis lætus agnosce: horresce idola: respue simulacra: cole Deum Patrem omnipotentem, & IESVM Christum Filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oremus.

Preces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi, & hunc electum tuum, crucis Dominicæ, cuius eum impressione signamus, virtute custodi: vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta seruans, per custodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriã peruenire mereatur. Per Christum Dominum nostrũ. Amen.

¶ N. Accipe sal sapientiæ, vt propitiatio sit tibi in vitam æternam.
Pax tibi. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus patrum nostrorum, Deus vniuersæ conditor veritatis, te supplices exoramus, vt hunc famulum tuum respicere digneris propitius: & cum primùm pabulum salis gustantem non diutius esurire permittas, quominùs cibo expleatur cælesti: quatenus sit semper Domine spiritu feruens, spe gaudens, tuo semper nomini seruiens. Perduc eum Domine, quæsumus, ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cũ fidelibus tuis promissionum tuarũ æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominũ nostrum. Amen.

¶

Effeta, quod est adaperire aures, & nares in

odorem suauitatis. Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

¶

Ingredere in sanctam Ecclesiam Dei; vt accipias benedictionem cælestem a Domino IESV Christo.

¶

Pater noster, &c.

Credo, &c.

¶

Dominus vobiscũ. Et cũ spiritu tuo.

Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

Gloria tibi Domine.

In illo tempore, oblati sunt IESV paruuli, vt manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. IESVS autem dixit eis: sinite paruulos, & nolite prohibere eos ad me venire: talium est enim regnum calorum. Et cum imposuisset eis manus, abijt inde.

Laus tibi Christe.

¶ N. Abrenuncias Satanæ? Abrenuncio. Et omnibus pompis eius? Abrenuncio. Et omnibus operibus eius? Abrenuncio.

¶

✠ ✠

Et ego te linio oleo salutis in Christo IESV Domino nostro; vt habeas vitam æternam. Amen.

¶ N. Credis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cali, & terræ? Credo. Credis in IESVM Christum, Filium eius vnicũ, Dominum nostrũ, natum, & passum? Credo. Credis in Spiritum sanctum? sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem? remissionem peccatorum? carnis resurrectionem? vitam æternam? Credo.

¶

N. Vis baptizari?

Volo.

¶

N. Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

¶

✠ Deus omnipotens, Pater Domini nostri IESV Christi, qui te regenerauit ex aqua, & Spiritu sancto, quique dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te liniat chrismate salutis, in vitam æternam. Amen.

¶

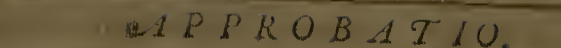
Accipe vestem candidam, & immaculatam, quam perferas ante tribunal Domini nostri IESV Christi, & habeas vitam æternam. Amen.

¶

Accipe lampadem irreprehensibilem, custodi Baptismum tuum, vt cùm Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei in aula iustitiæ cælestis. Amen.

¶

¶ Benedictio Dei omnipotentis, Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ sancti descendat super te, & maneat semper, & Angelus Domini custodiat te in vitã æternam. Amen.

APPROBATIO.

ATTENTÈ legi hunc librum dictum Manuale ad sacramenta Ecclesiæ administranda, à Reuerendissimo Episcopo Iaponensi D. Ludouico Cerqueira ordinatum; exactum sanè, copiosum, & distinctum: in quo continentur non modò necessaria ad sacramenta Ecclesiæ ministranda cum cæremonijs, quibus sancta Romana Ecclesia vtitur, sed etiam varia, optimaque documenta ad eadem & perfectè tractanda, & piè suscipienda, ac permulta alia, quibus parochi in suarum Ecclesiarum administratione omnino indigent. Quare iudico valde conuenire, vt in commune bonum, huius præsertim Ecclesiæ, typis mandetur.

Antonius Frãciscus de Critana.

VIDI Manuale hoc ad ministranda Ecclesiæ sacramẽta à Reuerendissimo Episcopo Iaponensi D. Ludouico Cerqueira ordinatum: in quo nihil reperi Catholicæ fidei aduersum, nihil bonis moribus repugnans: quin potiùs si typis mandetur, censeo sacramentorum ministris valde vtile futurum; cùm in eo tum exactam cæremoniarum rationem, tum dubiorum, quæ frequentiùs in sacramentorum, sacramentaliumque administratione occurrere solent, breuem, & optimam prestò habeant iuxta sacros canones resolutionem.

Balthasar de Torres

¶ Accuratè legi hunc librum, Manuale ad sacramenta Ecclesiæ ministranda, nuncupatum: quem valde exactum esse iudico, admodumque vtilem fore sacerdotibus, qui sacramentorum administrandorū curam habent: quare dignissimus est, qui typis excudatur.

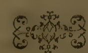
Aluarus Diaz.

¶ Perlegi hoc Manuale ad sacramenta Ecclesiæ ministranda, quod omnibus numeris absolutum esse iudico, oporteréque, vt in communem vtilitatem excudatur.

Petrus Cruzius.

VISA informatione, approbatione've horum Patrum, quibus huius Manualis examen, & censuram commisimus: authoritate tum ordinaria, tum ea, quam ex Romani Pontificis priuilegio habemus, facultatem facimus, vt imprimatur. Nangasaquij. 30. die Aprilis anni. 1605.

Episcopus Iaponensis.

AD

[illegible]

Ministros

[illegible]

MAGNI refert, in Ecclesia præsertim noua, vt quemadmodum Dei benignitate, omnibus, qui in hoc Iaponiæ regno sacrosanctū IESV Christi Euangelium promulgant, vnus est sensus fidei, vna [illegible] tradendæ, & ad pietatis officia populum christianum erudiendi ratio: eadem quoque omnino sit, quoad fieri potest, in externo cultu, religionis professio; ita vt in cæremonijs, ac ritibus, quibus Ecclesiæ sacramenta fidelibus ministrantur, & in alijs sacerdotalibus, & Ecclesiasticis ministerijs nihil nouum, aut insolitum, nihil quod varietate sua possit offendere, neophytorū oculis obijciatur. Quapropter ab huius Ecclesiæ sacerdotibus non expetitum modo est, sed sæpius postulatum, vt Manuale hoc, in quo omnia ad Conciliorum, Pontificumque decreta, ad Catechismi, Breuiarij, Missalis, Pontificalisque Romani regulas ordinata sunt, in communem omnium huius amplæ vineæ cultorum vsum ederetur: quorum optatis, cùm æquum, ac iustum sit satisfieri, nuncque satisfiat, Il-

 lud

lud vnum aduertere oportet, canones, qui initio cuiusque sacramenti administrandi annotantur, non ea de causa appositos esse, vt statim omnes publicentur, (recens enim Ecclesia est, ideóque non omnia simul potens portare modò) sed eo consilio sunt adscripti, vt huius Ecclesiæ ministri, omnium, quæ vniuersalis Ecclesia decernit, conscij, ad eorum obseruantiam commissos sibi populos, & si adhuc in fide teneros, ita tamen paulatim præparent, vt cùm magis in Christo adoleuerint, tempusque opportunum iudicabitur, illa omnia exequantur, iuxta eam instructionem, quæ parochis aliàs tradetur ab Episcopo, ad quem spectat, cognita gentis natura, perspectaque ouium suarum, locorum, ac temporum dispositione, atque imprimis consulto pastorum omnium principe, Romano scilicet Pontifice, iuxta illius præscriptionem dictos canones ita publicare, & in praxim redigere, vt in maiorẽ Dei optimi maximi gloriam, harumque animarum salutem redundet.

IAN-

